CHARTAE

ANGLOSAXONICAE.

JOHN BUCHAN HEPBURN, Esq.

Member's Copy.

CODEX DIPLOMATICUS

AEVI SAXONICI,

OPERA

JOHANNIS M. KEMBLE.

TOMUS VI.

LONDINI:
SUMPTIBUS SOCIETATIS.
M.DCCC.XLVIII.

LONDON:
PRINTED BY S. & J. BENTLEY, WILSON, AND FLEY,
Bangor House, Shoe Lane.

PREFACE.

THE sixth volume of the Codex Diplomaticus Aeui Saxonici comprises about one hundred and fifty documents, which could not find a place in the first four volumes. Of these, nearly one-third are in Saxon. It is probable that there may still remain, in different parts of England, from one hundred to one hundred and fifty charters unprinted. Transcripts of a portion of them are already in my hands, and whenever I am fortunate enough to obtain copies of the rest, I shall take care that they are published, but for the present this work must be considered to be closed; and with this volume I take leave of the readers who have patiently and courteously accompanied me for nine years. The extraordinary amount of information to be derived from these documents, renders their publication an era in the studies of Teutonic scholars: for law, language, and history, they are full of data, without which no inquiry in this field, however industrious and conscientious, could possibly be successful. Germany and Scandinavia have their part too in the collection; it is the running comment upon a dark portion of history, in which the greatest nations of the world dimly and indistinctly figure; and though it belongs immediately to England, it contains many notices which will be valued both north and south of the Elbe. Most valuable is it at a moment like this, when the singular and exceptional position of our country challenges investigation at the hand of the philosophical historian; and when our privilege of

quiet deserves to be studied, as well as envied, by our neighbours.

More than fifteen hundred documents have survived the conquests and tramplings of armies, the storm of revolutions, the yet more efficient and gradual changes of fashion, and the altered forms of public and private life; they have survived not only to show us what our forefathers thought and did, but to prove the marvellous resemblance which, in spite of every influence, we, their late descendants, bear to our forefathers. Let us be assured that the Englishman has inherited the noblest and best portion of his being from the Anglosaxon; and, by a rare good fortune, he has the means of comparing his actual condition with that which lay at its remote foundation. It is in every point of view most extraordinary that documents, entrusted to such frail materials as parchment or vellum, often drawn up in a language which has long been unintelligible, should still remain, after eight hundred years of interval, for our contemplation; but, since it is so, let us avail ourselves of the facts they teach.

The repositories in which they have been preserved are the libraries of the British Museum, the Universities, and the various cathedrals, and, in very rare cases, those of private collectors. Many are yet extant in their original form, viz. as single charters on sheets of vellum of greater or less size; nay, sometimes we have even the duplicates and triplicates of the same charter, laid up in different repositories. A few are known to us from having been confirmed by the early English kings; the usual form in such a case being for the king to state that he had seen such and such a charter, in manner and form following, and that he confirmed it. From the words used, this confirmation is called an *inspeximus* in England, a *vidimus* on the continent, and the ancient charter is

recited verbatim in the body of the new one. Many of these are found in the Exchequer, in the office of the King's Remembrancer, a few only in the Rolls of the Tower; a few are on single sheets of vellum, as they may have been made out for the religious House whose property it was desired to guard. The most numerous documents, however, are those which have been entered into Chartularies, or books, belonging to the monasteries, and preserved by them as title deeds, charters of privilege and immunity, and either as evidences of property, or rank, precedence, and authority. The idleness of the cloister was sometimes beguiled by copying such chartularies; single sheets might be mislaid or worn out, if too frequently produced for the inspection of either friends or foes; a digested copy of all the land-titles was easier to use, and tended to secure the safety of the originals. From time to time these Registers or Chartularies were recopied, and, for the most part translated in recopying into the form of speech current at the later period; they thus offer to the scientific philologist a mass of data upon which inquiries into the progress and changes of language can be most securely founded. In many cases they have preserved to us copies of charters whose originals are no longer found; and as they have also preserved copies of many which we possess in their first and oldest form, they supply the means of comparison and induction as to the genuineness of others for which we have no authority but their own.

It appears likely to be of some service, if I here give a list of the manuscripts and printed books which have been used in the compilation of the work, accompanied by a short notice of such authorities as appear deserving of remark. It will be seen that the number and variety of these authorities is very great; and it may fairly be hoped that the very fact of their being

so dispersed and difficult of collection, will excuse the attempt to bring into one body all the documents whose contents were capable of throwing so much illustration upon the political and legal antiquities of this nation. For convenience, an alphabetical order has been followed, and to each authority is appended a list of the charters which have been derived from it.

Adam de Domerham, Hist. Glaston. ed. Hearne.
No. 1017.

Additional MSS. Mus. Brit.

The Additional MSS. of the British Museum are such as are now from time to time purchased by that Institution, and being derived from the most various sources, are of the most varied and heterogeneous character, both as to date, subject, and value.

Add. MS. 4936 . . . No. 853.
A modern paper book, containing collections concerning monasteries of the Benedictine order, and among them charters having reference to those houses.

Add. MS. 5071 . . . No. 1364.

Add. MS. 5811 . . . No. 711.
This MS. forms the tenth volume of Mr. Cole's manuscript collections, made about the middle of the last century, and entitled "Extraneous Parochial Antiquities," containing sepulchral monuments, inscriptions, and other notes of interest from the churches in various parts of England.

Add. MS. 5819 . . . No. 465. 563. 564. 734.
The eighteenth volume of the same collections, referring principally to the county of Cambridge.

Add. MS. 5846 . . . No. 905. 910.
The forty-fifth volume of Cole's Collections.

Additional MSS. Mus. Brit. *continued.*

Add. MS. 5937 . . . This MS. contains notes professedly taken ex Archivis regiis, diversisque aliis autenticis recordis, referring in part to pedigrees of noble families, in part to miscellaneous matters of antiquity.	No. 1114. 1153. 1167. 1180. 1308. 1329.
Add. MS. 9381 . . . This MS. is an ancient copy of the four evangelists, on the margins or fly-leaves of which books it was usual to enter charters, sales, or manumissions, for the better memory and greater sanction of the facts.	No. 981.
Add. MS. 14847 . . . The Registrum Album of the monastery of Bury St. Edmund's, Suffolk.	No. 1222. 1339. 1340. 1342. 1345. 1346. 1349.
Add. MS. 14907 . . . A miscellaneous collection relative to English History and Antiquities, made by Lewis Morris.	No. 1314. 1321. 1328. 1336. 1363.
Add. MS. 15350, Codex Wintoniensis . . . A register of charters, privileges, and other documents concerning the Monastery of St. Peter and St. Paul at Winchester. A fine vellum MS. of the twelfth century: now in the British Museum.	No. 533. 535. 554. 556. 578. 582. 583. 589. 590. 592. 593. 594. 595. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 622. 624. 626. 628. 633. 636. 638. 639. 640. 642. 648. 650. 652. 655. 658. 664. 673. 698. 712. 713. 717. 720. 721. 722. 739. 743. 750. 752. 753. 763. 768. 774. 775. 776. 780. 781. 783. 786. 820. 891. 897. 922. 943. 949. 977. 985.

Additional MSS. Mus. Brit. *continued.*

991. 994. 997. 1002. 1006.
1007. 1031. 1033. 1035.
1036. 1037. 1038. 1039.
1044. 1051. 1052. 1053.
1054. 1055. 1056. 1057.
1058. 1059. 1061. 1062.
1063. 1064. 1065. 1069.
1070. 1076. 1077. 1078.
1079. 1082. 1084. 1085.
1086. 1087. 1088. 1089.
1090. 1091. 1092. 1093.
1094. 1095. 1096. 1101.
1102. 1107. 1108. 1110.
1111. 1113. 1116. 1117.
1118. 1120. 1121. 1122.
1131. 1136. 1137. 1139.
1140. 1144. 1145. 1146.
1148. 1154. 1155. 1156.
1157. 1161. 1162. 1163.
1170. 1173. 1174. 1178.
1181. 1182. 1183. 1184.
1185. 1186. 1187. 1188.
1189. 1190. 1192. 1193.
1209. 1211. 1219. 1220.
1225. 1227. 1229. 1230.
1231. 1232. 1243. 1245.
1246. 1273. 1284. 1291.
1337. 1347.

Angliae et Hiberniae Scriptores. Ed. Gul. Camden.
No. 1067.

Antiquarian Repertory, Facsimile in the, Vol. II.
No. 43.

Arundel MS. Mus. Brit.

No. 178. A modern copy of Ingulf's History of Croyland Abbey.

No. 66. 70. 163. 192. 233.
265. 297. 420. 520. 528.

Astell's MS.

XXX. A miscellaneous collection, of which many are in the library of His Grace the Duke of Buckingham and Chandos.	No. 722.

Bibliothecae Aul. Trinit. Cantab.

A MS. in the library of Trinity Hall at Cambridge, containing Charters of St. Mildred's Monastery in the Isle of Thanet.	No. 2. 3. 4. 5. 6. 8. 9. 10. 14. 15. 27. 30. 37. 39. 41. 42. 44. 72. 84. 97. 98. 106. 107. 108. 109. 112. 119. 187.

Bibliothecae Bodleianae, Oxon.

Ashmole MS. No. 790, contains Charters of the Abbey of Glastonbury.	No. 51. 73. 400. 567.
MS. Auct. D. II. 16 . . .	No. 940.
MSS. Dodsworth, vol. ix. .	No. 25.
Vol. LV. 19	No. 147.
MS. Wood. I. contains Charters appertaining to the Monastery of Malmesbury.	No. 7. 19. 20. 49. 51. 63. 71. 73. 74. 76. 92. 93. 178. 246. 253. 319. 338. 365. 372. 381. 382. 383. 384. 389. 393. 398. 406. 415. 417. 419. 434. 438. 439. 505. 524. 525. 537. 545. 565. 577. 659. 1050.

Bibliothecae Corporis Christi, Cantab.

MS. 59. No. 35, 36 . . .	No. 729. 781.
MS. CXI. Principally matters appertaining to the Monastery of Bath.	No. 12. 13. 21. 193. 237. 346. 354. 356. 388. 408. 424. 430. 431. 440. 441. 442. 448. 449. 452. 457. 461. 463. 484. 485. 486. 502. 516. 546. 566. 573. 643. 692. 694. 703. 810. 811. 821. 822. 933. 934. 935. 936. 937.

Bibliothecae Cottonianae, Mus. Brit.

Augustus A. II. an invaluable collection of autograph and original Charters, on single sheets of vellum and in admirable preservation, — the spoils of many a cathedral library, and having reference to various religious foundations in all parts of England.		No. 16. 18. 35. 47. 52. 77. 80. 86. 101. 116. 121. 137. 138. 175. 177. 185. 189. 190. 191. 194. 195. 196. 201. 204. 216. 217. 220. 225. 226. 227. 228. 229. 231. 234. 235. 237. 238. 240. 241. 259. 269. 272. 281. 282. 294. 296. 299. 307. 362. 364. 377. 385. 399. 407. 413. 425. 427. 437. 444. 445. 453. 481. 487. 519. 563. 570. 579. 684. 692. 693. 705. 736. 744. 758. 759. 769. 770. 773. 779. 788. 789. 866. 874. 893. 961. 984.
Autog. in Bibl. Cotton. . .		No. 843. 898.
Chartae Cottonianae. A valuable miscellaneous collection of autograph and original Charters, similar to those grouped under Augustus II.	VI.	No. 144.
	VIII.	No. 100. 133. 198. 239. 260. 270. 285. 287. 322. 330. 353. 374. 378. 421. 426. 450. 489. 518. 587. 657. 781. 1028. 1290.
	X.	No. 742.
	XII.	No. 783.
	XVII.	No. 78.
Claudius A. III. The fragments of a copy of the Gospels, once the property of the Monastery of Christ's Church, Canterbury. It contains also grants of lands, privileges, papal letters, etc.		No. 715. 847. 896. 958. 965. 974.

Bibliothecae Cottonianae, Mus. Brit. *continued.*

Claudius B. vi. A register of charters and other matters concerning the Monastery of Abingdon in Berks, till about the close of the twelfth century.	No. 45. 46. 81. 158. 180. 214. 257. 268. 286. 343. 703. 716. 746. 751. 762. 767. 792. 793. 796. 800. 840. 888. 948. 998. 1080. 1099. 1103. 1104. 1105. 1106. 1123. 1129. 1133. 1134. 1135. 1141. 1142. 1147. 1150. 1151. 1152. 1158. 1159. 1164. 1165. 1168. 1169. 1171. 1172. 1175. 1177. 1179. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1210. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1221. 1224. 1228. 1233. 1234. 1235. 1236. 1238. 1239. 1240. 1241. 1247. 1248. 1249. 1250. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1268. 1276. 1277. 1278. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1289. 1292. 1294. 1295. 1296. 1303. 1305. 1307. 1310. 1312.
Claudius C. ix. Also a valuable MS. concerning the Monastery of Abingdon, containing a history of the abbey, charters, etc. Written in the thirteenth century.	No. 31. 45. 81. 208. 214. 236. 298. 326. 357. 746. 762. 796. 800. 840. 888. 998. 1104. 1106. 1129. 1142. 1171. 1194. 1195. 1198. 1200. 1201. 1202.

Bibliothecae Cottonianae, Mus. Brit. *continued.*

	1208. 1210. 1216. 1217. 1224. 1228. 1235. 1236. 1239. 1247. 1249. 1253. 1254. 1256. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1277. 1295. 1307. 1312.
Claudius D. II.	No. 87. 220.
Claudius D. X. A MS. of the fifteenth century, containing a register of the Charters of St. Augustine's Abbey, Canterbury. From its binding, it has been commonly called The Red Book of Canterbury.	No. 3. 4. 5. 562. 756. 854. 900. 902. 1049. 1149. 1326.
Cleopatra E. I.	No. 1020. 1237.
Cleopatra F. I.	No. 2.
Domitian A. VII. An ancient vellum MS., containing a portion of the Gospels, perhaps of the eighth century; also a list of the benefactors to St. Cuthberht's Durham.	No. 925. 1317.
Domitian A. XIV. . . .	No. 332. 337. 380.
Faustina A. III. A vellum MS. containing a register of charters appertaining to the Abbey of St. Peter's, Westminster.	No. 779. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 842. 843. 845. 846. 853. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 869. 870. 872. 873. 886. 889. 1233.
Galba E. II.	No. 740. 785.
Julius D. II. A MS. belonging to St. Augustine's, Canterbury, dating about the thirteenth century. It contains charters, bulls, privileges, etc. .	No. 900. 1132. 1176. 1285. 1333. 1338. 1344. 1348.
Nero D. I. A MS. filled with matter appertaining to the Abbey of St. Albans, Herts.	No. 161. 162. 172. 173. 410. 672. 696. 920. 945. 950. 954. 962. 1068. 1297. 1304.

Bibliothecae Cottonianae, Mus. Brit. *continued.*

Nero E. I. A fine vellum MS. of about the year 1000, which, among lives of saints and similar matter, contains various charters relative to Worcestershire monasteries and churches.	No. 55. 79. 88. 102. 120. 156. 166. 170. 183. 218. 278. 303. 323. 497. 517. 576. 630.
Otho B. XIV. . . .	No. 853. 904.
Tiberius A. II. A vellum copy of the Gospels of the ninth century.	No. 344.
Tiberius A. VI. A volume of miscellaneous matter, including Ely charters and documents.	No. 885. 907. 1270.
Tiberius A. XIII. A chartulary of St. Mary's, Worcester, compiled by Heming in the eleventh century from the originals at Worcester. A collection of the highest value.	No. 17. 33. 34. 55. 67. 69. 79. 82. 83. 88. 89. 90. 91. 95. 102. 105. 118. 120. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 131. 134. 139. 140. 141. 142. 143. 145. 150. 154. 156. 164. 166. 167. 169. 171. 176. 181. 182. 183. 184. 186. 202. 203. 206. 209. 210. 211. 212. 215. 218. 237. 242. 245. 247. 248. 249. 250. 251. 258. 262. 266. 277. 278. 280. 290. 291. 303. 304. 306. 308. 311. 313. 315. 316. 323. 325. 327. 339. 340. 341. 347. 348. 349. 351. 451. 466. 494. 495. 496. 497. 498. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 515. 517. 529. 530. 531. 536. 538. 539. 540. 541. 542. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 557. 558.

Bibliothecae Cottonianae, Mus. Brit. *continued.*

	559. 560. 561. 580. 586. 596. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 623. 625. 627. 631. 634. 637. 644. 645. 646. 649. 651. 653. 660. 661. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 695. 766. 807. 823. 951. 952. 1267. 1287.
Tiberius B. IV.	No. 1323. 1325.
Tiberius B. V. An ancient miscellaneous collection on vellum.	No. 458. 1352. 1353. 1354.
Tiberius C. IX. A vellum MS. of the fourteenth and fifteenth centuries, containing a register of the Monastery of Holy Cross at Waltham.	No. 813.
Tiberius D. VI.	No. 647. 798.
Tiberius E. IV.	No. 197.
Tiberius E. VIII.	No. 816.
Titus A I. A book partly on vellum, partly paper, dating as late as the fifteenth century; contains matter relative to the Monastery of Ely.	No. 725. 907. 1269. 1270.
Titus A. VIII. A vellum MS., containing Sulcard's legendary account of the Abbey at Westminster, etc.	No. 483. 555.
Vespasian A. V. A paper MS. of Collectanea by Lambard.	No. 1073. 1075.
Vespasian A. VIII. . . .	No. 523. 527.
Vespasian A. IX.	No. 35. 38.
Vespasian B. XV.	No. 956.
Vespasian B. XX.	No. 900.
Vespasian B. XXIV. A register of the Charters of the Ab-	No. 56. 59. 60. 61. 68. 75. 136. 274. 289. 402. 475.

Bibliothecae Cottonianae, Mus. Brit. *continued.*	
bey of Evesham, Worcester. About the close of the twelfth century.	662. 736. 757. 797. 911. 912. 938. 941. 963. 964. 1299. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1360. 1365. 1367.
Vespasian D. XXII. . . .	No. 51. 73.
Vespasian E. II. A register of the Charters of Ramsey Monastery.	No. 581.
Vitellius A. XIII. A register on vellum of the Charters of Chertsey Monastery, Surrey.	No. 151. 222. 318. 363. 532. 718. 812. 844. 848. 849. 850. 856. 986. 987. 988.
Vitellius C. IX.	No. 120. 1128. 1267.
Vitellius D. VII.	No. 1327.
Vitellius E. V.	No. 416. 1083. 1244.
Vitellius F. XVI.	No. 709.
Bibliothecae Harleianae. Mus. Brit.	
Chartae Harleianae	
43. C. 3. . .	No. 490.
43. C. 4. . .	No. 685.
43. C. 5. . .	No. 526.
43. C. 6. . .	No. 588.
43. C. 7. . .	No. 691.
Harleian Charter 83. A. I. An original of Coenuulf of Mercia, now in a case for the inspection of visitors.	No. 207.
Harleian Charter 83. A. III.	No. 924.
MS. No.	
61. A very ill-executed register of the Abbey of Shaftesbury.	No. 104. 232. 283. 284. 300. 302. 310. 361. 366. 376. 386. 390. 392. 394. 397. 418. 432. 435. 447. 455. 470. 474. 501. 513. 522. 547. 641. 706. 730.
66. A collection of excerpts on paper, concerning the Abbeys of St. Albans and Westminster.	No. 1191. 1215. 1247.

Bibliothecae Harleianae, Mus. Brit. *continued.*

MS. No.	
84. A collection from the Cartae Antiquae, in the Tower, by Sir Symonds d'Ewes.	No. 831. 850.
85. A continuation of the same.	No. 890.
258. A collection of excerpts made for Sir Symonds d'Ewes.	No. 735. 940. 956.
311. A similar collection by the same.	No. 919. 928. 929. 955. 966. 968. 971. 973. 975. 1258. 1288.
358. A modern collection on paper, principally on ecclesiastical matters.	No. 2. 3. 64. 686. 729. 735. 761.
436. A vellum MS. of the commencement of the thirteenth century, containing the Charters of the Abbey of Wiltun.	No. 320. 331. 335. 379. 387. 395. 396. 401. 412. 422. 428. 436. 446. 454. 456. 462. 467. 468. 476. 479. 482. 503. 543. 571. 572. 585. 665. 687. 778. 1109. 1115.
596. A collection of excerpts made for Sir Symonds d'Ewes.	No. 488. 763. 1335.
638. A vellum MS. principally relating to the Abbey of Bury St. Edmund's.	No. 874. 875.
645. Ditto. ditto. . . .	No. 915.
686. A transcript of the MS. Aul. Trin. Cantab. already mentioned.	No. 2. 3. 4. 5. 6. 8. 9. 10. 14. 15. 27. 30. 37. 39. 41. 42. 44. 72. 84. 97. 98. 106. 107. 108. 109. 112. 119. 187. 989.
743. A MS. on vellum by John Lakynghethe, containing matters of concernment to the Abbey of Bury St. Edmund's.	No. 832. 884. 895. 915.
1757. Miscellaneous collectanea on paper.	No. 469. 909. 1018.

Bibliothecae Harleianae, Mus. Brit. *continued.*

MS. No.	
1761. A vellum MS. of the fifteenth century, touching Hyde Abbey in Winchester.	No. 336. 337. 635.
2115. Miscellaneous collections of various dates.	No. 899.
3763. A register of the Charters of St. Mary of Evesham: written perhaps in the fourteenth century.	No. 56. 57. 58. 62. 65. 130. 244. 493. 723. 801. 1316.
4660. Copies of charters from originals in the Archives of Worcester, probably by Hickes.	No. 32. 36. 53. 117. 131. 156. 183. 210. 923. 1071. 1097. 1251. 1313.
6598. Transcripts of early charters.	No. 907.
6748. Modern excerpts from the Tower archives.	No. 817.
6968. Modern excerpts from registers in the diocese of Bath and Wells.	No. 835. 836. 837. 838. 839. 917. 918. 976.

Bibliothecae Lambethanae.

MS. No.	
321	No. 984.
582.	No. 230.
1212. An ancient abstract from the registers of Christ Church, Canterbury.	No. 16. 18. 43. 87. 122. 159. 189. 220. 230. 983. 993. 996. 1003. 1004. 1005. 1013. 1014. 1018. 1019. 1021. 1022. 1025. 1027. 1029. 1030. 1032. 1042. 1043. 1045. 1046. 1047. 1072. 1074. 1098. 1100. 1124. 1130. 1138. 1160. 1166. 1226. 1237.

Bibliothecae Lansdownianae, Mus. Brit.

MS. No.	
269. Miscellaneous collections by John Philipott.	No. 359.

Bibliothecae Lansdownianae, Mus. Brit. *continued.*

MS. No.	
400. A vellum MS. probably of the seventeenth century, relating to Coventry.	No. 916. 939.
417. A vellum chartulary of Malmesbury, written in the time of Richard II.	No. 11. 22. 23. 24. 26. 28. 29. 48. 50. 94. 103. 174. 255. 263. 271. 273. 321. 329. 333. 335. 367. 460. 584. 632. 654. 817. 901. 1048.
446. Miscellaneous collections by Strype.	No. 370. 887. 1343.
447. Miscellaneous collections by Sir Richard St. George Clarencieux.	No. 579. 735. 761. 785.
966. Miscellaneous collectanea, forming the 32nd volume of Bishop Kennett's collections.	No. 728.
992. The fifty-eighth volume of the same.	No. 984.
994. The sixtieth volume of the same.	No. 984.

Bibliothecae Publicae Cantabrigiensis MSS.

E. e. III. 360 . . .	No. 832. 944.
F. f. II. 33; contains principally matters appertaining to the Monastery of Bury St. Edmund's in Suffolk.	No. 391. 404. 490. 491. 735. 759. 761. 832. 851. 852. 868. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 892. 894. 895. 921. 931. 946. 947. 957. 959. 960. 970. 978. 979. 980.

Bibliothecae Regiae, Mus. Brit.

MS. 13. D. II. A vellum copy of William of Malmesbury, written in the twelfth century.	No. 70. 73. 93. 99.

Bibliothecae Regiae Parisiis.

MS. No. 943. Once the property of St. Mary's, Sherborne.	No. 708.

Bibliothecae Societ. Regiae Antiquar. Londin.

MS. No LX. A register of Peterborough Abbey.	No. 40. 165. 168. 261. 267. 423. 433. 443. 471. 480. 568. 575. 591. 621. 726. 733. 784. 806. 808. 819. 908. 927. 953. 984.

Chartae Antiquae in arce Londinensi.

B.	12.	No. 907.
D.	7.	No. 850.
I.	12.	No. 831.
Q.	1.	No. 817.
T.	10.	No. 771.
W.	16.	No. 656.
EE.	1.	No. 890.
II.	2.	No. 907.

Chartae Antiquae in Archivis Ecclesiae Christi, Cantuar.

A most valuable collection of original charters, on single sheets, kept in the most praiseworthy order.

MS. A.	207.	No. 790.
B.	1.	No. 704.
	2.	No. 699.
	195.	No. 1024.
	207.	No. 519.
C.	1278.	No. 199.
	1279.	No. 224.
	1280.	No. 243.
	1281.	No. 787.
	1282.	No. 328.
E.	206.	No. 369.
F.	150.	No. 324.
M.	14.	No. 288.
	340.	No. 153.
	363.	No. 87.
	369.	No. 293.

Chartae Antiquae in Archivis Eccl. Christi, Cant. *cont.*

R. 14. No. 425.

17. No. 754.

S. 259. 260. No. 737.

261. 262. No. 737.

Charta Antiqua penes Decan. et Capitul. Cicestriae. No. 1000.

Charta Sancti Nic. Prior. Excestriae. No. 925.

Chartae 8 Edwardi II. No. 5. No. 841. 853. 871.

Charta Antiqua Ric. Abbat. Sancti Audoeni. Exemplif. an. 1227 . . No. 810.

Charta Antiqua in Archivis Eccl. Cath. Eliensis. No. 1274.

Charta Antiqua Sancti Michaelis, in Normannia. No. 914.

Chartae Antiquae in Archivis Sancti Petri, Westmonast. . . . . No. 870. 1275. 1293.

Chartae Antiquae in Archivis Eccl. Cath. Wigorniae. No. 886. 923. 1097. 1251. 1313.

Charta Antiqua in Archivis Eccl. Cath. Wintoniae. No. 1335.

Chronicle, the Saxon. . No. 1323.

Codex Wintoniensis; see Add. MS. 15350.

Collectanea Topographica et Genealogica.

Vol. I. . . . . . No. 814. 926.

Vol. IV. . . . . No. 930. 969. 1114. 1153. 1167. 1180. 1308. 1329. 1350.

Deering, Sir Edward, MS. in the possession of,

On a single sheet of parchment. No. 1315.

Dodsworth's MSS.

Vol. ix.	No. 25.
Vol. lv. 19	No. 147.

Dugdale, Monasticon Anglicanum.

Vol. iii. Append.	No. 982. 1126. 1127. 1259. 1300. 1319. 1320.

Monasticon Anglicanum.

Vol. i.	No. 334. 342. 512. 537. 545. 555. 562. 565. 567. 569. 575. 577. 659. 701. 702. 715. 747. 990. 1050. 1071. 1251. 1327.
Vol. ii.	No. 115. 213. 221. 233. 309. 358. 359. 360. 375. 420. 473. 528. 570. 579. 581. 629. 656. 672. 686. 707. 709. 1119. 1264.
Vol. iii.	No. 404. 710. 714. 818. 841. 871.
Vol. vi.	No. 350. 368. 403. 459. 464. 663. 867. 914.

Gale, Rerum Anglicarum Scriptores Veteres.

Vol. i.	No. 748. 794. 795. 1026.
Vol. iii.	No. 734. 932. 1017. 1112. 1269. 1270. 1286. 1330. 1331.

Gunton's Hist. of Peterborough.

No. 975.

Hickes's Thesaurus,

Vol. i. Præfatio . .	No. 898. 1290.
" Grammat. Angl.	No. 674. 834. 843. 886. 1071. 1097. 1251. 1313. 1361. 1362. 1366. 1369.
" Dissertatio Epistolaris.	No. 371. 373. 534. 693. 738. 755. 802. 803.

Ilchester, Right Hon. Earl of, MSS. in the possession of the.

Originals on single sheets of vellum. No. 521. 741. 772. 942.

Leland's Itinerary,

Vol. II. . . . . No. 701. 702.

Lye, Dictionar. Saxon.

Appendix . . . . No. 317. 477. 499. 722. 967. 1351.

Madox, Formulare Anglicanum.

No. 1275. 1293.

Manning, Illust. of Ælfred's Will. Oxon. 1788.
No. 314.

Phillipps, Sir Thomas, MSS. in the possession of.

Chartae Sciréburnensis Ecclesiae. A register of Charters of the Cathedral of Sherborne in Dorsetshire. No. 1301. 1302. 1309. 1318. 1322. 1332. 1334. 1341.

Chartae Athelniensis Monasterii. A register of Charters of the Monastery of Athelney in Somerset. No. 1306. 1324.

Rawlinson MSS. Oxon. 329.

No. 833. 867.

Registrum Eccles. Christi, Cantuar.

These registers, which are numerous, are for the most part filled with copies of ancient charters, records of law proceedings, and historical notices touching the property of the Cathedral. In various capitular archives they are found, and often bear the name of a prelate by whose order they were first compiled.

A. I. No. 122. 130. 159. 177. 469. 478. 715. 727. 909. 996. 1018. 1020.

B. II. a. No. 414. 689. 690. 697.

C. I. No. 159.

C. V. No. 122. 130. 301. 405. 773. 782. 799. 1032. 1040. 1041.

Registrum Cicestriae penes Decan. et Capit.

A. XVIII. A similar collection compiled from early documents, nearly all of which are lost.	No. 663. 992.
B. XVIII. Commonly called Bishop Reed's Register.	No. 663. 992. 995. 999. 1000. 1001. 1008. 1009. 1010. 1011. 1012. 1015. 1016. 1023. 1034. 1060.

Registrum Coventriae, in Scaccario Reg. Rem. No. 939.

Registrum Album Eboraci, penes Decan. et Capitulum. No. 352. 472. 500. 504. 749. 815. 893.

Registrum de Eynesham, penes Decan. et Capit. Eccl. Christi, Oxon. No. 818.

Registrum Excestriae, penes Dec. et Capit.

Commonly called Bishop Grandison's Register.	No. 1143.

Registrum B. Sancti Paul. London. penes Dec. et Capit. No. 887. 913. 972. 982. 1126. 1127. 1259. 1300. 1311. 1319. 1320.

Registrum Meldunensis Eccl., in Scaccario Reg. Rem. No. 817. 853. 903. 904. 906. 916. 919.

Registrum Chart. de Middeltun, in Scaccario Reg. Rem. No. 1119.

Registrum Petroburgense, penes Decan. et Capit. No. 984. 990.

Registrum Chart. de Ramsey, in Scaccario Reg. Rem. No. 809.

Registrum Roffense, penes Decan. et Capit. No. 254. 264.

Smith's Beda.

Appendix . . . . . No. 33. 138. 145. 146. 148. 219. 279. 292. 305. 411. 496. 515. 542. 548. 574. 645. 724. 760. 764. 765. 777. 804. 1066.

Somner's Treatise on Gavelkind.

No. 732.

Somner's Antiquities of Canterbury.

By Battely . . . . . No. 188. 200. 205. 256. 754.

Spelman's Concilia.

No. 99. 400. 514.

Stowe MSS.

The property of His Grace the Duke of Buckingham and Chandos.

Lye, Dictionar. Saxon. No. 317.

O'Connor. Bibl. Stow. vol. II. No. 191. 564. 1081.

Textus Roffensis.

A register of charters, records, and matters generally concerning the Church of St. Andrew at Rochester, laws of the Saxon kings, etc. Compiled in the beginning of the twelfth century by Ernulf from the originals at Rochester. No. 1. 78. 85. 96. 110. 111. 113. 114. 132. 135. 144. 152. 155. 157. 160. 179. 198. 223. 239. 252. 276. 285. 295. 312. 409. 492. 688. 700. 719. 929. 975. 1242. 1258.

Twysden, Evidentiae Eccl. Cantuar.

No. 983. 993. 996. 1003. 1004. 1005. 1013. 1014. 1018. 1021. 1022. 1025. 1027. 1029. 1030. 1042. 1043. 1045. 1046. 1047. 1072. 1074. 1098. 1100. 1124. 1125. 1130. 1138. 1160. 1166. 1226.

Wanley's Catalogue.
No. 429. 728. 731.

Wharton's Anglia Sacra.
Vol. II. . . . . . No. 11. 22. 26. 28. 29. 50. 54. 94. 103. 174.

Widmore's Enquiry, etc.
App. III. . . . . . No. 149.
App. IV. . . . . . No. 569.

Wilkins's Concilia.
Vol. I. . . . . . No. 275. 715. 991. 1024.

These are the principal sources from which the contents of the preceding volumes have been taken, and it requires only a glance to convince any impartial person, how difficult it would have been to make any use of the charters while they remained dispersed in so many different repositories. This difficulty was greatly enhanced by the confused manner in which the documents are heaped togother in the registers and chartularies, where no chronological order is ever thought of. Moreover, of the whole number of documents, about a fourth, and the boundaries of nearly all, are written in Anglosaxon, a language which is not sufficiently cultivated in England now, but which was still more neglected by the early Norman transcribers: to the difficulty then of non-access was added that arising from the careless writing of ignorant copyists. On all these grounds, therefore, it was much to be desired that a complete collection should be made, arranged in order of time, and in which the errors of the copyists should be corrected, as far as our present state of knowledge permitted. This I have attempted to accomplish; and though I am only too well aware how far removed from faultless the execution of the work has proved, I am not without hope that it will still be found no trifling boon to the legal antiquary and the philologist.

A few detached boundaries, found in MSS., but, not in immediate connexion with any charter, have been added to this volume, as well as an Appendix of Boundaries omitted in earlier numbers; and with the view of rendering the work more generally useful, a copious Index has been prepared, in which I hope all the local names of any importance will be found.

The pleasing duty now remains of offering the expression of my warmest thanks to those whose liberality and courtesy, by placing their valuable collections at my disposal, have rendered the completion of the plan possible: to the Universities of Cambridge and Oxford; the Deans and Chapters of Canterbury, Chichester, Ely, Westminster, Winchester, Worcester, and York; to my friends, the Officers of the different departments of the British Museum, whose knowledge and skill has ever been used for my aid with a readiness and zeal which I cannot gratefully enough acknowledge; to the Right Hon. Earl of Ilchester, Sir Thomas Phillipps, and Sir Edward Deering; to the Very Rev. the Master of Corpus Christi College, Cambridge; the Rev. S. R. Maitland, late librarian to his Grace the Archbishop of Canterbury; and the Rev. L. Larking of Ryarsh; to all, and singular in short, who during the progress of the work have, either by communication of their stores of materials, or by their advice and encouragement, assisted in its execution. And I am bound in justice to return my special thanks to Mr. H. C. Hamilton, of Her Majesty's State Paper Office, to whom I am indebted not only for many valuable suggestions, but for the untiring zeal and great ability with which he has executed the laborious tasks of transcribing and collating MSS. throughout the whole Collection. The public are also under great obligations to the gentlemen in Messrs. Bentley's Establishment, whose skill

and care have greatly lightened the toils of editing, and who have dealt in a most satisfactory manner with a work which presented difficulties of no ordinary character.

Some time will probably elapse before another volume of these Charters can be offered to the public: it is to be hoped, that, in libraries yet unransacked, in family archives yet unvisited, and in episcopal registers which have not yet been duly searched, similar materials for our early law and history lurk unrecognized, and that at some future period these will be brought to light, and supply us with the materials for a further Collection. I will venture to suggest to the owners of such archives, that nothing could add more to the value of their libraries than the discovery of ancient documents, such as these Saxon Charters; and it is possible that some are yet to be found among the muniments of those corporations or families which became the possessors of church-lands and property at the period of the Reformation. Experience has taught me, that even in collections which have been carefully arranged, and are duly treasured, fortunate diligence may meet with unexpected rewards; what then may not be expected from a careful enquiry in repositories which have not been arranged and searched with equal labour? In the meantime it will be my care to prepare other Indexes which may aid the student who desires to use these documents for historical purposes, and to render as perfect as I can the lists of Kings, Bishops, Dukes, and Abbots, and the general Fasti of the Anglosaxon kingdoms: these tables, if they should prove to be executed with accuracy, and on a comprehensive scale, will not fail to be of service to all who take an interest in the antiquities of the English Commonwealth.

LIST OF THE DOCUMENTS

CONTAINED IN THIS VOLUME.

No.	Name.	Date.	Authorities.
1218.	Eadgar . . .	958	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 75, b.
1219.	Eadgar . . .	958	Cod. Winton. f. 106, b.
1220.	Eadgar . . .	958	Cod. Winton. f. 81.
1221.	Eadgar . . .	959	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 63.
1222.	Will of Ælfgar . .	About 958	Add. MS. 14,847. f. 20, b.
1223.	Dunstan . .	April 1st, 959	MS. Cott. Faust. A. III. f. 21, b.
1224.	Eadwig . .	May 17th, 959	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 43. MS. Cott. Claud. C. IX. f. 109, b.
1225.	Eadgar . . .	959	Cod. Winton. f. 29.
1226.	Ælfword . . .	959	MS. Lambeth. 1212. p. 324. Twysden. Hist. Ang. p. 2221.
1227.	Eadgar . . .	960	Cod. Winton. f. 110, b.
1228.	Eadgar . . .	960	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 66, b. MS. Cott. Claud. C. IX. f. 115, b.
1229.	Eadgar	961	Cod. Winton. f. 112.
1230.	Eadgar	961	Cod. Winton. f. 70, b.
1231.	Eadgar	961	Cod. Winton. f. 53, b.
1232.	Eadgar	961	Cod. Winton. f. 17, b.
1233.	Eadgar	961	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 73.

No.	Name.	Date.	Authorities.
1234.	Eadgar	961	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 74, b.
1235.	Eadgar	961	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 77, b. MS. Cott. Claud. C. ix. f. 116.
1236.	Eadgar	961	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 81, b. MS. Cott. Claud. C. ix. f. 117.
1237.	Eadgifu . . .	961	MS. Lambeth. 1212. p. 324. MS. Cott. Cleop. E. i. f. 78.
1238.	Eadgar	962	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 75.
1239.	Eadgar	962	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 78, b. MS. Cott. Claud. C. ix. f. 116.
1240.	Eadgar	962	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 80, b. MS. Cott. Claud. C. ix. f. 116, b.
1241.	Æðelred . . .	962	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 93.
1242.	Beorhtric and Ælfswyð . .	962	Text. Roff. ed. Hearne, p. 112.
1243.	Eadgar	963	Cod. Winton. f. 34, b.
1244.	Eadgar	963	MS. Cott. Vitell. E. v. f. 124.
1245.	Eadgar	963	Cod. Winton. f. 82.
1246.	Eadgar	963	Cod. Winton. f. 71, b.
1247.	Eadgar	963	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 69, b. MS. Cott. Claud. C. ix. f. 132. MS. Harl. 66. ff. 20, 41.
1248.	Eadgar	963	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 74.
1249.	Eadgar	963	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 80. MS. Cott. Claud. C. ix. f. 117.
1250.	Eadgar	963	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 82, b.
1251.	Eadgar	964	Autog. in Arc. Ecc. Wigorn. MS. Harl. 4660. f. 8, b. N. Mon. i. p. 593. Hickes. Thes. i. p. 139.
1252.	Eadgar	964	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 70.
1253.	Eadgar	964	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 81. MS. Cott. Claud. C. ix. f. 117, b.
1254.	Eadgar . . .	965	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 68, b. MS. Cott. Claud. C. ix. f. 120.

No.	Name.	Date.	Authorities.
1255.	Eadgar	965	MS.Cott.Claud. B.VI.f.65, b.
1256.	Eadgar	965	MS. Cott. Claud. B.VI. f. 69. MS. Cott. Claud. C. IX. f. 118, b.
1257.	Eadgar	966	MS. Cott. Claud. B.VI. f. 72.
1258.	Eadgar	966	MS. Harl. 311. f. 24. Text. Roff. f. 162, b.
1259.	Eadgar	967	Reg. B. pen. Dec. et Cap. S. Paul. f. 20, b. Dugdale. Mon. Ang. III. p. 302.
1260.	Eadgar	967	MS.Cott.Claud. B. VI. f. 74.
1261.	Eadgar	968	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 66. MS. Cott. Claud. C. IX. f. 118, b.
1262.	Eadgar	968	MS.Cott. Claud.B.VI.f.67,b. MS.Cott. Claud.C.IX.f.120.
1263.	Eadgar	968	MS.Cott.Claud. B.VI. f. 68. MS.Cott.Claud. C.IX. f.120.
1264.	Eadgar	968	MS.Cott.Claud.B.VI.f.71,b. MS. Cott. Claud. C. IX. f. 120, b.
1265.	Eadgar . . .	968	MS. Cott.Claud.B.VI. f. 76. MS. Cott. Claud. C. IX. f. 120, b.
1266.	Eadgar	968	MS.Cott.Claud. B.VI. f. 77. MS.Cott.Claud.C.IX.f.115.
1267.	Eadgar	969	MS. Cott. Vitell. C. IX. f. 126, b. Heming. Chart. by Hearne, p. 559.
1268.	Eadgar	970	MS.Cott.Claud.B.VI.f.73,b.
1269.	Eadgar	970	MS. Cott.Titus, A.I.f. 23. Gale, Vet. Script. III. p. 519.
1270.	Eadgar	970	MS.Cott.Tib. A. VI. f. 118. MS.Cott.Titus, A. I. f.23,b. Gale, Vet. Script. III.p. 520.
1271.	Bishop Æðelwold .	About 970	
1272.	Bishop Æðelwold .	About 970	
1273.	Eadgar . . .	About 970	Cod. Winton. f. 47, b.

No.	Name.	Date.	Authorities.
1274.	Eadgar	974	MS. pen. Dec. et Cap. Ecc. Eliens.
1275.	Eadgar	978	Autog. in Arc. Ecc. S. Peter, Westminster. Madox. Form. Ang. p. 174.
1276.	Eadweard . .	About 977	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 86.
1277.	Eadweard . .	About 977	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 85, b. MS. Cott. Claud. C. ix. f. 121.
1278.	Æðelred . . .	982	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 93, b.
1279.	Æðelred . . .	983	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 90, b.
1280.	Æðelred . . .	983	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 94.
1281.	Æðelred . . .	984	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 95, b.
1282.	Æðelred . . .	984	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 97.
1283.	Æðelred . . .	985	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 98.
1284.	Æðelred . .	About 988	Cod. Winton. f. 117.
1285.	Æðelred . . .	990	MS. Cott. Julius, D. ii. f. 104, b.
1286.	Oswald . . .	No date.	Hist. Ram. Gale, Vet. Script. iii. p. 417.
1287.	Oswald . . .	No date.	MS. Cott. Tib. A. xiii. f. 134. Heming. Chart. by Hearne, p. 292.
1288.	Æðelred . . .	965—993	MS. Harl. 311. f. 22. Text. Roff. f. 147.
1289.	Æðelred . . .	995	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 96.
1290.	Will of Wynflæd .	About 995	Cott. Chart. viii. 38. Hickes. Thes. i. p. 22. pref.
1291.	Æðelred . . .	996	Cod. Winton. f. 4, b.
1292.	Æðelred . . .	996	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 98, b.
1293.	Leofwine . . .	998	Autog. in Arch. S. Peter, Westminster. Madox. Form. Ang. p. 421.
1294.	Æðelred . . .	1000	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 99. b.

No.	Name.	Date.	Authorities.
1295.	Æðelred . . .	1002	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 100, b. MS. Cott. Claud. C. IX. f. 125.
1296.	Æðelred . . .	1002	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 100.
1297.	Æðelred . . .	1002	MS. Cott. Nero, D. I. ff. 150, 153, b.
1298.	Will of Wulfric . .	1002	Reg. de Burton. pen. W. Paget. an. 1650, f. 2. N. Mon. III. p. 37.
1299.	Æðelred . . .	1003	MS. Cott. Vesp. B. XXIV. f. 29, b.
1300.	Æðelred . . .	1004	Reg. B. pen. Dec. et Cap. S. Paul. f. 21. Dugdale, Mon. Ang. III. p. 303.
1301.	Æðelred . . .	1005	Chart. Scireburn. f. 25, b.
1302.	Eadmund Æðeling .	About 1006	Chart. Scireburn.
1303.	Æðelred . . .	1007	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 103, b.
1304.	Æðelred . . .	1007	MS. Cott. Nero, D. I. ff. 149, b. 153, b.
1305.	Æðelred . . .	1008	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 92.
1306.	Æðelred . . .	1009	MS. Athelney, Middle Hill, No. 4810, f. 91.
1307.	Æðelred . .	July 1012	MS. Cott. Claud. B. VI. ff. 104, b. 117. MS. Cott. Claud. C. IX. f. 132.
1308.	Æðelred . . .	1013	Add. MS. 5937. f. 179, b. Collect. Topog. IV. p. 56.
1309.	Æðelred . . .	1014	Chart. Scireburn. f. 13.
1310.	Æðelred . . .	1015	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 105.
1311.	Æðelred . .	No date.	Reg. B. pen. Dec. et Cap. S. Paul. Dugdale, Mon. Ang. III. p. 303.
1312.	Æðelred . .	No date.	MS. Cott. Claud. B. VI. f. 89, b. MS. Cott. Claud. C. IX. f. 123, b.
1313.	Archbishop Wulfstan . .	1017	Autog. in Arch. Ecc. Wigorn. Hickes. Thes. I. p. 140. MS. Harl. 4660. f. 9, b.
1314.	Archbishop Wulfstan .	About 1020	Add. MS. 14,907. f. 17.
1315.	Godwine . .	About 1020	MS. in the possession of Sir E. Deering, Bart.

No.	Name.	Date.	Authorities.
1316.	Cnut	1020	MS. Harl. 3763. f. 63.
1317.	Abbat Eadric . . .	1022	MS. Cott. Dom. A. VIII. f. 127.
1318.	Cnut	1033	Chart. Scireburn. f. 24.
1319.	Cnut . . .	About 1033	Reg. B. pen. Dec. et Cap. S. Paul. f. 20, b. Dugdale, Mon. Ang. III. p. 304.
1320.	Cnut . . .	About 1033	Reg. B. pen. Dec. et Cap. S. Paul. f. 20, b. Dugdale. Mon. Ang. III. p. 303.
1321.	Æðelnoð . .	About 1033	Add. MS. 14,907. f. 18, b.
1322.	Cnut	1035	Chart. Scireburn.
1323.	Cnut . . .	About 1036	MS. Cott. Tib. B. IV. f. 86, b. Hickes. Thes. I. p. 163, note. Sax. Chron. ed. Gibson.
1324.	Cnut . . .	No date.	Middle Hill, No. 4810. f. 75.
1325.	Cnut . . .	No date.	MS. Cott. Tib. B. IV. f. 86.
1326.	Cnut . . .	No date.	MS. Cott. Claud. D. X. f. 63.
1327.	Cnut . . .	No date.	MS. Cott. Vit. D. VII. 30. f. 29. N. Mon. I. p. 109.
1328.	Cnut . . .	No date.	Add. MS. 14,907. f. 20, b.
1329.	Will of Mantat ancer .	No date.	Add. MS. 5937. f. 180, b. Collect. Topog. IV. p. 58.
1330.	Hardacnut . . .	1042	Gale, Vet. Script. III. p. 449.
1331.	Hardacnut . .	No date.	Gale, Vet. Script. III. p. 449.
1332.	Eadweard . . .	1042	Chart. Scireburn. f. 27.
1333.	Archbishop Eadsige . .	1044	MS. Cott. Jul. D. II. f. 87.
1334.	Bishop Ælfwold . .	1046	Chart. Scireburn.
1335.	Eadweard . . .	1046	Autog. in Arc. Ecc. Winton. No. VII. MS. Harl. 596. f. 20, b.
1336.	Eadsige . .	1045—1052	Add. MS. 14,907. f. 22.

No.	Name.	Date.	Authorities.
1337.	Ælfgyfu	About 1053	Cod. Winton. f. 98, b.
1338.	Ægelric Bigga	1050—1054	MS. Cott. Jul. D. II. f. 105.
1339.	Will of Ketel	After 1055	Add. MS. 14,847. f. 20.
1340.	Wulfgeat	About 1060	Add. MS. 14,847. f. 23.
1341.	Eadweard	1061	Chart. Sciréburn. f. 29.
1342.	Eadweard	No date.	Add. MS. 14,847. f. 34.
1343.	Eadweard	No date.	Chart. 4. Edw. II. n. 52. MS. Lansd. 446. f. 89.
1344.	Eadweard	No date.	MS. Cott. Jul. D. II. f. 105.
1345.	Eadweard	No date.	Add. MS. 14,847. f. 34, b.
1346.	Eadweard	No date.	Add. MS. 14,847. f. 35.
1347.	Bishop Æðelwold	No date.	Cod. Winton. f. 6.
1348.	Eadmær and others	No date.	MS. Cott. Jul. D. II. f. 107.
1349.	Wulfkytel	No date.	Add. MS. 14,847. f. 23, b.
1350.	Harald	No date.	Collect. Topog. IV. p. 143.
1351.	Manumissions		MS. C. C. C. Cant. Lye. Dict. Ang. Sax. II. App. V.
1352.	Manumissions		MS. Cott. Tib. B. V. f. 75, b.
1353.	Manumissions		MS. Cott. Tib. B. V. interleaf between ff. 75, 76.
1354.	Manumissions		MS. Cott. Tib. B. V. f. 76, b.
1355.	Boundaries at Ambresleah		MS. Cott. Vesp. B. XXIV. f. 22.
1356.	Boundaries at Baddanbyrig		MS. Cott. Vesp. B. XXIV. f. 19.
1357.	Boundaries at Beaddingaburne		MS. Cott. Vesp. B. XXIV. f. 16, b.
1358.	Boundaries at Benningwyrð		MS. Cott. Vesp. B. XXIV. f. 28, b.
1359.	Boundaries at Bladen		MS. Cott. Vesp. B. XXIV. f. 61, b.

APPENDIX.

CHARTAE ANGLOSAXONICAE.

MCCXVIII.

EÁDGÁR, 958.

✠ Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .dcccc.lviii. indictione .i. Ego Eadgar, diuina allubescente gratia, rex et primicerius Merciorum, aliquantulam ruris partem quaterdenis aestimatam mansiunculis, necnon et quadraginta iugeribus, in loco qui dicitur Duclingtun, Eanulfo ministro meo liberam, praeter arcem, pontem, expeditionemque, in perpetuum ius libenter admodum concedo; quatinus diebus uitae suae possideat; et post se cuicumque uoluerit haeredi derelinquat. Quod si quisque, quod non optamus, huiusce donationis cartulam adnichilare temptauerit, coram Christo se rationem redditurum agnoscat. Et his limitibus haec telluris pars circumgyrari uidetur. Đis sindon ðа landgemǽro tó Duclingtúne .xiiii. hída and ðа ealdan cyricean æt Æstleá and ðǽrtó .xl. æcera and Byrnan leá eal intó Duclingtúne. Ǽrest of Duclingtúne on wenríc; andlang wenríces on ðone byge; of ðám byge on ðа ealdan lace; andlang lace on ðа norðeá; andlang streámes on Folgorhyrste neoðewearde; ðonon on ðа ealdan díc; andlang díc ðæt súð eft on wænríc; úp ongean streám on ðone ealdan ford; of ðone forda úp on ða ríðe án furlang wið súðan ða cyrican; andlang ríðe on ða wurtwalan; ðæt út þurh ðone hagan on burhdíc

ūfeunearde; of ðǣre dīc on ða ealdan rōde; of ðǣre rōde on Scottes healh; of ðām heale on Uuenburge byrgge; of ðǣre brucge on ða dīc; andlang dīces on Eāsthǣma gemǣre; on ðone bige; tō ðān heāfdan; on gateþyrnan; of ðǣre þyrnan on blāce þyrnan; on ða dīc; of ðǣre þyrnan tō uurtwalan tō ðān furan; andlang fura on ða ealdan dīc tō ðān ellene; andlang dīces tō ðān ōðern ellene; of ðān ellene tō ðǣre apoldre; ðanon tō Æglesuullan brōce; ūp ongean streām on stānford; of ðān forda on fūgelslǣd; of ðām slǣde on cōluullan brōc; andlang brōces on swyllan healas; of ðān healan on Hastinges lace; andlang lace on ðone eāstreām: and twēgen hammas æt Loppedeðorne hȳrað intō Duclingtūne. Et huius doni constipulatores exstiterunt quorum inferius nomina caraxari uidentur.

✠ Ego Oscutel episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Dunstan episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cynesige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Aðulf episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðeluuold dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ufa minister. ✠ Ego Osferð minister. ✠ Ego Uuinsige minister. ✠ Ego Æðeluuold minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfuuine minister.

MCCXIX.

EĀDGĀR, 958.

✠ Quamuis omnia quae in huius labentis aeui curriculo cernuntur temporalia sint, et terrenis coelestia sint mercanda, tamen ut recidiua successoribus nostris tutiora permaneant, apicum serie testiumque adfirmatione roboranda sunt. Quapropter ego Ead-

gar, gratia dei rex Merciorum caeterarumque circumquaque nationum, ruris quandam particulam, id est, .xx. mansas in loco ubi ruricolae Wlfgari onomate uocitant æt Wudutune, cuidam ministro meo Æðelrico, largiflua mente, pro eius satis placabili obsequio, admodum libenter in perpetuam haereditatem concedo; ut ipse habeat possideatque quamdiu in hoc saeculo uita fruatur; et post se cuicumque uoluerit derelinquat. His consentientibus pax perpetua; contradicentibus autem uae hic et in futuro. His quoque limitibus praefata tellus gyrari uidetur. Ærest æt Meolforda; úpp andlang streámes oð ramma ford; of ðám forda andlang ramma dæne tó Eádweardes gemǽre; of Eádweardæs gemǽre tó Glim; andlang Glim ádúne on ðone streám oð hit cymð tó ðám streámæ ðæ scyt fram Meolcforda; úp andlang ðæs streámes ðæt hit cymð æft tó Meolcforda, and ymb ðone wudu swá Ælfsige and Æðelrícg wurð. Acta est autem haec donatio anno dominicae incarnationis .DCCCC.LVIII. indictione uero .I. cum consensu atque consilio episcoporum optimatumque quorum nomina inferius decarraxata parent.

✠ Ego Eadgar rex hanc meam munificentiam cum trophaeo agiae crucis corroboraui. ✠ Ego Oscytel episcopus. ✠ Ego Cenwold episcopus. ✠ Ego Dunstan episcopus. ✠ Ego Cynesige episcopus. ✠ Ego Aðulf episcopus. ✠ Ego Leofric episcopus. ✠ Ego Leofwine episcopus. ✠ Ego Ealdred episcopus. ✠ Ego Ealdred abbas consensi et manu propria signum sanctae crucis impressi. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Æðelwold dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Æðelwold dux. ✠ Ego Beorhtnoð dux. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Ælfwold minister. ✠ Ego Eanulf minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfhelm minister. ✠ Ego Ælfsige minister.

✠ Ego Æscferð minister. ✠ Ego Æðelwine minister. ✠ Ego Æðelwold minister. ✠ Ego Osfærð minister.

Rubric. Ðis is ðǽra landes bóc æt Wudutúne, ðe Eádgár cining gebócode Æðelríce his þegne on éce yrfe.

MCCXX.

EÂDGÂR, 958.

✠ ANNO ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LVIII. indictione .I. Ego Eadgar, allubescente gratia, rex et primicherius Merciorum, aliquantulam ruris partem, quinis ab accolis aestimatam mansiunculis, in loco qui dicitur Hamme, Æðelstano comiti meo liberam, praeter arcem, pontem, expeditionemque, in perpetuum ius libenter admodum concedo; quatinus diebus uitae suae possideat, et post se cuicunque uoluerit haeredi derelinquat. Quod si quisque, quod non optamus, huiusce donationis cartulam adnichilare temptauerit, coram Christo se rationem redditurum agnoscat. Et his limitibus haec telluris pars circumgyrari uidetur. Ærest of Eádelmes díc on Stocflíót; of ðám flíóte tó ilmére; andlang Wynsies mearce on ðone langan þorn; of ðám þornæ on wehincleáge; ðanon on Byrcmǽre; andlang mǽre on ðára hina mearcæ; andlang mearce tó Portan beorge; ðanon on Bædewyllan; andlang wylle ðæt innan hile; andlang ealdan hilæ æt ðǽra hina mǽde; ðanon innan fleót; andlang ðes fleótes on Træfesing múðan; andlang hile on Eádelmes díc. Et huius doni constipulatores exstiterunt quorum inferius nomina carraxari uidentur.

✠ Ego Oscitel episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Dunstan episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cynesige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Aðulf episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego

Æðelwold dux. ✠ Ego Birhtnoð dux. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Uffa minister. ✠ Ego Osferð minister. ✠ Ego Winsige minister. ✠ Ego Æðelwold minister. ✠ Ego Byrhtferð minister.

Rubric. Ðis is ðǽra landbóc tó Hamme, ðæ Eádgár cing gebócade Æðelstáne bisceope on ǽce yrfe.

MCCXXI.

EÂDGÂR, 959.

✠ Altithroni moderatoris imperio triuiatim instruimur, ut illi oppido subiecti suppeditantes famulemur, qui totius mundi fabricam miro ineffabilique serie disponens microcosmum, Adam uidelicet, tandem quadriformi plasmatum materia, almo ad sui similitudinem instinctum spiramine, uniuersis quae in infimis formauerat, uno probandi causa excepto uetitoque, praeficiens, Paradisiacae amoenitatis iocunditate, collaterana Eua, scilicet comite, decentissime collocauit; laruarica pro dolor! seductus cauillatione, uersipellis suauisibilisque tergiuersatione uiraginis pellectus, anathematis alogia ambro pomum momordit uetitum, et sibi ac posteris in hoc aerumpnoso deiectus saeculo letum promeruit perpetuum. Uaticinantibus siquidem prophetis, et coelitus superni regis diuturna clandestino praesagia dogmate promentibus nitide orthodoxis; eulogium ex supernis deferens, non ut Iudaeorum seditiosa elingue fatetur loquacitas, sed priscorum atque modernorum lepidissimam ambiens facundiam, Arrianas Sabellianasque proterendo nenias anagogico infrustrans famine, nosque ab obtunsi coecitate umbraminis ad supernorum alacrimoniam patrimoniorum aduocans, angelus supernis elapsus liminibus in aurem intemeratae uirginis, ut euuangelica promulgant famina, stupenda cecinisse uidetur carmina,

cui aecclesia tota, uidelicet catholica, consona uoce altiboando proclamat, 'Beata es uirgo Maria quae credidisti; perficientur in te quae dicta sunt tibi a domino.' Mirum dictu! incarnatur uerbum et incorporatur, scilicet illud, de quo euuangelista supereminens uniuersorum altitudine sensuum inquit, 'In principio erat uerbum, et uerbum erat apud deum, et deus erat uerbum,' et reliqua. Qua, uidelicet, sumpta de uirgine incarnatione, antiquae uirginis facinus demitur, et cunctis mulieribus nitidis praecluens taumatibus decus irrogatur. Intacta igitur redolente Christi diuinitate, passaque ipsius humanitate, libertas addictis clementer contigit seruulis. Hinc ego Eadgar, altithrono amminiculante, Anglorum caeterarumque gentium in circuitu triuiatim persistentium basileus, ut huius libertatis altithroni moderatoris clementia merear obtinere consortium, rura quae olim a praedecessoribus nostris largita sunt, iniuste ab infidelibus quondam abstracta, in Gæging uidelicet .x. mansas, in Gosie .xv. in Weorðe .xxx. in Earmundes leah .v. Abbandunensi aecclesiae restituens domino nostro eiusque genitrici Mariae, ad usum monachorum inibi degentium aeterna largitus sum haereditate. Gratuita itidem domini gratia instinctus, monachis praefato Abbandunensi regulariter degentibus, monastici aeternam priuilegii ut praedecessores nostri concedo libertatem, quatenus post decessum Æðeluuoldi abbatis aegregii, cuius temporibus haec libertatis restauratio, Christo suffragante, concessa est, quem sibi uniuersa praefati coenobii congregatio apto elegerit consilio, secundum regularia beati Benedicti instituta, abbatem iuste ex eodem fratrum cuneo eligens constituat. Huius priuilegii libertas deinceps usu perpetuo a cunctis teneatur catholicis, nec extraneorum quispiam, tyrranica fretus contumacia, in praedicto monasterio ius arripiens exerceat potestatis, sed eiusdem coenobii collegium perpetuae, ut praedixi, liber-

tatis glorietur priuilegio. Sit autem praefatum monasterium omni terrenae seruitutis eodem tenore liberum, quo a praecessoribus nostris catholicis, a sancto Leone, uidelicet, papa et Coenulfo rege catholico, uetusto continetur priuilegio, Reðuno abbate optinente solutum; agri equidem [qui] ad usus monachorum domino nostro Ihesu Christo eiusque genitrici Mariae priscis modernisque temporibus a regibus et religiosis utriusque sexus hominibus, et a meipso meoque patruo Eadredo rege fidelissimo, restituendo iure concessi sunt, eiusdem perpetualiter sint libertatis. Nam rex praefatus rus quod Abbandun nuncupatur, quod rex Ceaduualla domino nostro eiusque genitrici Mariae priscis temporibus devoto concesserat animo, in quo praedecessores nostri diabolica decepti auaritia aedificium regale sibi iniuste construxerant, aecclesiae dei restituens interdixit ut regum nemo inibi pastum requireret nec aedificium in sempiternum construeret. Quod ego Eadgar Anglorum basileus, optimatum meorum usus consilio, tam meis quam meorum successorum temporibus fixum in nomine patris et filii et spiritus sancti fieri in aeternum praecipio. Tempore siquidem quo rura quae domino deuoto concessa sunt animo iniuste a sancta dei aecclesia ablata fuerant, perfidi quique nouas sibi haereditarias kartas usurpantes ediderunt; sed in patris et filii et spiritus sancti nomine praecipimus ut catholicorum nemo easdem recipiat, sed a cunctis repudiatae fidelibus in anathemate deputentur, ueteri iugiter uigente priuilegio. Si quis uero tam epilempticus, philargyriae seductus amentia, quod non optamus, hanc nostrae munificentiae dapsilitatem ausu temerario infringere temptauerit, sit ipse alienatus a consortio sanctae dei aecclesiae, necnon et a participatione sacrosancti corporis et sanguinis Ihesu Christi filii dei, per quem totus terrarum orbis ab antiquo humani generis inimico liberatus est; et cum Iuda Christi proditore

sinistra in parte deputatus, nisi prius hic digna satisfactione humilis poenituerit quod contra sanctam dei aecclesiam rebellis agere praesumpsit, nec in uita hac practica ueniam, nec in theorica requiem apostata obtineat ullam, sed aeternis barathri incendiis trusus iugiter miserrimus crucietur. Ðis sind ðа landgemǽra tó Gaing. Ǽrest of Lillan lǽwes crundle middewærdan tó Lodderebeorge; ðonon tó grḗnan lince westewardan; of ðân lince tó earnes dûne westewærde; ðonon tó holan dîc eástwærde; andlang ðǽre dîc twâ furlang norðweard; ðonne eást be heáfdan twâ furlang andlang fura on ðone lytlan wyl; andlang wylles on Lacing brṓc; andlang brṓces eft on Gæing brṓc; andlang brṓces on ða ǽwylma; ðonne andlang hearpaðes on Frigedæges treṓw; of ðân treṓwe andlang weterdene west tó ðǽre deṓpan dene; of ðǽre dene tó ðân reádan stâne; of ðǽn stâne eft on Lillan lǽwes crundele. Ðis sind ða landgemǽra tó Gosige. Ǽrest on ða mǽrdîc ḗstwærde; ðæt innan Tealeburnan; andlang Tealeburnan ðæt innan Eccen; andlang Eoccen ðæt innan ða mǽrdîc; of ða mǽrdîc ðæt innan ða furh; of ða furh ðæt innan ðæt riðig; of ðâm riðige ðæt innan landbrṓc; andlang landbrṓces forð onbûten ðone ham; eft on ða mḗrdîc ḗstewearde. Ðis sind ða landgemǽre tó Wyrðe. Ǽrest of Eoccen on ða gemǽrlace; andlang lace be westan Cearna grâf be ðân andheáfdan tó Eádulfes pytte; ðonne andlang slǽdes tó ðân heáfodæcere norðeweardon; ðonon ondlang æceres tó ðân andheáfdan; ðæt tó ðân hǽðan byrgeles on ða ealdan dîc; andlang dîc tó ðæn portwege; ðonne on ða deṓpan furh; ðonne on ða stânbricge on Temese; ondlang Temese tó ðân þornstybbe æt Cingtûninga gemǽre; ðonne tó ðân heáðan byrgelese; ðonne on ða meárdîc be eástan Ælfsiges cotan; andlang dîc â tó ðân pæðe; ðonne ofer ðone mṓr on ða heáfda; ðæt on ðone wænweg; andlang weges tó ðǽm þornstybbe

wið ðone weg; ðonne on Eoccen on ðæt mórslǽde éstwærde; andlong Eoccen ðæt eft on ða mǽrlace. Ðis sind ða landgemǽra tó Earmundes leá. Ærest of Sandforda on ða fúlen lace; andlang ðæs gemǽrhagan út tó ðán coten; ðonan andlang gemǽres on heaseldíc, andlang strǽte út on styrian pól; andlang ðǽre díc eást tó Wasan; ðonon on Hrocanleáge norðewærde, andlang díc on úfewearde hægdúne; ðæt úp on Snoddes hylle úfewearde tó ðán háran stáne; ðonon tó ðæn ealdan wulfhagan; ðonne andlang slǽdes ðæt tó læces forda; ðonne andlang Luccinges eft on Sandford. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LVIII[I]. indictione secunda, scripta est huius munificentiae syngrapha, his testibus consentientibus, quorum inferius nomina, secundum uniuscuiusque dignitatem, utriusque ordinis decusatim domino disponente karaxantur.

✠ Ego Eadgar Britanniae Anglorum monarchus hoc taumate agiae crucis roboraui. ✠ Ego Dunstanus Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis beniuolentiam consensi. ✠ Ego Oscytel Eboracensis basilicae primas insegnis hoc donum regale confirmaui. ✠ Ego Osulf praesul canonica subscriptione manu propria hilaris subscripsi. ✠ Ego Bryhtelm plebi[s] dei famulus iubente rege signum sanctae crucis laetus impressi. ✠ Ego Aðulf pontifex testudinem agiae crucis intepidus hoc donum corroboraui. ✠ Ego Ælfuuold antistes trophaeo sanctae crucis hanc regis donationem consolidaui. ✠ Ego Ælfstan legis dei catascopus hoc eulogium propria manu depinxi. ✠ Ego Daniel speculator commissarum plebium laetabundus fore consensi. ✠ Ego Eadgiuu eiusdem regis aua hanc largitionem cum sigillo sanctae crucis firmaui. ✠ Ego Æðeluuold abbas Abbendunensis coenobii hoc syntagma triumphans dictaui. ✠ Ego Ælfuuold domino concedente abbas huic dapsilitati assensum praebui. ✠ Ego

Ealdred Christo allubescente abbas crucis modum gaudens imposui. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelwold dux. ✠ Ego Brihtnoð dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Brihtferð minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Osuuig minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Osuuard minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Uulfgar minister. ✠ Ego Uulfhere minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Uulfhelm minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ealdred minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Æðeluuine minister. ✠ Ego Ealdred minister. ✠ Ego Leuing minister. ✠ Ego Ælfwig minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Æðelferð minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Uulfric minister. ✠ Ego Cyneric minister. ✠ Ego Uuihtsige minister. ✠ Ego Eanulf minister. ✠ Ego Leofa minister. ✠ Ego Ælfnoð minister. ✠ Ego Æfuuold minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Uulfric minister. ✠ Ego Ceoleah minister. ✠ Ego Brihtric minister. ✠ Ego Ælfuuold minister. ✠ Ego Eaduuig minister. ✠ Ego Ordgar minister. ✠ Ego Ælfmær minister. ✠ Ego Æðelferð minister. ✠ Ego Ordnoð minister. ✠ Ego Orduuald minister. ✠ Ego Osmær minister. ✠ Ego Lefing minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Æðelric minister. ✠ Ego Byrhtelm minister. ✠ Ego Ælfuueard minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Brihtuuald minister. ✠ Ego Æðelferð minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Eadulf minister. ✠ Ego Sigelm minister. ✠ Ego Æðelm minister. ✠ Ego Eadric minister.

Rubric. Priuilegium Eadgari regis.

MCCXXII.

ÆLFGÂR'S WILL about 958.

✠ In nomine domini! Đis is Ælfgâres quide; ðat is êrst, ðat ic an mîne lôuerd tuêie swerde fetelsade, an[d] tuêie bêge âyðer of fîfti mancusas goldes, and þrê stêdes, an[d] þrê cheldes, an[d] þrê speren. And me kidde Đeôdrêd biscop and Eâdrîck alderman ðâ ic selde mîne lôuerd ðat swerd ðat Eâdmund king me selde on hund tuelftian mancusas goldes, and four pund silueres on ðân fetels ðat ic mûste bien mîne quides wrde. And ic nêfre forwrouth ne habbe on Godes witnesse wyt mîne lôuerd boten ic sô môte. And ic an Aðelflêde mîne douther ðat lond at Cokefeld and at Dittone and ðat at Luenhâm ouer mîne day; and ðanne ouer ûre alderne day ic an ðat lond at Cokefeld tô Bêdrîchesworðe tô seint Eâdmundes stowe. And ic wille ðat Æðelflêd unne ouer hire dai ðe londes at Ditton intô squilke hâlegen stowe squilk hire rêdlikes þinge for ûre aldre sôule, and ouer hûre alder day ic an ðat lond at Lauenhâm mîne douther childe, gif ðat God wille ðat heô âni hauet, bûten Æðelflêd hêr wille him his hunnes, and gif heô nôn habbe, gange intô Stoke for ûre alder sôule. And ic an ðat lond at Babbingðerne Æðelflêde mîne douchter; and after hire day mîn ôðer douchter hire day; and after hêre bôðere day mîne douchter bêrne, gif heô bêrn habbe; and gif heô bêrn nôn ne habbe, ðanne gô it intô seinte Marie stowe at Berkinge, for ûre alderne sôule. And ic an ðat lond at Illêyge mîne gênger douchter hire day; and ouer hire day Berðnôð his day, if he leng libbe ðanne heô; gif he bern habben ðanne an ic it hem, gif he nôn ne habben ðanne an ic hit Æðelflêd mîne douchter ouer here day; and after hyre day intô Cristes kyrke at Canterberi ðen hirde tô bryce. And ðe lon[d] at Colne and at Tygan ic an mîn

gingere douchter; and ouer hire day, gif heó bern habbe, hire bern, and gif heó ne habbe bequeðe ic Bernóðe hys day; and ouer his day intó Stoke for úre aldre sóule. And ic an ðat lond at Piltendone and ðat at Merseye intó Stoke. And ic an ðat Æðelfléd brúke ðe lond ðér whýle ðe hire lef beð one raðan heó ic on rið helde and on ðe réd ðat heó dó ðán hirde só wel só heó best may intó Stoke for míne sóule and for úre aldre. And ic an ðat lond at Grénestede intó Stoke for míne sóule, and for Æðelwardes, and for Wíswyðen, and ic Æðelfléd ðére brice wile hire líf béð on ðe réd ðat heó dó for ðat sóule só wel só he best may. Nú his me God úðe and mín láuerd. And ic an ðat lond at Tidweldington Ælfwold ouer míne day, ðe he formige ilke ihere ðen hird at Paules byri for úre aldre sáule. And ic an ðat lond at Catham Bernóðen and míne gingere douchter here day; and after here day wende lond intó Mereseie Æðelfléd míne douchter. And ic an ðat wudelond at Asfeld intó Stoke alsó Aylkil self it hér bouchte. And ic [an] míne móder ðat lond at Ryssebrók, gif heó leng liuid ðan ic; ðanne after únker bóðer day ic an it Wynelme, gif heó Æðelfléd on ríchte hirð. And ic wille bidden suilk lóuerd só ðanne beóð for Godes lóuen and for alle hise hálegen, werken mín bern ðat worken, ðat he néfre ne mugen forwerken míne quide ðe ic for míne sóule queden habbe. And gif hit wo áwende, habbe him wið God gemǽne and wið ðe hóli staus ðe ic it tó becueðen habbe, ðat he néfre ne béte búten on helle wyte só ðis quide áwende, bóten ic meseluen wende ér mín endinge. And ic Æðelgár an án híde lond ðes ðe Æulf hauede be hundtuelti acren áteo só he wille.

MCCXXIII.

* DÛNSTÂN, April 1st, 959.

✠ Dunstanus, dei misericordia, Londoniensis episcopus, omnibus episcopis, abbatibus, et cunctis aecclesiae filiis, praesentibus et futuris, in perpetuum. Quum, fratres karissimi, inimicus humani generis semper laborat superseminare zizania in agro dominicae sationis, et quos non potest incitare ad grauiora delicta plerumque de minimis occasionibus incendit ad lites et discordias, cauendum est, eis maxime qui in aecclesiasticis ordinibus eminere uidentur, ut publice ac priuatim, quanta uirtute possunt, amputent omnes occasiones per quas inter seruos dei scandala possunt oriri, ut quietam et tranquillam uitam agamur in caritate domini. Quapropter nouerit omnium catholicae aecclesiae cultorum generalis uniuersitas, quod dominus gloriosissimus Eadgarus Anglorum rex, diuina irradiatus lumine, religiosa petitione humilitatis nostrae extremitatem poposcit, propter frequentes monachorum et clericorum simultationes, ut et nos et canonicorum nostrorum communis fraternitas securitatis et incommutabilitatis priuilegium ederemus pro reuerentia summi apostolorum principis Petri, ad basilicam ipsius quae dicitur Westmonasterium, ubi reliquiae ipsius uirtutum miraculis coruscant, quamquam multo ante nos tempore, beatus papa Gregorius de eadem re sententiam tulerit, dicens inter alia; Interdicimus in nomine domini Ihesu Christi ex auctoritate beati Petri apostolorum principis cuius uice huic aecclesiae praesidemus, ut nullus episcoporum uel saecularium ulterius praesumat de redditibus, rebus, uel cartis monasteriorum, uel priuilegiis quae ad ea pertinent, quocumque modo seu qualibet occasione, uel tolos uel inmissiones facere; sed si qua forte occasio inter ea uenerit, et pacifice

non poterit ordinari, apud electos abbates et alios patres deum timentes, sine uoluntaria dilatione, mediis sacrosanctis euangeliis finiatur. Inter post pauca; Missas quoque publicas ab episcopis in coenobiis fieri omnino prohibemus, ne in seruorum dei recessibus, et eorum receptaculis, ulla praebeatur occasio conuentus uel mulierum fiat nouus introitus, quod omnino non expedit animabus eorum; nec audeant ibi cathedram collocare uel quamlibet potestatem habere imperandi nec aliquam ordinationem, quamuis leuissimam, faciendi, nisi et abbate fuerint rogati, quatinus monachi semper maneant in abbatum suorum potestate: idem alio loco; Grauaminis et contra sacerdotale constat esse propositum, cuiusque monasterii priuilegia olim indulta confundere et ad irritum quae sunt pro quiete disposita niti deducere: item Leo papa, Marciano Augusto; Priuilegia monasteriorum sanctorum patrum auctoritate instituta nulla possunt inprobitate conuelli, nulla nouitate mutari: item ex decretis Anacleti papae; Priuilegia monasteriorum intemerata et inuiolata perpetuis decreuimus manere temporibus: item beatus Augustinus in libro de aecclesiasticis ordinibus docet sub quiete monachos regulariter uiuentes sua singulari lege debere quiescere, et ab omni infestatione clericorum intrepidos permanere, ne saecularis strepitus eos laedat quos districta regula seruitutis domini moderatur: item ex concilio Hispalensi secundo; Statuimus pari sententia ut coenobia, quae antiquitus instituta sunt, immobili et inconcussa stabilitate permaneant solidata. Si quis autem, quod absit, nostrum uel succedentium sacerdotum quodlibet monasterium aut ui cupiditatis expoliandi aut simulatione aliqua fraudis conuellendi uel dissoluendi temptauerit, anathema effectus, maneat a regno dei extraneus, nec proficiat illi bonum fidei uel operis ad salutem qui tantae et tam salutaris uitae destruxerit tramitem. Hanc ergo scriptorum illorum sententiam considerantes, uel ideo

quia supradicti domini Eadgari regis petitio nobis quasi iussio est, cui difficillimum est resisti, seu pro reuerentia tanti apostoli, cuius patrocinio se ipse commisit, seu ut ipsis monachis secundum sanctum ordinem uiuere liceat et ut tam pro nobis quam pro omnibus aecclesiae nostrae fratribus deum orent, hoc priuilegium plena uoluntate una cum consensu fratrum meorum ipsis concessi, per quod decerno atque ob testificatione diuini nominis interdico, ut nec ego deinceps nec ullus successorum meorum episcoporum Londoniae hoc audeat infringere uel temerario ausu aliquatenus uiolare, uidelicet ut omnis presbyter uel clericus ex hiis qui in ipso procinctu beatissimi Petri, et omnes illi qui in circumscripto spacio, sicut designant cruces uel fossata uel alia signa, illi aecclesiae seruiunt, sint liberi et absoluti ab omni debito et redditione circadarum [1] et synodorum. Tamen uolumus, et pro amore uel reuerentia sancti Petri concedimus, ut ex nostro uel successorum nostrorum episcopatu sine precio crisma et oleum accipiant. Concedimus etiam illi loco cimiterium liberum, sicut et a regibus ab antiquis temporibus concessum fuerat, ita ut quicunque de quocunque loco uel cuiuscumque conditionis petierit se ibi sepeliri non impediatur uel prohibeatur, uel ab episcopo uel ab archidiacono uel a parochiano suo presbytero. Et si quis eorum presbyter uel clericus, forte, aut occisus, quod absit, aut uulneratus fuerit, aut ex eis omnibus alicuius iniuriae acclamatio surrexerit, quicquid ex hiis omnibus ad nos attinere uidetur, hoc totum abbati qui in ipso sancto loco praefuerit caeterisque fratribus habendum et disponendum concedimus. Si autem, quod absit, etiam de rebus eorum furtum fuerit factum, et abbati uel fratribus uisum fuerit ut examinatio ex hoc debeat agitari, habebunt licentiam accipiendi a nostro episcopatu benedictum ferrum, uel si qua alia sint instrumenta aut benedic-

[1] Sic MS.

tiones ad huiusmodi rem exercendam absque exactione precii a calumpniatore uel calumpniato intra procinctum monasterii tantum, sed extra efferendi ad uillas suas uel causas aliorum agendas non habebunt potestatem. Relaxamus etiam eos qui intra uillam ipsius procinctus commorantur a collecta denariorum quam romescoth appellant, sicut relaxatum est a regibus Offa et Kenulfo et Eadgaro, et omnia quae ad libertatem et exaltationem illius loci per nostram auctoritatem accedere possunt, hilari et prompta uoluntate concedimus. Nimirum cum ego illi sancto loco quasi multorum regum temporibus neglecto praefuerim, quem postea additis ei aliquantis terris uenerabili Wlsino eiusdem loci monacho commendauimus seruandum, quas scilicet terras hic denotare non omittimus. Inprimis circa illud monasterium .v. mansas a uenerabili rege Eadgaro .c.xx. mancusis auri, una cum loco emi, et cum redditibus et cum terris quas antiqui reges, scilicet Offa, Kenulfus, et Alfredus, illi sancto loco benigne dederant. Item .v. mansas in Blekinham, et .vi. in Lowereslege a praefato rege emi .x. mancusis auri et addidi monasterio praefato. Item mercatus sum a uenerabili Æðelwoldo Wintoniensi episcopo .x. mansas, et .x. a quodam Wlnoðo milite regis octoginta libris probati argenti, easque sub uno territorio addidi praefato monasterio in loco scilicet qui Hendune dicitur. Item tres cassatos emi a quodam Eadnoðo regis ministro .xii. libris in loco qui Codenhleaw nuncupatur, et addidi praedicto loco. Quidam autem minister regis in Middilsex mansitando Ælfwine uocitamine qui adiens limina sanctorum apostolorum Petri et Pauli Romae scilicet, et gratia inopiae petiit a me quoddam amminiculum, qui commodans ei .xxx. libras argenti suscepi ab eo .viii. mansas cuiusdam telluris in Hanewelle, et addidi loco saepenominato. Item .x. cassatos emi ab Ælfego duce ducentis mancusis auri in loco qui Sunnabiri dicitur et dedi praefato coenobio.

Et illam possessionem in Scepertune emi ab Ælfleda uidua .LX. bizancteis nummis, et dedi loco praescripto. Item Ælfhelm Wolga pro animae suae remedio .v. mansas largitus est coenobitis in Westminstre conuersantibus in loco qui Bricanndune uulgari uocitamine dicitur. Item Ælfwinus praefectus regis de Kent .III. cassatos coenobio praefato pro animula sua coniugisque largitus est in loco qui Schollingtune dicitur; et illa possessio in Perham post dies Wlnoði redeat ad praefatum coenobium quam ab eodem mercatus sum .XXX. mancusis auri. Et illud praediolum in Padingtune aecclesiae pradictae addidi. Item praedium illud in Cofenlea praefatae aecclesiae adieci. Item praedium in Ewelle illi sancto loco in perpetuam perstrinxi possessionem.

Ego Eadgarus rex Anglorum huius libertatis donationem clementer tocius regimen gubernans episcopo Dunstano desiderante libenter concessi et signo sancto regiaque potestate roboraui ✠ in Christi nomine sub horum testimonio quorum nomina flauescunt infra. ✠ Ego Dunstanus, acsi peccator et nomine tantum episcopus, hanc libertatis scedulam impressione sigilli nostri et annuli insuper et agalmate sanctae crucis diligenter consignaui; ac deinde manibus ad coelum extensis dixi, Si quis hanc munificentiae libertatem sanctum praedictumque locum, in terris, uel decimis, uel aliis redditibus, seu in aliquo, nostris et futuris temporibus meliorauerit uel adauxerit, augeat illi deus perpetuitatis beatitudinem, atque in nostris orationibus et benedictione ab omnibus peccatis suis absolutus foeliciter permaneat. Qui uero hanc nostram auctoritatem uel inmunitatem infringere uoluerit, uel alios ad hoc conduxerint, et tam ea quae praeteritis uel nostris temporibus sunt data quam ea quae in futuro a fidelibus danda sunt stolido conamine absumere cogitauerint, uel aliquod amminiculum, aut calices, aut cruces, seu indumenta altaris, uel sacros codices, aurum, ar-

gentum, uel qualemcunque speciem ibidem collatam eripere temptauerint, uel alios de rebus illius aecclesiae haereditauerint, fratribusque eiusdem loci uim inferre praesumpserint, uel eos iniuste contristauerint, necnon et hanc scedulam cartulasque regum uel aliorum fidelium ad defensionem et tuitionem loci ibidem data auferre seu euertere studuerint, ignibus aeternis cruciatibus perpetuis illos damus, maledicimus atque excommunicamus, portas coeli eis claudimus, et deleantur nomina eorum de libro uitae, sitque pars eorum cum Iuda domini traditore, nisi resipiscant et tribus annis a communione fratrum sequestrati poenitentiam agant. ✠ Ego Oswoldus Eborum aecclesiae archiepiscopus huius munificentiae conseruatores benedixi; contradictores uero perpetuo dampnaui dicens, Effundat dominus super eos iram suam, et furor irae suae comprehendat eos. ✠ Ego Ælfstanus Roffensis aecclesiae episcopus hanc libertatem augmentantes regi regum commendaui, destructores autem sic dicendo maledixi, Ueniat mors super illos, et descendant in inferum uiuentes. ✠ Ego Ælfagus Wintoniensis aecclesiae episcopus illius loci adauctores Ihesu Christo consignaui, inuasores nempe aeternis cruciatibus tradidi, dicens, Non sit illis pax, non misericordia, non pietas, sed terror infernorum, crudelitas poenarum, impietas cruciatuum. ✠ Ego Escwine episcopus Dorecensis aecclesiae hoc adieci, Erubescant destructores praesentis loci et conturbentur in saeculum saeculi et confundantur et pereant; benefactores autem in aeternum uiuant. ✠ Ego Æðulfus praesul Herefordensis aecclesiae hoc idem hoc dicens affirmaui, Maledicti sint raptores illius sanctae aecclesiae in omnibus operibus suis, et in omnibus uiis suis, et in cunctis adinuentionibus suis prauis; benefactores uero adeo benedicantur. ✠ Ego Æðelsinus episcopus Schiresburnensis aecclesiae supradicta sic conclusi, Quicunque inferior uel sublimior contra hunc libellum quic-

quam sinistrum audere praesumpserit, uiuus ad inferos raptus inter omnia perpetua mala in perpetuum dampnetur.

Anno ab incarnatione domini .DCCCC^{mo}.L^{mo}IX^{no}. imperii autem gloriosi regis Eadgari .IIII. ego Ealdredus abbas hanc scedulam scripsi, kalendas Aprilis, episcopo Dunstano rogante, quam idem episcopus, Londoniae et Wigorniae necnon et totius Angliae decanus, super altare beati Petri in eadem aecclesia, quae manibus angelicis consecrata dinoscitur, optulit atque ibidem in aeuum propter iniquitates simultationesque futurorum atque inopinata mala quae saepe praedicebat futura eam seruari ad defensionem loci praecepit, indictione uero secunda.

MCCXXIV.

EÁDWIG, May 17th, 959.

✠ ORTHODOXORUM uigoris aecclesiastici monitu creberrime instruimur, ut illi oppido subiecti suppeditantes famulemur, qui totius mundi fabricam miro ineffabilique serie disponens, microcosmum, Adam uidelicet, tandem quadriformi plasmatum materia almo ad sui similitudinem instinctum spiramine, uniuersis quae in infimis formauerat, uno probandi causa excepto uetitoque, praeficiens Paradisiacae amoenitatis iocunditate conlaterana Eua scilicet comite decentissime collocauit. Laruarica, pro dolor! seductus cauillatione, uersipellis suasibilisque tergiuersatione uiraginis pellectus anathematis alogia ambro pomum momordit uetitum, et sibi ac posteris, in hoc aerumnoso deiectus saeculo, letum promeruit perpetuum. Uaticinantibus siquidem prophetis, et coelitus superni regis diuturna clandestino praesagia dogmate promentibus nitide orthodoxis, eulogium ex supernis deferens: non ut Iudaeorum seditiosa elingue fatetur loqua-

citas; sed priscorum atque modernorum lepidissimam ambiens facundiam, Arrianas Sabellianasque proterendo naenias anagogico infrustrans famine, nosque ab obtunsi coecitate umbraminis ad supernorum alacrimoniam patrimoniorum aduocans, angelus supernis elapsus liminibus in aurem intemeratae uirginis, ut euuangelica promulgant famina, stupenda cecinisse uidetur carmina; cui aecclesia tota, uidelicet catholica, consona uoce altibohando proclamat, 'Beata es uirgo Maria quae credidisti, perficientur in te quae dicta sunt tibi a domino.' Mirum dictu! incarnatur uerbum, et incorporatur scilicet illud, de quo euuangelista supereminens uniuersorum altitudine sensuum inquit; 'In principio erat uerbum, et uerbum erat apud deum, et deus erat uerbum,' et reliqua. Qua uidelicet sumpta de uirgine incarnatione antiquae uirginis facinus demitur, et cunctis mulieribus nitidis praecluens taumatibus decus irrogatur. Intacta igitur redolente Christi diuinitate, passaque ipsius humanitate, libertas addictis clementer contigit seruulis. Hinc ego Eadwig altithrono amminiculante Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu triuiatim persistentium basileus, ut huius libertatis altithroni moderatoris clementia merear optinere consortium, coenobio loco celebri qui ab huius prosapiae solicolis Æbbandun nobili nuncupatur uocabulo situm, genitricique domini nostri semper uirgini Mariae, necnon beato Petro apostolorum principi eiusque coapostolo Paulo dedicatum habetur, monachis regulariter degentibus monastici aeternam priuilegii concedo libertatem, quatenus post decessum Æðeluuoldi abbatis egregii, cuius temporibus haec libertatis restauratio Christo suffragante concessa est, quem sibi uniuersa praefati coenobii congregatio apto elegerit consilio, secundum regularia beati Benedicti instituta, abbatem, iuste ex eodem fratrum cuneo eligens constituat. Huius priuilegii libertas deinceps usu perpetuo a cunctis teneatur catholicis, nec extra-

neorum quispiam tyrannica fretus contumacia in praedicto monasterio ius arripiens exerceat potestatis, sed eiusdem coenobii collegium perpetuae ut praedixi libertatis glorietur priuilegio. Sit autem praefatum monasterium omni terrenae seruitutis eodem tenore liberum, quo a praecessoribus nostris catholicis, a sancto Leone uidelicet papa, et Coenulfo rege catholico, uetusto continetur priuilegio Reðuno abbate obtinente solutum; agri equidem [qui] ad usus monachorum domino nostro Ihesu Christo eiusque genitrici Mariae priscis modernisque temporibus a regibus et religiosis utriusque sexus hominibus, et a meipso meoque patruo Eadredo rege fidelissimo restituendo iure concessi sunt, eiusdem perpetualiter sint libertatis. Nam rex praefatus, rus quod Abbendun nuncupatur, quod rex Ceadwala domino nostro eiusque genitrici Mariae priscis temporibus deuoto concesserat animo, in quo praedecessores nostri, diabolica decepti auaritia, aedificium regale sibi iniuste construxerant, aecclesiae dei restituens, interdixit ut regum nemo inibi pastum requireret, nec aedificium in sempiternum construeret; quod ego Eadwig Anglorum basileus, optimatum meorum usus consilio, tam meis quam meorum successorum temporibus fixum in nomine patris et filii et spiritus sancti fieri in aeternum praecipio. Si quis uero tam epilempticus, philargyriae seductus amentia, quod non optamus, hanc nostrae munificentiae dapsilitatem ausu temerario infringere temptauerit, sit ipse alienatus a consortio sanctae dei aecclesiae, necnon et a participatione sacrosancti corporis et sanguinis Ihesu Christi filii dei, per quem totus terrarum orbis ab antiquo humani generis inimico liberatus est; et cum Iuda Christi proditore sinistra in parte deputatus, nisi prius hic digna satisfactione humilis poenituerit quod contra sanctam dei aecclesiam rebellis agere praesumpsit, nec in uita hac practica ueniam, nec in theorica requiem apostata

obtineat ullam, sed aeternis barathri incendiis trusus cum Anania et Saphira iugiter miserrimus crucietur. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LIX. indictione .II^a. regni autem mei .IIII°. .XVI. kalendas Iunii scripta est huius munificentiae syngrapha, his testibus consentientibus, quorum inferius nomina secundum uniuscuiusque dignitatem caraxantur.

✠ Ego Eadwig Britanniae Anglorum monarchus praeformatas propinquorum sed et regum donationes hoc taumate agiae crucis roboraui. ✠ Ego Odo Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem [regis] beniuolentiam subscripsi. ✠ Ego Eadgiuu eiusdem regis aua hanc donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Osulf plebis dei famulus canonica subscriptione manu propria firmaui. ✠ Ego Brihthelm episcopus iubente rege signum sanctae crucis impressi. ✠ Ego Ælfwold praesul trophaeum agiae crucis imposui. ✠ Ego Brihthelm antistes testudinem sanctae crucis subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Daniel pontifex consensum praebui figens crucem. ✠ Ego Ælfheah dux donum eiusdem regis confirmaui. ✠ Ego Æðelwold abbas hoc eulogium manu propria apicibus depinxi. ✠ Ego Ælfric abbas crucis uexillo corroboraui. ✠ Ego Ælfwold abbas crucis modum manu propria infixi. ✠ Ego Eadmund dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfgar custos. ✠ Ego Æscwig custos. ✠ Ego Ælfnoð custos. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Brihtferð minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Wulfgar discifer. ✠ Ego Æðelsige pincerna. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ealdred minister. ✠ Ego Lefincg minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfwig minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Cyneric minister. ✠ Ego Wihtsige minister. ✠ Ego Leofa minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Leofstan minister. ✠ Ego

Wulfric minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Æðelstan minister. ✠ Ego Ælfwold minister. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Æðelferð minister. ✠ Ego Osweard minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Osuuig minister. ✠ Ego Ordgar minister. ✠ Ego Brihtric minister. ✠ Ego Æðelferð minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Wulfhere minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Ælfwold minister. ✠ Ego Ælfmær minister. ✠ Ego Ordwold minister. ✠ Ego Ordnoð minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Eadred minister. ✠ Ego Cyneric minister. ✠ Ego Ælfwold minister. ✠ Ego Ealdred minister. ✠ Ego Eanulf minister. ✠ Ego Ælfnoð minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Ceolheah minister. ✠ Ego Brihtric minister. ✠ Ego Æðelwold minister. ✠ Ego Leofincg minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Æðeric minister. ✠ Ego Brihthelm minister. ✠ Ego Ælfweard minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Brihtwald minister. ✠ Ego Æðelferð minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfmær minister. ✠ Ego Eadulf minister. ✠ Ego Sigelm minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Æðelm minister.

MCCXXV.

EÂDGÂR, 959.

✠ In hoc etenim mortali saeculo nichil prolixa foelicitate fruitur, nichil diuturna dominatione potitur, nichil quod non ad fatalem uitae terminum rapido cursu tendatur. Ideoque ut orthodoxorum demonstrant exempla, ita nobis mundanarum rerum patrimoniae sunt perfruendae, ut tamen aeternae patriae

emolumentis numquam fraudemur. Quamobrem ego Eadgar tocius Albionis gubernator et rector, cuidam ministro michi ualde fideli qui a peritis noto nuncupatur uocabulo Ælfwine, quandam telluris particulam sub aestimatione .x. scilicet cassatorum, qui ab huiusce prosapiae solicolis æt West Clearan usitato nuncupatur uocabulo, prona ammodum deuotione aeterna largitus sum haereditate, quatinus ipse cum omnibus utensilibus, pratis, uidelicet, pascuis, siluis, hilariter uoti compos perfruatur; et post uitae terminum quibuscumque uoluerit cleronomis inmunem derelinquat. Sit autem praedicta tellus, quam ego cum consensu optimatum meorum praefato largitus sum ministro, ab omni terrenae seruitutis iugo libera, tribus his exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis autem, laruarico instinctus spiritu, hoc donum uiolare inmutareue praesumptuosus temptauerit, nisi digna satisfactione ante obitum suum reus poenituerit, aeternis barathri prostratus incendiis, cum Iuda Christi proditore aeternaliter lugubris puniatur. His limitibus praefatum rus hinc inde gyratur. Ðis synd ða landgemēre tō West Clearan. Ærest ðǣr sceoppæsce scet on Aleburnan; andlang Aleburnan ðæt on eferbrōc; of ðām brōce on cofringtrēow; of ðām treōwe on gerihte tōweard rōde; ðanone an frangsingæcer; of ðām æcere on wīcherpað; andlang herpaðes onwearð seð; of ðām sede andlang weges on wiðigrāf; of ðām grāfe on sciddell; of ðām delle andlang weges on hyldan hlēf; of ðām hlēwe on Briðswīðe stāne; of ðām stāne on humwill; of ðām wille on sceappæscan; andlang sceappascan oð ðæt eāste on Aleburnan. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LVIIII. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar rex hoc donum concessi. ✠ Ego Dunstan arhiecpiscopus consensi. ✠ Ego Oscytel

archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Osulf episcopus subscripsi. ✠ Ego Aðulf episcopus corroboraui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus adquieui. ✠ Ego Ælfwold episcopus subscripsi. ✠ Ego Byrhtelm episcopus confirmaui. ✠ Ego Æðelwold abbas. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelwold dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Oswig minister. ✠ Ego Osweard minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfwold minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælwig minister. ✠ Ego Ealdred minister. ✠ Ego Ælfwold minister. ✠ Ego Sigeferð minister.

Rubric. Đis is ðára .x. hída landbóc æt West Clearan ðæ Eádgár cyning gebócodæ Ælfwine his þægne on éce yrfæ.

MCCXXVI.

ÆLFWORD, 959.

✠ Anno dominicae incarnationis .dcccc.lix. Ego Ælfwordus, minister regis Eadgari, concedo aecclesiae Christi in Dorobernia et monachis ibidem deo seruientibus annuente domino meo rege Eadgaro uillam unam de patrimonio meo, nomine Mulatun, liberam ab omni saeculari seruitute et fiscali tributo, exceptis tribus, expeditione, pontis et arcis constructione.

MCCXXVII.

EÁDGÁR, 960.

✠ Domino nostro Ihesu Christo in perpetuum regnante, summoque et ineffabili uniuersarum rerum con-

ditori ac moderatori omnium, tempora qui sua multimoda componens cromatibus potentiae ut placuerit terminum imponet, necnon et cunctis mortalibus in hac practica uita degentibus certum ut proposuerat dierum terminum constituet. Ideoque cunctis agendum est, ut hic probis actibus futurae beatitudinis foelicitatem aeternaliter adipisci mereantur. Quamobrem ego Eadgar totius Britanniae regni solio subthronizatus, ob animae meae remedium, quandam telluris particulam cuidam uenerabili antistiti mihique consanguinitatis nexu copulato, qui a peritis noto Brihtelm nuncupatur onomate, .x. scilicet cassatorum loco celebri qui a gnosticis Ytingstoce nominatur, in propriam quamdiu uixerit largitus sum potestatem; et post ultimum uitae suae terminum ad uetustum monasterium sancti Petri principis apostolorum, cui praefatus praesidet episcopus. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda proditore Christi eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. His metis rus hoc gyratur. Đis synt ðára .x. hída landgemǽre tó Ytingstoce. Ærest of Breting mǽde norðeweardre út on Icenan; fram Brentinge tó ðǽre gearnwindan fet; of ðǽre gearnwindan fæt tó stybban snade ðǽr ða twegen wegas tólicgað; ðonon tó cuntan heale; of ðám heale tó wífeles stigele; of ðǽre stigele tó Geolesburna; of ðám burnan tó ðám reádan fordan; of ðám forda út on Icena on ðet weststeð; út andlang weststaðes eft on Brenting ðǽr we ær onfengon. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LX. scripta est carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar Anglorum basileus corroboraui. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Oschytel archiepiscopus corroboraui. ✠ Ego Oswlf episcopus consolidaui. ✠ Ego Aðulf episcopus confirmaui. ✠ Ego Æðelwold abbas. ✠ Ego Ælfeah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelwold dux. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Æðelsie minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Ealdred minister.

Rubric. Ðis is ðæ landbóc at Ytingstoce ðe Eádgár cing gebócode intó Ealde mynstre.

MCCXXVIII.

EÁDGÁR, 960.

✠ Confirmat nos sacrae auctoritatis scriptura, dicens, 'Nudus egressus sum de utero matris meae, et nudus reuertar illuc;' et iterum, 'Nichil intulimus in hunc mundum, uerum nec ab eo auferre quid poterimus.' Quapropter lubrici potentatus non immemor, ego Eadgar, Christo conferente, rex et primicerius tocius Albionis regni fastigium humili praesidens animo, ob remunerationem maioris praemii, aliquantulam ruris particulam uicenis comparatam cassatis cui uocabulum certa astipulatione Drægtun profertur, ad aecclesiam beatae Mariae genitricis dei ac domini nostri Ihesu Christi, in loco qui dicitur Abbandun, ad usus ibidem fratrum deo seruientium libenter concedo, obsecrans et praecipiens in nomine Christi, ut nemo successorum nostrorum, superioris uel inferioris gradus, hoc nostrae deuotionis donum aliquo temeritatis aliquatenus instinctu disrumpat. Praedictarum enim mansarum .xx. scilicet, patruus meus Eadredus rex, uni pridem militi deuoto, Eaduuoldo nomine, in aeternam largitus est haereditatem, et postea ipso iam ex hac uita migrante eidem restituit coenobio. Sit autem

praedicta tellus, quam ego, cum consensu optimatum meorum, praefato largitus sum coenobio, ab omni terrenae seruitutis iugo libera, tribus his exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis autem laruarico instinctus spiritu hoc donum uiolare immutareue praesumptuosus temptauerit, nisi digna satisfactione ante obitum suum reus poenituerit, aeternis barathri prostratus incendiis cum Iuda Christi proditore aeternaliter lugubris puniatur. His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Ðis sind ða landgemǽra tó Draitúne. Ǽrest of Egláfes forda on Dyðmére; ðannan on Lacing; andlang Lacing on Cealcford; ðanan on mǽrdíc; andlang díc on Mydeling; úp of Mydeling wið norðan Hyrdegráf; ðat on geríhtan on Waneting; andlang Waneting on Oeccene; ðanan on ða ealdan díc; andlang díc on Egláfes ford. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LX. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina notantur.

✠ Ego Eadgar Anglorum basileus corroboraui. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Oscytel archiepiscopus corroboraui. ✠ Ego Osulf episcopus adquieui. ✠ Ego Aðulf episcopus consolidaui. ✠ Ego Byrhthelm episcopus confirmaui. ✠ Ego Æðeluuold abbas. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðeluuold dux. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfuuig minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Uulfgar minister. ✠ Ego Osuueard minister. ✠ Ego Osuuig minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Ealdred minister. ✠ Ego Ælfsige minister.

MCCXXIX.

EÁDGÁR, 961.

✠ Egregius agonista sermocinatus est in scripturis diuinis, dicens, 'Omnia quae uidentur temporalia sunt, quae autem non uidentur aeterna.' Iccirco superflua utentibus diuinus sermo ut suprataxati sumus terribiliter praemonet, ut huius saeculi caduca contempnentes spiritualiaque imitantes coelestia properemus ad regna. Quamobrem ego Eadgar, desiderio regni coelestis exardens, fauente superno numine, basileus industrius Anglorum cunctarumque gentium in circuitu persistentium, quandam ruris partem, id est quinque mansas, illo in loco qui noto uocabulo Afintun nominatur, dignatus sum largiri, pro animae meae redemptione, ad monasterium quod dicitur Uetustissimum quod in Wenta positum sanctis apostolis Petro et Paulo dedicatum est, ut grex inibi deo seruiens iugiter illam libere possideat terram, cum omnibus ad se pertinentibus. Fiat enim praefata terra ab omni seruili iugo libera, cum omnibus sibi rite pertinentibus, exceptis his tribus, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Denique uero si quis, nobis non optantibus, nostrum hoc donum uiolari fraudulenter perpetrando consenserit, consideret hinc se die ultima iudicii coram deo rationem redditurum atque cum reprobis quibus dicitur, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum,' poenis atrocibus esse passurum, si non antea corporea lamentatione emendauerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis sind ðа landgemǽre tó Afintúne. Ǽrest on ðа ealdan byrig; of ðǽre ealdan byrig andlang strémes on ðonon langan ford; of ðám langan forda inn on ða díc; andlang ðǽre díc eást innon wáddene; of wáddene andlang ðǽre róde innon syx æceres; of syx æceræn of ðǽren uferen légæ; of ðám

uferan lēge ūt þurh ðona wuda on ða reādan hane; of ðāræ reādan hane andlang mearce on ðone mapoldra stoc; of ðām stocce ūt þurh ðone wudæ on ða fūlan flōde; of ðǣre fūlan flōde andlang dæne on higan holtes dīc; of higan holtes dīc on ða hōcedan dīc; of ðǣre hōcedan dīc andlang mearce on ða hwītan dīc; of ðǣre hwītan dīc andlang smalan dūne on ðone herpað; of ðām herpaðe andlang mearce tō ðām hǣðænan byrigelsan; of ðām hǣðenan byrigelsan andlang mearce eft on ða ealdan byrig. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXI. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum corroboraui. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus concessi. ✠ Ego Oscytel archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Bryhthelm episcopus subscripsi. ✠ Ego Æðelwold abbas. ✠ Ego Ælfeah dux. ✠ Ego Æðelwo[l]d dux. ✠ Ego Eadmu[n]d dux.

MCCXXX.

EÂDGÂR, 961.

✠ Largiflua Christi omnipotentis largiente clementia patenter agnouimus quod his recidiuis aeterna iugiterque mansura, ob perpetuae remunerationis talionem, tocius mentis adnisu lucranda sint. Etenim scriptum est, 'Nichil intulimus in hunc mundum, uerum nec ab eo auferre quid poterimus.' Quapropter lubrici potentatus non inmemor, ego Eadgar, Christo conferente tocius Anglicae regionis basileus, ob maioris praemii remunerationem, aliquam ruris particulam, septem uidelicet mansas et dimidiam, in illo loco qui a ruricolis Eastun nuncupatur, Byrhtelmo praesuli michi carnalis prosapiae nexu copulato, ob eius fidele obsequium quod erga me sedulus exibuit, perpetua largitus sum haereditate, ut

ipse, uita comite, cum omnibus utensilibus hilaris possideat; et post uitae suae terminum quibuscumque sibi placuerit haeredibus inmunem derelinquat. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si autem aliquis, laruarico inflatus spiritu, hoc nostrum decretum discindere temptauerit, nisi satisfactione dignissima in hac uita poenituerit, in futura coram Christo et eius angelici agminis collegio, poenis permansuris punitum se sentiat, et in aeternum ligamine sacrilegii strictum agnoscat. His etenim limitibus praefatum rus hic inde gyratur. Ðis synd ðа landgemēro tō Eástūne. Ǽrest on Eádmundes wēr; of Eádmundes wēre on ða ealdan byrig; of ðǣre ealdan byrig ūpp andlang dīc tō ðām ǣðenan byrigelsan; of ðām ǣðenan byrigelsan andlang mearce tō ðǣre Portstrēt; andlang smalan dūne ūpp tō ðǣre dīc; of ðǣre dīc andlang mearce innan blācan lace; of blāca lace andlang watæres on Costices mylne; of Costices mylne andlang mearce tō ðǣre fūlan flōde; of ðǣre fūlan flōde andlang strēt tō ðām eáfodstoccan; of ðām heáfodstoccan andlang strēt innan Icenan; andlang Icenan tō ðǣra grēnan furh inna ðāra strǣt; andlang strǣt andlang mearce on stapolþorn; of stapolþorne andlang mearce on ða hāran apoldran; of ðāra hāran apoldran innan ðane smalan weg; of ðām smalan wege innan ða reádan rōde; of ðǣre reádan rōde andlang ðæs mylanweges on ðone Lundenweg; andlang ðes Lundænes weges innan cealchammæs; of cealchammam andlang mearce innan bicased; of bica setle andlang mearce innan Fearninga lēge; of Fearninga lēge andlang dīc æft on Icenan, innan Eádmundes wēr. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXI. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum corroboraui. ✠

Ego Dunstan archiepiscopus concessi. ✠ Ego Oscytel archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Osulf episcopus subscripsi. ✠ Ego Brithelm episcopus impressi. ✠ Ego Aðulf episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfwold episcopus consolidaui. ✠ Ego Oswold episcopus confirmaui. ✠ Ego Æðelwold abbas. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelwold dux. ✠ Ego Brihtnoð dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Byrtferð minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Æðelwine minister. ✠ Ego Osweard minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ealdred minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Ælfwold minister.

Rubric. Ðis is ðára ehteðan healfræ hýdæ landbóc tó Eástúne ðe Eádgár cining gebócode Bríhtelm bisceope on éce yrfe.

MCCXXXI.

EÁDGÂR, 961.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Nunc ergo dum tempus est ueniae festinemus laqueum totis nisibus deuitare mortis, dumque carnale possidemus patrimonium spiritale exerceatur mercimonium, quo inter angelicos coros mereamur adipisci gaudia sine fine mansura. Quapropter ego Eadgar rex, tocius Brittanniae gubernator et rector, dedi cuidam meo fideli ministro quem uocitant nonnulli noto uocamine Aðulf, .x. mansas in illo loco ubi iamdudum solicolae illius regionis nomen imposuerunt æt Chenelmestune, cum licentia Byrhtelmi episcopi et familiae aecclesiae, in ea ratione, ut reddat iusticiam

aecclesiae, id est .I. cyricsceat, et .V. scindlas, et .I. bord, omni anno, ut habeat ac possideat quamdiu uiuat, et post se duobus haeredibus derelinquat; et post illorum trium uitam aecclesiae sancti Petri derelinquat, a qua prius concessa fuit. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, excepto communi labore, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Si quis autem reprobus falsis machinationibus per aliquam scripturam nostrum donum subuertere conatus fuerit, sit ipse in profundum chaos igneis nexibus mancipatus, et eius memoria caligine mortis obtecta, nisi hic assiduis precibus prius obtabilem consequi mereatur indulgentiam. Istis terminis ambitur praedicta tellus. Đis synd ðа landgemǽro tó Cenelmestúne. Ǽrest of ðǽre hwítan flódan neah mǽlan beorge; ðonon norð tó Yferleá be Byrhtwoldes mearce tó bróchangran; ðonon tó terhealcan þurð hormes wudu útt tó þrim æcerun; forð bæ ðæ wuda tó æpshangran, tó ðám hlince; and swá bæ ðǽre díc ofer ðone bróc be norðan callan forda tó ðám stapole; ðonon eást tó mearchlince; and swá eást be ðæs bisceopes mearce beniðan cadan hangran tó Wulfredes wyrðe; ðonon tó þornhyrste niðer bæ þryfes dæne be Byrhtswýðe mearce úpp tó Sigbrihtes anstige; ðonon west bæ ðǽre ofer ðone heræpað tó ðǽre hwítan díc; wæst andlang díc æft tó ðǽre hwítan flódan, and .VIII. mǽdaceras undær panexan dúne ða gebyriað tó Cenelmestúne; and se haga on porte bynnan súðealla ðæ tó ðám lande gebyreð. Đis is ðæs wudæs gemǽro bæ súðan Mélan beorge. Ǽrest of ðám æscstubbe æt Húnláfing hammun súð andlang mearce tó lámmǽre tó ðám hlidgeáte; ðonon west bæ bisceopes mearce tó hígleáge; ðonon norð andlang herpaðes bæ Byrhtwoldes mearce útt on ðone feld; forð be wyrhttruman æft on ðone æscstyb. Haec carta

scripta est anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXI. indictione .IIII.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum praefatam donationem concessi. ✠ Ego Dunstan Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Byrhtelm Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphale trophaeum agiae crucis impressi. ✠ Ego Osulf episcopus consignaui. ✠ Ego Oswold episcopus consensi. ✠ Ego Aðulf episcopus subscripsi. ✠ Ego Ælfwold episcopus conclusi. ✠ Ego Æðelwold abbas. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelwold dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Osweard minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠ Ego Æðelwine minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Wulfstan minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Eanulf minister. ✠ Ego Ordgar minister. ✠ Ego Wihtsige minister. ✠ Ego Ælfwig minister.

Rubric. Ðis is ðāra .x. hīda bōc æt Kenelmestūn ðe Eādgār cing gebōcode Aðulfæ his þegne on ēce yrfæ.

Saxon Lease belonging to this Charter.

Byrhtelm bisceop and eall se hīred on Wintanceastre, on Ealdum mynstre, lætað ðæt land æt Cenelmestūne tō Aðulfe, mid geðafunge Eādgāres cyninges, and ealra ðāra wītena gewitnesse ðæ heora naman hǣr būfan standað, swylce eāc ǣgðeres hīredes ge preōsta ge nunnena hǣr on tūne, gehwylces weorces frig, būtan ðæs cericlīcan weorces ðe seō bōc belȳcð, and ðæs woruldweorces ðe ā eal folc weorcean sceal, twēgra manna deg æfter him; ðonne beōde ic on Godes naman and on sancte Petres and on ealra his hāligra, ðæt nān man swā geðurstig ne seō ðæ hit leng of ðǣre cyrican dō; gif hit ðonne hwā dō ðæt he

sie ascaden fram Gode and fram eallum his gecorenun, bûtan he hit me dómlíce gebǽte ǽr his ænde.

MCCXXXII.

EÁDGÁR, 961.

✠ IN nomine domini nostri Ihesu Christi! Licet enim decreta pontificum et uerba sacerdotum uti montium fundamenta indistrictis ligaminibus stabilita sint, tamen plerumque tempestatibus et turbinibus rerum mundanarum etiam religio sanctae dei aecclesiae maculis reproborum dissipatur ac frangitur. Ideoque incognitum futurorum temporum statum prouidentes posteris succedentibus proficuum esse decreuimus, ut ea quae communi meditationi, salubri consilio, definiuntur sertis litterulis firmentur. Quamobrem ego Eadgar rex Anglorum cuidam ministro qui a gnosticis nobili Byrnsige appellatur uocabulo, quandam telluris particulam .v. uidelicet cassatos, illo in loco ubi a ruricolis æt Eblesburnan nuncupatur uocabulo, perpetua largitus sum haereditate, ut ipse, uita comite, cum omnibus utensilibus uoti compos habeat; et post uitae suae terminum quibuscumque uoluerit cleronomis inmunem derelinquat. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata, uidelicet, expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae aeternis barathri incendiis lugubris, iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod nostrum contra deliquit decretum. His metis praefatum rus hic inde gyratur. Ðis synd ðа landgemére ðára .v. hída æt Eblesburnan. Ǽrest on ðone ealdan wiðig; ðonne of ðám wiðige onbûtan ðone ealdan hámstéde on ðа méddíc; andlang ðére

dīc ūt on Strētford; ðonne ēast andlang streāmes oð Ælfredes gemēre; ðonne ðonan sūð on ða foryrðe eāstewearde on ðone ealdan weg; ðonne sūð andlang paðes on ðone hyndes þyfel; of ðǣm þyfele sȳð andlang weges oð ða greātan dīc; ðonne west andlang dīc of ðet deōpe slēd westeweard; ðonne norð andlang ðēre ealdan hlinchrewe; ðonne norð on ðone lytlan stānbeorh; of ðǣm beorge norð on gerihta oð succan scylfe; ðonne of succan scylfe norð ofer Gyfanfeld þweores ofer eāstcumb on ða foryrðe westewerdne; ðonne andlang ðēre ealdan landsceare oð þornhlinc; of þornhlinh ealswā on dinnes hlinch; of dynnes hlince norð ofer moxes dūne; of moxes dūne norð on Eblesburnan; ðonne andlang streāmes oð ðone ealdan wiðig; ðonne an ic twēga wæna gang on clætinc tō wudurēdenne ā on ēce. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXI. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum concessi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus corroboraui. ✠ Ego Oscytel archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Osulf episcopus consolidaui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus corroboraui. ✠ Ego Oswold episcopus adquieui. ✠ Ego Æðelwold abbas. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelwold dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. ✠ Ego Æðelwine minister.

Rubric. Ðis is ðāra .v. hȳda bōc æt Eblesburnan ðæ Eādgār cyning gæbōcodæ Byrhsiæ his þægne on ēcæ yrfæ.

MCCXXXIII.

EÁDGÁR, 961.

✠ In summi tonantis onomate! Cum cuius hic transeuntis mundi foelicitas in aduersis successionibus sedulo permixta et conturbata perspicitur, et uniuersa uisibilia atque delectabilia ornamenta huius cosmi cotidie ab ipsis amatoribus transeunt, et idcirco foelices quique ac sapientes cum his transitoriis mundi diuitiis iugiter mansura gaudia adipisci desidera[n]t: Quapropter ego Eadgar tocius Brittanniae gubernator et rector, quandam ruris particulam .iii. uidelicet cassatos, loco qui celebri Hamstede nuncupatur uocabulo, cuidam ministro mihi opido fideli, qui ab huiusce patriae gnosticis nobili Eadric appellatur uocabulo, pro obsequio eius deuotissimo perpetua largitus sum haereditate, ut ipse uita comite cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis, uoti compos habeat; et post uitae suae terminum quibuscumque uoluerit cleronomis immunem derelinquat. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis autem hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum decretum deliquit. His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Ðis sind ðára .iii. hída landgemǽra tó Hámstéde. Ærest of súðeweardan fífæceran on ðæt ríðe; on ða uuiðigas; of ðán uuiðigan on heáfodstoccas; ðanan andlang hagan tó Gæccelége eásteawearde; ðanan andlang hagan on riscmére; ðanan tó Beonatlége ðǽr mercweg útscet; ðanan andlang weges on Gecceleáge; ðanan andlang uueges tó ðán

forda; of ðân forda andlang hagan ðæt eft tô fîfæceran. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXI. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina notantur.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum concessi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus. ✠ Ego Oscutel archiepiscopus. ✠ Ego Osulf episcopus. ✠ Ego Burhthelm episcopus. ✠ Ego Æðulf episcopus. ✠ Ego Osuuold episcopus. ✠ Ego Æðeluuold episcopus. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Burhtferð minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Æðeluuine minister. ✠ Ego Uulfhelm minister. ✠ Ego Æðelsige minister.

MCCXXXIV.

EÁDGÁR, 961.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Omnium uisibilium et inuisibilium rerum creatore in perpetuum regnante, et a summo coeli fastigio omnia regnorum iura disponente! Cunctis ea quae sunt uera cernentibus, manifestum est quod praesentis uitae prosperitas mundi strepitu deficiendo corrumpitur. Nunc igitur de rebus temporalibus si bene dispensentur aeterna iusticia comparatur. Unde ego Eadgar, basileus Anglorum cunctarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam meo fideli ministro uocitato nomine Ælfrico .IX. mansas perpetualiter concedo, illic ubi Anglica appellatione dicitur æt Æðeredingetune. Habeat autem possideatque meum regale donum quamdiu uiuat; et post se cuicumque uoluerit haeredi aeternaliter derelinquat. Sit autem praedicta terra ab omni mundiali obstaculo

libera, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in minimis, campis, pascuis, pratis, siluis, sine expeditione, et pontis arcisue instructione. Si quis autem infringere certauerit, quod absit, sciat se reum omni hora uitae suae, et tenebrosum Tartarum non euadere, nisi prius hic digna satisfactione emendare maluerit. Istis terminis ambitur praedicta tellus. Ðás nigon hída licggeað on gemang óðran gedállande feldlæs gemáne and mǽda gemáne and yrðland gemǽne. Acta est haec praefata donatio, anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LXI. indictione IIII.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum praefatam donationem concessi. ✠ Ego Dunstan Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem [taumate] agiae crucis impressi. ✠ Ego Byrhtelm Uuintoniensis aecclesiae episcopus testudinem sanctae crucis subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Osulf episcopus consignaui. ✠ Ego Osuuold episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfuuold episcopus non renui. ✠ Ego Aðulf episcopus subscripsi. ✠ Ego Cynsige episcopus adquieui. ✠ Ego Ælfstan episcopus conclusi. ✠ Ego Æðeluuold episcopus consensi. ✠ Ego Ælfuuold episcopus consensi. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðeluuold dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Birh[t]ferð minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Ælfsie minister. ✠ Ego Osuueard minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Eanulf minister. ✠ Ego Uulfstan minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Uulfgar minister. ✠ Ego Ælfuuold minister. ✠ Ego Æðeluuine minister. ✠ Ego Uulfhere minister. ✠ Ego Ælfuuig minister. ✠ Ego Uuihtsige minister. ✠ Ego Ordgar minister. ✠ Ego Ealdred minister.

MCCXXXV.

EÁDGÁR, 961.

✠ UNIUERSA sacri eloquii oracula crebris nos instruunt ammonitionibus, ut ei deuoti totó famulemur adnisu qui diuino omnia fundans uerbo microcosmum, hominem scilicet, quadriformi plasmatum materia, omnigenae tocius cosmi praefecit creaturae. Nam diuinae auctoritas scripturae multifido nos exhortatur monitu, dicens, 'Nudus egressus sum ex utero matris meae, et nudus reuertar illuc;' et iterum, 'Nichil intulimus in hunc mundum, uerum nec ab eo auferre quid poterimus.' Quapropter lubrici potentatus non immemor, ego Eadgar, Christo conferente tocius Albionis basileus, regni fastigio humili praesidens animo, ob remunerationem praemii maioris, aliquantulam ruris particulam, quinquaginta uidelicet cassatos, loco qui celebri Hysseburna nuncupatur onomate, Abbandunensi aecclesiae beatae dei genitrici semperque uirgini Mariae honorifice dicatae, ad monachorum usus inibi regulariter degentium dominoque nostro deuote seruientium, cum omnibus utensilibus quae deus coelorum in ipsa telluris edidit superficie, pratis uidelicet, pascuis, siluis, siluarumque nemoribus, aeterna largitus sum haereditate; praedia utique .XIII. quae Uuintoniensi sita sunt urbe ad rus praefatum pertinentia eadem libertate praefatae dei aecclesiae, admodum deuoto Æðeluuoldo obtinente eiusdem loci abbate, plauda[n]t. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue recuperatione. Si quis autem praescriptis statutis noluerit consentire aut obedire, sciat se alienum esse a consortio sanctae dei aecclesiae et a corpore et sanguine domini nostri Ihesu Christi, per auctoritatem beati Petri apostoli sociorumque eius, nisi prius hic digna emendauerit

poenitentia ante mortem. His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Ðis sind ðа landgemǽra tó Hisseburnan. Ærest Begmǽre; of Begmére on cogan mére; of cogan mére on guttes cumbes heáfod; ðanon ón Hengestpaðes geat; of ðám gæte andlang hagan on stándene; of stándene on henna dene; of henne dene on þyrran mére; of þyrran mére on Ðorc mére; of Ðoroc mére on Lillan hrycg; of Lillan hrycge on ruwan beorh; of ruwan beorge on woon lince; of woon lince on geoc hangran on Cissan anstígo; of Cissan anstígan on ðone hwítan hagan; ðæt on gósdene; of gósdene andlang dene ðæt on bittan cnolle tó wuda; of bittan cnolle on wocces geat; of wocces geate on hlidgeat; of lidgeate on wesan hám súðeweardne; ðanon on tánmére; of tánmére on Begmére. Ðonne sint ðis landgemǽra ðára .xv. hída æt Eástúne. Ærest on eferfearn on ða reádan díc; ðæt on hyldan hlǽw; ðonne andlang streátes oð ceápmanna dél; of ceápmanna déle ðæt on portmanna hundan hylle; ðæt tó ðán bigwindlan; ðonne á be wurtwalan æt on sot ceorles æcer; of sot ceorles æcer oð ðone wónstoc; of ðán stocce þweores ofer brádan leá ðæt on horsleága dene; of ðáre dene ðæt on ðone grúndlæsan pyt; of ðám putte on hacan pundfald; of hacan pundfalde oð eft on ðæt eferfearn. Nam .VIII. ex his .L. paruo interiacente capedine suis semotim gyrata terminis dirimuntur ut superius lucide praenotatum esse uidetur. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXI. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar Britanniae Anglorum monarchus hoc taumate agiae crucis roboraui. ✠ Ego Dunstan Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis beneuolentiam concessi. ✠ Ego Oscutel Eboracensis basilicae primas insegnis hoc donum regale confirmaui. ✠ Ego Osulf praesul canonica supscriptione manu propria hilaris subscripsi. ✠ Ego Byrhtelm plebis

dei famulus iubente rege signum sanctae crucis laetus impressi. ✠ Ego Aðulf pontifex testudinem agiae crucis intepidus hoc donum corroboraui. ✠ Ego Ælfstan antistes trophaeum sanctae crucis consolidaui. ✠ Ego Osuuold legis dei catascopus hoc eulogium propria manu depinxi. ✠ Ego Æðeluuold abbas. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðeluuold dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Æðeluuine minister. ✠ Ego Osuueard minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Uulfgar minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ealdred minister. ✠ Ego Ælfuuold minister.

MCCXXXVI.

EÁDGÁR, 961.

✠ Almus totius cosmi fabricae conditor superna infimaque miro ineffabilique ordine collocans hominem tantumdem quadriformi plasmatum materia, sancto ad sui similitudinem inspiratum flamine cunctis quae in infimis creauerat, uno probandi causa excepto uetitoque, praeficiens Paradisiacae iocunditatis amoenitate cum sua coniuge luculentissime constituit; qui, pro dolor! daemoniaco instinctus spiramine, sibi ac posteris, in hoc aerumpnoso deiectus saeculo, mortem promeruit perpetuam. Quamobrem ego Eadgar totius Brittanniae gubernator et rector, ut huius miseriae repagulum quam protoplastus inretitus promeruit, domini nostri Ihesu Christi gratia redemptus euadere queam, quandam ruris particulam .xx. uidelicet, cassatos, loco qui celebri Burhbece nuncupatur onomate, Abban-

dunensi aecclesiae beatae dei genitrici semperque uirgini Mariae honorifice dicatae ad monachorum usus inibi regulariter degentium dominoque nostro deuote seruientium, cum omnibus utensilibus quae deus coelorum in ipsa telluris edidit superficie, pratis uidelicet, pascuis, siluis, siluarumque nemoribus aeterna largitus sum haereditate. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis autem nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua, quod contra nostrum deliquit decretum. His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Ærest on weallweg; ðonne on ða eorðburg; ðæt forð be wurtwalan tó mearcwege; ðonne on wífeles hám westewearde; ðæt forð andlang burgbéces; ðonne tó wádleáge westewearde; ðonne tó mearcwege; ðæt west tó igfledwege on ða ác on fileðcumbe; ðonne andlanges hagan on bidan hám eástewearde; ðæt andlanges hagan út tó Ródleáge westewearde; ðonne tó heáðfelde geate. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXI. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar Britanniae Anglorum monarchus hoc taumate agiae crucis roboraui. ✠ Ego Dunstan Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis beniuolentiam concessi. ✠ Ego Oscutel Eboracensis basilicae primas insignis hoc donum regale confirmaui. ✠ Ego Osulf praesul canonica subscriptione manu propria hilaris subscripsi. ✠ Ego Byrhtelm plebi[s] dei famulus iubente rege signum sanctae crucis laetus impressi. ✠ Ego Aðulf pontifex testudinem agiae crucis intepidus hoc donum corroboraui. ✠ Ego Ælfstan antistes trophaeum sanctae crucis hanc regis

donationem consolidaui. ✠ Ego Oswold legis dei catascopus hoc eulogium propria manu depinxi. ✠ Ego Æðeluuold abbas. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðeluuold dux. ✠ Ego Byrh[t]noð dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Æðeluuine minister. ✠ Ego Osuueard minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Uulfgar minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Uulfhelm minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ealdred minister. ✠ Ego Ælfuuold minister.

MCCXXXVII.[1]

EÁDGÍFU, 961.

✠ Anno dominicae incarnationis .dcccc.lxi. Ego Eadgyua regina et mater Eadmundi et Eadredi regum, pro salute animae meae, concedo aecclesiae Christi in Dorobernia monachis ibidem deo seruientibus has terras, Meapeham, Culinges, Leanham, Peccham, Fernlege, Munccetun, Ealdintun, liberas ab omni saeculari grauitate, exceptis tribus, pontis et arcis constructione, expeditione. Qualiter autem istae terrae michi uenerunt, operae pretium duxi intimare omnibus, scilicet Odóni archisacerdoti tociusque Britanniae primati, et familiae Christi, id est monachis in Dorobernia ciuitate. Contigit aliquando patrem meum Sigelmum habere necessitatem .xxx. librarum quas a quodam principe nomine Goda mutuo accepit, et pro uadimonio eidem dedit terram quae nominatur Culinges, qui tenuit eam septem annis. Septimo itaque anno expeditio praeparabatur per omnem Cantiam,

[1] Comp. CCCCXCIX.

cum qua Sigelmum patrem meum ire oportuit; cum uero se pararet uenerunt illi in mente .xxx. librae quas Godae debebat, quas statim ei reddere fecit. Et quia nec filium nec filiam nisi me habuit, haeredem me fecit illius terrae et omnium terrarum suarum, et libros michi dedit. Forte tunc euenit patrem meum in bello cecidisse; postquam autem idem Goda audiuit defunctum in bello esse, negauit sibi triginta libras persolutas fuisse, terramque quam pro uadimonio a patre meo accepit detinuit fere per sex annos. Sexto uero anno quidam propinquus meus nomine Byrhsige Dyring coepit instanter aperte conqueri apud optimates et principes et sapientes regni de iniuria propinquae suae a Godone facta. Optimates autem et sapientes pro iusticia inuenerunt, et iusto iudicio decreuerunt quod ego, quae filia et haeres eius sum, patrem meum purgare deberem, uidelicet sacramento, .xxx. librarum, easdem triginta libras patrem meum persoluisse; quod, teste toto regno, apud Agelesford peregi; sed non tunc quidem potui terram meam habere, quoadusque amici mei regem Eaduuardum adierunt, et illum pro eadem terra requisierunt. Qui uidelicet rex eidem Godoni, super omnem honorem quem de rege tenuit, praedictam terram interdixit, sicque terram dimisit. Non multo autem post tempore contigit eundem Godonem coram rege ita inculpari, quod per iudicium iudicatus sit perdere omnia quae de rege tenuit, uitamque eius esse in iudicio regis. Rex autem dedit eundem michi et omnia sua cum libris omnium terrarum suarum, ut de eo facerem secundum quod promeruit. Ego autem pro timore dei non ausa fui reddere ei secundum quod contra me promeruit, sed reddidi ei omnes terras suas excepta terra duorum aratrorum apud Osterland; libros autem terrarum non reddidi ei, probare enim uolui quam fidem de beneficio contra tot iniurias michi ab eo illatas tenere uellet. Defuncto autem domino meo rege Eaduuardo, Æðel-

stanus filius suscepit regnum, quem uidelicet regem requisiuit idem Godo, ut pro eo me rogaret quatinus ei redderem libros terrarum suarum. Ego autem libenter, deuicta amore, uidelicet regis Æðelstani, ei omnes libros terrarum suarum reddidi, excepto libro de Osterlande, quem scilicet humiliter bona uoluntate dimisit. Insuper pro se et omnibus parentibus suis, natis et nondum natis, nuncquam quaeremoniam facturos de praedicta terra, secum acceptis undecim comparibus suis, michi sacramentum fecit. Hoc autem factum est in loco qui nominatur Hamme iuxta Læwes. Ego autem Eadgyua habui terram cum libro de Osterlande diebus duorum regum Æðelstani et Eadmundi filiorum meorum; Eadredo quoque rege filio meo defuncto, despoliata sum omnibus terris meis et rebus. Duo quoque filii iam saepenominati Godonis, Leofstanus et Leofricus, abstulerunt michi duas superius nominatas terras Culinges et Osterlande, ueneruntque ad puerum Eaduuium, qui tunc nouiter leuatus est in regem, et dixerunt se maiorem iusticiam in illis terris habere quam ego. Remansi ergo illis terris et omnibus aliis priuata usque ad tempora Eadgari regis. Qui cum audisset me ita dehonestatam ac despoliatam, congregatis principibus et sapientibus Angliae, intellexit enim me cum magna iniusticia rebus et terris meis despoliatam, idem rex Eadgarus restituit mihi terras meas et omnia mea. Ego autem licentia et consensu illius testimonioque omnium episcoporum et optimatum suorum, omnes terras meas et libros terrarum propria manu mea posui super altare Christi quae sita est in Dorobernia. Si quis hanc meam donationem a iure praedictae ecclesiae auferre conatus fuerit, auferat ei omnipotens deus regnum suum.

Confirmatio. Ego Æðelredus, dei opitulante misericordia totius Anglicae gentis regimen tenendo, priuilegiis auditis ueter[a]norum sapientum, cordis tactus compunctione, archipraesulis exhortatione Alfrici, ad

animae commodum deputamus nostrae, quin praedecessorum nostrorum decreto firmemus, hoc aeternaliter statuentes ut impii quique a priuilegiis praedictis Christo tonanti quid auferentes, sub anathemate in aeternum cum diabolo puniantur. Qui uero hanc libertatem augendo firmauerit illaesam, piissimo liberetur a domino, cum nouissima insonuerit tuba, reddens cuique secundum opera sua.

MCCXXXVIII.

EÂDGÂR, 962.

✠ CHRISTO theo in saeculorum saecula coelum terramque regente! Humanum genus ab ortu suo fluere usque ad mortem deficiendo uidetur. Sed pius omnium uirtutum amator, qui nos cupit deuitare malum sectarique bonum, cotidie de lacrimarum ualle ad coelestia regna quae nostrarum mentium sensus excedunt ire foeliciter monstrat, quia aeterna sanctorum gaudia nunc cogitatione penetrari possunt. Unde ego Eadgar rex Anglorum, cuidam meo fideli ministro uocitato nomine Eadwine .xx. mansas perpetualiter concedo, illic ubi Anglica appellatione dicitur aet Mordune, ut terram iam praefatam, meo scilicet ouante concessu, tramitibus suae possideat uitae; deinceps namque sibi succedenti cuicumque uoluerit haeredi derelinquat, ceu praedixi, in aeternam haereditatem. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, sine expeditione, et pontis arcisue instructione. Minuentibus uero atque frangentibus hanc donationem, quod opto absit a fidelium mentibus, fiat pars eorum cum illis de quibus contra fatur, 'Discedite a me maligni in ignem aeternum qui paratus est Satanae et satellitibus eius,' nisi prius,

digna deo poenitentia, ueniam legali satisfactione emendent. Praedicta siquidem tellus istis terminis circumcincta clarescit. Đis sind ðа landgemǽro tó Mórdúne. Ærest on higford; of higforda andlang Hreódburnan on Uuorf; andlang strḗmes on Purtanige uuestwerdne; on Purtanige norðeuuerdan eft út on Worfe streám; andlang streámes on wudebricge; ðanon út on æsclace ðǽr æsclace fylð út on Wuorf; úp ongean streám on ðæs langan furlanges eástende; ðanne eást on ðа ealdan díc; of ðǽre ealdan díc on Grindewylles lace án furlang; ðanon on Ætden pæn on ðone ellenstyb; ðanon á be ecge on ða mḗdemunga; of ðǽre mḗdemunge niðer on ðone ealdan uuiðig on Ættan pennes læce; ðonon on hortan ford; of ðon forde on filican slǽd; andlang slǽdes on ðone ealdan wylle; ðonne út on heáddan dúne slǽd; andlang slǽdes oð brádan weg; of brádan wege andlang slǽdes út on hagford. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXII. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Oscutel archiepiscopus praesul sigillum agiae crucis impressi. ✠ Ego Byrhtelm episcopus consignaui. ✠ Ego Osulf episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfuuold episcopus non renui. ✠ Ego Osuuold episcopus adquieui. ✠ Ego Cynsige episcopus corroboraui. ✠ Ego Æðeluuold abbas. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Beorhtnoð dux. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Ælfuuold minister. ✠ Ego Uulfgar minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Osferð minister. ✠ Ego Leofsige minister. ✠ Ego Eanulf minister. ✠ Ego Ælfelm minister. ✠ Ego Ælfsige minister.

✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Byrhtric minister. ✠ Ego Ordgar minister. ✠ Ego Leofa minister.

MCCXXXIX.

EÁDGÁR, 962.

✠ In onomate almae et indiuiduae trinitatis! Cuncta saeculorum patrimonia incertis nepotum haeredibus relinquuntur, et omnis mundi gloria adpropinquante uitae huius termino ad nichilum reducta fatescit. Idcirco terrenis caducarum possessionibus semper mansura supernae patriae emolumenta adipiscentes domino patrocinante lucranda decreuimus. Quamobrem ego Eadgar tocius Brittanniae basileus, instinctu dei monitus, magno animi conamine procuraui, ut omnia praesentis uitae commoda Abbendunensi monasterio, quod ego creatoris nostri iuuamine regulari uitae restauraui, per nostram largifluam donationem deuote largirentur. Unde uineam circa Wæcet sitam cum uinitoribus, rusque sibi pertinens suis gyratum terminis, censum quoque regale ad coenobium praefatum per singulos annos decorandum æt Suðhamtune; unius aeque nauis piscationem et regale uectigal æt Hwitan Clife; alterius autem æt Portmonna hyðe; unam capturam et salinum, unamque terrae mansam, et ex regis nemore capturae restaurationem quae Brunuuic wer nuncupatur, domino nostro Ihesu Christo eiusque genitrici Mariae, ad usus monachorum inibi degentium, ob facinorum nostrorum ueniam et aeternae beatitudinis praemium, Æðeluuoldo abbate obtinente, aeterna largitus sum haereditate. His monachorum cuneis communiter locupletatus donis regularem tripudians seruando custodiam in domino iugiter uoti compos hilarescat, crebraque dominum supplicatione pro nostris intercedendo excessibus ueniam impetrans, sedulo deprecetur. Qui

autem hanc nostram munificentiae dapsilitatem augere uoluerit, augeat dominus uitam et prosperitatem eius hic et in aeuum. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquît decretum. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXII. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar Anglorum basileus hoc donum agiae crucis taumate hilariter corroboraui. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus tanti regis beniuolentiam almae crucis impressione consignaui. ✠ Ego Oscutel archiepiscopus hoc eiusdem regis donum tripudians crucis[1] designaui indiculo. ✠ Ego Osulf gratia dei episcopus dilecti regis largifluam dapsilitatem crucis signaculo roboraui. ✠ Ego Byrhtelm dono dei episcopus tantae consulens largitati crucis signaculum deuotus impressi. ✠ Ego Ælfuuold episcopus. ✠ Ego Byrhtelm episcopus. ✠ Ego Osuuold episcopus. ✠ Ego Ælfstan episcopus. ✠ Ego Aðulf episcopus. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Beorhtnoð dux. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Uulfhelm minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Ælfsige minister.

MCCXL.

EÂDGÂR, 962.

✠ ALTITHRONO in aeternum regnante! Uniuersis sophiae studium intento mentis conamine sedulo rimantibus liquido patescit quod huius uitae periculis nimio ingruentibus terrore recidiui terminus cosmi

appropinquare dinoscitur; ut ueridica Christi promulgat sententia qua dicit, 'Surget gens contra gentem, et regnum aduersus regnum,' et reliqua. Quamobrem ego Eadgar totius Brittanniae basileus, quandam telluris particulam, .III. uidelicet cassatos, loco qui celebri æt Henneriðe nuncupatur uocabulo, sanctae dei aecclesiae beatae dei genitrici semperque uirgini Mariae in Abbendune dicatae, perpetua largitus sum haereditate, cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Ðises landgemǣra syn gemǣne suā ðæt lið æfre æcer under æcer. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXII. scripta est haec carta.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum consensi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus corroboraui. ✠ Ego Oscutel archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Osulf episcopus consolidaui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus confirmaui. ✠ Ego Æðulf episcopus corroboraui. ✠ Ego Æðeluuold abbas. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðeluuold dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Æðeluuine minister. ✠ Ego Uulfhelm minister.

MCCXLI.

* ÆÐELRED, 962.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi! Labentibus huius cosmi temporibus regnaque functi cum regibus uelocissimo transeuntibus cursu, licet stare firmiter, a priori firmiter statu uideatur cito labi nullo sapiente ignotum est, et gaudia hic fallentis uitae quatiuntur ac dissipantur. Quapropter ego Æðelred rex Anglorum, cuidam ministro qui a gnosticis Leofric appellatur uocabulo, quandam siluae particulam, cum suis terminis undique gyratam perpetua largitus sum haereditate, ut ipse quamdiu uixerit habeat; et post se cuicumque uoluerit haeredi immunem derelinquat. Sit autem praedicta silua omni terrenae seruitutis iugo libera, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. His metis praefata silua hinc inde gyratur. Ðis his ðæs wudes landgemǽre ðe Æðelred cyning bócað Leófríce his þegene on éce yrfe. Ærest of Clægbróce on ða ealdan strǽt be westan Dunnincwícon andlang strǽt on norðewerde Wileardes hyrste; on ðone feld; ðæt on ðe riði; andlang riðiges on Æðelnóðes gemǽre; ðæt on ðone ródweg, andlang weges ðe eft on Clægbróc. Anno dominicae incarnationis .dcccc.lxii. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Æðelred rex Anglorum concessi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus corroboraui. ✠ Ego Oscutel archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Osulf episcopus

consolidaui. ✠ Ego Byrhthelm episcopus confirmaui. ✠ Ego Osuuold episcopus adquieui. ✠ Ego Æðelуuold abbas. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Beorhtnoð dux. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Uulfhelm minister. ✠ Ego Wulfstan minister. ✠ Ego Wulfhelm minister.

MCCXLII.[1]

BEORHTRÍC AND ÆLFSWÝÐ, 962.

✠ Haec est ultima commendatio, siue rerum suarum pro deo distributio, quam fecerunt simul Brihtricus et Ælfsuuiða uxor eius, appropinquante die mortis eorum, in uilla quae uocatur Meapeham, testibus his praesentibus de propriis parentibus suis, uidelicet, Uulfstano cognomine Ucca, et Uulfsio fratre eius, et Siredo filio Ælfredi, et Uulfsio cognomine Blaca, et Wine presbytero et Ælfgaro in Meapaham, et Wulfeg filio Ordegi, et Ælfego fratre eius, et Brihtwara Ælfrici relicta, et Bryhtrico eius consanguineo et Ælfstano episcopo. Primum naturali domino suo regi armillam auream, quae habebat octoginta mancas auri, et unum handseax tantundem auri habentem, et quattuor equos, duos ex eis optime faleratos, et duos gladios optime adornatos, et duos accipitres, et omnes canes suos uenaticos; et dominae suae reginae armillam unam, quae habebat triginta mancas auri, et unum equum emissarium, eo pacto ut adiuuaret eum apud regem quatinus ista commendatio siue distributio rerum suarum firma et stabilis esset post mortem suam; et pro anima sua, et omnium antiquorum suorum, dedit aecclesiae sancti Andreae duas sullingas terrae in Danituna; et ipsa Ælfsuuiða similiter dedit eidem aecclesiae sancti

[1] Latin translation of No. CCCCXCII.

Andreae pro anima sua et omnium parentum suorum duas sullingas terrae quae uocantur Langafelda; et praeter haec dedit eidem aecclesiae .xxx. mancas auri, et unam torquem auream de .xl. mancis auri, et unam cupam argenteam, et dimidiam uittam capitis auream, et omni anno in diebus anniuersariorum suorum ordinauerunt seruitoribus aecclesiae sancti Andreae firmam duorum dierum de terra illa quae uocatur Hæsleholt, et duorum dierum de Uuotringeberia, et duorum dierum de Bærlinges, et duorum dierum de Herigetesham; et aecclesiae Christi Cantuariae dederunt sexaginta mancas auri, .xxx. archiepiscopo, .xxx. conuentui fratrum, et unam torquem auream quae habebat octoginta mancas auri, et duas cuppas argenteas, et terram illam quae uocatur Meapeham; et aecclesiae sancti Augustini dederunt .xxx. mancas auri, et duas cuppas argenteas, et dimidiam uittam auream; et terram illam quae uocatur Dærente dederunt Brihtuuarae in diebus uitae eius tantum, et post mortem eius aecclesiae sancti Andreae pro se et antecessoribus suis; et Bærlinges dederunt cuidam nomine Wulfego tali pacto ut ipse daret inde omni anno decies centum denarios pro se et pro antecessoribus suis aecclesiae sancti Andreae; et cuidam Wulfsio dederunt Wotryngebyri, sibi et suae progeniei in haereditatem futuram; et Siredo Hæselholt; et Wulfego et Ælfego fratri suo Hergetesham in haereditatem futuram; et cuidam Wulfstano cognomine Ucca, terram quae uocatur Wolcnestede; et illas .x. hydas terrae quae sunt in Strættuna dederunt monasterio de Wolcnesteda; et post mortem Bryhtwarae terram de Falcheham dederunt aecclesiae sancti Andreae, et Bromlegam similiter post mortem eius, sicut Ælfricus dominus eius dederat eam eidem aecclesiae; similiter dederunt et Snodilande eidem aecclesiae post mortem Brihtwarae, sicut Ælferus filius Ælfrici eam prius dederat ipsi aecclesiae, et ipse postea

per testimonium Eadgyuae reginae et Odonis archiepiscopi et Ælfegi filii Ælfstani et Ælfrici fratris eius et Ælfnoði cognomine Pilia et Goduuini de Fecham et Eadrici de Ho et Ælfsi presbyteri de Croindene; et cuidam Wulfstano dederunt .LX. mancas auri diuidere pauperibus, pro animabus suis; et cuidam Wulfsio tantundem diuidere pro animabus eorum, et cum deo agant iudicium nisi fideliter fecerint. Ego Brihtricus pro dei amore rogo dominum meum dulcissimum ut ista nostra donatio inuiolabilis permaneat, nec eam a quoquam uiolari permittat. Similiter rogamus et petimus omnes amicos dei quatinus nobis adiutores in hac re existant. Et quicunque eam aliquatenus uiolare praesumpserint, ab ipso domino Christo iudice aeternum recipiant iudicium. Et qui eam inuiolabilem conseruauerint, deum sibi sentiant affore propitium.

MCCXLIII.

EÂDGÂR, 963.

✠ ALMAE auctoritatis agiographa nos altibohando corroborat dicens, 'Nudus egressus sum ex utero matris meae, et nudus reuertar illuc;' 'Nichil intulimus in hunc mundum, uerum nec ab eo auferre quid poterimus.' Quapropter ego Eadgar tocius Bryttanniae basileus, quandam telluris particulam .VIII. uidelicet cassatos, loco qui celebri æt Embresham nuncupatur uocabulo, domino nostro Ihesu Christo sanctaeque eius aecclesiae beato Andreae apostolo dicatae loco qui celebri æt Meone nuncupatur onomate, ad usus seruorum dei inibi degentium, cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis, aeterna largitus sum haereditate. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam

constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua, quod contra nostrum deliquit decretum. His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Ðis synt ða landgemēro tō Æmbreshām ðāra .VIII. hīda. Ærest on Ummanig; of Ummanig on mearcdene; of mearcdene on ðone ealdan fald; of ðām ealdan falde on manning stān; of ðām stāne on gyldes burnan; of ðām burnan on ultres denu; of ðǣre denu on Idhilde stān; of ðām stāne on Wōburnan; of Wōburnan on fearndūn; of fearndūne on Bunning fald; of Bunning falde on æscfald; of æscfalde on smeagelhyrst; of smeagelhyrste on Wufincg fald; of Wufincg falde on sihterwīc; of sihterwīc on slyphyrste; of slyphyrste on Ummanig. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXIII. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum concessi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus corroboraui. ✠ Ego Oscytel archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Osulf episcopus consolidaui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus adquieui. ✠ Ego Æðelwold abbas. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Byrhtferð dux. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Wulfstan minister. ✠ Ego Ælfsige minister.

Rubric. Ðis is ðāra .VIII. hīda bōc æt Embreshām ðe Eādgār cing gæbōcode Gode and sanctæ Andree intō Meōne on ēce yrfæ.

MCCXLIV.

EÂDGÂR, 963.

✠ ANNUENTE altithroni moderatoris imperio totius Albionis triuiatim potitus regimine [non immemor ob hoc mihi recidiua fore concessa ut hiis strenue aeterna lucrarer. Quapropter] ego Eadgar tocius Britanniae basileus, quandam telluris particulam id est unam mansam excepta dimidia pertica, loco qui celebri æt Monowyrðige appellatur, nobili Ælfrico ministro meo pro fideli obsequio in perpetuam haereditatem dono, ei et quibus uoluerit cleronomis, liberam, exceptis expeditione, pontis et arcis constructione. Si quis hanc uiolauerit, etc. Ðis synd ðǽre ânre hýde landgemǽru tó Monawurðige. Ǽrust on Monawurðiges forde; of ðâm forda úp on streám on æsccumb; of [æsccumbe] on ríght gemǽre on Pendan cumb; úp on Pendan cumb tó ðǽre wille; of ðán wille on ríht gemǽrum an ðǽre þyrlan æsc; of ðán æsce innon Beocceles put; of ðâm pytte on rýht gemǽro tó ðán fægran wylle; of ðán wylle ondúne an streám tó Codwæala forda; of ðán forda andúne streám on smala bróc; andlang smala bróces tó Líhtenes forde; of [Líhtenes forda] úp on streám tó Beocceles stíle; of [Beocceles stíle] on ríht gemǽre; on ða hola díc; of ðár díc súð on ðæne herpoð; ðænne andlang herpoðes tó Henntúne súðweardan; of [Henntúne] on ríht gemǽre on ðæt hwíte styb; of [ðán hwíte stybbe] on clénan móre weastweard; of [clénan móre] weastweardan on ðane streáme; úp ðane est on Monawyrðiges ford. And cléna mór eal intó Monawurðige and rawa mór healf and seó lǽs on stoccum, and seó wu[du]rǽdden on harhrycge. Anno .DCCCC.LXIII. scripta est haec cartula

✠ Eadgarus rex Anglorum. ✠ Dunstan archiepiscopus. ✠ Oscytel archiepiscopus. ✠ Osulf

episcopus. ✠ Byrthelm episcopus. ✠ Ælfwold episcopus. ✠ Æðelwold episcopus. ✠ Ælfhere dux. ✠ Ælfheah dux. ✠ Æðelstan dux. ✠ Æðelwyne dux. ✠ Eadmund dux. ✠ Beornoð dux.

MCCXLV.

EÂDGÂR, 963.

✠ In nomine domini nostri dei Ihesu Christi saluatoris! Ea quae secundum decreta canonum tractata fuerint licet sermo tantum ad testimonium sufficeret, tamen pro incerta futuri temporis fortuna, cyrographorum scedulis sunt roboranda. Quapropter ego Eadgar rex Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, aliquam terrae particulam, [h]abeo, id est .v. mansas in loco ubi iamdudum solicolae illius regionis nomen imposuerunt æt Peatanige, quatinus bene perfruar ac perpetualiter possideam, uita comite; et post me cuicunque uoluero perhenniter haeredi derelinquam in aeternam haereditatem. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus ad se rite pertinentibus, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, diriuatisque cursibus aquarum, excepto communi labore, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis autem, quod non optamus, hanc praefatam terram infringere uel mutare satagerit, horribiles inferni fusci ualuas sentiat, atque terribiles daemonum cohortes suis obtutibus indesinenter aspiciat, nisi prius hic digna satisfactione emendauerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis synd ðâra .v. hîda landgemǽro tô Pittanige. Ærest on Luling; of Luling on crawan mṓr; of crawan mṓre on wiðigmǽre; ûpp of ðâm mǽre andlang brôces on cnîhta bryc; of ðâm brycge on wanwyl; of wanwylle on

stoc-brōc; andlang brōces on merhdæne. Acta est haec praefata constitutio uel donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LXIII. indictione .VI^a^. lunae vero rotantis mundi .II.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum praefatam constitutionem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter consensi atque roboraui. ✠ Ego Dunstanus archiepiscopus cum sigillo sanctae crucis conclusi. ✠ Ego Byrhthelmus episcopus subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Osulf episcopus consignaui. ✠ Ego Byrhtthelmus episcopus consensi. ✠ Ego Ælfwold episcopus corroboraui. ✠ Ego Wulfsige episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Eadwig minister. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfstan minister. ✠ Ego Eanulf minister. ✠ Ego Ælfhelm minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Leofsige minister. ✠ Ego Osferð minister.

Rubric. Ðis is ðæra fīf hīda landbōc tō Peattanige Eādgāres cinges on dege, æfter dege tō hebbanne and tō sellanne ðām ðe him leōfust sie.

MCCXLVI.

EĀDGĀR, 963.

✠ REGNANTE rege regum qui in tribus personis suae sanctae diuinitatis consistit, qui angelos necnon et animas, coelum terramque sine materia creauit! Quapropter ego Eadgar rex, tocius Brittanniae Christi fauente gratia sublimatus ad culmina, pro expiatione animae meae, dono et libenter concedo Wulfrice michi dilecto ministro quandam telluris particulam, pro suo

placabili seruitio et humili obedientia, hoc est .VI. mansas in prouincia Wrocensetna in duobus locis quae sic uocitantur Plesc et Eastun, ut habeat sine ulla contradictione omni tempore et iure haereditario possideat, et quicquid exinde facere uoluerit liberam in omnibus potestatem habeat faciendi. Sunt autem haec praedicta rura circumcincta istis terminis. Ærest of Diuwuces pæðe on Lilsætna gemǽre; andlang brócæs on eotan ford; of eotan forda on ðone grétan alr; of ðám alre on ðone micclan díc; of ðám díce on ða háran dene; of ðǽre háran dene in ðone deópan mór; andlang midles ðæs móres in æslíces ford; of æslíces forda andlang móres on hina gemǽra; of hina gemǽre on ða þreó dícas; of ðám dícan in ðæne longan þorn; of ðám þorne in ðæs díces geat; of ðæs díces geate on ða brádan rǽue; of ðǽre brádan rǽue on mǽrsíc; of mǽrsíce on mǽrdíc; andlang mǽrdíces on Wiggerdes treó; of Wiggerdes treó ðæt eft on Diowuces peð. Ðéræfter synt ða landgemǽro tó Plesc. Ærest of Plæsc in ðone bróc; of ðám brócæ in þælbricge; of þælbricge tó ðǽre héhstrǽte; of ðǽre héhstrǽte tó streawyllan; of streawellan tó ðám litlan díce; of ðám díce tó háre dæne; of háre dene tó ðám stánhifete; of ðám stánhifete úpp tó ðám héðe; of ðám ǽðe tó ðám síce; andlang síces tó mǽne lége; of mǽne lége tó ðám bróce; of ðám brócæ ðæt æft in Plesc. Sit etiam hoc meae concessionis donum liberum ab omni aggrauatione saecularis seruitii, et ab omni censu praeter expeditionis profectione, pontisque constructione, et arcis munitione. Si quis uero hoc meae donationis munimen frangere uoluerit sciat se reum omni hora uitae suae, nisi prius cum satisfactione pleniter emendauerit. Qui autem conseruare uoluerit amplificet deus bona ipsius in hoc saeculo et in futuro. Acta est autem haec donatio anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXIII°. indictione vero .VIª. anno .VII°. regni

mei. Hii testes aderant qui hoc consenserunt et subscripserunt et cum signo sanctae crucis Christi firmauerunt et corroborauerunt.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum et scribere iussi et cum triumphali uexillo sanctae crucis Christi firmaui et corroboraui. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus hanc donationem consensi et subscripsi. ✠ Ego Oscytel archiepiscopus cum sigillo sanctae crucis consensi et subscripsi. ✠ Ego Kynesige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Oswald episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfric episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Byrhtelm episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfhære dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Wærstan minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Æðelm minister.

Rubric. Hēr his Eāstūnes bōc and Plesces.

MCCXLVII.

EÂDGÂR, 963.

✠ Quaecumque enim secundum decreta canonum atque aecclesiastica instituta salubri consilio definiuntur, quamquam sermo tantum absque textu sufficeret, tamen quoniam plerumque nostris temporibus tempestates et turbines saecularium rerum etiam portas aecclesiae pulsant, idcirco operae pretium censuimus ob cautelam futurorum, ea quae definita sunt paginis scripturarum adnectere ne in posterum obliuione tradita ignorentur. Quapropter ego Eadgar, regali fretus a domino dignitate, quandam ruris particulam .x. uidelicet mansas, in loco qui dicitur æt Speresholte, et unam mansam cum .xii. agrorum quantitate qui sunt

in loco qui Badalacing dicitur, etiam et unum molendinum æt Hirdegrafe cum .XII. agrorum portione pertinentem ad ipsum molendinum camerario meo, uocitato Æðelsie, perpetua largitus sum haereditate. Tali autem tenore tradendo concessi ut possideat usque ad ultimum uitae suae, cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pratis, pascuis, siluis; et post se cuicumque uoluerit haeredi in perpetuum ius derelinquat. Sit autem praedicta terra libera ab omni regali tributo, praeter expeditionem, et pontis arcisue constructionem. Si quis uero cupiditate inlectus temptauerit irritam facere aut frangere huius decreti diffinitionem, sciat se in tremendo examine rationem redditurum. His autem limitibus praefatum rus undique circumgyrari uidetur. Ærest at Sunemannes wyrðige; on[d] of ðám wyrðige on gerihte on ða heáfudstoccas; of ðán heáfodstoccum on ðone rugan hlinc niðewearde; ðonon on gerihte on Bryxstánes gáran súðeweardan; of ðám gáran on Duddes dene; of ðǽre dene on ðone ealdan gáran súðewearden; ðonon on gerihte on ða brádan stánas; of ðán stánun on Hódan hlǽw; of ðán hlǽwe ón hremnes byrig westweardon; of hremnes byrig on leácumb; ðonon rihte andlang streámes ðæt on Tealeburnan; andlang Tealeburnan ðæt on ða ríðe; andlang ríðe on ðone þornstub on bulan díc; andlang díces on ðæs cinges scypena; of ðán scypenum on ðæt riscbed; of ðán riscbedde on ðæs cinges þornas; ðonon on gerihte on ðæt beánfurlang; ðonon on Snelles [hlince] ufeweardan; of Snelles lince ðæt eft on Sunemannes weorðig; and ðǽr hýrð inan Hyrdewíc æt Badalacing and án híd landes and .XII. æceras mǽde, and án miln æt Hyrdegráfe and .XII. æceres landes. Scripta est haec scedula, anno ab incarnatione domini .DCCCC.LXIII. Et huius doni constipulatores exstiterunt quorum inferius nomina scripta uidentur.

✠ Ego Eadgar rex propria manu signum sanctae crucis expressi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus consensi. ✠ Ego Cynsie episcopus consensi. ✠ Ego Beorhtelm episcopus consensi. ✠ Ego Osulf episcopus consensi. ✠ Ego Byrhtelm episcopus consensi. ✠ Ego Ælfuuold episcopus consensi. ✠ Ego Uulfric episcopus consensi. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Beorhtnoð dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Byrhferð minister. ✠ Ego Ælfuuold minister. ✠ Ego Oswyrd minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Eanulf minister. ✠ Ego Æðelsie minister. ✠ Ego Ordgar minister.

MCCXLVIII.

EÂDGÂR, 963.

✠ Annuente altithroni moderatoris imperio tocius Albionis triuiatim potitus regimine non inmemor ob hoc mihi recidiua fore concessa ut his terrenis aeterna lucrarer. Quapropter ego Eadgar basileus, quandam rusculi particulam, sub aestimatione .v. uidelicet cassatos loco qui celebri æt Hocan-edisce nominatur, cuidam ministro mihi oppido fideli, qui ab huiusce patriae gnosticis nobili Wlfnoð appellatur uocabulo, pro obsequio eius deuotissimo perpetua largitus sum haereditate, ut ipse, uita comite, cum omnibus utensilibus, uoti compos habeat; et post uitae suae terminum, quibuscumque uoluerit cleronomis immunem derelinquat. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris

iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua, quod contra nostrum deliquit decretum. His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Ðis sind ðа land-gemǽra tó Hocan-edisce. Ærest út on Beonan feld; of Beonan feld on oran weg; of oran wege on ðone ealdan heáfodhagan; of ðán hagan on fearnfeld; healf wuda on fearnfelda ðæt sticað on Temese; andlang Temese ðat hit cymð tó ðám stoccan andlang furan on esæawa ford; úp andlang furan on ðone grénan weg; eft on Beonan feld. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXIII. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina notantur.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum concessi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus concessi. ✠ Ego Oscutel archiepiscopus concessi. ✠ Ego Osulf episcopus concessi. ✠ Ego Æðeluuold episcopus concessi. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Uulfhelm minister. ✠ Ego Uulfstan minister. ✠ Ego Osuueard minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Ealdred minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfuuine minister.

MCCXLIX.

EÁDGÁR, 963.

✠ CUNCTA saeculorum patrimonia incertis nepotum haeredibus relinquuntur, et omnis mundi gloria, appropinquante debitae mortis termino, ad nichilum reducta fatescit. Huius rei gratia terrenis caducarum rerum possessionibus semper mansura supernae patriae emolumenta adipiscentes domino iuuante lucremur. Quapropter lubrici potentatus non immemor, ego Eadgar,

Christo conferente rex et primicerius tocius Albionis regni fastigium humili praesidens animo, ob remunerationem maioris praemii, aliquantulam ruris particulam .IIII. uidelicet cassatos, loco qui celebri æt Easthealle profertur, ad aecclesiam beatae Mariae genitricis dei ac domini nostri Ihesu Christi in loco qui dicitur Abbendun, ad usus ibidem fratrum deo seruientium libenter concedo, obsecrans et praecipiens in nomine Christi, ut nemo successorum nostrorum superioris uel inferioris gradus hoc nostrae deuotionis donum aliquo temeritatis aliquatenus instinctu disrumpat. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua, quod contra nostrum deliquit decretum. His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Ðis sind ðа landgemǽra tó ðám .IIII. hída tó Heásthealle. Eást be ðám burnan út oð ða sǽ; and from ðǽre ealdan héðe út oð mearc, andlang dún; and Snæp, and Scammandún and Scortanwida intó Eásthealle. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXIII. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina notantur.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum concessi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus corroboraui. ✠ Ego Oscutel episcopus confirmaui. ✠ Ego Osulf episcopus consolidaui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus corroboraui. ✠ Ego Osuuold episcopus adquieui. ✠ Ego Æðeluuold abbas. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Æscuuig abbas. ✠ Ego Ælfuuold abbas. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Beorht-

noð dux. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Uulfhelm minister. ✠ Ego Ælfuuold minister. ✠ Ego Uulfstan minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ealdred minister. ✠ Ego Ælfric minister.

MCCL.

EÂDGÂR, 963.

✠ ALTITHRONO in aeternum regnante! Uniuersis sophiae studium intento mentis conamine sedulo rimantibus liquido patescit, quod huius uitae periculis nimio ingruentibus terrore, recidiui terminus cosmi appropinquare dinoscitur; ut ueridica Christi promulgat sententia, qua dicit, 'Surget gens contra gentem, et regnum aduersus regnum,' et reliqua. Quamobrem ego Eadgar totius Britanniae basileus, quandam telluris particulam .xxiiii. uidelicet cassatos, loco qui celebri æt Wasingatune nuncupatur onomate, cuidam praesuli qui ab huiusce patriae gnosticis noto Æðeluuold nuncupatur uocabulo, ob aeternam animae meae remunerationem, perpetua largitus sum haereditate; ut, uita comite, uoti compos possideat, et post uitae suae terminum quibuscumque uoluerit cleronomis immunem derelinquat. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus a consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua, quod contra nostrum deliquit decretum. His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Ðis sind ða landgemǣra tō Wasingatūna. Ærest of Horninga dene tō Bennanbeorges; ðon on ealdan cristes mæle;

of ðám cristes mæle tó blácan póle; of ðám póle tó dúnnan heáfde; ðonon tó Hunnes cnolle tó Geocburnan; ðonon tó Dúnhámleá; of ðám leá tó reáddan wylle; of ðám wylle tó Lidseardes beorge; ðonne tó Tatemannes beorgelese; of ðán beorgelse tó Haðeburge hláwe; ðanne úp tó ðǽre stánerigan; of ðǽre stánerigan tó wyrumstealle; ðonon tó heregrǽfen; of heregráfan west tó twám þornen; ðonon tó Remnes dúne; of ðǽre dúne tó scortan dene; ðonon tó wigan campe; of wigan campe eft on Horninga dene. Ðonne sind ðis ða denbæra. Ærest Wynburge spear; ðonne se westra crochyrst; ðonne óðer crochyrst; ðonne þridda crochyrst; ðonne Horshám; ðonne Yfeles leáh; ðonne Heaseluuíc; ðonne Gatewíc; ðonne Rídanfald; ðonne Scaceluuíc; ðonne Hunredingfald forð oð hrycg. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXIII. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum concessi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus corroboraui. ✠ Ego Oscutel archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Osulf episcopus consolidaui. ✠ Ego Eadelm episcopus adquieui. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Uulfhelm minister. ✠ Ego Uulfstan minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfuuold minister. ✠ Ego Ælfsige minister.

MCCLI.

EÁDGÁR, 964.

✠ ANNO ab incarnatione dñi nñi Ihu xpi DCCCCLXIIII ego eadgar diuina allubescente gratia

rex et primicherius albionis ruris quandam particulam binis ab accolis estimatã mansiunculis beorhtnoþe comiti mihiqȝ prae quibusdam ceteris dilecto liberam præter arcem, pontem expeditionemqȝ pro sua largiflua meritorum impensione in loco qui uulgari famine dicitur culnan clif ut temporibus uitæ suæ felicissime utatur. hisqȝ transactis in perpetuum ius heredi cuicunqȝ placuerit derelinquat libenter admodum largitus sum; Quod si quisque quod non optamus huiusce donationis scedulam uel in minimo infringere temptauerit hoc ni digno prius dempserit penitemine se sentiat perenniter passurum in cruciamine. Et his limitibus præfatæ telluris particula quaquauersum circumgirari uidetur. Ærest of usmere on heasecan beorh of ðan beorhge on cuðredes treow of ðan treowe on ða dic ⁊lang dic ðæt on sture ðonne of sture ðæt eft on ða dic ⁊lang dic ðæt on horsa broc ⁊lang broces on cenunga ford of ðan forda utan wið ðone wudu ðæt to cynefares stane of ðan stane on hoccan stige of ðære stige on mærwylle of ðæm wille on ða dic ⁊lang dic on sture of sture on mær dene ⁊lang dene to windofre of windofre on ðone stapol of ðan stapole on ðone weg ⁊lang weges in ðæt slæd of ðæm slæde on litlan dune ⁊lang weges ðæt eft on usmere. His testes præfatæ uidebantur largitiunculæ quorum inferius titulatim nomina caraxari uidentur.

✠ Ego eadgar rex hoc donũ largitus sum.

✠ Ego dunstan archiepiscopus consensi et subscripsi.

✠ Ego oscytel archiepiscopus consensi et subscripsi.

✠ Ego ælfstan lunduniensis epĩs cons̃ et subs̃.

✠ Ego wynsige licetfeldensis epĩs cons̃ et subs̃.

✠ Ego aþelwold uuentaniensis epĩs cons̃ et subs̃.

✠ Ego oswold uuigornensis epĩs cons̃ et subs̃.

✠ Ego alfwold sciraburnensis epĩs coñ & subs̃.

✠ Ego alfwold cridiensis epĩs cons̃ & subs̃.

✠ Ego eadelm seliniensis epis cons et subs.
✠ Ego beorhtholm fontanensis epis cons et subs.
✠ Ego osulf sunningensis episc cons et subs.
✠ Ego ælfstan hrouensis episc cons et subs.
✠ Ego aþulf helmhamensis epis cons et subs.
✠ Ego ælfhere dux cons et subs.
✠ Ego æþelstan dux cons et subs.
✠ Ego ælfheh dux cons et subs.
✠ Ego beorhtnoþ dux cons et subs.
✠ Ego æþelwine dux cons et subs.
✠ Ego beorhtfærð mins cons et subs.
✠ Ego ælfwine mins cons et subs.
✠ Ego ordwold mins cons et subs.
✠ Ego æþelsige mins cons et subs.
✠ Ego ælfwold mins cons et subs.
✠ Ego wulfstan mins cons et subs.

MCCLII.

EÂDGÂR, 964.

✠ Coelestis patriae perfrui uoce quimus euangelica, transitoria si contempnentes adhibeamus perpetua! Tripudians etenim huius sophiae munere fretus, ego Eadgarus gentis Anglorum et barbarorum atque gentilium rex ac praedux, in laude Christi dicentis erunt duo in carne una, lateraneae meae mihique dilectae cui nomen Ælfðryð, regni mei cuiusdam ruris numen .x. mansarum in aeternam impertitus sum traditionem, ibidem qui priscorum uocibus nuncupatur æt Eastune. Haec igitur tellus praefatam omnibus cum appendiciis silnis et campis, pascuis atque pratis, meorum consilio satellitum, pontificum, comitum, militum, anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LXIIII. anno .V. imperante me, supratazatae lateraneae meae tanta libertate concessi, ut

possideat ueluti quamdiu uixerit absque mundiali tributo; post mortem uero carnis, cuicumque sibi placuerit haeredi derelinquat et tribuat in aeternam haereditatem. Si autem, quod absit, aliquis, diabolico inflatus spiritu, hunc meae compositionis ac confirmationis donum infringere temptauerit, sciat se nouissima ac magna examinationis die, cum Iuda proditore, qui filius perditionis dicitur, aeterna confusione edacibus ineffabilium tormentorum flammis periturum, nisi hic assiduis precibus prius optabilem consequi mereatur indulgentiam. Praedicta, siquidem, tellus istis terminis circumcincta clarescit. Ðis sind ða landgemǣra tō Eāsttūne. Ærest of hacce brōce on rugan dīc; ðonne andlang weges on ðone fūlan forda; of ðān fūlan ford on Eānulfing þorn; of ðān þorne on ðone hwītan holan weg; of ðān hwītan wege andlang langan dūne ðæt eft on ðone stānihtan weg; of ðān wege on ðone crundel; ðonon on gerihta on brōchylle slǣd; of ðān slāde on hiccan þorn; ðonon ofer Bleōbyrigdūne on hæcceleās dīc; ðonne andlang ðǣre dīc ðæt eft on hæcce brōc.

✠ Ego Eadgar totius Albionis insulae archons hanc meam donationem cum titulo agiae crucis praenotaui et perpetuo cirographo praenotaui. ✠ Ego Dunstan Dorouernensis aecclesiae archiantistes diuino fulcimine regale donum consignaui. ✠ Ego Æðeluuoldus Uuintoniensis diuinus triumphale [in]diuiduae trinitatis sigillum impressi et propriae manus subscriptionem imposui. ✠ Ego Osulf episcopus consignaui. ✠ Ego Osuuold episcopus adquieui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus non renui. ✠ Ego Ælfstan episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfuuold episcopus subscripsi. ✠ Ego Aðulf episcopus impressi. ✠ Ego Eadelm episcopus consensi. ✠ Ego Ælfstan episcopus praenotaui. ✠ Ego Ælfuuold episcopus confirmaui. ✠ Ego Uulfsige episcopus conclusi. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Ælfstan abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego

Æscuuig abbas. ✠ Ego Ordbriht abbas. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Ordgar minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Æðeluuerd minister. ✠ Ego Uulfstan minister. ✠ Ego Eanulf minister. ✠ Ego Ælfuuold minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Osferð minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ealdred minister. ✠ Ego Uuihtsige minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Leofsige minister. ✠ Ego Ælfhelm minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Uulfheah minister. ✠ Ego Uulfsige minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Uulfric minister. ✠ Ego Æðe[l]ric minister.

MCCLIII.

EÂDGÂR, 964.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi saluatoris! Quum quidem transeuntis mundi uicissitudo cotidie per incrementa temporum crescendo decrescit et ampliando minuatur, crebrescentibusque repentinis uariorum incursuum ruinis uicinus finis terminus esse cunctis in proximo cernitur; idcirco uanis ac transibilibus rebus mansura coelestis patriae praemia mercanda sunt. Quapropter ego Eadgar rex Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, sanctae aecclesiae dei genitrici semperque uirgini Mariae honorifice in Abbendune dedicatae .x. optimae ruris mansas, in loco qui celebri Henneriðe nuncupatur uocabulo, ad usus monachorum inibi degentium aeterna largitus sum haereditate. Sit autem praedictum rus, quod ego domino nostro Ihesu

Christo eiusque genitrici semperque uirgini Mariae deuotus concessi, omni terrenae seruitutis iugo cum omnibus utensilibus eidem ruri pertinentibus, pratis uidelicet, pascuis, caeterisque rebus necessariis, perpetua solutum libertate, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis autem cartam hanc iure meo conscriptam inimicali zelo corrumpere desiderauerit, se non dubitet a cunctis regni mei seruientibus deo, nunc et tunc et usque in sempiternum, abdicatum et excommunicatum sine fine cruciandus. Unde post mortem a tartareis raptus ministris in profundum pestiferae mortis infernum flammigera concludetur in domo, et ibidem in quandam ollam Uulcani ligatis prospicietur membris quae assidue bulliente pice repleta esse testatur, et a talia frangentibus seu minuentibus intolerantissime atrociterque absque ulla misericordia sentitur, nisi hoc ante mortem poenitentiae lamentis emendauerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis sind ðāra .x. hīda landgemǣra tō Hennarīðe. Ǣrest on ðone litlan wyl; of ðān wylle on rypelme hlāu; of ðām hlāuue andlang heāfde ðæt hit cymð on ðæt heāfodlond on westhealf þrym beorgan; ðonne of ðān heāfodlonde on ðon gratan þornstyb; of ðām stybbe on læce mǣre; of ðām mēre on Wanetinge brōg; andlang brōces ðæt hit cymð tō ðǣre dīc tō Stifingehǣme gemǣra, andlang anheāfdan ēstweard ðæt hit cymð tō ðæs ealdormonnes gemǣre; ðonon sūð andlang heafdu ðæt on riscbrōc; þwyres ōfer riscbrōc andlang heāfdan ðat hit cymð on Lacyngcbrōc on ðon lytlan wyl; andlang brōces on ðone ōðerne wyl; ðonne sūð andlang heāfda on Abbanbyorh; andlang heāfda on blācan hylle sūðewearde; of ðǣre hylle west twā furlang tō ðān heōfdlande; andlang heōfd ðæt hit sticað on ðǣre dīc andlang brōce; west andlang brōces eft on ðone litlan wyl ðǣr ic ǣr onfeng.

Seó mǽd is on west healf Waneting ðe gebureð ingtó ðán .x. hídan. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXIIII. acta est haec praefata donatio, his testibus consentientibus quorum infra caraxantur uocabula.

✠ Ego Eadgar totius Brittanicae insulae basileus hanc largifluam donationem crucis signaculo roboraui. ✠ Ego Dunstan Dorobornensis aecclesiae policrates crucis taumate consolidaui. ✠ Ego Oscytel Eboracensis aecclesiae archipraesul confirmaui. ✠ Ego Æðeluuold Uuentanae aecclesiae praesul hoc regium donum signo dominico solidaui. ✠ Ego Osulf episcopus adsensum adhibui. ✠ Ego Ælfstan Lundoniae episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfuuold episcopus corroboraui. ✠ Ego Osuuold episcopus. ✠ Ego Berhtelm episcopus. ✠ Ego Eadelm episcopus. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Ælfuueard minister. ✠ Ego Osferð minister.

MCCLIV.

EÂDGÂR, 965.

✠ Confirmat nos sacrae auctoritatis scriptura, dicens, 'Nudus egressus sum ex utero matris meae, et nudus revertar illuc;' et iterum, 'Nichil intulimus in hunc mundum, uerum nec ab eo auferre quid poterimus.' Quapropter lubrici potentatus non inmemor, ego Eadgar, Christo conferente rex et primicerius tocius Albionis, regni fastigium humili praesidens animo, ob remunerationem maioris praemii, aliquantulam ruris particulam .v. comparatam cassatis, cui uocabulum certa astipulatione Bydene profertur, ad aecclesiam beatae Mariae, genitricis dei ac

domini nostri Ihesu Christi, in loco qui dicitur Abbandun, ad usus ibidem fratrum deo seruientium libenter concedo; obsecrans et praecipiens in nomine Christi, ut nemo successorum nostrorum superioris uel inferioris gradus hoc nostrae deuotionis donum aliquo temeritatis aliquatenus instinctu disrumpat. Sit autem praedicta tellus, quam ego, cum consensu optimatum meorum, praefato largitus sum coenobio, ab omni terrenae seruitutis iugo libera, tribus his exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis autem laruarico instinctus spiritu, hoc donum uiolare immutareue praesumptuosus temptauerit, nisi digna satisfactione ante obitum suum reus poenituerit, aeternis barathri prostratus incendiis cum Iuda Christi proditore aeternaliter lugubris puniatur. Termini uero huius libri iacent in libro Ciuenlea. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXV. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum praefatam donationem concessi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus cum signo agiae crucis roboraui. ✠ Ego Æðeluuold episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus adquieui. ✠ Ego Osulf episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Oslac dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Æscuuig abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Ælfstan abbas. ✠ Ego Brihtferð minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfuueard minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Uulfstan minister. ✠ Ego Leofuuine minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Eaduuine minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Uulfgeat minister.

MCCLV.

EÂDGÂR, 965.

✠ CONFIRMAT nos sacrae auctoritatis scriptura, dicens, 'Nudus egressus sum ex utero matris meae, et nudus reuertar illuc;' et iterum, 'Nichil intulimus in hunc mundum, uerum nec ab eo auferre quid poterimus.' Quapropter lubrici potentatus non inmemor, ego Eadgar, Christo conferente rex et primicerius tocius Albionis, regni fastigium humili praesidens animo, ob remunerationem maioris praemii, aliquantulam ruris particulam .L. comparatam cassatis, cui uocabulum certa astipulatione Mercham profertur, ad aecclesiam beatae Mariae, genitricis dei ac domini nostri Ihesu Christi, in loco qui dicitur Abbandun, ad usus ibidem fratrum deo seruientium libenter concedo; obsecrans et praecipiens in nomine Christi, ut nemo successorum nostrorum superioris uel inferioris gradus hoc nostrae deuotionis donum aliquo temeritatis aliquatenus instinctu disrumpat. Sit autem praedicta tellus, quam ego, cum consensu optimatum meorum, praefato largitus sum coenobio, ab omni terrenae seruitutis iugo libera, tribus his exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis autem laruarico instinctus spiritu, hoc donum uiolare immutareue presumptuosus temptauerit, nisi digna satisfactione ante obitum suum reus poenituerit, aeternis barathri prostratus incendiis cum Iuda proditore Christi aeternaliter lugubris puniatur. His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Đis is ðára fíftig hýda landgemǽra tó Merchamme. Ærest of Eoccan on mǽne mór; of mǽne moere úp on hwíte móre; of hwíte móre on heáfoces hamme; of hǽuokes hamme on Tubbaforda; of Tubbaforda andlang móres tó Æppeltúne on ðone bróc; of ðæn bróce on ðone pæð; of ðane paðe on ðone ealdan hege; of ðán

ealdan hæge on pyrtan môre; of pyrtan môre ðæt eft on Eoccan. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXV. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum praefatam donationem concessi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Oscutel archiepiscopus praesul sigillum agiae crucis impressi. ✠ Ego Æðeluuold episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus adquieui. ✠ Ego Osulf episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Oslac dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Æscuuig abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Ælfstan abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas. ✠ Ego Brihtferð minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfuuærd minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Wulfstan minister. ✠ Ego Eaduuine minister. ✠ Ego Leofuuine minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Uulfgeat minister.

Frileford, Appeltun, Leoie, fuerunt tempore Eadgari regis membra de Mercham, quarum metae partim hic distinguuntur, partim alibi. Ærest of ðâm hæcce tô Dudemæ̂res hele; of Dudemæ̂res hele tô merclêge; of merclêge tô Stânlêge; of Stânlêge tô ðæ̂re dûnlêge; of ðæ̂r dûnlêge swâ eft innon ðæne hæcce.

MCCLVI.

EÂDGÂR, 965.

✠ CONFIRMAT nos sacrae auctoritatis scriptura, dicens, 'Nudus egressus sum ex utero matris meae, et nudus reuertar illuc;' et iterum, 'Nichil intulimus in hunc mundum, uerum nec ab eo auferre quid po-

terimus.' Quapropter lubrici potentatus non inmemor, ego Eadgar, Christo conferente rex et primicerius tocius Albionis, regni fastigium humili praesidens animo, ob remunerationem maioris praemii, aliquantulam ruris particulam .II. comparatam cassatis, cui uocabulum certa astipulatione Denceswurðe profertur, ad aecclesiam beatae Mariae, genitricis dei ac domini nostri Ihesu Christi, in loco qui dicitur Abbandun, ad usus ibidem fratrum deo seruientium libenter concedo; obsecrans et praecipiens in nomine Christi ut nemo successorum nostrorum superioris uel inferioris gradus hoc nostrae deuotionis donum aliquo temeritatis aliquatenus instinctu disrumpat. Sit autem praedicta tellus, quam ego, cum consensu optimatum meorum, praefato largitus sum coenobio, ab omni terrenae seruitutis iugo libera, tribus his exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis autem, laruarico instinctus spiritu, hoc donum uiolare immutareue praesumptuosus temptauerit, nisi digna satisfactione ante obitum suum reus poenituerit, aeternis barathri prostratus incendiis cum Iuda Christi proditore aeternaliter lugubris puniatur. His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXV. scripta est carta.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum praefatam donationem concessi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Oscytel archipraesul sigillum agiae crucis impressi. ✠ Ego Æðeluuold episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus adquieui. ✠ Ego Osulf episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Oslac dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Æscuuig abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Ælfstan abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas. ✠ Ego Brihtferð minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfuueard minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Uulfstan minister.

✠ Ego Eaduuine minister. ✠ Ego Leofuuine minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Uulfgeat minister.

MCCLVII.

EÂDGÂR, 966.

✠ Regnante Zabaoth in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Uniuersa, scilicet, diuitiarum facultas et temporalis gazae possessio, quae praedecessorum anxie sollicitudo per indefessa laborum emolumenta lucratur, pro dolor! incertis haeredibus, interdum optatis saepe exosis, derelinquitur. Quemadmodum psalmigraphus inprouidam humani generis socordiam conquerens increpat, 'Thesaurizat, et ignorat cui congregat ea;' necnon sagax diuinae sermonis sophista coelestisque bibliothecae ianitor metrica facundia fretus catalectico cecinit uersu. Quapropter ego Eadgar rex Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium, quoddam ruris praediolum .x. scilicet cassatas, cui solicolae huiusce prouinciae antiquum indiderunt uocabulum æt Lhincgelade, cuidam matronae ingenuae, quae mihi affinitate mundialis cruoris coniuncta est, quae ab istius patriae gnosticis eleganti Ælfgifu appellatur uocamine, pro obsequio eius deuotissimo perpetua largitus sum haereditate, ut ipsa, uita comite, cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis, uoti compos habeat; et post uitae suae terminum quibuscumque uoluerit cleronomis immunem derelinquat. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris

iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua, quod contra nostrum deliquit decretum. His metis hoc rus gyratur. Ðis sind ðа landgemǽru tó Hlincgelade. Of Lincgelade andlang eá tó Yttinga forda; of ðám forde andlang strǽte tó Tumbaldes treówe; of ðane tréwe andlang stréte on ðone midlestan hláw; of ðane hláwe andlang strǽte tó seofan hláwan; of seofan hláwan tó ðán ánum hláwe; of ðán ánum hláwe tó bærlíce crofte tó ðán úpheáfdan; of ðán úpheáfdan on mǽrdene middewearde tó ðán riðige; of ðán riðie be ðǽra æcera heáfdan tó ðán ealdan díc; andlang díces eft innan ða eá. Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LXVI. scripta est huius donationis syngrapha, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar rex tocius Brittanniae praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Dunstan Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum triumpho agiae crucis consignaui. ✠ Ego Oscutel archiepiscopus triumphale trophaeum agiae crucis impressi. ✠ Ego Ælfstan Lundoniensis aecclesiae episcopus consignaui. ✠ Ego Æðeluuold Uuintoniensis aecclesiae episcopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Osulf episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfuuold episcopus consignaui. ✠ Ego Osuuold episcopus roboraui. ✠ Ego Uuinsige episcopus consolidaui. ✠ Ego Ælfuuold episcopus subscripsi. ✠ Ego Ælfstan episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Æscuuig abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Ordbriht abbas. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Brihtferð minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Uulfstan minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Osuueard mi-

nister. ✠ Ego Ælfuueard minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Osferð minister. ✠ Ego Æðelaueard minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfuuold minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Æðelferð minister. ✠ Ego Ælfuuold minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Uulfsige minister. ✠ Ego Uulfnoð minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfric minister.

MCCLVIII.[1]

EÂDGÂR, 966.

✠ Ðûs wǽron ða land æt Brômleâge and æt Fealcnahâm ðâm cinge Eâdgâre gereht on Lundenbyrig, þurh Snodinglandes landbêc, ða ða preôstas forstǽlon ðâm biscope on Hrofesceastre, and gesealdan heô Ælfrîce Æscwynne sunu wið feo dearnunga. And heô Æscwyn Ælfrîces môdor sealde heô ǽr ðiderin; ðâ geâcsodo se biscop ðæt ða bêc forstolene wǽron, bæd ðâra bôca ða geornlîce. Under ðâm ðâ gewâtt Ælfrîc, and he bæd ða lâfe sýððan oð man gerehte on cinges þeningmanna gemôte ðǽre stowe and ðâm biscope ða forstolenan bêcc Snodiglandes, and bôte æt ðǽre þýfðe; ðæt wæs on Lundene, ðǽr wæs se cing Eâdgâr, and se arcebiscop Dûnstân, and Æðelwold biscop, and Ælfstân biscop, and ôðer Ælfstân, and Ælfere ealdorman, and fela cynges witena. And man agæf ðâ intô ðǽre stowe ðâm biscope ða bêcc; ðâ stôd ðâra wyderan âre on ðæs cinges handa; ða wolde Wulfstân se gerêfa niman ða âre tô ðæs cinges handa, Brômleâh and Fealcnahâm; ðâ gesohte seô wydewe ða hâlgan stowe and ðane biscop, and âgæf ðâm cinge Brômleâges bôc and Fealcnahâmes; and se byscop gebôhte ða bêcc and ða land æt ðâm cinge on Godeshylle, mid fîftigan mancesan goldes and hund-

[1] See No. DXVIII.

teontigan and þrittegam pundum, þurh forespræce and costnunge intó sancte Andrea; síððan ðá léfde se biscop ðáre wydewan ðára lande bryces. Under ðám ðá gewátt se cing: ongan ða sýððan Byrhtríc ðáre wydewan mǽg, and heó tó ðám genédde ðet hý brúcan ðára landa on reáfláce; gesohtan ðá ðane ealdorman Eádwine and ðæt folc, ðe wæs Godes anspreca, and genéddan ðane biscop be ealre his áre, ágiftes ðára bóca; ne móste he beón ðára þreora nánes wyrðe ðe [be] eallum leódscipe geseald wæs on wedde, tale, né teámes, né áhnunga. Ðis is seó gewitnesse ðæs ceápes. Eádgár cing, and Dúnstán arcebisceop, and Oswald arcebisceop, and Æðelwold bisceop, and Æðelgár bisceop, and Æscwi bisceop, and Ælfstán bisceop, and óðer Ælfstán bisceop, and Sideman bisceop, and ðæs cinges módor Ælfðrýð and Osgár abbod, and Ælfere ealdorman, and Wulfstán on Dǽlhám, and Ælfríc on Ebbeshám, and seó duguð folces on Westan Cænt ðǽr ðæt land and ðæt læð tó lið.

MCCLIX.

*EÁDGÁR, 967.

✠ In nomine dei summi, ipsoque imperpetuum domino nostro Ihesu Christo regnante ac disponente, ubique omnia sceptra quoque regalia temporaliter gubernanda distribuerit, accomodauerit cui uult. Unde ego Eadgarus rex rogatus quidem ab episcopo meo Deorwlfo et principe meo Ealdredo, ut aliquam partem terrae liberam darem imperpetuum in monasterium sancti Pauli apostoli doctoris gentium, id est .xv. mansiones, in loco qui uocatur Nasinstock, et michi cumlato digno pretio, id est .lx. mancas in auro purissimo. Et nunc ego Eadgarus rex, cum consilio atque consensu episcoporum meorum et sapientum meorum, praecipio in dei omnipotentis nomine, ut haec

supradicta terra sit liberata ab omni tributo regali, uectigali, siue notis siue ignotis, maioris uel minoris, quamdiu christiana fides in terris seruatur. Si quis hanc benedictionem largitatis augere deo uoluerit, sua bona in coelesti regno augeantur et multiplicentur. Et qui hanc donationem meam temptauerit frangere aut diminuere, anathema sit marenata in die iudicii ante tribunal Christi, nisi ante cum satisfactione emendauerit. Actum est hoc anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCC[C].LXVII. indictione .XV.

✠ Ego Eadgarus rex hanc cartulam signo sanctae crucis Christi corroboraui et confirmaui consentiens et subscripsi, et caeteros testes idoneos ut ad ipsum agerent adhibui quorum nomina infra scripta sunt. ✠ Ego Odo archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfhere dux. ✠ Ego Beorhtwlf dux. ✠ Ego Brihtwald dux. ✠ Ego Ealhferd episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Mucel dux. ✠ Ego Eastmund dux. ✠ Ego Eadmund episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelwulf dux. ✠ Ælfred dux. ✠ Ælfstan dux. ✠ Wulfred dux. ✠ Werfred dux. ✠ Garwlf minister. ✠ Ealheard abbas. ✠ Æðelward presbyter. ✠ Æcbert minister. ✠ Wulfhelm minister. ✠ Æðelstan presbyter. ✠ Ægfrid minister. ✠ Acca minister. ✠ Æla minister. ✠ Wynsie minister. ✠ Ælfred minister.

MCCLX.

EÂDGÂR, 967.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi! Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LXVII. indictione .X. ego Eadgar, diuina allubescente gratia, rex et primicerius Anglorum, aliquantulam ruris partem ab accolis aestimatam mansiunculis, in loco qui dicitur æt Bragenfelda, meo comiti Beorhtnoðo,

liberam praeter arcem, pontem, expeditionemque, in perpetuum ius libenter admodum concedo, quatinus diebus uitae suae possideat; et post se cuicumque uoluerit haeredi derelinquat. Quod si quisque, quod non optamus, huiusce donationis cartulam adnichilare temptauerit, coram Christo se rationem redditurum agnoscat. Et huius doni constipulatores extiterunt quorum inferius nomina caraxari uidentur.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum hoc donum largitus sum. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Oscytel archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfuuold episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðeluuold episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfstan episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Uuinsige episcopus consensi. ✠ Ego Osuuold episcopus consensi. ✠ Ego Oswlf episcopus consensi. ✠ Ego Eadelm episcopus consensi. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ælfeh dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Orduuald minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Ælfuuold minister. ✠ Ego Uulfstan minister. ✠ Ego Ælfelm minister.

MCCLXI.

EÂDGÂR, 968.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo, qui imperio patris cuncta simul sancti spiritus gratia uiuificante disponit! Quamuis enim uerba sacerdotum et decreta iudicum in robore firmitatis iugiter perseuerent, attamen, pro incerta futurorum mutabilitate annorum, cirographorum testamento sunt roboranda. Quapropter ego Eadgar totius Brittanniae basileus, quandam telluris parti-

culam .xxx. uidelicet cassatos, loco qui celebri æt Cumenoran nuncupatur uocabulo, domino nostro Ihesu Christo sanctaeque eius aecclesiae, beatae dei genitrici Mariae dedicatae, loco qui celebri æt Abbendune nuncupatur onomate, ad usus monachorum dei inibi degentium, cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis, Osgaro obtinente abbate, aeterna largitus sum haereditate. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua, quod contra nostrum deliquit decretum. His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Ðis sind ða landgemǽra tó Cumenoran. Ǽrest of Stirigan póle tó ðǽre díc; andlang díces tó infyrde á be mǽre on Temese; andlang Temese on wádleáhe; of wádleáhe ðæt on ða ealdan díc; andlang ðǽre díc on feówer gemǽra; of .IIII. gemǽra on ruhan leáhe; of ruhan leáh on ðone háran stán; of ðán stáne ðæt on Wase; of Wæse eft on Stirigan póle. Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LXVIII. scripta est huius donationis syngrapha, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar rex tocius Brittanniae praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Dunstan Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum triumpho agiae crucis consignaui. ✠ Ego Oscytel archiepiscopus triumphale trophaeum agiae crucis impressi. ✠ Ego Ælfstan Lundoniensis aecclesiae episcopus consignaui. ✠ Ego Æðeluuold Uuintaniensis aecclesiae episcopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Osulf episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfuuold episcopus consignaui.

✠ Ego Osuuold episcopus roboraui. ✠ Ego Uuinsige episcopus consolidaui. ✠ Ego Ælfuuold episcopus subscripsi. ✠ Ego Ælfstan episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Æscuuig abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Ælfeah dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Bryhtnoð dux. ✠ Ego Bryhtferð dux. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Uulfstan minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Osuueard minister. ✠ Ego Ælfuueard minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Osferð minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfuuold minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Æðelferð minister. ✠ Ego Ælfuuold minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Uulfsige minister. ✠ Ego Uulfnoð minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfric minister.

MCCLXII.

EÂDGÂR, 968.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo, qui imperio patris cuncta simul sancti spiritus gratia uiuificante disponit! Quamuis enim uerba sacerdotum et decreta iudicum in robore firmitatis iugiter perseuerent, attamen, pro incerta futurorum mutabilitate annorum, cirographorum testamento sunt roboranda. Quapropter ego Eadgar totius Brittaniae basileus, quandam telluris particulam, uiginti uidelicet cassatos, loco qui celebri æt Hanige nuncupatur uocabulo, domino nostro Ihesu Christo sanctaeque eius aecclesiae, beatae dei genitrici Mariae dicatae, loco qui celebri æt Abbendune nuncupatur onomate, ad usus monachorum dei inibi degentium,

cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis, Osgaro obtinente abbate, aeterna largitus sum haereditate. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua, quod contra nostrum deliquit decretum. His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Ðis sind ða landgemǽra tó Hanige. Ǽrest on ða ealdan díc æt ðǽm heáfodstoccan; andlang díc on Waneting; ðæt andlang streámes on ðone reádan mǽre; on Cylleríðe; ðonne went it ðǽr ést; ðæt andlang streámes oð hit scyt on Oeccene; ðæt andlang Oeccene oð hit scyt on ealdan Wæneting; ðonne went hit ðǽr uuest andlang strǽmes oð hit scyt on Snoddan fleót middeweardne; ðonne went hit ðæt west on ða heáfda ðæt hit cymð on ðone smalan weg; ðæt endlang weges oð hit gǽð eft on ða ealdan díc. Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LXVIII. scripta est huius donationis syngrapha, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar rex tocius Brittanniae praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Dunstan Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum triumpho agiae crucis consignaui. ✠ Ego Oscytel archiepiscopus triumphale trophaeum agiae crucis impressi. ✠ Ego Ælfstan Lundoniensis aecclesiae episcopus consignaui. ✠ Ego Æðeluuold Uuintaniensis aecclesiae episcopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Osulf episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfwold episcopus consignaui. ✠ Ego Osuuold episcopus roboraui. ✠ Ego Winsige episcopus consolidaui. ✠ Ego

Ælfuuold episcopus subscripsi. ✠ Ego Ælfstan episcopus roboraui. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Æscuuig abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Ælfeah dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Bryhtnoð dux. ✠ Ego Bryhtferð dux. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Uulfstan minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Osuueard minister. ✠ Ego Ælfuueard minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Osferð minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfuuold minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Æðelferð minister. ✠ Ego Ælfuuold minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Uulfsige minister. ✠ Ego Uulfnoð minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfric minister.

MCCLXIII.

EÂDGÂR, 968.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo, qui imperio patris cuncta simul sancti spiritus gratia uiuificante disponit! Quamuis enim uerb. sacerdotum et decreta iudicum in robore firmitatis iugiter perseuerent, attamen, pro incerta futurorum mutabilitate annorum, cirographorum testamento sunt roboranda. Quapropter ego Eadgar, totius Brittanniae basileus, quandam telluris particulam, decem uidelicet cassatos, loco qui celebri æt Oran nuncupatur uocabulo, domino nostro Ihesu Christo sanctaeque eius aecclesiae, beatae dei genitrici Mariae dicatae, loco qui celebri æt Abbendune nuncupatur onomate, ad usus monachorum dei inibi degentium, cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis, Osgaro obtinente abbate, aeterna lar-

gitus sum haereditate. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua, quod contra nostrum deliquit decretum. His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Ðis sind ða landgemǽra æt Oran. Ǽrest of Wintermére andlang riht gemǽres on hærgráf; ðonan andlang hagan út þurht Brádanleá; ðæt on ða heóf[o]dstocces; ðonan on Wealcotes leáhe norð-wearde; ðonan andlang hagan on sandan dene; ðonon on bysceopes weg; andlang weges eft on Wintermǽre. Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LXVIII. scripta est huius donationis syngrapha, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar rex tocius Brittanniae praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Dunstan Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum triumpho agiae crucis consignaui. ✠ Ego Oscytel archiepiscopus triumphale trophaeum agiae crucis impressi. ✠ Ego Ælfstan Lundoniensis aecclesiae episcopus consignaui. ✠ Ego Æðeluuold Uuintoniensis aecclesiae [episcopus] praedictum donum consensi. ✠ Ego Osulf episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfuuold episcopus consignaui. ✠ Ego Osuuold episcopus roboraui. ✠ Ego Uuinsige episcopus consolidaui. ✠ Ego Ælfuuold episcopus subscripsi. ✠ Ego Ælfstan episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Æscuuig abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas. ✠ Ego Ælfere abbas. ✠ Ego Ælfeah dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠

Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Bryhtnoð dux. ✠ Ego Bryhtferð minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Uulfstan minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Osuueard minister. ✠ Ego Ælfuueard minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Osferð minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfuuold minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Æðelferð minister. ✠ Ego Ælfuuold minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Uulfsige minister. ✠ Ego Uulfnoð minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfric minister.

MCCLXIV.

EÁDGÁR, 968.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Cunctis supernorum sacramenta donorum coelitus perscrutantibus notum est, quod non solum huius mundi status antiqui hostis fraude atque molimine deficiendo corrumpitur, uerum etiam in praesentis uitae prope consummato curriculo humana prosperitas iniquorum hominum acri intentione et angore constringitur. Nunc ergo, dum nobis tempus est ueniae, festinemus laqueum totis nisibus deuitare mortis, dumque carnale possidemus patrimonium spiritale exerceatur mercimonium, quo inter angelicos choros mereamur adipisci gaudia sine fine mansura. Quapropter ego Eadgar rex Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam meo fideli ministro uocitato nomine Uulfstan, decem mansas perpetualiter concedo, in illo loco ubi iamdudum ruricolae illius terrae nomen indiderunt æt Uuiscelea; quatenus habeat ac possideat quamdiu uitalis spiritus aluerit corpus; cum autem dissolutionis suae dies aduenerit, cuicumque uoluerit haeredi dere-

linquat, ceu supradiximus, in aeteram haereditatem. Sit autem praedicta donatio ab omni mundiali obstaculo libera, cum omnibus ad se rite pertinentibus campis, pascuis, pratis, siluis, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis uero hominum hanc meam donationem cum stultitiae temeritate iactitando infringere certauerit, sit ipse grauibus per colla depressus catenis inter flammiuomas tetrorum daemonum cateruas, nisi prius hic ad satisfactionem uenire maluerit. Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LXVIII. scripta est huius donationis syngrapha, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxari uidentur.

✠ Ego Eadgar rex tocius Brittanniae praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Dunstan Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum triumpho agiae crucis consignaui. ✠ Ego Oscutel archiepiscopus triumphale trophaeum agiae crucis impressi. ✠ Ego Ælfstan episcopus consignaui. ✠ Ego Æðeluuold episcopus confirmaui. ✠ Ego Osulf episcopus roboraui. ✠ Ego Ælfuuold episcopus consolidaui. ✠ Ego Osuuold episcopus subscripsi. ✠ Ego Uuinsige episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfuuold episcopus adquieui. ✠ Ego Ælfstan episcopus conclusi. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Ælfeah dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Brihtnoð dux. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Æscuuig abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas. ✠ Ego Brihtferð minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Uulfstan minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Osuueard minister. ✠ Ego Ælfuueard minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Osferð minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfuuold minister. ✠ Ego Æðelsie minister. ✠ Ego Æðelferð minister.

MCCLXV.

EÁDGÁR, 968.

✠ OMNIUM conditor creaturarum, cum in constitutione uergentis mundi cuncta creasset ex nichilo, coeptamque sui operis perfectionem sexto die complesset, adiuncto sanctae trinitatis uocabulo, inquit, 'Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram.' De cuius dormientis latere cum substractam costam procreasset in foeminam, eamque in adiutorium eidem adduxisset, uocauit nomen eius Uirago, quam sumpta est de uiro suo. Quapropter quicquid adquiritur desudando fragilitas uiri datur fecundae coniugii, procreandisque filiis et fidelibus seruis; et si in tantum diligitur dilectio carnis, multo magis amari debetur amor aeterni regis, qui dat cui uult filios, seruos ac liberos, cunctosque suo nutu alit et crescere permittit. Unde ego Eadgar gratia dei Anglorum rex pacificus, meo cuidam ministro nuncupato nomine Ælfuuino, pro suo fideli seruitio, tradens trado .x. uidelicet mansas, in loco cui antecessores ruricolae imposuerunt nomen Boxoran, tali uidelicet tenore, ut post sui dissolutionem corporis, cuicunque placuerit amico in perpetuam concedat haereditatem. Praedicta igitur uilla ab omni saeculari seruitio permaneat absoluta, cum omnibus sibi impositis, exceptis tribus, populari expeditione, uiatici pontis restauratione, regiae arcis constructione. Si quis ergo, inuidiae stimulis stimulatus, hoc meum donum inuadere temptauerit, sit anathema, hoc est, alienatus a consortio Christianorum, nisi ad satisfactionem cum fructu poenitentiae uenire festinauerit. Praefata uero terra istis uidetur terminis circumgyrata. Ðis sind ðа landgemǽra tó Boxoran. Ærest æt Uuines treówe; ðæt andlang herpaðes tó denepytte; ðanon úp on Æscmǽres hammas súðeuuearde; of ðám hammun

andlang mearce ût on ðone hǽðfeld eásteuuardne; ðæt ût on Lindene norðeuuearde; ðanon andlang mearce on Weocan þorn; of ðám þorne ðæt andlang mearce on Lámburnan, on Clatford; of Clatforda on Meósbróces heáfod; ðæt ðanon tó allan stapule; ðanon andlang herpaðes ût on ðone mersc; ðæt á be mersce tó ðám tûne on ða hegerǽwe; ðæt on ða díc ût on ða burnan; ðanon ûp on ða blácan grǽfan; of ðǽre grǽfan on rinda crundel; of ðán crundle tó þrim þornan; ðæt andlang weges eft on Wines treów ðǽr hit ǽr onfeng. Caraxata est haec cartula anno incarnationis dominicae .DCCCC.LXVIII. confirmante rege, cum omnibus suis primatibus, quorum nomina infra uidentur adesse praetitulata.

✠ Ego Eadgar Anglicae regionis basileus praesens donum cum sanctae crucis signaculo confirmo. ✠ Ego Dunstan aecclesiae Dorobornensis archipraesul nostri regis praeceptum cum agiae crucis uexillo propria manu laetanter consigno. ✠ Ego Osuuold [archiepiscopus concludo.] ✠ Ego Ælfstan episcopus adquiesco. ✠ Ego Æðeluuold episcopus corroboro. ✠ Ego Osulf episcopus consolido. ✠ Ego Ælfuuold episcopus delibero. ✠ Ego Ælfstan episcopus testificor. ✠ Ego Uuinsige episcopus. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Brihtnoð dux. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Æscuuig abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas. ✠ Ego Brihtferð minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Uulfstan minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfuuerd minister. ✠ Ego Osuuerd minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Osferð minister.

MCCLXVI.

*EÂDGÂR, 968.

✠ EGO Eadgar, altithrono adminiculante, Anglorum caeterarumque gentium in circuitu triuiatim persistentium basileus, ut huius dapsilitatis altithroni moderatoris clementia merear optinere consortium, quandam rusculi particulam, in locis direptam .LXXII.[1] cassatorum, quod solicolae huiusce prouinciae Bedeuuindan uocitant, cum omnibus utilitatibus ad eam rite pertinentibus, campis, siluis, pratis, pascuis, piscuariis, Abbendonensi aecclesiae designans, domino nostro eiusque genitrici Mariae, Æðeluuoldo optinente abbate, ad usum monachorum inibi degentium, aeterna largitus sum haereditate. Sit autem praefatum rus, quod ego cum consensu optimatum meorum deuote concessi, omni terrenae seruitutis iugo solutum, tribus uidelicet exceptis, expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis uero tam epilempticus, philargyriae seductus amentia, quod non optamus, hanc nostrae munificentiae dapsilitatem ausu temerario infringere temptauerit, sit ipse alienatus a consortio sanctae dei aecclesiae, necnon et a participatione corporis sacrosancti et sanguinis Ihesu Christi filii dei, per quem totus terrarum orbis ab antiquo humani generis inimico liberatus est, et cum Iuda proditore Christi sinistra in parte deputatus, nisi prius hic digna satisfactione humilis poenituerit, quod contra sanctam dei aecclesiam rebellis agere praesumpsit; nec in uita hac practica ueniam, nec in theorica requiem apostata optineat ullam, sed aeternis barathri incendiis trusus iugiter miserrimus crucietur. Ærest fram Bedeuuindan tô hâran grâfan norðeuueardan ûp æt ðǽre dîces geate, æt hâran dene; forð ðonne be uuirtwalan ðǽr se haga ûtcymð be ðâm wyrtwalan tô Wædes paðe;

[1] .LXXIII. MS. Cotton. Claud. C. IX.

ðonone wið Helmes treówes; ðonne on Æmbrihtes gæt; ðonne wið stætgætes; ðonne on hundan dene neoðewærde; ðonne wið Hóces byrgels; ðonne on hwítan hlinces; ðonon on Abban crundel; ðonon on ða swelgende; ðonan on penderes clif foreuueardan on wæluueg; ðonne wið ðære eorðbyrig; ðonne wið byrbæces; ðonne wið ígfelda; ðonne wið bydan hammes; ðonne wið Ródleáge méres; ðonne tó sælgæte; ðonne tó bræcdene geate; ðonne tó wælles mǽre; ðonne tó gemótleáge eástewearde; ðonne út tó brádan leáge ðǽr Cúðhardes pæð útligð; ðonne on Bagcgan geat; ðonne on heáðfeldgeat; ðonne on ðone hlædreádan beám; ðonne on Harmines dene geat; ðonne on horshealgæt út on Beocces heal; ðanon tó Beduuindan. Caraxata est haec cartula anno incarnationis dominicae .DCCCC.LXVIII.[1] confirmante rege, cum omnibus suis primatibus, quorum nomina infra uidentur adesse praetitulata.

✠ Ego Eadgar Anglicae regionis basileus praesens donum cum sanctae crucis signaculo confirmo. ✠ Ego Dunstan aecclesiae Dorobornensis archipraesul nostri regis praeceptum cum agiae crucis uexillo propria manu laetanter consigno. ✠ Ego Osuuold archiepiscopus concludo. ✠ Ego Ælfstan episcopus adquiesco. ✠ Ego Æðeluuold episcopus corroboro. ✠ Ego Osulf episcopus consolido. ✠ Ego Ælfuuold episcopus delibero. ✠ Ego Ælfstan episcopus testificor. ✠ Ego Uuinsige episcopus imprimo. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Brihtnoð dux. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Æscuuig abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas. ✠ Ego Brihtferð minister.

[1] MS. Cott. Claud. C. IX. gives the date .DCCCC.LVIII. which would agree better with the Abbacy of Æðelwold, but is inconsistent with the Archiepiscopate of Dunstan.

✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Uulfstan minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfuueard minister. ✠ Ego Osuuerd minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Osferð minister.

MCCLXVII.

EÁDGÁR, 969.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi! Omnis quidem larga munificentia regum testamento literarum roboranda est, ne posteritatis successio ignorans in malignitatis fribolum infoeliciter corruat. Quamobrem ego Eadgar, diuina collubescente gratia totius Albionis rex primicheriusque, quandam ruris particulam .xv. scilicet cassatorum, loco qui uulgari Æpslea dicitur, meo fideli ministro, quique huiusce gnosticis insulae noto Ælfwold nuncupatur onomate, in aeternam largior haereditatem; ut ipse, uita comite, cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis, uoti compos habeat; et post uitae suae terminum, quibuscunque uoluerit cleronomis immunem derelinquat. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua, quod contra nostrum deliquit decretum. His metis praefatum rus hinc inde gyratur, etc.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum cum consensu doctorum meorum cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus Dorouernensis aecclesiae Christi consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfstan episcopus. ✠ Ego Æðelwold episcopus confirmaui.

✠ Ego Osulf episcopus consolidaui. ✠ Ego Wynsige episcopus roboraui, etc.

MCCLXVIII.

EÂDGÂR, 970.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi! Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXX. ego Eadgar, omnicreantis disponente clementia Angligenarum rex, diuino ductus amore ab eodem deo et domino nostro populis et tribubus praeordinatus in regem, cuidam meo fideli diacono uocitato nomine Brihteah .VII. mansas aeternaliter concedo, illic ubi Anglica appellatione dicitur Cingestun, ut habeat atque possideat quamdiu uitalis flatus corpus aluerit illius; cum autem suae dissolutionis aduenerit dies, cuicumque uoluerit haeredi derelinquat in aeternam haereditatem. Maneat igitur meum hoc inmobile donum aeterna libertate iocundum, cum uniuersis quae pertinent sibi, campis, pascuis, pratis, sine expeditione et pontis arcisue instauratione. Si quis uero hominum hanc meam donationem cum stultitiae temeritate iactitando infringere certauerit, sit ipse grauibus per colla depressus catenis inter flammiuomas tetrorum daemonum cateruas, nisi prius hic ad satisfactionem uenire uoluerit.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum praefatam donationem concessi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Oscutel archiepiscopus sigillum agiae crucis impressi. ✠ Ego Æðeluuold episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus adquieui. ✠ Ego Osulf episcopus consensi. ✠ Ego Ælfuuold episcopus conclusi. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Ælfeah dux. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Oslac dux. ✠ Ego Brihtnoð dux. ✠ Ego Æscuuig abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Ælf-

stan abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas. ✠ Ego Brihtferð minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfuueard minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Uulfstan minister. ✠ Ego Eaduuine minister. ✠ Ego Leofuuine minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Uulfgeat minister.

MCCLXIX.

EÂDGÂR, 970.

✠ Uniuersa opum saecularium patrimonia incertis nepotum haeredibus relinquuntur, et omnis mundi gloria, appropinquante uitae mortis termino, ad nihilum reducta fatescit; iccirco terrenis caducarum [rerum] possessionibus semper mansura supernae patriae emolumenta adipiscentes, domino patrocinante, lucremur. Quamobrem ego Eadgarus totius Britanniae basileus quandam ruris particulam .x. uidelicet cassatos, in loco qui celebri æt Lintune nuncupatur uocabulo, domino eiusque genitrici Mariae necnon et Æðelðryðae perpetuae uirgini ad monasterium quod in Eli situm est, ad usus monachorum ibi degentium, perpetua largitus sum haereditate, ut illo perpetualiter cum omnibus utensilibus, pratis, uidelicet, pascuis, siluis, pertineat. Ad hanc autem tellurem multa iugera, ex diuersis circumiacentibus uillis, pertinent, perpetua insignita libertate. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non

satisfactione emendauerit congrua, quod contra nostrum deliquit decretum. His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Ðis synd ðа land intó Lintúne ðe Æðelferð geúðe his sunu Leófríc, ðæt ðonne lið hídmælum and æcer-mælum on Wilburhtúne, and on Hædanhám, and on Hylle, and on Wíchámme, he hit gesealde Eádgáre cyninge únbesacan ealswá hit his yldran ǽr mid feó gebóhten, and se foresprecena cyning hit gesealde Gode and sancte Æðeldríðe his sáule tó álýsednesse. Anno dominicae incarnationis non gentesimo septuagesimo scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar rex praefatam donationem concessi. ✠ Ego Dunstan Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus consignaui. ✠ Ego Æðelwold episcopus expressi. ✠ Ego Osulf episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus adquieui. ✠ Ego Oswold episcopus subscripsi. ✠ Ego Æðelm episcopus non renui. ✠ Ego Brihtelm episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfwold episcopus consolidaui. ✠ Ego Æscwig abbas. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Ælfstan abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas. ✠ Ego Kyneweard abbas. ✠ Ego Ælfheah abbas. ✠ Ego Æðelhere dux. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Bryhtnoð dux. ✠ Ego Osgar dux. ✠ Ego Oslac dux. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Æðelward minister. ✠ Ego Wulfstan minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Eanulf minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Eadwine minister. ✠ Ego Ælfwold minister. ✠ Ego Ælfward minister.

MCCLXX.

EÂDGÂR, 970.

✠ FLEBILIA fortiter detestanda totillantis saeculi piacula diris obscoenae horrendaeque mortis circumsepta latratibus, non nos patria indeptae pacis securos, sed quasi foetidae corruptelae in uoraginem casuros prouocando ammonent, ut ea toto mentis conamine cum casibus suis non solum despiciendo sed etiam uelut fastidiosam melancoliae nauseam abhominando fugiamus, tendentes ad illud propheticum, 'Diuitiae si affluant, nolite cor apponere.' Qua de re infima quasi peripsema quisquiliarum abiiciens, superna ad instar praetiosorum monilium eligens, animum sempiternis in gaudiis figens, ad adipiscendam mellifluae dulcedinis misericordiam perfruendamque infinitae laetitiae iocunditatem, ego Eadgar, per omnipatrantis dexteram, totius Britanniae regni solio sullimatus, quandam ruris particulam .x. uidelicet cassatos, in loco qui celebri æt Stoce nuncupatur uocabulo, sanctae dei aecclesiae, ad reuerentiam beati Petri apostolorum principis, necnon beatae Æðeldriðae perpetuae uirginis dedicatae, loco qui celebri Elig nuncupatur onomate, ob aeternae beatitudinis remunerationem, perpetua largitus sum haereditate; quatinus rus praefatum ad usus monachorum inibi degentium, uti Æðelwoldus episcopus suo famulatu obtinuit, devote deseruiat. Praedicta equidem tellus cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet, pascuis, molendinis ac suburbanis, supradictae iugiter subiiceatur aecclesiae. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri in-

cendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua, quod contra nostrum deliquit decretum. His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Ðis synt ðára .x. hýda landgemǽra æt Stoce. Ðæt is ðonne, ǽrest of ðǽre hýðe andlang streámes æt Æscmannes yre; and swá forð on middeweardne streám ðæt hyt cymð on brunnan; and swá forð on Ðeófford; and ðanon on háligwylle on Healdenes hó; of ðǽm hó on Pottaforda; on Hageneforda brygge; of Hageneforda brygge on hore paðe intó merscmylne; of merscmylne intó ðér brige. Anno dominicae incarnationis nongentesimo septuagesimo scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar rex totius Britanniae praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Dunstan Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem crucis signo consignaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus consignaui. ✠ Ego Æðelwold episcopus consensi. ✠ Ego Osulf episcopus. ✠ Ego Wynsig episcopus. ✠ Ego Oswald episcopus. ✠ Ego Ælfwold episcopus. ✠ Ego Æðelm episcopus. ✠ Ego Ælfwold episcopus. ✠ Ego Ælfstan episcopus. ✠ Ego Wulfric episcopus. ✠ Ego Wulfsige episcopus. ✠ Ego Ælfsige episcopus. ✠ Ego Æscwig abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Ælfstan abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas. ✠ Ego Kyneweard abbas. ✠ Ego Ælfeah abbas. ✠ Ego Folbriht abbas. ✠ Ego Godwine abbas. ✠ Ego Bryhtnoð abbas. ✠ Ego Osward abbas. ✠ Ego Bryhteh abbas. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Bryhtnoð dux. ✠ Ego Oslac dux. ✠ Ego Wulfstan minister. ✠ Ego Æðelward minister. ✠ Ego Eanulf minister. ✠ Ego Ælf-

ward minister. ✠ Ego Osward minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Eadwine minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfhelm minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfstan minister. ✠ Ego Winsige minister. ✠ Ego Wulget minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Wulstan minister. ✠ Ego Bryhtric minister. ✠ Ego Lefa minister. ✠ Ego Hringulf minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Đureferð minister. ✠ Ego Heanric minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Eadwig minister. ✠ Ego Leofwine minister. ✠ Ego Aðulf minister. ✠ Ego Osferð minister. ✠ Ego Ælfhelm minister. ✠ Ego Sigeferð minister. ✠ Ego Osgod minister.

Rubric. Đis is ðára .x. hýda landbóc æt Stoce ðe Eádgár cyning gebócade Gode and sancte Æðelðrýðe intó Ely on éce yrfe his sáule tó álýsednesse, ealswá Ælfðrýð hit geærnode his gebedda.

MCCLXXI.

BISHOP ÆĐELWOLD, about 970.

✠ Đis synd ða mádwas ðe Æðeluuold bisceop sealde intó ðám mynstre ðe is Médeshámstede gehátcn, Gode tó loue and sancte Petre his sáule tó álýsednesse; ðæt is ðonne ón Cristes bóc mid sylure berenod, and .III. róde eác mid sylure berenode .II. sylure candelsticcan and .II. ouergylde etc.

MCCLXXII.

BISHOP ÆĐELWOLD, about 970.

✠ Her is geswitelung hwet landum wes ðe Æðeluuold biscop betéhte his dryhtene intó Médeshámstede ðá he hit mid munecum gesette; ðæt is ðonne, ǽrest

Mḗdeshā̂mstede and tā̂ berewican ðа ðārtṓ heren, and Anlā́festū̂n and ðā̂m berewican ðārtṓ. Ðonne is æt Farresheā́fde .XVII. weorcwurðe men, and .VIII. iunge men, etc.

MCCLXXIII.

* EĀDGĀR, about 970.

✠ O INEFFABILIS gratia quae carnem sumere dignata es ut prothoplasto neglecto saluares genus humanum! Cyrographo igitur antiqui hostis deleto, gratia, uincente melliflua potentia liberi arbitrii, deo gratias, redit homini iam redempto sanguine Christi, ex quo, bellis cessantibus, sua largiri discunt christiani comparando regna polorum; unde et ego Eadgar Angul-Saxonum rex, deo dextro, condonare disponens unumquemque fidelem gratulandi gratia, huic quoque familiarissimo militi nomine Ælfstan, terram quae dicitur æt Haranwylle, sicut terminus demonstrat infra distinctus, in haereditatem concedo perhennem, cum omnibus ad se pertinentibus liberam ab omni censu regali, tribus exceptis, expeditione uidelicet, arcis et pontis constructione. Acta est autem haec libertas anno .DCCCC.LVI. ab incarnatione dominica, indictione .XIIII. primo uero anno imperii nostri. Ðis synt ða landgemǣro æt Hāranwylle. Of ða ellenstubbe, on ðane ṓðerne ellenstubbe; ðanone on ða ealdan fyrh; ðanone tṓ smalan wege onbū́tan flegges gāran; ðonne andlang ðæs smalan weges ðæt hit sticað on Humbracumb; ðonne on Icenilde weg; ðæt eft on ellenstubb; ðonne on ðone herepað on hārandū́ne; ðonne be herepaðe on cranwylle; ðonne on Hesleā́ brṓc on hreṓdmḗde; ðonne on ða ealdan cotstowe; ðonne on smalan brṓc; ðonne on ðæt longe furlang; ðonne on Cylmescumbe on Snelles gāran. Ðonne ys ðis siṓ mēð ðe ðǣrtṓ gebyreð. Andlang ðæs ealdan brṓces ðæt hit sticað on Sȳð-

tūninga lace; ðonne on Stocwylle brōc; ðonne on ðane ealdan brōc; ðanone on Wudubricge: and ðes land sint .VII. hȳda ðe ðes landgemǣro tō gebyriað.

✠ Ego Eadgar rex deo largitore Anglicae gentis totiusque Bryttanniae hoc donum trophaeo agiae crucis confirmaui. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus corroboraui. ✠ Ego Ælfhere dux hoc idem consensi. ✠ Ego Ælfsige episcopus adquieui. ✠ Ego Osulf episcopus annui. ✠ Ego Daniel episcopus subscripsi. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Byrh[t]ferð minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Æðelmær minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Siric minister. ✠ Ego Æðelweard minister.

Quicunque amodo hoc donum custodierit, palmam tripudii inueniat Paradysi; auertere uero quisquis ausus fuerit, missus Cocyto nullo modo emergat donec totum usque ad nouissimum reddat quadrantem, nisi prius emendat.

Rubric. Ðis is ðāra .VII. hīdæ bōc æt Hārawylle ðe Eádgâr cining gæbōcodæ Ælfstānæ his þægne on ēce yrfæ.

MCCLXXIV.

EÂDGÂR, 974.

☧ Imminentibus uite caducis terminis quam nos sceleris licet onere pressi nutu diuino statuti tamen dominica prosequentes monita prout quimus scdm euangelium u[b]i dicitur date et dabitur uobis. Ideo ego Eadgar totius britannie basileus quandam ruris particulam duas uidelicet mansas et dimidiam in loco qui celebri .æt wreattinge. nuncupatur uocabulo cuidam ministro mihi oppido fideli qui ab huiusce patriae gnosticis nobili .Elfhelm. appellatur onomate pro obsequio eiusdem deuotissimo perpetua

largitus sum hereditate ut ipse uita comite cum omnibus utensilibus pratis uidelicet pascuis siluis uoti compos habeat et post uite sue term[inum] quibuscumq: [uolu]erit cleronomis inmunem derelinquat. Sit autem praedictum rūs omni terrene seruitutis iugo liberum tribus exceptis rata uidelicet expeditione pontis arcisue restoratione. Si quis igitur hanc nr̄am donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit priuatus consortio sc̄e đi eccl̄e eternis barathri incendiis lugubris iugiter cum iuda xp̄i proditore eiusq: complicibus puniatur si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nr̄um deliquid decretum. His metis praefatum rus hinc inde giratur.

Đis syndon þara þreora hide landgemæra æt wrættinge wudes 7 feldes swa hit binnan þ[æm] mearcum beliđ ærest æt đan hean gatan fram þan gatan east 7lang stræte ođ westtuniga gemæra of þan felde on þa wude mearca 7lang þæs [ge]mæres ođ . . . . . ldinga gemæra 7lang gemæres ođ wichamme gemære 7lang gemæres to eanheale of eanheale gemære to bellesham gemære 7lang gemæres þæt eft on þa dīc.

Anno dominice incarnationis .DCCCC.LXXIIII. scripta est hec carta his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxant̄.

✠ Ego . eadgar rex praefatam donationem concessi.

✠ Ego . dunstan dorouernensis eccl̄e archiep̄s consignaui.

✠ Ego . oswold . archiepiscopus confirmaui.
✠ Ego . ađelwold . ep̄s . corroboraui.
✠ Ego . alfwold . ep̄s . consolidaui.
✠ Ego . alfstan . ep̄s . consensi.
✠ Ego . sideman . ep̄s . non renui.
✠ Ego . ælfstan . ep̄s . conscripsi.

✠ Ego . ælfđryđ regina.
✠ Ego . æscwi abb̄.
✠ Ego . Kyn . . . abb̄.
✠ Ego . ælfhere . dux.
✠ Ego . æđelwine . dux.
✠ Ego . byrhtnođ . dux.

✠ Ego . Osgar . abb.
✠ Ego . æðelgar abb.
✠ Ego . ælfsige . m̃.
✠ Ego . ælfweard . m̃.
✠ Ego . byrhtric . m̃.
✠ Ego . leofwine . m̃.
✠ Ego . eanulf . m̃.
✠ Ego . Oslac . dux.
✠ Ego . æþelweard . m̃.

MCCLXXV.

* EÂDGÂR, 978.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo, summo [et] ineffabili rerum creatore ac moderatore omnium, temporaque sua multimodo disponens temporibus potentiam ut uoluerit finem imponet, et in hac uita degentibus cunctis certum ut proposuerat dierum terminum constituet. Quapropter ego Eadgar totius Brittanniae basileus, quandam ruris particulam .v. uidelicet cassatus, in loco qui celebri æt Hamstede nuncupatur uocabulo, cuidam ministro mihi oppido fideli qui ab huiusce patriae gnosticis nobili Mangoda appellatur onomate, pro obsequio eius deuotissimo, perpetua largitus sum haereditate, ut ipse, uita comite, cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis, uoti compos habeat; et post uitae suae terminum quibuscumque uoluerit cleronomis immunem derelinquat. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre voluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua, quod contra nostrum deliquit decretum. His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Ðis syndon ða landgemǽra tó Hámstede. Of Sandgatan súð andlang

weges tó foxhangran; of ðám hangran west tó Wætlinga strǽtæ; norð andlang strǽte oð Coccinge pól; fram Coccinge póle eást oð Sandgate. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXVIII. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar rex praefatam donationem concessi. ✠ Ego Dunstan Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus consignaui. ✠ Ego Æðelwold episcopus consensi. ✠ Ego Ælfwold episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfwold episcopus consolidaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus adquieui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus non rennui. ✠ Ego Eadelm episcopus conscripsi. ✠ Ego Ælfstan episcopus praenotaui. ✠ Ego Aðulf episcopus. ✠ Ego Ælfðryð regina. ✠ Ego Æscwig abbas. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Cyneweard abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas. ✠ Ego Sideman abbas. ✠ Ego Foldbriht abbas. ✠ Ego Godwine abbas. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Oslac dux. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠ Ego Eanulf minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfweard minister. ✠ Ego Byrhtric minister. ✠ Ego Leofa minister. ✠ Ego Leofwyne minister. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Wulfstan minister. ✠ Ego Wulfget minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Eadwine minister.

Rubric. Ðis is ðára .v. hída landbóc æt Hámstede ðe Eádgár cining gebócode Manegódan on éce yrfe.

MCCLXXVI.

* EÂDWEARD, about 977.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Cunctis supernorum sacramenta donorum coelitus perscrutantibus notum est, quod non solum huius mundi status, antiqui hostis fraude atque molimine, deficiendo corrumpitur, uerum etiam in praesentis uitae prope consummato curriculo, humana prosperitas iniquorum hominum acri intentione et angore constringuntur. Nunc ergo, dum nobis tempus est ueniae, festinemus laqueum totis nisibus deuitare mortis, dumque carnale possidemus patrimonium spiritale exerceatur mercimonium, quo inter angelicos choros mereamur adipisci gaudia sine fine mansura. Quapropter ego Eaduueard rex Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam meo fideli antistiti uocitato nomine Ælfstan .xiii. mansas perpetualiter concedo, in illo loco ubi iamdudum ruricolae illius terrae nomen indiderunt æt Cyngestun, quatenus habeat ac possideat quamdiu uitalis spiritus aluerit corpus; cum autem dissolutionis suae dies aduenerit, cuicumque uoluerit haeredi derelinquat, ceu supradiximus, in aeternam haereditatem. Sit autem praedicta donatio ab omni mundiali obstaculo libera, cum omnibus ad se rite pertinentibus campis, pascuis, pratis, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis uero hominum hanc meam donationem cum stultitiae temeritate iactitando infringere certauerit, sit ipse grauibus per colla depressus catenis inter flammiuomas tetrorum daemonum cateruas, nisi prius ad satisfactionem uenire maluerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis sind ðа landgemǽro tó Cyngestúne æcer onder æcere. Ærest of Eoccene on mére þorn; of mǽreþorne on

ða heáfodæceras; ðannon on Swanesig on ðone ealdan gâran middewearde; of ðân ealdan gâran andlang riht gemǽres on Ælfre[de]s beorh; ðæt andlang riht gemǽres innan Cyngestûn; andlang riht gerîð on ðone pyt beneoðan Cyngestûn; swâ andlang riht gemǽres on ðone þorn; ût on Temese; andlang Temese on ðe ealda gemǽra; ûp andlang gemǽres on Ælfðrýðe stân; of ðane stâne andlang dîce; of ðǽre dîc andlang riht gemǽres; ðæt eft on Eoccene. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LVI.

✠ Ego Eaduueard rex Anglorum praefatam donationem concessi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Osuuold archipraesul sigillum agiae crucis impressi. ✠ Ego Æðeluuold episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus adquieui. ✠ Ego Ælfuuold episcopus consolidaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfnoð episcopus conclusi. ✠ Ego Sigar episcopus consensi. ✠ Ego Ælfstan episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Bryhtnoð dux. ✠ Ego Æðeluueard dux. ✠ Ego Eaduuine dux. ✠ Ego Æðelmær dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Æscuuig dux. ✠ Ego Osgar dux. ✠ Ego Æðelgar dux. ✠ Ego Ælfuueard minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfuuold minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Bryhtmær minister. ✠ Ego Bryhtferð minister. ✠ Ego Æðeluuold minister. ✠ Ego Eardulf minister. ✠ Ego Leofuuine minister. ✠ Ego Leofuuine minister.

MCCLXXVII.[1]

* EÁDWEARD, about 977.

✠ CONFIRMAT nos sacrae auctoritatis scriptura, dicens, 'Nudus egressus sum ex utero matris meae, et nudus reuertar illuc;' et iterum, 'Nichil intulimus in hunc mundum, uerum nec ab eo auferre quid poterimus.' Quapropter lubrici potentatus non immemor, ego Eadweard, Christo conferente rex et primicerius tocius Albionis, regni fastigium humili praesidens animo, ob remunerationem maioris praemii, aliquantulam ruris particulam .VII. comparatam cassatis, cui uocabulum certa astipulatione Cingestune profertur, ad aecclesiam beatae Mariae, genitricis dei ac domini nostri Ihesu Christi, in loco qui dicitur Abbandún, ad usus ibidem fratrum deo seruientium libenter concedo, obsecrans et praecipiens in nomine Christi, ut nemo successorum nostrorum superioris uel inferioris gradus hoc nostrae deuotionis donum aliquo temeritatis aliquatenus instinctu disrumpat. Sit autem praedicta tellus, quam ego cum consensu optimatum meorum praefato largitus sum coenobio, ab omni terrenae seruitutis iugo libera, tribus his exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis autem, laruarico instinctus spiritu, hoc donum uiolare immutareue praesumptuosus temptauerit, nisi digna satisfactione ante obitum suum reus poenituerit, aeternis barathri prostratus incendiis cum Iuda Christi proditore aeternaliter lugubris puniatur. His metis praefatum rus hic inde gyratur. Ðis sind ðа landgemǽro æcer under æcere. Ǽrest of Eccene on mérеþorn; of méreþorne on ða heáfodæceras; ðanun on Swanesig on ðone ealdan gáran middewearde; of ðám ealdan gáran andlang riht gemǽres on Ǽlfredes

[1] See the last charter. Probably the land granted to Ælfstan was by him in part regranted to Abingdon.

beorh; ðæt andlang riht gemǣres innan Cyngestūn; andlang riht gerīð on ðone pyt beneoðan Cyngestūn; swā andlang riht gemǣres on ðone þorn; ðæt ūt on Temese; andlang Temese on ðæt eald gemǣre; ūp andlang gemǣres on Ælfðrȳðe stān; of ðane stāne andlang dīce; of ðǣre dīc andlang riht gemǣres; ðæt eft on Eoccene. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXV. scripta est haec carta.

✠ Ego Eaduueard rex Anglorum praefatam donationem concessi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Osuuold archipraesul sigillum agiae crucis impressi. ✠ Ego Æðeluuold episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus adquieui. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Brihtnoð dux. ✠ Ego Æscuuig abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfuueard minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Eaduuine minister. ✠ Ego Leofuuine minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Uulfgeat minister.

MCCLXXVIII.

ÆÐELRED, 982.

✠ A SCEPTRIGERA maiestatis aeternae moderatione theo cunctorum uigente primordio transitoriae copia foelicitatis; idcirco possidentibus relinquitur ut eo creatori fideliter suo sedula mentis alacritate se ad obsequendum promptus exhibeat, quo sibi caetera uiderit elementa diuinitus fore subiecta. Quamobrem ego Æðelredus Anglicae nationis, Christo annuente basileos, quandam ruris particulam .v. uidelicet cassatos, cuiusdam loco sed communis terrae, qui celebri æt Ceorlatune nuncupatur uocamine, cuidam meo ministro uocitato nomine Ælfgar, ei ouanter tribuendo

concessi, ut terram iam praefatam tramitibus suae possideat uitae; deinde namque sibi succedenti cuicumque uoluerit haeredi derelinquat in aeternam haereditatem. Maneat igitur meum hoc immobile donum aeterna libertate iocundum, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, excepto communi labore, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis igitur infestae rapacitatis macula seductus, hoc nostrae munificentiae donum in quolibet aliud quam constituimus euertere conatus fuerit, sequestratus a communione sanctae dei aecclesiae et ab aeterni regni participatione, gehennalis incendii globis absorbtus aeternae dampnationis amaritudinibus inuoluatur, si non satisfactione poenituerit congrua, quod nostro proterue decreto contraire nichili pendebat. Rus namque praetaxatum manifestis undique terminis minus diuiditur, quia iugera altrinsecus copulata adiacent. Facta est praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LXXXII.

✠ Ego Æðelred rex Anglorum praefatam donationem indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Osuuold archiepiscopus subarraui. ✠ Ego Æðeluuold episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus impressi. ✠ Ego Æscuuig episcopus consensi. ✠ Ego Æðelgar episcopus corroboraui. ✠ Ego Æðelsige episcopus subscripsi. ✠ Ego Aðulf episcopus conclusi. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Æðeluuerd dux. ✠ Ego Æðelmær dux. ✠ Ego Eaduuine dux. ✠ Ego Ordbyrht abbas. ✠ Ego Sigric abbas. ✠ Ego Æðeluuerd abbas. ✠ Ego Byrhtnoð abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Ælfheh abbas. ✠ Ego Ælfhun abbas. ✠ Ego Æðeluuerd minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Uulfsige minister. ✠

Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Æðeluuerd minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Uulfric minister. ✠ Ego Leofric minister.

MCCLXXIX.

ÆÐELRED, 983.

✠ Uniuersitatis conditore et ineffabili moderatore, qui sua inenarrabili potentia omnia disponit atque gubernat, in aeternum regnante! Ego Æðelred, eius gratuita miseratione et inolita benignitate tocius Albionis basileus, natiue iureque dedicatus, rus quod ab huius patriae incolis Earnigcote noto nuncupatur uocabulo, duorum uidelicet manentium quantitatem, domino nostro Ihesu Christo eiusque genitrici semperque uirgini Mariae, ad usus monachorum loco qui celebri Abbendun uocitatur onomate, aeterna largitus sum haereditate; in nomine almae trinitatis et indiuiduae unitatis praecipio ut nemo regum uel clitonum, nec alicuius personae hominum, praefatam terram a dei aecclesia auferre praesumat. Si quis autem temerarius praesumpserit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua, quod contra nostrum deliquit decretum. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Ðis sind ða landgemǣro æt Earnigcotan. Ærest of ðân ealdan slǣpe ûp andlang Giht; of Giht on ðæt riðig; andlang riðies on ðone mêre; of ðân mêre eft on ðæt riðig; andlang riðiges tô ðân hindfaldan; of ðân hindfaldan on ðone swînhege; of ðan swînhege on pippan lêge; of pippan lêge eft on ðone swînhege; andlang swînheges innan

eásthealas; swá be wyrtuualen innan ðone smalan weg; andlang smalan weges ðæt eft on Giht tó ðán ealdan slǽpe ðǽr hit ǽr ongan. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXIII. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Æðelred rex praefatam donationem concessi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Osuuald archiepiscopus consignaui. ✠ Ego Æðeluuold episcopus impressi. ✠ Ego Ælfstan episcopus subscripsi. ✠ Ego Æðelgar episcopus consolidaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus adquieui. ✠ Ego Ælfheah episcopus non renui. ✠ Ego Ælfric episcopus concessi. ✠ Ego Aðulf episcopus subscripsi. ✠ Ego Æscuuig episcopus impressi. ✠ Ego Uulfgar episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfðryð regina. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Æðeluueard dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ðorod dux. ✠ Ego Ordbyrht abbas. ✠ Ego Sigeric abbas. ✠ Ego Æðelweard abbas. ✠ Ego Goduuine abbas. ✠ Ego Ælfuueard minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfsige minister. ✠ Ego Ordulf minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Ælfhelm minister. ✠ Ego Æðelmær minister. ✠ Ego Byrhtuuold minister. ✠ Ego Leofric minister.

MCCLXXX.

ÆÐELRED, 983.

✠ In domini nostri Ihesu Christi onomate in perpetuum regnantis, cuius maiestas nec incipit nec desinit in saeculum; cuius quidem prouidentia diuinarum humanarumque rerum cognitio gubernatur ac custoditur; quamdiu uidelicet praesentis uitae prosperitas nobiscum comitari cognoscitur, coelesti suffragio

huius exilii atque caecitatis laqueum abrumpere festinemus, ut ad futuram nobis adipiscendam coelestis regni beatitudinem scandere ualeamus. Quapropter ego Æðelred tocius Anglorum gentis basileos, caeterarumque nationum in circuitu degentium primatum gerens, cuidam fideli meo homini uocitato uocamine Wulfgar, modicam mei proprii iuris terrae partem, id est .IIII^or. mansas et dimidiam, in communi terra duobus locis diuisas .III. uidelicet mansas in loco qui Anglica appellatione dicitur Drætun, et unam mansam et dimidiam in uilla quae uocatur Suðtun, in perpetuam concedo haereditatem, quatenus uita sibi comite habeat ac possideat; cum autem dissolutionem sui corporis imminere cognouerit, cuicumque sibi libuerit haeredi commendet, ut supradiximus, in aeternam possessionem. Sit autem huius nostrae donationis libertas ab omni fiscali tributo et secura maneat, sine aliquo obstaculo, cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, aquarumque cursibus, exceptis tribus, expeditione, pontis constructione, arcisue munitione. Si qui denique, mihi non optanti, hanc libertatis kartam, cupiditatis liuore depressi, uiolare satagerint, cum agminibus tetrae caliginis lapsi uocem audiant examinationis die magni iudicii sibi dicentis, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum, ubi cum daemonibus ferreis sartaginibus crudeli torqueantur in poena, si non ante mortem digna hoc emendauerint poenitentia. Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LXXXIII. indictione .XI. his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxari uidentur.

✠ Ego Æðelred rex Anglorum huius donationis libertatem regni tocius fastigium tenens libenter concessi. ✠ Ego Dunstan Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Osuuold Eboracensis aecclesiae archiepiscopus crucis taumate adnotaui. ✠ Ego Æðeluuold episco-

pus confirmaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus corroboraui. ✠ Ego Æðelgar episcopus consolidaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus consignaui. ✠ Ego Æscuuig episcopus consensi. ✠ Ego Sigar episcopus conclusi. ✠ Ego Æðelsie episcopus impressi. ✠ Ego Wulfgar episcopus adquieui. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Bryhtnoð dux. ✠ Ego Æðeluueard dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Đureð dux. ✠ Ego Ordbriht abbas. ✠ Ego Siric abbas. ✠ Ego Æðeluueard abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Ælfuueard minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Uulfsige minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Leofuuine minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Leofstan minister. ✠ Ego Uulfric minister.

MCCLXXXI.

ÆĐELRED, 984.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi! Coelestis patriae hierarcus diuersis gradibus suae largitatis largifluam donationem late distribuit, regibus, episcopis, principibus, abbatibus, praepositis, quatenus unusquisque in suo ordine pro terreno lucro sibi commisso talento, in die examinationis duplicatum negotium, nulla obtinente segnitia, repraesentet. Idcirco ego Æðelred rex Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam meo ministro cui nomen insitum est Ælfheah, duos cassatos perpetualiter trado, illic ubi uulgus relatu dicitur æt Osanlea, quamdiu hic corpus animatum uidebitur habere, nostri doni priuilegium sibi uendicet; et postero denique suo quaecumque elegerit perenniter impertiat, cum campis, pascuis, pratis, siluis, excepto communi labore expeditione, pontis arcisue co-aedificatione. Si quis autem infringere

temptauerit, quod absit, sciat se rationem redditurum coram deo et angelis eius, nisi prius hic ad satisfactionem emendare maluerit. Ðis sind ða landgemǽra ðára twégra hída ðe hýrað tó Osanleá. Eást ón ða lanan, and ðonne andlang sládes on ðone blácan pyt; of ðáne pytte on ðone lámpyt; andlang mearce; of ðán pytte út on byrcan slǽd; of byrcan sláde on ða ealdan díc; of ðǽre ealdan díc on henna ríðe; of henna ríðe úp andlang slǽdes tó ipan leá; of ipan leá on brómhæg andlang weges on ða lanan, and ðára twégra hýda wuda innan gemǽnnesse. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXIIII. indictione .XIII. scripta est haec donationis scedula.

✠ Ego Æðelred Anglorum basileus uexillum crucis impressi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus concessi. ✠ Ego Osuuald archiepiscopus corroboraui. ✠ Ego Æðeluuold episcopus [signum] agiae crucis imposui. ✠ Ego Ælfstan episcopus consolidaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfheah episcopus conscripsi. ✠ Ego Aðulf episcopus confirmaui. ✠ Ego Æscuuig episcopus impressi. ✠ Ego Ælfric episcopus consensi. ✠ Ego Æðelsige episcopus corroboraui. ✠ Ego Æðelgar episcopus imposui. ✠ Ego Uulfgar episcopus consolidaui. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Æðeluuerd dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ælfuueard minister. ✠ Ego Uulfsige minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ordulf minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Byrhtuuold minister. ✠ Ego Leofric minister.

MCCLXXXII.

ÆÐELRED, 984.

✠ REGNANTE in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Dum conditoris nostri prouidentia omnis

creatura ualde bona in principio formata formoseque creata, atque speciose plasmata est, supra et infra coelos, tam in angelis quam etiam in hominibus, ac multimodis ac diuersis speciebus iumentorum, animalium, piscium, uolucrum, quae omnia naturae suae iura nutu creatoris persoluant; nisi homo solus, qui ad imaginem suam plasmatus est, et omnibus praelatus, tamen propter praeuaricationem corruens in mortem, et primam inmortalitatis stolam miserabiliter domini contempnendo mandatum amisit. Idcirco illae diuitiae diligendae sunt, quae nunquam decipiunt habentem, nec in ipsa morte amittuntur; sed plus habundant dum cernitur quod amatur. Quapropter ego Æðelredus, fauente superno numine basileos industrius Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium, cuidam fideli meo ministro uocitato nomine Bryhtric ob illius amabile obsequium eiusque placabili fidelitate .VIII. mansas iuxta flumen quod Cynete uocitatur, illud uidelicet rus quod Æðeric quidam rusticus prius habuisse agnoscitur, largiendo libenter concedens perdonabo, quatenus ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat, dum huius labentis aeui cursum transeat inlaesus, atque uitalis spiritus in corruptibili carne inhaereat; et post se cuicumque uoluerit perenniter derelinquat, sicuti praediximus, in aeternam haereditatem. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Hanc uero meam donationem minuentibus atque frangentibus, fiat pars eorum cum illis de quibus e contra fatur, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum, qui paratus est Satanae et satellitibus eius,' nisi prius digna deo poenitentia legali satisfactione emendent. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur.

Ærest on Cynetan æt Scoelles ealdcotan; ðæt úp andlang streámes oð Eádgife gemǽre; swá norð innan Hydene; ðanon norð on Lámburninga mearce; swá ést andlang mearce oð Ælfwiges gemǽre; swá súð andlang gemǽres on Hyddene; swá súð be gemǽre ðat eft innan Cynetan strém. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXIIII. indictione .XII. his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Æðelredus rex Anglorum huius donationis libertatem regni tocius fastigium tenens libenter concessi. ✠ Ego Ælfðryð mater eiusdem basilei huic donationi ad libertatem concessi. ✠ Ego Dunstanus Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Osuuoldus Eboracensis aecclesiae archiepiscopus crucis taumate adnotaui. ✠ Ego Æðeluuoldus episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfstanus episcopus corroboraui. ✠ Ego Æðelgarus episcopus consolidaui. ✠ Ego Ælfstanus episcopus consignaui. ✠ Ego Æscuuig episcopus conclusi. ✠ Ego Æðelsinus episcopus impressi. ✠ Ego Wulfgarus episcopus adquieui. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Bryhtnoð dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Æðeluueard dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ðureð dux. ✠ Ego Ordbryht abbas. ✠ Ego Siric abbas. ✠ Ego Æðeluueard abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Ælfuueard minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Uulfsige minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Leofuuine minister. ✠ Ego Uulfric minister. ✠ Ego Æðelmær minister.

MCCLXXXIII.

ÆÐELRED, 985.

✠ Per diuinam omnipatrantis sophiam elementorum omnium rationabiliter constat ordo esse dispositus, ac protoplastus terrigena, quamquam puluereo confectus tegmine somatis exili, attamen speciosissime mentis ratione caeteris praefectus, ad tam miram tamque perspicuam theoricae contemplationis extat amoenitatem compositus, ut per huiusce asperitatem incolatus, quamdiu labentis aeui pelago carnis lintre Christo remige nauigamus, probrosam philargyriae sentinam execrantes, inopumque penuriam bonorum distributione nostrorum refrigerantes, ac probis pedetemtim actionibus sequipedam iusticiae tramitem incedentes, deum deorum in Sion mereamus specietenus speculari coelesti, tantisque gnauiter perfrui digni habeamur gaudiis Olympicae amoenitatis. Quamobrem ego Æðelredus, Christi fauente clementia, totius Brittanniae orbis basileos, cuidam mihi dilecto ministro Leofwino, quandam telluris particulam .x. uidelicet cassatos, in loco qui Anglica appellatione dicitur æt Wuttune, in aeternam concedo haereditatem, quatenus ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat, dum huius labentis aeui cursum transeat inlaesus, atque uitalis spiritus in corruptibili carne inhaereat; et post se cuicumque uoluerit perenniter haeredi derelinquat, sicuti praediximus, in aeternam haereditatem. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, diriuatiuisque cursibus aquarum, excepto istis tribus, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Si autem, quod non optamus, euenerit aliquis superbiae flatu afflatus, auaritiae facibus succensus, inuidiae dentibus armatus, hanc meae

donationis kartulam infringere, minuere uel aliquo casu spernendo delere temptauerit, sciat se apud Iudam proditorem, pecuniae iniustae amatorem, poenarum aeternarum mancipatorem, sub anathematis maledictionis ultimo examinationis die periturum, nisi prius digna deo poenitentia legali satisfactione emendet. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ǽrest æt gorgráfes slǽde on ðæt crundel; of ðám crundelle on læces ford, on ðone mór; of ðáne forda on ceobban hangran; of ðán hangran on ðæt wæterslǽd; of ðán wæterslǽde on sceobban oran wylle; of sceobban oran wylle on wrohthangran; of wrohthangran on cybban stán; of ðán stáne on ðone hrycgweg; andlang weges on Colmenoran; of Colmenoran on wændles cumb; of ðán cumbe on ðone swánweg; of ðán wege on riscleáhe úfewearde; of riscleáhe on ðone rugan weg; of ðám wege on ðone lámpyt; of ðám pytte on ðæs cumbes heáfod; of ðæs cumbes heáfde on ðone portweg, oð ðone greátan þorn; of ðán þorne on foxhola cumbe ofeweardne; of ðán cumbe tó blácan gráue, ofeweardan on ða díc; andlang díc tó heorthamme; of heorthamme tó Wudaforda; of Wudaforda on Pottenes treów; of ðán treówe andlang gemǽres on ðone mór; ðæt úp andlang bróces on cealdan wyl; of cealdan wylle tó ðǽre þornráwe; of ðǽre þornráwe ðæt eft in on gorgráfes slǽd. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXV. scripta est cartula, indictione .XIII. his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Æðelredus rex Anglorum huius donationis libertatem regni tocius fastigium tenens libenter concessi. ✠ Ego Dunstanus Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Osuuoldus Eboracensis aecclesiae archiepiscopus crucis taumate adnotaui. ✠ Ego Ælfstanus episcopus confirmaui. ✠ Ego Æðelgarus episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfeah episcopus consensi. ✠ Ego

Æscuuig episcopus conclusi. ✠ Ego Sigar episcopus subscripsi. ✠ Ego Ælfric episcopus non renui. ✠ Ego Æðelsige episcopus impressi. ✠ Ego Uulfgarus episcopus adquieui. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego Bryhtnoð dux. ✠ Ego Æðeluueard dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ðured dux. ✠ Ego Ordbriht abbas. ✠ Ego Siric abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Ælfere abbas. ✠ Ego Æðeluueard abbas. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Uulfsige minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Ælfhelm minister. ✠ Ego Uulfric minister. ✠ Ego Leofstan minister. ✠ Ego Æðelmær minister.

MCCLXXXIV.

ÆÐELRED, about 988.

✠ Regnante aeternaliter saluatore nostro Ihesu Christo! Cunctis liquet hominibus quod ea quae uidentur fini sunt obnoxia, quae autem non uidentur incommutabilia. Quapropter ego Æðelredus, rex tocius insulae Britanniae, quandam ruris portionem, in loco illo qui ab incolis Uuike nuncupatur, prope uidelicet insulam de Portland, cuidam michi fideli ministro nomine Atsere, in aeternam possessionem donaui, ut habeat et possideat quamdiu uiuat, cum omnibus ad se rite pertinentibus appendiciis; et post uitae suae terminum cuicumque uoluerit in perhennem derelinquat haereditatem. Sit autem praedictum rus ab omni terrenae seruitutis iugo liberum, exceptis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre, uel de ea aliquid minuere praesumpserit, aeternae maledictioni subiaceat, et infernalibus incendiis cum Iuda Christi proditore iugiter puniatur, nisi satisfactione condigna emendauerit quod contra

nostrum decretum contumaciter deliquit. Istis terminis praefatum rus includitur. Đis synd ða landgemǽre tó Wíke. Ærest fram ðáre westsǽ in Saggelorð; and fram Saggelorð inne múledích; and swá andlang ðáre dích tó bláke stón; fram ðáne stóne tó Sorediích; fram Soredích tó lotomór; and swó bi richte merke tó ellenstubbe; of ellestubbe in ðáre ǽstsǽ.

✠ Ego Æðelred rex hanc meam deuotionem signo crucis confirmaui. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus Dorouernensis aecclesiae consignaui. ✠ Ego Oswold Eboracae archiepiscopus annotaui. ✠ Ego Æðelwold episcopus. ✠ Ego Liuing episcopus. ✠ Ego Hirwold episcopus. ✠ Ego Æðelmær minister. ✠ Ego Ulfkytel minister. ✠ Ego Leofric minister.

MCCLXXXV.

* ÆÐELRED, 990.

✠ FORTUNA uolubilis infortunii fallax sibi iugiter aggeratim dum plus aliquanti super solito fauet, nectarea plerisque in sui certaminis palestra applaudentibus deceptatoria quae fraudulenter famulantibus conficiendo, odoramina florum quibus plerumque ignauos, ubi ad maiora quam necessaria sunt inhiare, suapte illiciendo proterueque instigando prouocat; nequaquam uerso pollice sine moeroris grauissima permittit abire acrimonia, quos mundi istius maxima pellexerat illecebra. Quapropter cogitando instantis temporis lubrica et futuri apud superos gaudia regni ego Æðelredus rex Anglorum, anno a passione domini .DCCCC.XC. regno uero mihi commissi .XI°. indictione .III^a. per eiusdem pantocratoris iduniam totius Britanniae solio sublimatus, condonaui quandam mihi ab eo telluris particulam mirabiliter concessam meo fideli ministro Sigeredo, id est duorum cassatorum, in loco

quem solicolae Swyðbeortesweald uocant, cum pratis, pascuis, omnibusque ad eam rite pertinentibus, ut possideat liberaliter usque ad extremum uitae suae tramitem; de deinceps autem sibi succedenti cuicumque placuerit haeredi in aeternam relinquat haereditatem, ab omni re saeculari liberam, exceptis tribus, hoc est, expeditione, pontis arcisue constructione. Tellus quidem praescripta his terminis circumcingitur.

MCCLXXXVI.

* ÔSWALD.

✠ Ego Oswoldus dei gratia Eboracensis archiepiscopus, praesenti scripto notum facio tam tibi, charissime amice dux Ælfwyne, quam toti curiae Wygorniae, et omnibus amicis meis, quod dilecti filii et fratres mei de Ramesia concesserunt mihi terram de Stura, sub gratuita conditione, qua pacifice inter nos poterit conuenire, hoc est spatio uitae unius hominis, cui eam tenendam dimittere uoluissem, cum instauramento et rebus ad eam pertinentibus. Quapropter, charissime dux, sub tuo et omnium uestrum testimonio concedo eandem terram Osulfo cognato meo in uita sua tenendam, ita plane ut post eius obitum cum instauramento quod in ea inuenerit et omni melioratione qua eam in uita sua meliorare poterit, ad honorem dei et sanctae Mariae et omnium sanctorum, pro meae et suae et eius, qui eam primo eidem aecclesiae Ramesiae in testamento reliquit, animarum salute in dispositionem fratrum et possessionem libera redeat et quieta. Quicunque igitur hoc imminuere attentauerit aut immutare, a consortio ciuium segregetur supernorum, et cum Angelis Sathanae sit commoratio eius in inferno, nisi in uita sua condigna satisfactione praesumptionem temeritatis suae studuerit emendare, Amen.

MCCLXXXVII.

ŌSWALD.

✠ Domino meo karissimo regi Anglorum Eadgaro, ego Oswaldus Uuigornensis aecclesiae episcopus omnium quae mihi per ipsius clementiam munerum tradita sunt, apud deum et apud homines gratias ago. Igitur si dei misericordia suppeditet, coram deo et hominibus perpetualiter ei fidelis permanebo, reminiscens cum gratiarum actione largifluae benignitatis eius, quia per meos illud quod magnopere expetebam mihi concessit internuntios, id est reuerentissimum Dunstanum archiepiscopum et uenerandum Æðeluuoldum Uuintoniae episcopum et uirum magnificum Brihtnoðum comitem, quorum legatione et adiutorio meam et sanctae dei aecclesiae querelam suscepit, et secundum consilium sapientum et principum suorum iuste emendauit, ad sustentamen aecclesiae quam mihi benigne et libens regendam commisit. Quare quo modo fidos mihi subditos telluribus quae meae traditae sunt potestati per spatium temporis trium hominum, id est duorum post se haeredum, condonarem, placuit tam mihi quam ipsis fautoribus et consiliariis meis, cum ipsius domini mei regis licentia et attestatione, ut fratribus meis successoribus, scilicet episcopis, per cyrographi cautionem apertius enuclearem, ut sciant quid ab eis extorquere iuste debeant secundum conuentionem cum eis factam et sponsionem suam; unde et hanc epistolam ob cautelae causam componere studui, ne quis malignae cupiditatis instinctu hoc sequenti tempore mutare uolens, abiurare a seruitio aecclesiae queat. Haec itaque conuentio cum eis facta est, ipso domino meo rege annuente, et sua attestatione munificentiae suae largitatem roborante et confirmante, omnibusque ipsius regiminis sapientibus et principibus attestantibus et consentientibus. Hoc pacto eis terras sanctae aec-

clesiae sub me tenere concessi: hoc est ut omnis equitandi lex ab eis impleatur quae ad equites pertinet; et ut pleniter persoluant omnia quae ad ius ipsius aecclesiae iuste competunt, scilicet ea quae Anglice dicuntur ciricsceott et toll id est theloneum et tace, id est swinsceade, et caetera iura aecclesiae, nisi episcopus quid alicui eorum perdonare uoluerit; seseque quamdiu ipsas terras tenent in mandatis pontificis humiliter cum omni subiectione perseuerare etiam iureiurando affirment. Super haec etiam ad omnis industriae episcopi indigentiam semetipsos praesto impendant; equos praestent; ipsi equitent; et ad totum piramiticum opus aecclesiae calcis atque ad pontis aedificium ultro inueniantur parati; sed et uenationis sepem domini episcopi ultronei ad aedificandum repperiantur, suaque quandocumque domino episcopo libuerit uenabula destinent uenatum; insuper ad multas alias indigentiae causas quibus opus est domino antistiti saepe frunisci, siue ad suum seruitium siue ad regale explendum, semper illius archiductoris dominatui et uoluntati qui episcopatui praesidet, propter beneficium quod illis praestitum est, cum omni humilitate et subiectione subditi fiant, secundum ipsius uoluntatem et terrarum quas quisque possidet quantitatem. Decurso autem praefati temporis curriculo, uidelicet duorum post eos qui eas modo possident haeredum uitae spatio, in ipsius antistitis sit arbitrio quid inde uelit, et quomodo sui uelle sit inde ita stet, siue ad suum opus eas retinere, si sic sibi utile iudicauerit, siue eas alicui diutius praestare, si sic sibi placuerit uelit; ita dumtaxat ut semper aecclesiae seruitia pleniter ut praefati sumus inde persoluantur. Ast si quid praefatorum delicti praeuaricantis causa defuerit iurum, praeuaricationis delictum secundum quod praesulis ius est emendet, aut illo quo antea potitus est dono et terra careat. Si quis uero, diabolo instigante, quod minime optamus, extiterit, qui per nostrum beneficium aecclesiam dei fraude,

seu in sua possessione aut seruitio debito priuare temptauerit, ipse nostra omnique benedictione dei et sanctorum eius priuetur, nisi profundissima emendatione illud corrigere studeat et ad pristinum statum quod defraudauit redigat, scriptum est enim,' Raptores et sacrilegi regnum dei non consequentur.' Nunc autem propter deum et sanctam Mariam, in cuius nomine hoc monasterium dicatum est, moneo et praecipio, ut nullo modo quis hoc praeuaricare audeat, sed sicut a nobis statutum est, ut praefati sumus, perpetualiter maneat. Qui custodierit, omni benedictione repleatur; qui uero infringerit, maledicetur a domino et ab omnibus sanctis, Amen. Gratanter, reuerentissime domine, quo tantis tuae donis clementiae, secundum quod totius creatoris cosmi est uelle, praeditus sum, meae operam uoluntatis, ut pro te tuisque deum iugiter interpellem, deuotus impendam, meosque successores ad hoc hortari studebo, ut domini misericordiam pro te deprecari non desinant, ut Christus pace qui perhenni regnat aethrali in arce te consortio dignum haberi dignetur sanctorum omnium in aula coelesti. Ualeat in aeuum qui hoc studuerit seruare decretum. Harum textus epistolarum tres sunt ad praetitulationem et ad signum, una in ipsa ciuitate quae uocatur Uuigraceaster, altera cum uenerabili Dunstano archiepiscopo in Cantuaria, tertia cum Æðeluuoldo episcopo in Uuintonia ciuitate.

Rubric. Indiculum libertatis de Oswaldes lawes hundred.

MCCLXXXVIII.

ÆÐELRED, 965—993.

✠ Ðūs wǣron ðā seox sulung æt Wuldahām sancte Andrea geseald intō Hrofesceastre. Æðelbryht cinc hit gebōcode ðām apostole on ēce yrfe and betǣhte hit ðām biscope Eārdulfe tō bewitenne and his æfter-

gæncan; ðá betweonan ðám wearð hit úte, and hæfdon hit cynegas oð Eádmund cinc; ðá gebohte hit Æ[l]f-stán Heáhstáninc æt ðǽm cince mid hundtwelftigan mancesan goldes and þrittigan pundan, and ðæt him sealde mǽst eal Ælféh his sunu: æfter Eádmunde cincge ðá gebócode hit Eádred cinc Ælfstáne on éce yrfe: ðá æfter Ælfstánes dæge wæs Ælféh his sunu his yrfewærd, and ðæt he leác on hálre tungon, and ofteáh Ælfríce his bréðer landes and ǽhta bútan he hwæt æt him geearnode; ðá for ðǽre bróðorsibbe geúðe he him Eárhiðes and Crǽgan and Ænesfordes and Wuldahámes his dæg; ðá oferbád Ælféh ðæne bróðor and feng tó his lǽne; ðá hæfde Ælfríc suna Eádríc hátte, and Ælféh nǽnne: ðá geuðe Ælféh ðám Eádríce Eárhíðes and Crǽgan and Wuldahámes, and hæfde himsylf Ænesford; ðá gewát Eádríc ǽr Ælféh cwídeleás, and Ælféh feng tó his lǽne; ðá hæfde Eádríc láfe and nán beárn; ðá geuðe Ælféh hire hire morgengife æt Crǽgan, and stód Eárhið and Wuldahám and Lytlanbróc on his lǽne; ðá him eft geðúhte, ðá nám he his feorme on Wuldahám, and on ðám óðran wolde, ac hine geyflade; and he ðá sænde tó ðám arcebiscope Dúnstáne, and he cóm tó Scylfe tó him and he cwæð his cwide beforan him, and he sette ǽnne cwide tó Cristes cyrican and óðerne tó sancte Andrea and ðane þriddan sealde his láfe. Ðá bræc sýððan Leófsunu, þurh ðæt wíf ðe he nám Eádríces láfe, ðæne cwide, and herewade ðæs arcebiscopes gewitnesse; rád ðá innon ða land mid ðám wífe bútan witena dóme. Ðá man ðæt ðám biscope cíðde, ðá gelǽdde se biscop áhnunga ealles Ælféhes cwides tó Eárhiðe on gewitnesse Ælfstánes biscopes on Lundene, and ealles ðæs hiredes, and ðæs æt Cristes cyrican, and ðæs biscopes Ælfstánes an Hrofesceastre, and Wulfsies preóstes ðæs scírigmannes, and Bryhtwaldes on Mǽreweorðe, and ealra Eást Cantwarena and West Cantwarena, and hit wæs gecnǽwe on Súð Seaxan and on West

Seaxan and on Middel Seaxan and on East Seaxan, ðæt se arcebiscop mid hisselfes âðe geâhnode Gode and sancte Andrea mid ðâm bôcan on Cristes hrôde ða land ðe Leôfsunu him tôteâh. And ðæne âð nâm Wulfsige se scîrigman, ðâ he nolde tô ðæs cinges handa; and ðǣr wæs gôd eâca ten hundan mannan ðe ðane âð sealdan.

MCCLXXXIX.

ÆÐELRED, 995.

✠ Quicquid perpetualiter permanens a saecularibus agitur seris litterarum firmiter muniri debetur, quia hominum fragilis memoria moriendo obliuiscitur, quod scriptura litterarum seruando retinet. Unde ego Æðelred, gratia dei Anglorum rex, cunctis meis uolo notum adesse fidelibus, quod ego iure haereditario cuidam meo militi nomine Æðelwig quinque trado mansos, in uilla quae a notis uocatur Eardulfes lea, ut uita comite eos possideat; et postquam dies extremus eius clauserit oculos, cuicumque amico uoluerit in perpetuam derelinquat possessionem. Sit autem praesens donatio absoluta ab omni seruili iugo, tribus tamen rebus exceptis, populari scilicet expeditione, arcis constructione, pontis restauratione. Qualiter uero praesens terra in mea aduenerit manu breui uolo enucleare sermone. Tres fratres in quodam residentes conuiuio, quorum unus homo, nomine Leofric, instigante diabolo furatus est frenum; quo inuento in eiusdem sinu concito cursu qui frenum perdiderunt, et tres fratres, praedicti furis domini, concito cursu bellum in inuicem insurgentes inierunt; duobus uero fratribus in bello peremptis, Ælfnoð sed et Ælfric, uix tercius Æðeluuine cum praedicto latrone euasit sanctae Helenae intrans aecclesiam; circummanentibus uero haec eadem audientibus, Æðeluuig meus praepositus in Bucingaham et Winsige praepositus on Oxonaforda,

inter christianos praedictos sepelierunt fratres: Leofsige igitur dux, audito hoc uerbo, meam adiit praesentiam, praefatos incusans praepositos, peremptis fratribus non recte inter christianos sepultis. Ego autem nolens contristari Æðelwig, quia mihi erat carus et praeciosus, una simul et sepultos cum christianis requiescere permisi, et praedictam terram eidem in haereditatem concessi perpetuam. Si quis uero cupiditatis zelo inflatus, hunc meae donationis libellum destruere temptauerit, sit anathema maranatha, hoc est alienatio a consortio christianorum nisi resipuerit, et quod callide facere temptauerit poenitens poenituerit. Hoc autem praecipiens praecipio, ut nulla aliorum librorum scedula nostro libello praecelli uideatur, sed in perpetuum delitescat et aboleatur. Ðis sindon ðára fíf hída landgemǽra æt Eardulfes leá. Ǽrest of ðáre greátan díc ðæt tó Æðeluuoldes leá tó ðán landgemǽre; of ðán gemǽre swá æfter dene in sexig bróc; of sexig bróce ðæt intó Uffewylle bróce; of ðán bróce ðæt on ða grénan díc; of ðǽre díc be súðan ðǽre eorðbyrg ðæt on Cwicelmes hlǽw; of ðán hláwe ðæt on ða portstrǽte; of ðǽre portstrǽte ðæt wið lytle Ciltene án æcer brǽde; ðæt on ðæne grénan weg ðe scyt tó hegforda; æfter ðan grénan wege ðæt foran ongen Cynewynne wylle; of ðǽre wylle ðæt intó ðǽre greátan díc; andlang ðǽre díc ðæt intó bunon; andlang bunan ðæt tó ðán ealdan forda; of ðán forda ðæt intó Eardulfes leá; of ðán leá ðæt eft tó ðǽre greátan díc. Scripta est haec scedula anno ab incarnatione domini .DCCCC.XCV. indictione .XIIII. his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Æðelred rex, Anglorum basileus, huius doni libertatem tocius regni fastigium tenens libenter concedo uel largior et consentio uel hilariter confirmo. ✠ Ego Siric. ✠ Ego Ælfstanus Lundoniensis aecclesiae praesul corroboraui. ✠ Ego Ælfhegus Win-

toniensis aecclesiae praesul confirmaui. ✠ Ego Æscuuig Dorccensis aecclesiae praesul dictaui. ✠ Ego Ælfric Wiltoniensis aecclesiae praesul consolidaui. ✠ Ego Ealdu[l]f Wigoracensis aecclesiae praesul adquieui. ✠ Ego Osbyrht Australium aecclesiae praesul subpleui. ✠ Ego Ælfheagus Licetfeldensis aecclesiae praesul gaudenter consensi. ✠ Ego Aðulf Herefordensis aecclesiae praesul adiuuaui. ✠ Ego Ælfuuold Crydiensis aecclesiae praesul sustentaui. ✠ Ego Wlfsige Scyreburnensis aecclesiae praesul laetus desiderio donaui. ✠ Ego Æðeluuærd dux exultanter munio uel affirmo praesens testis adsto. ✠ Ego Ælfric dux signum crucis inprimo uel sustento. ✠ Ego Ælfhe[l]m dux. ✠ Ego Leofuuine dux. ✠ Ego Leofsige dux. ✠ Ego Ælfuueard abbas. ✠ Ego Ælfsige abbas. ✠ Ego Brihtnoð abbas. ✠ Ego Brihtelm abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Ælfuere abbas. ✠ Ego Ceanulf abbas. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Ælfhun abbas. ✠ Ego Germanus abbas. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ordulf minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Uulfheah minister. ✠ Ego Uulfric minister. ✠ Ego Uulfget minister. ✠ Ego Æðelnoð minister. ✠ Ego Æðelric minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Æðelmær minister. ✠ Ego Ceolmund minister. ✠ Ego Uuihtsige minister. ✠ Ego Æðeluuig minister.

MCCXC.

WILL OF WYNFLǼD, about 995.

✠ Wynflæd cýð hú hió wile ymbe ðæt hió hæfð ofer hyre dæg. Hió becwið intó Cyrcan hyre ofringf . . . . u and hyre beteran ofringsceat and hyre róde and intó Bédern hiwun twá selefrene cuppan and hyre tó sáulsceatte ælcon Godes þeówe mancos goldes; and bútan ðám Ceóldrýðe án mancus; and Oðelbyrhte

and Else and Æðels . . . eðe; and án pund tó Wiltúne ðám hiwum; and Fugele ánne mancus. And hió becwið Æðelflǽde hyre déhter hyre ágráfenan beáh and hyre mentelpreón, and ðæt land æt Ebbelesburnan, and ða bóc on éce yrfe tó ateónne swá hyre leófost sy, and hió [a]n [hy]re ðára manna and ðæs yrfes and ealles ðæs ðe ðǽr ðanne on bið, bútan ðæt man scel for hyre sáulle ðǽr ofdón ǽgðer ge an mannon ge an yrfe. And æt Ceorlatúne hió hyre an ealswá ðére manna and ðæs yrfes b[út]an ðám freótmannon, and ðæt man finde of ðám yrfe æt Ceorlatúne [healfes] pundes wyrðne sáulsceat tó Mylenburnan, and healfes pundes wyrðne sáulscet fram Cynnuc tó Gyfle; and Eádmǽre ðæt land æt Coleshylle and æt Inggeneshamme; and hió an him eác ðæs landes æt Faccancumbe hyre morgengifu wes his dæg, and ofer his dæg gyf Æðelflǽd leng lybbe ðonne he, ðonne fó hió tó ðám lande æt Faccancumbe, and ofer hyre dæg gá hit eft an Eádwoldes hand; and gif God wille ðæt Eádwold weorðe tó ðám gewexen an his fæder ðæt he land healdan mæge, ðene bid ic Eádmér ðæt he him læt[e] ðára twéga landa óðer tó . . . . oððe æt Colleshylle óð[er] æt Eádburggebyrig and ofer his dæg búta. And hió wile ðæt man finde æt Inggenesham[me h]ealfes pundes wyrðne sáulsceat tó Waneting for hý, and æt Colleshylle, and finde man of ðám yrfe .LX. penegga wyrð tó Scrifenanhamme .LX. tó Colle[s hy]lle .LX. tó Cillariðe, and freóge man Wulfware, folgyge ðám ðe hyre leófo[st . . .]ttyðe ealswá and freóge man Wulflǽde on ðæt gerád ðæt hió folgige Æðelflǽde and Eádgyfe; and hió becweð Eádgyfe áne crencestrǽn, and áne semestran, óðer hátte Eádgyfu óðer hátte Æðelyfu; and freóge man Gerburg and Miscin and his . . . . . el, and Burhulfes dóhtur æt Cinnuc, and Ælfsige and his wíf, and his yldran dóhtor, and Ceólstánes wíf; and æt Ceorlatúne freóge man Pifus and Eádwyne and . . e . . an

wífe; and æt Faccancumbe frióge man Æðelm, and Man, and Iohannan, and Sprow and his wíf, and En[e] fætte, and Gersande, and Suel; and æt Colleshylle freóge man Æðelgyðe, and Biccan wíf, and Æffan, and Bedan, and Gurhannes wíf; and freóge man Wulfwares swystor Bryhsiges wíf; and i ...... ðysne wyrhtan, and Wulfgyðe Ælfswýðe dóhtor. And gif ðǽr hwylc wíteðeówman sý bútan ðyson ðe hió geðeówede, hió gelýfð tó hyre bearnon ðæt hí hine willon lyhtan for hyre sáulle; and Ælfwolde hyre twégen wesend hornas, and án hors, and hyre reáde giteld; and hió becwyð Eádmǽre án hlidfæsðe cuppan, óðre Æðelflǽde; and bit ðæt hí findon betweox him twá smicerescencing cuppan intó Beódern for hí oððe hyre áhgene ieredan cuppan geiccon hysyn ....ec .. an ánon punde, ðonne wolde hió ðæt man dyde innon ǽgðere cuppan healf pund penega, and ágyfe man Eádwolde his ágene .II. sylerenan cuppan. And hió becwið him hire goldfagan treówenan cuppan ðæt he íce his beáh mid ðám golde oððe hí mon æt him gehweorfe mid .XVI. mancussum reádes goldes swá micel ðǽr is tó gedong. And hió becwið him twá mydrecan and ðǽr an innan án bedreaf eal ðæt tó ánum bedde gebyreð. And ágyfe Eádmǽr Eádwolde swá micel yrfe and swá fela manna swá [hió] him ǽr æt Hafene becwæð. And ... e his fæder sýððan swá he wille and be ðán lande æt Cinnuc hit ágon ða hiwan æt Sceaftesbyrig ofer hyre dæg; and hió áh ðæt yrfe and ða men; ðenne an hió ðán hiwum ðára gebúra ðe on ðám gafollande sittað, and ðéra þeówra manna hió an hyre syna déhter Eádgyfe, and ðæs yrfes bútan ðám sáulsceatte ðe man tó Gifle syllan sceal; and hió wile ðæt man læte on ðán lande standan .VI. oxsan and .IIII. cý mid feówer cealfon. And of [ðá]m þeówan mannan at Cinnuc hió becwið Eádwolde Ceólstán Eástánes sunu, and Æffan sunu, and Burhwynne Mærtin and his wíf. And hió becwið

Eádgyfe ðǽr angean Ælfsige ðene cóc, and Tefl Wareburgan dóhtor, and Herestán and his wíf, and Ecelm and his wíf and hióra cild, and Cynestán, and Wynsige, and Bryhtríces sunu, and Eádwynne, and Buneles sunu, and Ælfweres dóhtor; and hió becwið Æðelf[lǽde] Elhhelmmes déhter Ælfferes dóhtor ða geonran, and hyre twili brócenan cyrtel and óðerne línnene oððe línnenweb. And Eádgyfe twá mydrecan and ðǽr an innan hyre betsðe bedwáhrift and línnenneruwan, and eal ðæt bedréf ðe ðǽrtó gebyreð, and hyre betstan dúnnan tunecan, and hyre beteran mentel, and hyre twá treówenan gesplottude cuppan, and hyre ealdan gewíredan preón is an .VI. mancussum; and sylle man hyre .IIII. mancussas of hyre sáulesceatte . . . . . . bege and án lang healwáhrift, and óðer sceort, and þrió sethrǽgl. And hió an Ceóldrýðe hyre blácena tuncena swá ðér hyre leófre beó, and hyre betsð haliryft, and hyre betsðan bindan [and Æðelf]lǽde ðisse hwítan hyre cinewaðenan cyrtel and cuffian and bindan. And finde Æðelflǽd sýððan an hyre nunscrúde; lóce hwæt hió betsð mæge Wulfflǽde and Æðelgife and íce mid golde, ðæt hyra ǽgðer hyru hæbbe .LX. penengawyrð, and Ceólwynne, and Eádburge, ðæt sý .XXX. penegawyrð, and ðǽr synt twá micle mydercan, and án hrægleyð, and án lytulu tow myderce, and eác twá ealde mydercan. Đenne an hió Æðelflǽde on ǽlcum þingum ðe ðér unbecweden bið on bócum, and án swilcum lytlum; and hió gelýfð ðæt hió wille hyre sáulle geðencan, and ðǽr synt eác wáhriftu sum ðe hyre wyrðe bið, and ða lǽstan hió mæg syllan hyre wimmannon. And hió becwið Cynelufe hyre dǽl ðéra wildera horsa ðe mid Eádmére synt. And hió an Æðelflǽde hyre hysa . . . . cuppe and ðára andlumena, and ealra ðéra getǽsa ðet ðǽr binnan beóð: and eác ðæs worðiges gif his hyre se cing an swá swá Eádweard cing ǽr his Byrhtwynne hyre méder geúðe. And hæbbe

Eádwold and his sweoster hyre taman hors gemǽne . . . . . . e his ágene tóforan.

MCCXCI.

ÆÐELRED, 996.

✠ Aeterni gubernacula imperii moderante in perpetuum domino et saluatore nostro Ihesu Christo! Certissimis pupillarum optutibus quadripertiti mundi cotidie magis ac magis imminere cernitur occasus; qui quamuis crescendo decrescat et augmentando minuatur, fidelibus tamen diuinitus est concessum, ut nequaquam toti cum deficiente deficiant, sed per umbratilis substantiae mercimonium permanentem sibi thesaurizent in coelis thesaurum, quo, iuxta illud dominici promissi, 'Fur non appropiat, neque tinea corrumpit.' Quapropter, superni amoris igniculo succensus, ego Æðelred, altithroni fauente gratia basileus Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium, sanctae dei aecclesiae, Wentana ciuitate beato Petro apostolorum principi eiusque coapostolo Paulo, ob reuerendae trinitatis honorem, consecratae, Ælphego eiusdem sedis antistite impetrante, pro meorum expiatione piaculorum, meique statu imperii; quandam hospicii portionem in praefata ciuitate sitam, quae patria lingua haga solet appellari, uti nobilis matrona Ælfswyð, deo omnipotenti eiusque praenominatis apostolis haereditario iure concesserat; quamuis post obitum ipsius eadem possessio ueluti solet a quibusdam personis iniuste possessa fuerit, libens ad usus fratrum in praefato Ueteri coenobio Christo famulantium aeternaliter possidendam restituendo concedo et concedendo restituo; necnon et dimidium cuiusdam piscarii uadum ad capturam piscium æt Bræge decurrentem, ad Uetus scilicet monasterium pertinentem, cum unius iugeris sibi adiacentis portione, perpetuo iure possidendum

concedo. Et hoc tam mea quam dei omnipotentis auctoritate praecipio, ut nemo successorum meorum regum, episcoporum, ducum, principumue, aut alicuius superioris seu inferioris dignitatis, hoc restitutionis meae donarium uiolare uel mutare praesumat. Si quis igitur haec ausu temerario subuertere et a praefato loco sancto auferre conatus fuerit, aeternae maledictionis sententiae subiaceat, et poenis aeternae dampnationis inuolutus cum tetrae caliginis agminibus sine fine puniatur, nisi digna satisfactione emendauerit quod contra gloriosos apostolorum principes delinquere non timuit; porro circuitus eiusdem hospicii pro cuius libertatis causa hanc cartam scribere concessi, ita se habere uidetur. Ðis is ðes hagan embegang ðe Æðelred cing geûðe intô Ealdan mynstre, ofer Wulfsiges dæg preôstes. Ærest fram Leôfan hagan west andlang cŷpstrǽte oð hit cymð tô flæs[c]mangere strǽte; andlang flæscmangara strǽte ðet it cymð tô scyldwyrhtana strǽte; andlang scyldwyrhtana strǽte eâst eft ðæt hit cymð tô Leôfan hagan. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.XCVI. scripta est haec eadem praefatae restaurationis scedula, his testibus consentientibus quorum inferius uocabula caraxantur.

✠ Ego Æðelred Anglorum basileus praefatum hospicii donum cum dimidio piscario Christo eiusque apostolis concessi. ✠ Ego Ælfric Dorouernensis archiepiscopus praenominatae trinae donationi consensi et benedixi. ✠ Ego Ealdulf Eboracensis aecclesiae archiepiscopus huic regiae dapsilitatem sustentationi satis largiter impertiui. ✠ Ego Ælpheah Wintoniensis aecclesiae episcopus hanc praefatam donationem uoti compos obtinui. ✠ Ego Wlfstan Lundoniensis aecclesiae episcopus huic, eidem saepenominatae munificentiae consentaneus extiti. ✠ Ego Wlfsige episcopus consensi. ✠ Ego Ælfheah episcopus consignaui. ✠ Ego Ordbryht episcopus con-

solidaui. ✠ Ego Ælfwold episcopus corroboraui. ✠ Ego Goduuine episcopus consigillaui. ✠ Ego Aðulf episcopus confirmaui. ✠ Ego Ealdred episcopus conclusi. ✠ Ego Æðelweard dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ælfhelm dux. ✠ Ego Leofsige dux. ✠ Ego Æðelmer dux. ✠ Ego Ordulf dux. ✠ Ego Wlfget dux.

Nos uniuersi regis optimates huic regiae donationi unanimen consensum alacriter praebuimus.

Rubric. Ðis is ðæs hagan bóc on Winceastre and ðes healfan wéres æt Brægentforda and ðæs æcersplottes ðe ðǽrtó líð, ðe Æðelred cyning geúðe God elmihtigum and his hálgan apostolan Petre and Paule intó Ealdan mynstre on éce inhyrnesse.

MCCXCII.

ÆÐELRED, 996.

✠ OMNIA quae in hoc mundo ad solatium mortalis uitae data sunt temporalia sunt, ea uero quae in regno coelesti sanctis promissa sunt sine fine permanebunt; idcirco his terrenis caducisque coelestia et mansura praemia magno opere mercamur. Quapropter ego Æðelredus, regali fretus a domino dignitate, ob remunerationem maioris praemii, aliquantulam modicam numinis mei particulam, binas uidelicet mansas, in loco qui ab accolis Bynsingtun land nominatur, tribus fratribus meis hominibus, uocitatis Eadric et Eadwig atque Ealdred aeternaliter possidendam concedo, quatinus uita comite hilariter possideant; et postquam uniuersitatis uiam adierint, quibuscumque uoluerint cleronomis liberaliter in perpetuum ius derelinquant. Sit autem praedicta ruris particula omni terrenae seruitutis iugo libera, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam

constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis baratri incendiis, lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. His limitibus praefatum rus circumcingi uidetur. Ǽrest of smalan wylle eást be heáfdan be ðán gemǽre ðæt hit cymð innan cealcseáðes weg; and swá andlang weges innan Aculfes dene; andlang dene ðæt on fildena wuduweg; andlang weges ðæt on bryda beorh; middeweardne of ðán beorge andlang dene on wáddene; andlang wáddene on wyrðe; of wyrðe andlang weges tó heán lincan, tó rugan hegcan; swá andlang hegerǽwe on Abban wylle; ðannon eft on smalan wylle. Ðis sind ðás wudes gemǽra ðe tó ðám lande gebyriað. Ðæt is, ǽrest andlang æcerweges on hreódslǽd; andlang slǽdes on gegan dene; andlang dene ðæt on gegan lége, eástewearde of ðǽre lége andlang burhslǽdes on burhwege; ðanon on hageweg út on ðæne feld; and swá þwyres ofer fernfeld on Wynstánes hám; of ðán hámme á be wurtruman ðæt eft on ðone æcerweg. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.XCVI. indictione .IX. haec cartula perscripta est, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Æðelred rex Anglorum huius doni libertatem concessi. ✠ Ego Ælfricus Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus crucis taumate roboraui. ✠ Ego Uulfstanus Lundoniensis aecclesiae praesul consolidaui. ✠ Ego Ealdulfus Eboracensis aecclesiae archiepiscopus corroboraui. ✠ Ego Ælfheagus Wuintoniensis aecclesiae praesul confirmaui. ✠ Ego Æscuuigus Dorcensis aecclesiae praesul dictaui. ✠ Ego Aðulfus Herefordensis aecclesiae praesul adiuuaui. ✠ Ego Ælfheagus Lycetfeldensis aecclesiae praesul conquieui. ✠ Ego Uulfsige Sciréburnensis aecclesiae praesul consensi. ✠ Ego Ordbyrht

Australium aecclesiae praesul subpleui. ✠ Ego Ælfuuold Crydiensis aecclesiae praesul sustentaui. ✠ Ego Æðeluuerd dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Leofuuine dux. ✠ Ego Ælfhelm dux. ✠ Ego Leofsige dux. ✠ Ego Ælfuuerd abbas. ✠ Ego Ælfsige abbas. ✠ Ego Byrhtnoð abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Byrhtelm abbas. ✠ Ego Ordulf minister. ✠ Ego Æðelmer minister. ✠ Ego Wulfget minister. ✠ Ego Wulfheah minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Æðelric minister. ✠ Ego Æðelnoð minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Wihtsige minister. ✠ Ego Goduuine minister.

MCCXCIII.

LEÓFWINE, 998.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi! Ðys is Leófwines cwide Wulfstánes suna. Ðæt is ðonne ǽrest, ðæt ic gean Criste and sancte Petre for mínre sáule intó Westmynster ealra ðára þinga ðe me Crist tó gefultumian wyle æt ðám lande æt Cynláuedyne and æt Mearcyncgseollan on wuda and on felda. And ic gean of Purleá intó Nutleá healfere híde landes on eásthealf strǽte for míne sáwle ðám Godes þeówan. And mínre faðan Leófware ðæs heáfodbotles on Purleá and ealles ðæs ðe me ðǽrtó lócað; and gif Eádwold længc libbe, hire suna, ðonne heó, fó he ðǽrtó; gif heó ðonne lǽng beó and ðæt God wylle, sylle hit on ða hand ðe hire æfre betst gehýre on úncer béga cynne. And ic gean mínum hláforde Wulfstáne bisceope ðæs landes æt Bærlingum. Ðys wæs gedón ðæs geares fram úres drihtnes gebyrdtíde anno domini .DCCCC.XCVIII. indictione .XI. epacta .XX. concurrentibus .V. ciclos .VIII. dies .XIIII. lunae .XVII. kalendas Maii, dies pascae .XV. kalendas Maii, lunae ipsius .XVI.

MCCXCIV.

ÆÐELRED, 1000.

✠ Pax et uictoria apostolicae fidei cultoribus in perpetuum! Aecclesiae uero catholicae auctoritas iugis et indefessa optamus ut permaneat; ad sacra autem sanctuaria in domini gazophylacio diuersa iubentur iactari ac offerri exenia, quia regi nato coelorum ut scriptum est, 'Reges terrae munera obtulerunt.' Unde ego Æðelredus rex non incognitum uolo esse omnibus mihi genuflectentibus quod ad sanctuarium Abbandunensis monasterii, obtinente uidelicet Wulfgaro abbate, offerens largior .v. mansorum culturas .iii. in uilla Drægtun .ii. in Suttun, cum uno molendino, campos, pascua, prata, in perpetuae haereditatis iure, sicut Wulfgarus, meus uidelicet pincerna, obtinuit. Huius autem ruricolae telluris praecipiens praecipio ut permaneant liberi, segregatis tribus causis, expeditione scilicet hostili, fundatione regiae arcis, restauratione pontis. Si quis uero inuidus ignicomis philargyriae flammis accensus, huic ueridico libellulo alium circum-attramentatum cupiditatis fallacia libellulum superimponere conatus fuerit, sit anathema maranata, hoc est, alienatio a consortio christianorum, donec resipiscens poeniteat quod in inuidiae fallacis liuore probauerat. Acta est ergo haec cartula anno ab incarnatione domini millesimo anno, indictione .xiii. et ut haec cartula inuiolabilis firmitatis soliditatem obtinere possit,

✠ Ego rex primus regali dextera eandem corroboro manibusque omnium mihi subiectorum ad confirmandum praecipio. ✠ Ego Æðelstan filius regis testificor. ✠ Ego Eadmund affirmo. ✠ Ego Eadred testimonium perhibeo. ✠ Ego Eaduui non contradico. ✠ Ego Ælfric Dorouernensis archiepiscopus conlaudo. ✠ Ego Uulfstan Eboracensis archiepiscopus consigno.

✠ Ego Ælfeah Uuintoniensis episcopus corroboro. ✠ Ego Lyfing episcopus testimonium do. ✠ Ego Ordbriht episcopus non uitupero. ✠ Ego Ælfhun episcopus testificor. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ælfhelm dux. ✠ Ego Leofuuine dux. ✠ Ego Leofsige dux. ✠ Ego Uulfgar abbas conlaudo. ✠ Ego Ælfsige abbas. ✠ Ego Kenulf abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Ordulf miles. ✠ Ego Æðelmær miles. ✠ Ego Uulfeah miles. ✠ Ego Uulfgeat miles. ✠ Ego Æðelric miles. ✠ Ego Leofric miles. ✠ Ego Ælfgar miles. ✠ Ego Goda miles.

MCCXCV.

ÆÐELRED, 1002.

✠ Largitore bonitatis totius in suae maiestatis stellato super cherubim residente solio, omniaque quae sub trifaria rerum machina ab ipso facta continentur, suae diuinitatis moderante monarchia! Nos miserrimi pauperes pusilli tantum peregrinique, cinis puluisque fauilla, et ineuitabili mortis obnoxii cirographo; primo nostro Adauicissitudine suae obiecto praeuaricationis, nudi hinc lacrimabilibus exire compellimur casibus, nichil nobiscum huius saeculi praeter peccata portantes, nisi quis dei solummodo saluatus miseratione, fideique spei et karitatis armis praemunitus inexpugnabilibus, multiplici proborum praeualente qualitate meritorum, dignius ad tanti tribunal iudicis, ut retributionem proprii laboris sortiatur inmortalem, representari ab angelicis mereatur spiritibus; secundum quod noster patientissimus Iob hora sui orbitatis promulgat uaticinando, 'Nudus egressus sum de utero matris meae, nudus reuertar illuc;' rursumque, 'Dominus dedit, dominus abstulit, sicut domino placuit ita factum est, sit nomen domini benedictum.' Si ergo ille sanctissimus uir in artiori suae dampno anxietatis, tam

honorificas suo factori exsoluere non est cunctatus gratias, quid constat mihi, ab ipso omnium distributori dignitatum sat redundanti collata potestate, a plebibus quoque quae nostrae regali circumquaque subiacent dicioni Æðelred agnominato, si et supradicti norma uatis ipsius nomen digna extollere laude non differam promptissima deuotione, ea quae ab ipso mihi de die in diem proueniunt, suis prout cuiusque necessitas poposcerit distribuendo fidelibus; uerum ut sermonis initium ad certum perducatur finem, quandam possessionis propriae tellurem .xx. scilicet ac .IIII. mansarum ab indigenis æt Dumoltun appellatam, tribusque in locis disiacentem, meo admodum fideli largior archipraesuli Ælfrico, quam ipse a me cum .I[a]. talentis exigebat ponderosa trutinationis publice probatis liberatione; quae portio terrae cuiusdam foeminae fornicaria praeuaricatione mihimet uulgari subacta est traditione. Itaque ut diximus terminis diuiditur in locis .x. et .VII. in occidentali parte fluminis Esingburnan, continens mansas, ac duas in orientali eiusdem torrentis climate, sorte communes populari æt Eastune, necnon et .v. locis siluaticis in utraque parte riuuli qui Piduuella appellatur, huiusque agnomen loci æt Fleferht dicitur. Et hoc definimus ut praedictus pontifex hoc donum sibi quamdiu uixerit, cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, siluis, pratis, pascuis, confiniisque siluaticis omni mundiali seruitio possideat liberrimum, tribus exceptis, expeditione, arcis seu pontis constructione. Qui uero hoc augmentare uoluerit, augeatur ei benedictio superna. Qui autem minuere temptauerit uel aliud quid adinuenerit contrarietatis, seu antiquiorem forsan produxerit scedulam, a christianismo anathematizetur, latrociniique crimine obiurgetur ni quantocius resipiscat. His metis haec tellus cingitur. Ærest tő Dumeltűn eástan on Esingburnan; ðanon sűðan of Esingburnan westweardes andlang dîces; ðæt swâ úp

on gerihte on Dagan oran; ðæt swá andlang stæð-bróces in gemǽre díc; ðæt swá andlang on secg-mǽre; ðæt swá of secgmǽre éstrihte in Esingburnan on Dyrna ford. Đonne sindon ðis ða gemǽre æt Pidwyllan. Of Pidwellan on crundelu; of crundelum súðrihte andlang hricges on tittan dúne; of tittan dúne west on cealdan wyllan; ðanon on Winterburnan; swá on Pidwyllan; of Pidwyllan on Eomǽres mǽdwe; and swá on óðerne Winterburnan; ðæt on Pidwellan; and ðeder hýrð inn án haga on port; and swá andlang Pidwellan úp oð crundelu. Acta annotataque est haec donatio anno incarnatione Christi .M°.II°. indictione .XV^a^. horum consensu sapientum quorum nomina inferius titulata cernuntur.

✠ Ego Æðelredus rex Anglorum hanc munificentiam largitus sum. ✠ Ego Æðelstan filius regis. ✠ Ego Ecgbyrht filius regis. ✠ Ego Eadmund filius regis. ✠ Ego Eadred filius regis. ✠ Ego Ea[d]wig filius regis. ✠ Ego Eadgar filius regis. ✠ Ego Ælfricus archiepiscopus pretio adquisiui. ✠ Ego Ælfheah episcopus adnotaui. ✠ Ego Uulfstan episcopus adquieui. ✠ Ego Ælfheah episcopus adunaui. ✠ Ego Aðulf episcopus assensi. ✠ Ego Æscuuig episcopus adfirmaui. ✠ Ego Ælfuuold episcopus adsignaui. ✠ Ego Liuuing episcopus. ✠ Ego Æðelric episcopus. ✠ Ego Ælfgar episcopus. ✠ Ego Goduuine episcopus. ✠ Ego Ordbryht episcopus. ✠ Ego Ealdred episcopus. ✠ Ego Ælfhelm episcopus. ✠ Ego Ælfuuerd abbas. ✠ Ego Ælfsige abbas. ✠ Ego Uulfgar abbas. ✠ Ego Keanulf abbas. ✠ Ego Goduuine abbas. ✠ Ego Ælfere abbas. ✠ Ego Ælfsige abbas. ✠ Ego Germanus abbas. ✠ Ego Eadnoð abbas. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Uulfric abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Ælfgar abbas. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ælfhelm dux. ✠ Ego Leofuuine dux. ✠

Ego Æðelmær minister. ✠ Ego Ordulf minister. ✠ Ego Uulfheah minister. ✠ Ego Uulfric minister. ✠ Ego Uulfgeat minister. ✠ Ego Freana minister. ✠ Ego Æðelmær minister. ✠ Ego Æðeluuold minister. ✠ Ego Æðelric minister. ✠ Ego Byrhtric minister. ✠ Ego Eadric minister.

MCCXCVI.

ÆÐELRED, 1002.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi! Omnis mundi status certo fine terminatur, et ea quae sunt defectiua casu ruunt rapido, quae uero continua uigent inexausto perpetuitatis uigore, ideo singulis quibusque sollerter studendum est, dum indulta temporum spacia dei nutu concessa sustinent, ne sine fructu spiritalium uirtutum easdem inducias transigamus. Quamobrem ego Æðelred, fauente superno numine, basileus Anglorum caeterarumque [gentium] in circuitu persistentium .x. uidelicet mansas, qui ab incolis Hæseleia æt ðan nyðeran tune nuncupatur uocabulo, cuidam fideli ministro uocitato nomine Godwine, pro eius amabili obsequio et placabili mercede, id est .xxx. mancusas puri auri, concedens perdonabo, cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, aquarumque cursibus, ut ipse, uita comite, habeat ac possideat, quamdiu cursum huius labilis uitae perfruatur; post finem uero eius, cuicumque sibi placuerit haeredi derelinquat. Sit autem praedicta terra libera ab omni mundiali obstaculo, tribus exceptis, id est expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis autem hoc meum donum euertere studuerit, uel alium antiquum librum uel nouum protulerit, nec sibi nec aliis proficiat, sed in sempiterno graphio deleatur et cum iustis non scribatur, sed consideret hinc se die

ultima iudicii coram deo rationem redditurum, atque cum reprobis in poenis atrocibus se esse passurum, si non ante corporea lamentatione emendauerit. Ðis sind ðā landgemǽra tō ðān .x. hīdan æt Hæselleā tō ðān nyðran tūne. Ǽrest on roppan forda; ðǽt andlang wicgan dīc ðæt hit sticað on wearra ford; swā andlang mōres oð ðene brādan herepað; ðæt on ðǽra æcera heafada ðæt hit sticað on Humbra; andlang Humbra ðæt on roppan brōc foron ongean stāngedelf; andlang ropan brōces on hafocgelād; eft andlang roppan brōces ðæt hit cimð on roppan ford ðǽr hit ǽr onfeng. Acta est autem haec praefata donatio anno .M.II. dominicae incarnationis, indictione .XIIII. Et haec testium nomina quae sequuntur.

✠ Ego Æðelredus rex Anglorum meum donum proprio sigillo confirmaui. ✠ Ego Ælfric Dorouernensis archipraesul signo crucis roboraui. ✠ Ego Wulfstan Eboracensis archiepiscopus coelesti signo adfui. ✠ Ego Ælfgifu conlaterana regis consensi. ✠ Ego Æðelstan eiusdem regis filius consolidaui. ✠ Ego Ælfheah episcopus annotaui. ✠ Ego Ordbriht episcopus depixi. ✠ Ego Aðulf episcopus subscripsi. ✠ Ego Goduuine episcopus adquieui. ✠ Ego Lyfincg episcopus non renui. ✠ Ego Ælfelm episcopus conclusi. ✠ Ego Ælfheah episcopus annui. ✠ Ego Wlfgar abbas dictaui. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ælfelm dux. ✠ Ego Leofuuine dux. ✠ Ego Æðelmær dux. ✠ Ego Ordulf minister. ✠ Ego Uulfgeat minister. ✠ Ego Uulfeah minister. ✠ Ego Æðelmær minister. ✠ Ego Æðeluuold minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Uulfgar minister. ✠ Ego Æðeluuerd minister. ✠ Ego Ordmer minister. ✠ Ego Æðeluuine minister. ✠ Ego Æðelstan minister. ✠ Ego Goduuine minister. ✠ Ego Godric minister. ✠ Ego Goduuine minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Leofuuine minister. ✠ Ego

Æðeluuig minister. ✠ Ego Ælfuuig minister. ✠ Ego Ælfuuine minister. ✠ Ego Eadric minister.

MCCXCVII.

ÆÐELRED, 1002.

✠ REGNANTE imperpetuum domino nostro Ihesu Christo! Cunctis sophiae studium ferme rimantibus stabili notum constat ratione, quod praesentis essentiae periculis incubantibus et curis euanescentium rerum inopinate crebrescentibus, humana mortalium rerum cognitio quasi ros minuendo elabitur et obliuioni tantundem traditur, nisi aliqua certa ratione praenotetur, quia non sunt aeterna quae hic conspiciuntur sed terrena; ut imbutus sermone tonantis apostolus inquit, 'Nunc uelut umbra cito sic corporeae fugiunt res, sed decus aeternum hoc uisu stat certius omni.' Ideo ego Æðelredus rex, Anglorum telluris gubernator et rector, cuidam meo fideli ministro uocitato nomine Ælfhelm, aliquam portionem terrae pro suo placabili pecunia, id est centum quinquaginta duo mancusas puri auri, perenniter mente deuota concedo, id est .v. mansas illic ubi Anglica appellatione dicitur æt Cuðeringcoton, ut illo praedicto territorio uoti compos uita perfruatur comite; et post obitum sibi a deo praeuisum quibuscumque uoluerit cleronomis, cum his rebus quae ad eandem terram pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in minimis, campis, pascuis, pratis, siluis, inmunem ad fruendum derelinquat. Praefatum siquidem rus omni seruitio careat praeter expeditionem, pontis et arcis munimen. Ego autem Ælfhelmus hanc supradictam terram quae uocatur Cuðingcoton, cum omnibus ad se rite pertinentibus, deo et sancto Albano pro redemptione animulae meae, sicuti eam habui a rege, cum consensu suo ac testimonio optimatumque illius, in perpetua possessione,

ad usum monachorum deo sanctoque martyri die noctuque seruientium libentissime donabo. Si quis autem, quod non optamus, laruarico instinctus flamine, hoc nostrae dapsilitatis syntagma transmutare praesumptuosus temptauerit, noscat se ultima examinis die, stridula clangente archangeli buccina, cunctis tremefactis creaturis, cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus, baratri incendiis depulsum aeternaque puniendum damnatione. Istis terminis ambitur praedicta tellus, etc. Anno incarnationis dominicae millesimo .II°. titulata est huius muneris donatio, his unanimi conspirantibus consensu quorum uocabula hinc profundius annotata esse conspiciuntur.

✠ Ego Æðelredus rex Anglorum hanc largitatem ita dictaui. ✠ Ego Ælfricus archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Æðelstanus filius regis. ✠ Ego Ecbyrhtus filius regis. ✠ Ego Eadmundus filius regis. ✠ Ego Eadweardus filius regis. ✠ Ego Eadwius filius regis. ✠ Ego Eadgarus filius regis. ✠ Ego Ælfhegus episcopus consignaui. ✠ Ego Wulstanus episcopus conquieui. ✠ Ego Æswius episcopus coadunaui. ✠ Ego Aðulfus episcopus consolidaui. ✠ Ego Ordbirhtus episcopus consigillaui. ✠ Ego Godwinus episcopus conclusi. ✠ Ego Ealdredus episcopus consensi. ✠ Ego Liuingus episcopus consensi. ✠ Ego Ælfwoldus episcopus corroboraui. ✠ Ego Æðelricus episcopus conscripsi. Ego Ælfwerdus ✠ abbas. Ego Ælfsius ✠ abbas. Ego Wulfgarus ✠ abbas. Ego Kenulfus ✠ abbas. Ego Godwinus ✠ abbas. Ego Wulricus ✠ abbas. Ego Ælferus ✠ abbas. Ego Eadnoðus ✠ abbas. Ego Germanus ✠ abbas. Ego Leofricus ✠ abbas. Ego Ælfricus ✠ dux. Ego Ælfhelmus ✠ dux. Ego Leofuuinus ✠ dux. Ego Æðelmærus ✠ minister. Ego Ordulfus ✠ minister. Ego Fræna ✠ minister. Ego Wulfgetus ✠ minister. Ego Wulfah ✠ minister. Ego Wulfricus ✠ minister. Ego Ulfkytellus ✠ minister.

MCCXCVIII.

WILL OF WULFRÍC, 1002.

✠ In nomine domini! Hér swutelað Wulfríc his leófan hláforde his cwide and eallon his freóndon. Ðæt is ðæt ic geann mínum hláforde twá hund mancessa goldes, and twá seolfor hilted sweord, and feówer hors twá gesadelod and twá ungesadelode, and ða wæpna ða ðǽrtó gebyriað; and ic geann ǽlcum bisceope .v. mancessa goldes; and ðám twám arcebisceopan heora ǽgðron tyn mancusas goldes; and ic geann intó ælcum munucregole .I. pund; and ælcon abbode and æalcon abbatissan .v. mancusas goldes; and ic geann Ælfríce arcebisceope ðæs landes æt Dumeltan forð mid ðon óðran for míne sáwle, wið ðon ðe he freónd and fultum ðe betere sý intó ðǽre stowe ðe ic geworht hæbbe; and ic geanne Ælfhelme and Wulfage ðǽra landa betwux Ribbel and Mærse and on Wirhalum, ðæt heó hig dǽlan him betweonan swá hig efnost magon, bútan heora ǽgðer his ágen habben wille, on ðæt geràd, ðonne sceaddgenge sý, ðæt heora ǽgðer sylle .III. þúsend sceadda intó ðǽre stowe æt Byrtúne; and ic geann Ælfhelm Rolfestún and Heorelfestún; and ic geann Wulfage ðæs landes æt Beorelfestúne and æt Merchámtúne; and ic geann Ælfhelme ðæs landes æt Cunugesburh wið ðon ðe he dó ðæt ða munucas habben ælce geare þriddan dǽl ðæs fisces and he ða twá dǽl; and ic gean Wulfage ðæs landes æt Alewaldestúne; and ic gean Ufegeate ðæs landes æt Norðtúne on ðæt geràd ðæt he freónd and fultum ðe betere sý intó ðǽre stowe; and ic gean mínre earman déhter ðæs landes æt Elleforde and ðæs æt Acleá mid eallon ðám ðe ðǽr nú tóhýrð ða hwíle ðe hire dæg bið, and ofer hire dæg gá ðæt land intó ðǽre stowe æt Byrtúne; and heó hit nage mid nánon þinge tó forwyrcenne, ac hæbbe heó ðone bryce ða

hwīle ðe heō hit geearnian cann, and gā hit sȳððan intō ðǣre stowe æt Byrtūne forðonðe hit wæs mīnes godfæder gyfu; and ic wile ðæt Ælfhelme sȳ hire mund and ðæs landes; and ðæt æt Tomwurðin hīre tō nānon þeōwdōme nē nānon geborenan men, būtan ðæt heō ðone ealdordōm hebbe; and ic geann Wulfgāre mīnan cnīhte ðæs landes æt Baltryðeleāge ealswā his fæder hit him begeat; and ic becweðe Mōrcare ðæt land æt Waleshō, and ðæt æt Ðeogendeðorpe, and ðæt æt Hwītewille, and ðæt æt Clune, and ðæt æt Barleburh, and ðæt æt Ducemannestūne, and ðæt æt Mōresburh, and ðæt æt Eccingtūne, and ðæt æt Bectūne, and ðæt æt Donecestre and æt Mōrligtūne; and ic geann his wīfe Aldulfestreō ealswā hit nū stont mid mete and mid mannum; and ic geann Ælfhelme mīnan meāge ðæs landes on Paltertūne and ðæs ðe Sægð me becwæð; and ic geann Æðelrīce ðæt land æt Wibbetofte, and ðæt æt Twongan, his dæg, and ofer his dæg gā ðæt lande for mīne sāwle and for his mōder and for his intō Byrtone; and ðis sind ða ðe ic geann land intō Byrtone, ðæt is ǣreste Byrtone ðe ðæt mynstre onstent, and Strǣton, and Brōmleāge, and Bedintūne, and Gageleāge, and Witestūn, and Laganford, and Styrcleāge, and Niwantūn æt ðǣre wīc, and Wædedūn, and ðæt little land ðe ic āh on ōðer Niwantūne, and Wyneshylle, and Sūttūn, and Ticenheale, and æt Scenctūne, and æt Wīcgestāne, and æt Halen, and æt Remesleāge, and ðæt æt Scipleā, and ðæt æt Sūðtūne, and ðæt æt Actūne twēgra manna dæg, ealswā ða foreword sprēcað, and Deorlāfestūn, and ðæt ðǣrtō hereð, ðæt is Rudegard, and mīn litle land on Cotewaltūne, and Lēge mid eallon ðām ðæt ðǣrtō hereð, Acofre mid ðām ðe ðǣrtō hæreð, ðæt is Hilum, and Celfdum, and Cætesðurne, and ðæt heregeatland æt Sūttūne, and Mōrlēge, and Brægeshale, Mōrtūn and eal seō sōcna ðe ðǣrtō hereð, and ðæt land ðiðerinn æt Wyllesleāge, and Oggodestūn, and Winnefeld,

and Snodeswīc intō Mōrtūne, and ðæt æt Taðawyllan, and ðæt land æt Æppelby ðe ic gebōhte mid mīnum feō, and æt Westūne, and Burhtūn, and seō hīd æt Scearnforda intō Wiggestāne, and ðæt æt Hereburgebyrige, and Ealdeswurðe, and Ælfredingtūne, and Eccleshale, and æt Wāddūne, and ān hīda æt Sceon; and ic geann ðon hirede in Tamwurdin ðæt lande æt Langandūne ealswā hī hit me ǣr tōlēton, and habban hī ðone bryce healfne and healfne ða munecas intō Byrtūne ge on mete, ge on mannon, ge on yrfe, ge on ælcon þingon; and se bisceop fō tō his lande æt Bubandūne; and fōn ða munucas intō Byrtūne tō ðān ðe on ðām land is, ge on mannon, ge on eallon þingon, and ðæt lande ðām bisceope æt ðǣre syle. And ic wille ðæt se cyng beō hlāford ðǣs mynstres ðe ic getimbrede and ðǣra landāra ðe ic ðyderinn becweden hæbbe, Gode tō lofe and tō wurdmynta, for mīnan hlāforde and for mīnre sāwlan; and Ælfrīc arcebisceop and Ælfhelm mīn brōðor ðæt hīg bēn mund and freōnt and forespreocan intō ðǣre stowe wið ǣlcne geborenne man, heom tō nānre āgenre ǣhta būtan intō sanctus Benedictus regole; and ic geann mīnre goddōhtor Mōrcares and Ealdgyðe ðæt lande æt Strǣttūne and ðone bule ðe wæs hire ealdermōder; and intō ðān mynstre æt Byrtūne ān hundra wildra horsa and .xvi. tame hencgestas and ðǣrtō eall ðæt ic hæbbe on libbandan and on licgendan, būtan ðān ðe ic becweden hæbbe. And God ælmihtig hine āwende of eallum Godes dreāme and of ealre cristenra gemānan se ðe ðis āwende, būtan hit mīn āne cynehlāford sȳ; and ic hopige tō him swā gōdan and swā mildheortan ðæt he hit nylle sylf dōn ne eāc nānum ōðrum geðafian. Ualete in Christo.

Rubric. Ðis is seō freōlsbōc tō ðān mynstre æt Byrtūne ðe Æðelred cyng æfre ēcelīce gefreode Gode tō lofe and eallon his hālgan tō weorðunge, swā swā hit Wulfrīc gestaðelode for hine and for his yldrena sāwle,

and hit mid munecon gesette ðæt ðær æfre inne ðǽs hádes menn under heora abbude Gode þeówian æfter sanctus Benedictus tǽcinge.

MCCXCIX.

ÆÐELRED, 1003.

. . . .

seruitutis libera imperpetuum, sibi uita comite, et cuicumque uoluerit haeredi post se, cum omnibus utensilibus ad se rite pertinentibus, causis exceptis tribus, id est, rata expeditionis necessitate, quin ac pontium arciumque redintegratione. Qui autem hoc nostrae munificentiae donum dapsili mente augere uoluerit, adaugeat illi prius deus gaudia semper mansura; si quis uero, quod non optamus, boemotico instinctu tempore succedenti hoc infringere, mente subdola, per aliqua machinamenta, uel in aliud quam constituimus permutare conatus fuerit, noscat se tali pro reatu a numero secerni beatorum, et aeternis deputari Herebi flammis cum Herode Christi insecutore nequissimo eiusque complicibus, quorum uermis mordax et ignis fumicus nunquam per saecula cessat, ni ante obitum congrua aboleuerit poenitentia quod audacter egit contra nostra decreta. His metis undique circumgyratur praedictum praediolum. Ðys sind ða londgemǽre tó Bennincwyrðe. Ǽrest of periride on mǽrdene: of mǽrdene ðæt innan ðone brádan hámm; of ðe hámme ðæt on hǽðen beorgas; of ðám beorge ðæt on ða heáfde ðæt it cymð on ða fildene strét; æfter strǽte ðæt it cymð on ðe díc; of ðére díc ðæt it cymð an anmód swá æfter ðám furlunge ðæt it cymð úppon eánandúne; swá æfter heáfdan ðæt it cymð on ða héðenan byrgena; æfter dúne ðæt it cymð úp on ðone cnoll; swá æfter ðám furlunge ðæt it cymð on ða fyrdstrét; swá æfter strǽte ðæt it cymð on Pot-

tingtūn; of ðām tūne ðæt on þrittegan æceran; of ðām aceran on rīcwege; swā æfter wege ðæt innan pederedan; swā æfter pederedan ðæt innan Afene; swā æfter strēme ðæt it cymð on pedirid. Scripta fuit haec cartula decursis annis ab incarnatione domini nostri nongentis bisque binis, in cursu millenario equidem tertio, indictione .ı[a]. his testibus assensum praebentibus quorum hic caraxantur onomata.

✠ Ego Æðelred regali prosapia comptus hanc meae dapsilitatis donationem signo agiae crucis confirmo. ✠ Ego Ælfric archiepiscopus corroboro. ✠ Ego Wlstan archiepiscopus consolido. ✠ Ego Ordbyrht episcopus consentio. ✠ Ego Lifincg episcopus conscribo. ✠ Ego Aðulf episcopus concedo. ✠ Ego Ælsie abbas confirmo. ✠ Ego Wulfgar abbas consigno. ✠ Ego Leofric abbas conforto. ✠ Ego Ælfric comes.

MCCC.

ÆÐELRED, 1004.

✠ In nomine domini et saluatoris nostri Ihesu Christi! ✠ Ego Æðelredus dei gratia Anglorum basileus, notifico uobis fidelibus meisque amicis, quod Ægelfled meo concessu duas de possessione sua terras, deo ad laudem sibique post discessum ad salutem, beatissimo atque doctori gentium Paulo eiusque aecclesiae fratribus die noctuque famulantibus, cum summa deuotione obtulit, quarum haec sunt nomina, Lagefare cum quatuor mansis, et Cochamstede cum duabus mansis. Hanc uero donationem perpetuam esse concessimus, et si aliquis eam in aliud quam constituimus transferre uoluerit, cum Iuda qui dominum tradidit poenas luat, et inde nequaquam possit eximi nisi ad satisfactionem uenerit. Huius autem donationis sunt testes isti idonei.

Ægelnoðus Cantuariae archiepiscopus, Wolfstanus

Eboracensis archiepiscopus, Ælfunus Londoniensis episcopus, et Ælfricus abbas, et Ælfredus dux, et Brihtnoðus dux, et Eadricus dux, et Ælfsius satrapa regis, et Frena satrapa regis, et Hargodus presbyter, et Ælfricus diaconus, et Wuluricus presbyter.

MCCCI.

ÆÐELRED, 1005.

☧ In nomine cosmi saluatoris et humani generis redemptoris Ihesu Christi domini nostri, qui solus cum patre et spiritu sancto regnum tenet inmortale! Ego Æðelred, diuina dispositione, gentis Angligenae et diuersarum nationum industrius rex, uni meo ministro nuncupato uocamine Eadsige, unam mansam perpetualiter concedo in illo loco ubi Anglica appellatione dicitur æt Fleote, pro eius placabili praetio, id est .c. mancusas in auro purissimo: ēn in suo uiuere cum prosperitate semper istum exenium obtineat, et post se cum perpetuo cyrographo cui uoluerit aeternaliter derelinquat. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in minimis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, sine expeditione et pontis arcisue instructione. Si quis uero, tyrannica inflatus potestate, infringere temptauerit huius nostri decreti cyrographum, sciat se coram Christo et angelis eius in tremendo examine rationem redditurum, nisi hic prius emendare satagerit. Istis terminis ambitur praedicta tellus. Ðis syndon ðǽre ânre higde landgemǽro tó Fleóte. Ærest úp of ðǽre sǽ on scypcumb; úp ðonne on scypcumb on ðæne bydelæcer súðeweardne; of ðám bydelæcere úp on ðæt slǽd be súðan Dyrnanleáge on gerihte tó Berhamme; úp ðonne on Berham súðeweardne on ðæne hricgweg; of ðám hricgwege norð

on reádan weg úfeweardne; of reádan wege norð andlang hricges on bitun liége; of bitun liége west andlang weges on gerihte tó Crymelhamme, úp on ða díc on ðone herpoð; west ðonne on herpoð of cumbweges heáfod; ádúne ðanne on cumbweg on hóregan ford; of hóregan forde ádúne on strém on nyðeran Stánford; of nyðeran Stánforda norð be ðæs yrðlandes fóton on gerihte tó litegan hlosstede; of litegan hlosstede on hreódmǽde lace on Axan; of Axan eft út on sǽ; and seó mǽdrǽden beniðan díc betweonan cealdan lace and cullig. Anno dominicae incarnationis millesimo quinto scripta est huius munificentiae syngrapha, his testibus consentientibus quorum nomina inferius karaxata esse uidentur.

✠ Ego Æðelredus totius Brittanniae monarchus meae largitatis donum agiae crucis taumate roboraui. ✠ Ego Æðelstanus eiusdem regis filius plaudens consensi. ✠ Ego Ecgbriht clito testis fui. ✠ Ego Eadmund clito testimonium adhibui. ✠ Ego Eadric clito non abnui. ✠ Ego Eadwig clito non rennui. ✠ Ego Eadgar clito non negaui. ✠ Ego Eadweard clito faui. ✠ Ego Ælfgyfu regina stabilitatem testimonii confirmaui. ✠ Ego Ælfricus Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus signo sanctae crucis subscripsi. ✠ Ego Wulfstan Eboracensis aecclesiae archipraesul consignaui. ✠ Ego Ælfheah episcopus roboraui. ✠ Ego Aðulf episcopus consignaui. ✠ Ego Ordbyrht episcopus adquieui. ✠ Ego Lyfing episcopus subscripsi. ✠ Ego Godwine episcopus non rennui. ✠ Ego Æðelric episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfhelm episcopus conclusi. ✠ Ego Ælfhun episcopus testis fui. ✠ Ego Ælfwold episcopus non negaui. ✠ Ego Germanus abbas. ✠ Ego Ælfsige abbas. ✠ Ego Wulfgar abbas. ✠ Ego Kenulf abbas. ✠ Ego Eadnoð abbas. ✠ Ego Ælfweard abbas. ✠ Ego Byrhtwold abbas. ✠ Ego Æluere abbas. ✠ Ego Godeman abbas. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ælfhelm

dux. ✠ Ego Leofwine dux. ✠ Ego Æðelmær minister. ✠ Ego Ordulf minister. ✠ Ego Wulfgeat minister. ✠ Ego Wulfheah minister. ✠ Ego Ulfcytel minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Æðelric minister. ✠ Ego Sigwerd minister. ✠ Ego Sigered minister. ✠ Ego Leofwine minister. ✠ Ego Æðelmær minister. ✠ Ego Byrhtric minister. ✠ Ego Æðelwold minister. ✠ Ego Leofwine minister. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠ Ego Æðelwine minister. ✠ Ego Godric minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Byrhtric minister. ✠ Ego Leofnoð minister.

MCCCII.

EÁDMUND ÆÐELING, (about 1006.)

✠ Her swutelað on ðysum gewrite ðæt Eádmund æðeling bæd ðone hyred æt Sciréburnan ðæt he móste ofgán ðæt land æt Holancumbe; ðá ne dorste se hyred hym ðæs wyrnan, ac cwǽdon ðæt hý ðæs wel úðon, gyf se cing and se bisceop ðe heora ealdor wæs ðæs geúðon. Ðá gewærð hym; and se æðeling and se prafost and ða yldostan munecas comon tó ðám cinge and him forecyddon and his leáfe bǽdon, and ðæt ǽrende ábeád Wulfstán archebisceop. Ðá cwæð se cing ðæt he nolde ðæt ðæt land mid ealle útáseald wǽre, ac ðæt hí elles swilce foreword worhton, ðæt ðæt land eft intó ðǽre hálgan stowe ágifen wǽre tó ðám fyrste ðe hym ealle gewurde. Ðá gewearð hí, ðæt se æðeling sealde ðám hyrede .xx. punda wið ðám lande, alswá hit stód mit mete and mid mannon and mid ællon þingon; and bríce his dæg; and ofer his dæg eóde ðæt land eft intó ðǽre hálgan stowe mid mete and mid mannun and mid eallum þingum, swá swá hit ðonne wǽre. Ðises wæs tó gewitnesse

Wulfstân archebisceop and Lyfing bisceop and Æðelríc bisceop and Æðelsie bisceop and Eádríc ealdorman and Æðelmǽr ealdorman and Æðelfand Æðelméres sunu, and Leófsuna abbud æt Cernel, and Ælfget Hengðes sunu and Siwærd and Bríhtríc reáda and ealle ða ildostan þægnas on Dorsæton and Ealdwine preóst and Wulfríc preóst and Lófwine æðelinges discðen and Ælfget and Ælfwerd his cníhtas and ealle ðe geóðre hired men.

MCCCIII.

ÆÐELRED, 1007.

✠ HONOR et gloria omnium conditori creaturarum, qui pro pace caritatis sic humanum ab inuicem genus separauit, ut tam serui quam domini, tam subditi quam praelati, per mundi terminos simul adessent mansuri, tantaeque caritatem dulcedinis dominorum ac praelatorum cordibus inmiscuit, ut seruulos ac subditos utpote proprios diligerent filiolos. Unde ego Æðelredus Anglorum rex, notum affore cupio omnibus Anglicae fines regionis cuicumquaque incolentibus, quod quidam meus, uidelicet meus praepositus, claro Ælfgar uocitatus nomine, meae obtutibus occurrit praesentiae, petens sibi .VIII. largiri mansos in loco qui Anglica dicitur appellatione æt Wealtham, auri quoque pondus rubicundi argentique munus purissimi appendens pro trecentis criseis adpraeciauit mancusis, deuotisque manibus in conspectu meae obtulit praesentiae; ego igitur uidens uidi suae deuotionem mentis, suique pristini acceptabilis recordans seruitii, secundum suae uoluntatis uelle quod petebat adquieui; concessi ergo ei terram iam praefatam ut in omni suae curriculo possideat uitae; et de reliquo cuicumque uoluerit haeredi in perpetuam derelinquat haereditatem. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali ob-

staculo, excepto expeditione, pontis arcisue construction. De caetero omnibus praesentis donationis obtrectatoribus et aemulis perpetuae fiat scandalum maledictionis, donec uitium machinationis cum legali satisfactione emendauerint. Si quis uero nouum siue antiquissimum huic praeponere uoluerit libellulum, sibi suaeque calliditati fiat detrimentum, et a diuini igne fulminis in perpetuum permaneat combustum. Praedicta siquidem tellus istis terminis circumcincta clarescit. Ðis synd ða landgemǽra tô Wealthâm. Ðæt is ǽrest æt Gôdan parruce; of Gôdan parruce on Ecgeles stiele on hwîtan pearruc; of hwîtan parruce on ðane greâtan stoc; of ðan greâtan stocce on Wassanhâm; of Wasanhâmme on Bibban þorn; of Bibban þorne on Ceaggan heal; of Ceaggan heale on wifeles wyll; of wifeles wylle ðæt êst on Gôdan pearruc. Acta est huius donationis cartula in nouo uidelicet oppido, quod regio uocatur uocabulo Beorchore, anno ab incarnatione domini millesimo .VII°. indictione uero .V. his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Æðelredus rex Anglorum eandam cartulam circumcingo et circumroboro sanctae crucis signaculo. ✠ Ego Ælfgifu eiusdem regis conlaterana praedictum donum confirmo. ✠ Ego Æðelstan eiusdem regis filius consigno. ✠ Ego Eadmund filius regis. ✠ Ego Eadred filius regis. ✠ Ego Eadwig filius regis. ✠ Ego Eadgar filius regis. ✠ Ego Eadweard filius regis. ✠ Ego Ælfheah Doruernensis aecclesiae archipraesul consentio. ✠ Ego Uulfstan Eboracensis archiepiscopus corroboro. ✠ Ego Ordbriht episcopus consolido. ✠ Ego Lifinc episcopus non renuo. ✠ Ego Ælfhun episcopus confirmo. ✠ Ego Æðeluuold episcopus adquiesco. ✠ Ego Brihtuuold episcopus subscribo. ✠ Ego Ælfgar episcopus hoc testificor. ✠ Ego Goduuine episcopus laudo. ✠ Ego Ælfuuold episcopus annoto. ✠ Ego Æðelric episco-

pus depingo. ✠ Ego Godnuine episcopus. ✠ Ego Ælfuueard abbas. ✠ Ego Uulfgar abbas. ✠ Ego Brihtuuold abbas. ✠ Ego Ælfsige abbas. ✠ Ego Ælfsige abbas. ✠ Ego Germanus abbas. ✠ Ego Æðelnoð abbas. ✠ Ego Eadnoð abbas. ✠ Ego Ælfhere abbas. ✠ Ego Brihtuuold abbas. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Eadric dux. ✠ Ego Leofuuine dux. ✠ Ego Æðelmær minister. ✠ Ego Æðeluuold minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Eaduuine minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Ulfkytel minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Æðeluuine minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Leofuuine minister. ✠ Ego Æðelric minister. ✠ Ego Ælfuuig minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ælfhelm minister. ✠ Ego Leofuuine minister. ✠ Ego Godric minister. ✠ Ego Goda minister. ✠ Ego Ordeh minister.

MCCCIV.

ÆÐELRED, 1007.

✠ REGNANTE in perpetuum deo et domino nostro Ihesu Christo! Quamuis ubique per uniuersum mundum merita beatorum martyrum diuinis celebranda sint praeconiis, eorumque suffragia qui pro Christi nomine sanguinem suum fuderunt totis nisibus amplectenda, Anglorum tamen populis intra ambitum Britanniae constitutis specialiter est honoranda beati martyris Albani gloriosa uictoria, qui et ipse pro Christo martyrium subiit, et hanc gentem rosei sanguinis effusione consecrauit. Quapropter ego Æðelredus tocius Albionis, superna largiente gratia, basileus, ut in tremendo magni iudicii die sanctorum patrociniis interuenientibus superni regni cohaeres existere merear, trium possessionem terrarum deo om-

nipotenti ad monasterium praefati martyris aeternaliter possidendam concedo, quarum duae simul adiacent, hoc est æt Norðtune et una mansa æt Rodanhangron, tercia uero seorsum sita usitato uocabulo æt Oxangehæge nominatur. Harum quidem terrarum portionem Offa rex Merciorum quondam regali iure possedit, eamque ad praedictum monasterium pro amore tanti martyris qui inibi requiescit aeterna lege liberam concessit. Sed eo postmodum defuncto, per potentiam quorumdam iniquorum uiolenter abstracta est et tamdiu ab ipso loco iniuste exclusa, donec tandem fieret a Leofsino duce possessa; qui dum, culpa sua exigente, patria pulsus exularet, Ælfricus mihi fidelis archiepiscopus et Leofricus abbas frater eius eandem portionem dato pretio, me concedente, emerunt, et ut deo quae dei erant restituerem rogatu humillimae deuotionis obtinuerunt. Post obitum uero nominati superius archiepiscopi interpellante fratre ipsius hanc cartam meae donationis et renouationis scribere iussi; in qua praecipio, tam mea quam dei omnipotentis auctoritate, ut nulla altior inferiorue persona cuiuscumque sit dignitatis, hanc portionem sancto martyri subtrahere qualibet occasione praesumat, siue in meis siue successorum meorum temporibus, sed permanente iugiter et praeualente restitutionis huiusce priuilegio, omnia contrariorum molimina adnullentur. Sitque praedicta terrarum possessio perpetualiter ea libertate donata, qua memoratus rex Merciorum tam coenobium sancti Albani quam omnes quas illuc intromisit possessiones omni deuotione ditauit, tribus exceptis, rata expeditione, pontis arcisue restauratione; caeterum cuncta ad se pertinentia, campi, pascua, prata, siluae, et reliqua, libera permaneant. Si quis igitur haec decreta uiolare praesumpserit, omnipotentis dei et omnium sanctorum meaque et omnium christianorum benedictione careat, et aeterna maledictione damnatus intereat, nisi digne citius emendauerit quod contra deum et sanctum

martyrem eius Albanum deliquit. Hi sunt fines quibus earundem possessio terrarum gyratur. Anno dominicae incarnationis millesimo septimo, indictione .v. scripta est huius munificentiae scedula, his testibus consciis quorum haec nomina sunt.

✠ Ego Æðelredus Anglorum rex pro amore dei et sui martyris Albani hanc donationem gratulabundo corde renouaui et renouatam huic stilo commendare praecepi. ✠ Ego Ælfheah Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus huic donationi regiae signaculum sanctae crucis imposui. ✠ Ego Ælfgyua regina deuota mente concessi. ✠ Ego Uulfstanus Eboracensis aecclesiae archiepiscopus huic diffinitioni consentaneus extiti. ✠ Ego Æðelstanus filius regis cum fratribus meis clitonibus adplaudens consensi. ✠ Ego Æðeluuoldus Uuintoniensis aecclesiae modernus episcopus assensum praebui. ✠ Ego Ordbertus Australium Saxonum episcopus corroboraui. ✠ Ego Ædulfus episcopus consignaui. ✠ Ego Liuingus episcopus consolidaui. ✠ Ego Goduuinus episcopus consigillaui. ✠ Ego Ælhunus episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfgarus cum reliquis coepiscopis conclusi. ✠ Ego Ælfweardus abbas. ✠ Ego Ælfsius abbas. ✠ Ego Uulgarus abbas. ✠ Ego Ælfsinus abbas. ✠ Ego Germanus abbas. ✠ Ego Ælferus abbas. ✠ Ego Brihtwoldus abbas. ✠ Ego Ælmærus abbas. ✠ Ego Eadnoðus abbas. ✠ Ego Godemanus abbas. ✠ Ego Ælfricus dux. ✠ Ego Leofuuinus dux. ✠ Ego Eadricus dux. ✠ Ego Ælgarus minister. Ego Æðelmærus ✠ minister. Ego Æðelwoldus ✠ minister. Ego Leofuuinus ✠ minister. Ego Godricus ✠ minister. Ego Ælðinus ✠ minister. Ego Bricsinus ✠ minister. Ego Ulfkytelus ✠ minister. Ego Æðelricus ✠ minister. Ego Ælfgarus ✠ minister. Ego Oswius ✠ minister. Ego Leofuuinus ✠ minister. Ego Ælfuuius ✠ minister. Ego Æðeluuinus ✠ minister. Ego Æðelwoldus ✠ minister.

MCCCV.

ÆÐELRED, 1008.

✠ SCIMUS quia in multis offendimus omnes; si uero in rebus aliquando aecclesiasticis offendimus, ea quae, deo adiuuante, emendare conamur firmissimo litterarum libro munire debemus, ne iterum, quod absit, res aecclesiastica a manibus possideatur alienis cupiditatis causa. Qua de re, ego Æðelredus, dei nutu, Anglorum basileus, notum uolo adesse omnibus meo subiectis imperio quod quidam miles Ælfgarus nomine, meus uidelicet praepositus atque praeciosus, quandam iniuste adquisiuit uillam sanctissimae genitricis Mariae Abbendonensis coenobii, ab incolis Mordun nominatam .xx. mansos, tempore uidelicet Eadwini abbatis, me tamen consentiente, quamuis iniuste, deditque coniugi suae Ælfgife sub haereditario datalicii dono; quo mortuo praedicta mulier Ælfgifu alii copulata est marito Wulgat uocabulo; qui ambo crimine pessimo iuste ab omni incusati sunt populo causa suae machinationis propriae, de qua modo non est dicendum per singula; propter quam uero machinationem quae iniuste adquisierunt omnia iuste perdiderunt: quo auditu Wulfgarus praedicti pastor monasterii de praedicta statim admonuit me uillula quam ipsi iniuste possidebant; ego autem memor illorum iniustae adquisisitionis et meae non bonae consensionis cum omni cordis desiderio praefatam reddidi uillam beatae dei genitrici Mariae; sed et unum praediolum in Crocelade ciuitate situm, quod dudum meo praefato dederam praeposito, trado et concedo eidem sanctae Mariae perpetua haereditate. Si quis alium libellulum falsae cupiditatis attramento praetitulatum contra istum in palam protulerit, nec sibi nec suae proficiat auaritiae, sed a diuino sit in perpetuum perforatus graphiolo, et ipse meo atque meorum interdictu pontificum

permaneat anathematizatus, et a christianorum consortio alienatus, insuper a corpore et sanguine domini sequestratus, usque dum sanctae reddat dei genitrici Mariae bis binas in quadruplum uillas cum corporali poenitentia, calliditate suae machinationis relicta. Et ut praefatae telluris ruricolae inuiolabile robur libertatis semper optinere ualeant, regali liberati sunt praecepto ab omni saeculari iugo; exceptis trium rerum obsequiis, expeditione scilicet populari, uiatici fundatione pontis, arcis conditione regalis. Nunc uero dicendum est qualibus uidetur terminis praedicta adesse terra circumcirca determinata. Ðis sind ðа landgemǽru tó Mórdúne. Ærest on higford; of higforda andlang Hreódburnan on Worf; andlang streámes on wurtanige westeweardne; of wurtanige norðeweardan eft út on Worfe streám; andlang streámes on Wudebricge; ðanon út on æsclace ðǽr easclacu fylð út on Worf; úp ongean streám on ðæs langan furlanges eást ende; ðanon eást on ða ealdan díc; of ðǽre ealdan díc on Grindewylles lace án furlang; ðanon on ætten pen, on ðone ellenstub; ðanon á be ecge on ða médemunga; of ðǽre médemungæ niðer on ðone ealdan wiðig on ætten pennes læce; ðanon on hnottanford; of ðán forda on filican slǽd; andlang slǽdes on ðone ealdan wylle; ðonon út on heáddandúne slǽd; andlang slǽdes oð brádan weg; of ðán brádan wege andlang sládes út on higford, and ǽnne hagan on Crocgelade ðe se cyncg ðǽrtó forgifen hæfð. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi millesimo .VIII°. indictione .VI. Ut iterum haec praesentis nostrae donationis cartula ab omnium stimulis inuidorum inconuulsa et incontaminata perpetuo iure possit persistere,

✠ Ego primus Æðelredus rex eandem circumquaque praetitulo et circumroboro sanctae crucis signaculo, quod omnes mei proceres hoc idem ut faciant euidenter praecipio. ✠ Ego Ælfgifu eiusdem regis

conlaterana praedictum donum confirmo. ✠ Ego Æðelstan eiusdem regis filius uerus testis adesse cupio. ✠ Ego Eadmund eiusdem regis filius. ✠ Ego Eadred filius regis testimonium perhibeo. ✠ Ego Eaduuig filius regis hoc donum regis conlaudo. ✠ Ego Eadgar filius. ✠ Ego Eadweard filius. ✠ Ego Ælfheah Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum trophaeo agiae crucis consigno. ✠ Ego Wulfstan Eboracensis aecclesiae archiepiscopus hilari uultu consentio. ✠ Ego Lyuinc episcopus praesens adsum in testimonium. ✠ Ego Osbriht episcopus confirmo. ✠ Ego Æðeluuold episcopus hilari uultu adsentio. ✠ Ego Ælfhun episcopus propria manu firmo. ✠ Ego Ælfgar episcopus testis adsum fortissimus. ✠ Ego Brihtuuold episcopus laeto corde hoc testificor. ✠ Ego Goduuine episcopus non renuo. ✠ Ego Ælfuuold episcopus uerus testis adesse cupio. ✠ Ego Goduuine episcopus non denego. ✠ Ego Æðelric episcopus non contradico. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Leofuuine dux. ✠ Ego Ælfuueard abbas. ✠ Ego Wulfgar abbas hanc kartulam gaudenti corde composui. ✠ Ego Brihtuuold abbas. ✠ Ego Ælfsige abbas. ✠ Ego Germanus abbas. ✠ Ego Ælfsige abbas. ✠ Ego Ælmær abbas. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Æðelmær minister. ✠ Ego Æðeluuold minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Eaduuine minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Uulfkutel minister. ✠ Ego Æðeluueard minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Æðelric minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Æðeluuine minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Leofuuine minister. ✠ Ego Ælfuuig minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ælfhelm minister.

MCCCVI.

ÆÐELRED, 1009.

✠ In nomine creatricis et dominatricis sanctae trinitatis dei omnipotentis, qui solus regnum incommutabile et incorruptibile atque ineffabile perpetua potestate possidet ac continet! Ego Æðelred, Christo annuente, rex et primicerius totius Albionis, aliquantulam terrae portiunculam, id est, trium sub aestimatione perticarum, in loco, ut a gnoscitis, Hamme dicto, pro remedio animae meae ad monasteriolum sanctissimi Petri, principis apostolorum, qui noto Aðelinganye nuncupatur onomate, ad supplementum coenobialis uitae Christicolis sub Ælfrico abbate ibidem deo deuote seruientibus libenter concedo, quatenus orationum suarum officia frequentantes pro nostra fragilitate enixius interpellare nitantur. Et hoc donum liberum ab omni saeculari seruitio perstringimus, nisi forte cunctae plebi necesse sit uallum aut fossam hostis obiicere exercitui, seu certe pontem construere regis, regisue expeditionem inire. Hoc itaque nostrum decretum frangentibus Paradisi aditus denegetur; augentibus uero rex regum omnipotens gaudia supernorum ciuium in coelesti Ierusalem concedat in aeternum. Facta est autem haec praefata donatio anno dominicae incarnationis .M.IX. indictione .VII. consentientibus idoneis testibus, quorum nomina subtus praenotata cernentibus clare patescunt.

✠ Ego Æðelred rex singularis priuilegii monarchia praeditus huius indiculi soliditatem cum signo sanctae crucis ✠ corroboraui. ✠ Ego Ælfheah Doroberniensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum uexillo agiae crucis confirmaui. ✠ Ego Wulfstan Eboracensis aecclesiae archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelstan clito. ✠ Ego Eadmund clito. ✠ Ego Eadred clito. ✠ Ego Ælfin

episcopus. ✠ Ego Æðelwold episcopus. ✠ Ego Lyfing episcopus. ✠ Ego Bryhtwald episcopus. ✠ Ego Æðelric episcopus. ✠ Ego Ælfward abbas. ✠ Ego Ælfsige abbas. ✠ Ego Brihtwald abbas. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Leofwine dux. ✠ Ego Uhtred dux. ✠ Ego Æðelmer minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Brihtric minister.

MCCCVII.

ÆÐELRED, July, 1012.

✠ Aurea ut fertur quondam saecula haud hominum toxicatis infecta nequitiis, sed pura simplicitate remotis simultatibus ubique uigente, nullis territoriis usa noscuntur; at nostra aetas liuida mortalium malignitate fuscata, ac multimodis cladibus obsessa, causa uitandarum litium, terminis telluris propriae exoptat perfrui, quae tamen iusticia emendanda, prudentia gubernanda, temperantia tenenda, fortitudine corroboranda est; et in hac uita labili summis studiis aeterna mortalibus mercanda est. Unde ego Æðelredus basileus tocius Albionis, omnipotentis dei nutu regente, cuidam ministro meo mihimet fideliter obsequenti Leofricus uocamine quoddam ruris amminiculam, scilicet decem cassatos, proprio iure possidendum largiter tribuo in uilla quae famose a ruricolis Hwitcyrce dicitur in prouincia Oxnafordnensi sita iuxta ripam fluminis Tamesis; ut libere uoti compos, uita comite, possideat, et cui haeredi libuerit derelinquat. Sit haec tellus cum appendiciis suis libera ab omni saecularis seruitutis honere, exceptis quae omnibus communia sunt, uidelicet procinctu, pontis arcisue recuperatione, nostra auctoritate sibimet et haeredibus per tempora cuncta permansura. Et si forte quispiam hanc nostram donationem, quod absit, adnullare satagerit, et impie proprio dominio subdi maluerit, sciat se reum fore iustissimi

iudicis Christi examinis, nisi forte ante suppremum diem semet naeuo huius piaculi emaculet. Hoc denique rus cuiusdam possessoris Leofricus onomate quondam et etiam nostris diebus paternae haereditatis iure fuerat, sed ipse impie uiuendo, hoc est rebellando meis militibus in mea expeditione, ac rapinis insuetis, et adulteriis, multisque aliis nefariis sceleribus, semetipsum condempnauit simul et possessiones. Ideoque uolumus ut haec cartula nostra potestate antiquiora territoria si inuenta fuerint omnimodis condempnet, ut nil usquam praeualeant contra nostram auctoritatem. His itaque terminis praefata tellus circumdata agricolis testibus dinoscitur. Primitus of Blecces forda on Temese; andlang gemǽre on ðæt súðre stæð; of ðám súðram stæðe andlang gemǽre on ceacca wylles heáfde; of ceacca wylles heáfde andlang gemǽre on beámster mére; of beámster meáre andlang gemǽre on headdan stigele; of hæddan stigele andlang gemǽre on Leófrúne gemǽre; of Leófrúne gemǽre andlang gemǽre eft on Bleccan ford. Scripta est haec nostra donatio anno .M°. duodecimo post incarnationem domini nostri Ihesu Christi, indictione decima, mense Iulio, his testibus quorum onomata subter adnotantur.

✠ Ego Æðelredus dominante deo rex hoc donatiuum scribi mandaui. ✠ Ego Æðelstanus clito fidelis testis adstiti. ✠ Ego Eadmundus clito adfui. ✠ Ego Eadredus clito. ✠ Ego Uulfstanus archiepiscopus signo sanctae crucis impressi. ✠ Ego Lyfingus episcopus. ✠ Ego Eadnotus episcopus. ✠ Ego Ælfgarus episcopus. ✠ Ego Ælfmærus episcopus. ✠ Ego Goduuinus episcopus. ✠ Ego Æðelstanus episcopus. ✠ Ego Eadricus dux. ✠ Ego Ælfricus dux. ✠ Ego Leofuuinus dux. ✠ Ego Germanus abbas. ✠ Ego Uulfgarus abbas. ✠ Ego Ælfricus abbas. ✠ Ego Godemannus abbas. ✠ Ego Ælfsinus abbas. ✠ Ego Brihtuuoldus abbas. ✠ Ego Æðel-

uuinus abbas. ✠ Ego Æðelmerus minister. ✠ Ego Æðeluuerdus minister. ✠ Ego Æðeluuinus minister. ✠ Ego Ordmerus minister. ✠ Ego Leofuuinus minister. ✠ Ego Goda minister. ✠ Ego Ælfgarus minister. ✠ Ego Goduuinus minister. ✠ Ego Ælfuuinus minister.

MCCCVIII.

*ÆÐELRED, 1013.

✠ ÆÐELRED rex Anglo-Saxoniae atque Norðhymbrensis gubernator monarchiae, paganorumque propugnator, ac Bretonum caeterarumque prouinciarum imperator, plurima praestat suis carismata clientibus: hoc duntaxat Norðman miles ore ueridico potest propalare, de tribus cassatis atque dimidie usurpatione in loco qui Twiwel nominatur; denique hanc tellurem idem rex perpetuo iure praefato principi, praeter arcem atque pontem agonisque obsequium, subrogauit, certis tramitibus terminatum hoc modo. Ðis sind ða landgemǽro intó Twiwel; ðæt is andlang nafrist bróc úp tó Ðrawoldes wel; and swá andlang ðæs sclǽdes úp tó ðám gáran; and of ðám gáran úp tó ðám méte; and of ðám mére intó ealles herestrét. Anno dominicae incarnationis .M.XIII. scripta est haec cartula, hiis testibus consentientibus quorum nomina hic infra uidentur.

✠ Ego Æðelred rex triumphali trophaeo uiuificae crucis cum archiepiscopis caeterisque praesulibus hoc uexillum stabiliter sigillabo. ✠ Ego Æðelstan clito testimonium adhibui. ✠ Ego Eadmund clito assensum dedi. ✠ Ego Eadward clito consolidaui. ✠ Ego Ælfred clyto plaudens consensi. ✠ Ego Eadwig clito non negaui. Wulstan archiepiscopus Eborum, Liuing, Æðulf, Brihtwold, episcopi. ✠ Ego Eadnoð episcopus hanc scedulam dictitans rege suisque prae-

cipientibus perscribere iussi. Ælfsige episcopus. Germanus, Brightred, Godeman, Ælfsige, Brihtmer, Wulfgar, abbates. Eadric, Leofwyne, Uhtred, Ælfric, duces. Ulfcytel, Morcare, Sigeuerð, Æðelric, ministri. Godwine, Leofwine, Leofsig, Eadwine, Æðelwine, milites.

MCCCIX.

ÆÐELRED, 1014.

✠ ANNUENTE dei patris ineffabili humanae proli clementia, qua annullato protoplasti piaculo, ammirabile quoddam mundo decus, aeternae consortem maiestatis filium mittere dignatus est, qui terrenae condolens fragilitati custoditae per uirginei pudicitiam flosculi, affatu angelico uirginis claustra subintrans, nouae incarnationis misterium se ostentando dedicauit; ostendens se, dictis uerborum factisque miraculorum quibus deifice pollebat, dominum totius mundi creatorem, curans omnium imperanti sermone infirmitates aegrotationum, tandem quadrati pro nobis perferens supplicia ligni, iugum haereditariae mortis absumens, diu longeque interdictae reserauit limina portae. Pro cuius inenarrabilis gloriae recordatione, ego Æðelredus, gratia dei sullimatus rex et monarchus totius Albionis, ruris quandam particulam, tredecim uidelicet ab incolis aestimatam mansiunculis, in loco qui dicitur Corigescumb ad coenobiale monasterium quod solicolae regionis illius Sciréburnan uocitant liberam praeter arcem, pontem, expeditionemque, in perpetuum ius libenter admodum concedendo, scedulam istam annotare mandaui. Hanc uero praefatam terram .XVI^cim^. ut praefati sumus cassatis consistentem, quondam Ælfwoldus episcopus, rege Eadgaro consentiente, duorum hominum tempus de ipso monasterio accommodauit; sed sequens post illorum uitae terminationem successor Æðelricus uocamine episcopus recte redin-

tegrauit, necessitudineque postea cogente, ob malorum infestationes direptionesque Danorum, duci Eadrico traditione perpetuali tribuit. Labentibus denique annorum curriculis, quidam praedicti monasterii famulus nomine Wulfgarus, fauente amicorum amminiculo, multo auri argentique praetio illam terram ab ipso comparauit Eadrico, atque pro animae suae remedio supramemorato concessit coenobio. Si autem tempore contigerit aliquo quempiam hominum aliquem libellum ob istarum apicum adnichilationem in palam producere, sit omnimodis ab omnibus hominum ordinibus condempnatus, omnique abolitus industria ueritatis, cuiuscumque regum fuerit tempore perscriptus. Si quis uero contra hoc decretum machinari uel infringere aliquid temptauerit, ni prius digna satisfactione cessauerit aut emendauerit, poenalis eum deglutiat tartarorum interitus. Acta uero est praesens pergameni scedula, anno dominicae incarnationis millesimo .XIIII^mo^. indictione uero .XII^ma^. Istis terminis supradicta terra circumgyrata est. Ærest on Ærne dene; ðanone on hornes beorh; ðanone on leâs ende; ðanone on miclan corf, on miclan cruc middeweardne; ðanone on andlanges hrycges on hlydan pôl; ðanone on syres ford; ðanone on ðone hagan; ðanone on Breôwoldes hâm; ðanone on byssan brôc; ðanone on lŷfdîc; ðanone on lychagan, on grênan weg; ðanone on focgan crundel; ðanone on Tryndleâ wege; ðanone on Earna leâ wege; ðanone forð andlanges herpaðes eft on Ærne dene. Ista kartula illorum testium testimonio est corroborata quorum hic uocabula litteris uidentur karaxata.

✠ Ego Æðelred gubernator sceptri huius insulae hanc nostri decreti breuiunculam almae crucis notamine muniens roboraui. ✠ Ego Wulfstan archiepiscopus corroboraui. ✠ Ego Lyfing episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfsige episcopus consolidaui. ✠ Ego Æðelsige episcopus conscripsi. ✠ Ego Beorht-

wold episcopus conquieui. ✠ Ego Eadric dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Leofwine dux. ✠ Ego Uhtred dux. ✠ Ego Æðelmær dux. ✠ Ego Godric dux. ✠ Ego Eadmund clyto. ✠ Ego Eadwig clyto. ✠ Ego Eadweard clyto. ✠ Ego Ælfred clyto. ✠ Ego Beorhtræd abbas libenter annotaui. ✠ Ego Wulfgar abbas humiliter consensi. ✠ Ego Ælfsige abbas benigniter subarraui. ✠ Ego Ælfnoð abbas gratanter muniui. ✠ Ego Brihtmær abbas clementer subscripsi. ✠ Ego Ulfkytel minister. ✠ Ego Godwine minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Ælfmær minister. ✠ Ego Wulfwerd.

MCCCX.

ÆÐELRED, 1015.

✠ Benigna et ineffabilis almifluaque diuinitatis maiestas in se inmutabilis perseuerans liberum cunctis concessit mortalibus arbitrium ut sancte et iuste pieque uiuentes, aut in summitate polorum angelica fruantur beatitate, uel inobedientes praeceptis illius existentes, cum tartareis ministris infernali claudantur calamitate. Idcirco totis satagendum est uiribus ut qui opibus habundant mundanis, cum terrenis Olympica, ac cum caducis mansura, cumque transitoriis et momentaneis rebus perpetua mercantur habitacula, ubi omnitenens conditor cosmi in trinis essentialiter existens personis et uno substantialiter permanens onomate, ymnidicis circumseptus angelorum undique choris, inennarabili et inuestigabili fulgore splendenti residet solio, ubi etiam coruscantia patriarcarum agmina ac ueridica prophetarum apostolorumque turba et beatorum uictoriosa martyrum caterua, necnon et gloriosa confessorum uirginumque turma, sed et clarissima cunctarum coelestium uirtutum familia, in perhenni gloria cum

eodem auctore et recuperatore nostro omniumque bonorum largifluo datore perpetualiter regnabunt. Huius inexaustae foelicitatis dulcedine delectatus ego Æðelred, archipotentis dei pietate regali fretus dignitate, cuidam meo amabili episcopo qui ab ipsis suae cunabulis infantiae Beorhtuuold nuncupatur uocitamine, aliquam ruris particulam quinis mansiunculis aestimatam ab incolis, illo in loco ubi solicolae appellatiuo usu Cildatun nominant, libenter impendo; ut habeat atque possideat quamdiu huius labentis uitae spacio consistat, et post se cuicumque libuerit haeredi liberaliter relinquat. Nam quidam minister Uulfget uulgari relatu nomine praefatam terram aliquando possederat, sed quia inimicis regis se in insidiis socium applicauit, et in facinore inficiendi etiam legis satisfactio ei defecit; ideo haereditatis suberam penitus amisit, et ex ea praenominatus episcopus praescriptam uillulam, me concedente, suscepit. Maneat igitur hoc nostrum immobile donum aeterna libertate iocundum, cum uniuersis quae rite ad eundem locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, in campis, pratis, pascuis, siluis, causis tribus exceptis, uidelicet expeditione, pontis constructione, arcisue munitione. Si quisquam autem temporum progressibus fomite zeli uel auaritiae aestibus accensus meae regalis donationem potestatis aut inminuere uel quoquo modo inmutare studuerit, infernalium participetur parasitis tenebrarum, perpetuis cum diabulo eiusque complicibus arsurus incendiis, nisi ab hoc deliramento desistens poenitendo cessauerit. Hiis nam confiniis praedicta cingitur terra. Ærest of Wâddûne andlang weges tô ðân grestûne; swâ andlang ðæs grestûnes dîc tô ðân wege on eâstanwyrðe ðæne tûn; swâ andlang weges tô ðǽre dîce hyrnan; swâ andlang dîc innon ðære æsc; of ðane æsce innon ðane ealdan mǽre; of ðrre ealdan mǽre innon ða bræce; of ðân bræce andlang beces innon rôdstubban; swâ of rôdstybban tô lod-

dere þorne; swá of loddere þorne tó flecge stáne; of flecge stáne tó ðán ferngáren; of ðán ferngáran eft on Wáddúne tó ðán ealdan bece. And ðis sind ðǽre wudubære landgemáru æt Ðæclége ðe hértó hýrað. Ærest of ðám hæcce tó Dudemǽres hele; of Dudemǽres hele tó merclége; of merclége on stánlége; of stánlége tó ðǽre dúnlége; of ðár dúnlége swá eft innon ðane hæcc. Scripta est denique huius donationis scedula decursis annis ab incarnatione saluatoris .M°.XV. indictione .XIII^a. his fauentibus quorum nomina inferius ex pennali rostro guttata ac promulgata patenter intuentibus patescunt.

✠ Ego Æðelredus industrius Anglorum basileos hanc meam donationem dilecto episcopo gratanti animo perpetua largitus sum haereditate. ✠ Ego Uulfstan Eboracensis aecclesiae archiepiscopus donum regis crucis gabulo praetitulaui. ✠ Ego Leofing Dorbernensis aecclesiae episcopus taumate crucis consignaui. ✠ Ego Eadmund regiae indolis suboles cum aliis assensum accommodaui. ✠ Ego Eaduuærd clito hoc eulogio libenti animo consentiens adfui. ✠ Ego Ælfun Lundoniensis coenobii antistes regis beniuolentiam roboraui. ✠ Ego Ælfsige Uuentanae ciuitatis praesul hanc munificentiam firmaui. ✠ Ego Beorhtuuold Uuiltoniensis aecclesiae episcopus huic donationi libens adquieui. ✠ Ego Eadnoð Cridiensis aecclesiae pontifex signo agiae crucis consolidaui. ✠ Ego Beorhtræd abbas libenter consensi. ✠ Ego Byrhtmær abbas non renui. ✠ Ego Uulfgar abbas adnotaui. ✠ Ego Ælfsige abbas subarraui. ✠ Ego Eadric dux consensum praebui. ✠ Ego Uhtræd dux subscripsi. ✠ Ego Leofuuine dux confirmaui. ✠ Ego Godric dux corroboraui. ✠ Ego Æðeluuerd minister non abnui. ✠ Ego Oda minister concessi. ✠ Ego Ceolric minister titulaui. ✠ Ego Leofuuine minister istis consensi.

MCCCXI.

ÆÐELRED.

✠ Ego Æðelredus rex una cum Emma regina et cum principibus meis, coram conuentu dei sacerdotum reuerendissimo, scilicet antistiti Ælfstano, terras monasterii beati Pauli apostoli quas a praedecessoribus meis, siue a me donatas, seu a regibus gentium exterrarum, seu a principibus, seu a quibuslibet hominibus suo confirmationis testimonio omnes perpetualiter possidendas contuli; quatinus michi criminum meorum flagitia a domino uenia relaxetur et confusiones scandalorum scismata simultatumque dehinc aboletur; et ut firmius haec donationis cartula roboretur, etiam praesentibus ducibus, comitibus, omnique ordine sacerdotali uexillum sanctae crucis manu propria infixi, et testes idoneos ad scribendum eadem signi impressione dignum curaui, quorum numerus et nomina subter adnexis figuris agnoscuntur. Si quis uero, quod absit, tyrannica potestate fretus aut fastu superbiae tumidus, contra hoc decretum a me confirmatum in magno seu in modico nocere aut irrita facere temptauerit, nouerit se iudicante domino uiuos ac mortuos gehennae suppliciis missus perpetuasque luere poenas. ✠ Valete.

MCCCXII.

ÆÐELRED.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo omniumque regna saeculorum magni moderaminis imperio gubernante! Ego Æðelred ipsius opitulante gratia rex Anglorum inter uarias huius labentis saeculi uicissitudines ad memoriam reduxi qualiter in tempore pueritiae meae erga me gestum fuerit, dum pater meus rex Eadgar, uniuersae terrae uiam ingre-

diens, senex et plenus dierum migrauit ad dominum; quod uidelicet omnes utriusque ordinis optimates ad regni gubernacula moderanda fratrem meum Eaduuardum unanimiter elegerunt, mihique terras ad regios pertinentes filios in meos usus tradiderunt. Ex quibus scilicet terris quasdam pater meus dum regnaret omnipotenti Christo eiusque genitrici sanctae Mariae ad monasterium quod Abbandun nuncupatur pro redemptione animae suae concessit, hoc est Bedeuuinde cum omnibus ad se pertinentibus, Hisseburna cum uniuersis suis appendicibus, Burhbec omnesque sibi adiacentes redditus. Quae statim terrae iuxta decretum et praeceptionem cunctorum optimatum de praefato sancto coenobio uiolenter abstractae, meaeque ditioni hisdem praecipientibus sunt subactae; quam rem si iuste aut iniuste fecerint ipsi sciant. Deinde cum frater meus hoc aerumpnosum deseruit saeculum et sibi a deo praedestinatum percepit interminabilis uitae emolumentum, ego annuente Christo et regalium simul et ad regios filios pertinentium terrarum suscepi dominium. Nunc autem quia mihi uidetur esse ualde molestum patris mei incurrere et portare maledictum, retinendo hoc quod ipse pro suae animae redemptione deo contulit donarium, et quia gratia dei me ad intelligibilem perducere dignata est aetatem, mihique per meorum optimatum decreta affluentem et copiosam terrarum largita est portionem, iccirco et ego ex mea propria haereditate praefatum sanctum coenobium munere congruo honorare et oportuna possessionum largitione ditare dispono; primum pro dei omnipotentis eiusque sanctae genitricis amore, ut ipsa pro me pia interuentrix esse dignetur ad dominum deum nostrum, deinde pro animae genitoris mei dilectione, meaeque propriae animae aeterna redemptione, necnon et pro meorum causa liberorum qui easdem praefatas sibi attrahere suaeque ditioni cogitant subiicere terras. Nomina uero terrarum quas ad praefatum libenti

animo concedo monasterium haec sunt. Unum scilicet apud Feornebeorh, alterum apud Wilmaleahtun, tertium apud Cyrne. Has terrarum portiones Ælfric cognomento Puer a quadam uidua Eadfled appellata uiolenter abstraxit, ac deinde cum in ducatu suo contra me et contra omnem gentem meam reus existeret, et hae quas praenominaui portiones et uniuersae quas possederat terrarum possessiones meae subactae sunt ditioni, quando ad synodale concilium ad Cyrneceastre uniuersi optimates mei simul in unum conuenerunt et eundem Ælfricum maiestatis reum de hac patria profugum expulerunt, et uniuersa ab illo possessa michi iure possidenda omnes unanimo consensu decreuerunt. Deinde praefatam uiduam, pro amore optimatum meorum qui eius apud me extiterant aduocati, suam haereditatem possidere clementi benignitate permisi, et ipsa tandem in extrema suae migrationis sententia mihi rursus earumdem terrarum possessionem benigno et libenti animo in perhennem dereliquit haereditatem. Tellurem uero ad Pyrian quam etiam ad idem praefatum concedo monasterium, unam illarum constat esse terrarum quas Æðelward Ceolfledae filius mihi aeternaliter possidendas pro mea donauit amicitia. Omni uulgo longe lateque satis est cognitum qualiter ipse et frater eius contra me rei extiterint, qualiterque ambo meam inimicitiam exigentibus suis reatibus incurrerint. Haec praefatarum descriptio terrarum facta est per admonitionem Ordulfi auunculi mei, atque Æðelmari consanguinitate mihi conglutinati, et Wlfgati ministri mei dilecti, necnon et abbatis mei Wlfgari tota mihi deuotione benigni, qui me frequenti suggestione cum caeterorum fidelium commonuit suasione quatinus dei omnipotentis haereditatem ex aliqua parte innouare et augere curarem; quod et feci propter Christi, qui me in regno sublimauit, amorem, et eorum qui me amica assiduitate ad meam exhortantur necessariam et aeternam salutem, et propter humilem et

benignam quam mihi praefatus abba fideliter et gratanter exhibere solet obedientiam. Hoc quoque uoluntatis meae beneficium palam cunctis innotesco, quod earumdem possessionum terras in unaquaque cui adiacent prouincia cum omnibus ad se pertinentibus siue in praediorum municipiis, siue in tributo, siue in thelonio, siue in quocumque negotio quod in unoquoque rure diuerso modo solet exigi, plena libertate ab omni terrenae seruitutis iugo liberas esse concedo, quemadmodum pater meus supranominatarum portionem terrarum ab uniuersa mundanarum rerum seruitute liberas esse concessit, exceptis tribus, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Illud etiam cum sanctae trinitatis et indiuiduae unitatis et beatae Mariae semper uirginis auctoritate praecipio, ut nullus hominum praesumat hanc donationem occasione qualibet immutare nec territorii codicem uel cirographi dictatum contra meae munificentiae scripta in medium proferre, sed uniuersa illa antiqua territoria, supradicto exigente reatu, semper in posterum pro nichilo computentur, et ad nichilum redacta omnium sputis obnoxia conculcentur, et huius priuilegii decreta stabili et inconcussa soliditate roborentur. Si quis autem, instigante diabolo, haec consulta tam mea quam diuina auctoritate corroborata uiolare praesumpserit, siue meus sit filius, siue dux, siue episcopus, siue minister, aut cuiuscumque dignitatis extiterit, omnipotens deus sanctaque eius genitrix semperque uirgo Maria, et omnis supernorum sancta uirtus exercituum maiestatem diuinam incessabili uoce laudantium, hunc in uita ista despiciat, et despectum in futuro saeculo sine fine disperdat illum, nisi congrua satisfactione ante exitum suum emendauerit quod contra deum sanctamque Mariam deliquit. Amen. Huius priuilegii descriptio iugiter in praenominato conseruetur monasterio ut sit libertas externa librorum ad uniuersas supradictarum possessiones terrarum quas omni-

potenti deo eiusque sanctae genitrici Mariae ad idem coenobium benigno et libenti animo concessi, et concessas aeterna stabilitate commendaui.

MCCCXIII.

ARCHBISHOP WULFSTÂN, 1017.

☧ xp̄o [creaturarum] propriarum omnia ubiq; regna suo in pondere et mensura [disponente!] sc̄a[rum scripturarum] precipui cultores suis hoc statuerunt dogmatib; qua[tinus] quic[quid mortalium] uellent [addere] necessitatib; litterarũ apicib; necteretur ne forte in posteris rationes minueret conpactas obliuio siue potius insidiosa fraus succedentium deleat. Propter quod ego wulfstanus dei omnipotentis prouidentia archipontifex meo germano fratro utenti nomine elfwige aliquam telluris partem id est .VI. manentes in loco quem uulgus appellat beonetleah cum omnib; ad eundẽ locum rite pertinentibus. þæt is se orceard æt m[ǽrdíce]. . 7 ðá hagan þe þærto gebyriað. ꝥ syndon þa betweox ælf[ríc]es [smiðes] 7 eadwines æddan sunan 7 æ[nne mǽd]splott be eastan sæfern fornegean hyltun 7 twegen o[fn]as æt ðære sealtwic. ob eius erga me benimerita . . . . . dum libenti animo condono ut ipse uita comite possideat salubriterque perfruatur. L[imite uero uitae] illius transacta duob; quib;cumq; elegerit in sua tamen progenie post se derelinquat haeredib; Deinceps autem sc̄ę matri wigornensi reddatur ecclesiæ. maneat igitur prenominata tellus libera ab omni mundiali seruitute tributorum exceptis sc̄ae matris aecclesiae necessitatib; aut communi expeditione ł pontis arcisue restauratione. Scripta est etiam haec kartula anno dominice incarnationis millesimo septimo decimo his testib; adst[ipulanti]bus quorum nomina inferius carraxata cernuntur. his etiam

limitib; prefata circumgyratur tellus. Đis syndon þa landgemæru to beonetleage. of sæfern in bæle. andlang bæle in fulebroce. of fulebroce in sihtfyrþ. of sihtfyrþ in þa ealdan rode. andlang ðære rode to þrym gemære. of þrym gemære in ða ealdan dic. andlang þære ealdan dic in laggeburnan. of laggeburnan in cynewardes gemære. of cynewardes gemere in doferic. andlang doferic eft in sæfern.

✠ Ego wulfstan in humilitate ecclesiarches cum caractere crucis consignaui.

Ego godwine eps̃ confirmaui.

Ego æðelstan eps̃ adquieui.	Ego ægelwerd. miñ.
Ego brihtwold eps̃ adnuo.	Ego leofric. miñ.
Ego afa abbas.	Ego brihtwine.
Ego ælfweard abƀ.	Ego leofnoþ.
Ego leofwine monach.	Ego wistan. diac̃.
Ego eadric. dux.	Ego eadric. prƀt.
Ego leofwine. dux.	Ego godwine. prƀt.
Ego norþman miñ.	Ego wulfwine. prƀt.
Ego eadric miñ.	Ego æelþwine. prƀt.
Ego eadwine miñ.	Ego ælmær. prƀt.
Ego æþeric diac̃.	Ego wulfwig prƀt.
Ego ælfgar miñ.	Ego ælfgar. diac̃.

Dorso. gean boc to beonetleage.

MCCCXIV.

ARCHBISHOP WULFSTÂN, about 1020.

✠ Wulfstan arcebisceop grêt Cnut cyning his hlâford, and Ælfgyfe ða hlǽfdian eádmódlîce; and ic cýðe inc leóf ðæt we habbað gedôn swâ swâ ûs swutelung fram eów com æt ðâm biscop Æðelnóðe, ðæt we habbað hine nû gebletsod. Nû bidde ic for Godes lufon and for eallan Godes hâlgan ðæt gewitan on Gode ðâm æðe and on ðâm hâlgan hâde, ðæt he

mōte beōn ðǣre þinga wyrðe ðe ōðre beforan wǣron, Dūnstān ðe gōd wæs, and mænig ōðer; ðæt ðes mōte beōn eallswā rihta and gerysna wyrðe ðæt inc byð bām þearflīc for Gode, and eāc gerysenlīc for worolde.

MCCCXV.

GODWINE, about 1020.

✠ Her swutelað on ðysan gewrite ðæt Godwine geann Leōfwine reādan ðæs dænnes æt Swīðrǣding-dænne on ēce yrfe, tō habbanne and tō sellanne, on dæge and æfter dæge, ðām ðe him leōfost sȳ, æt ðon sceātte ðe Leōfsunu him geldan scolde, ðæt is feōwertig penega and twā pund and eahta ambra cornes. Nū ann Leōfwine ðæs dænnes ðon ðe Bōctūn tō handa gegā æfter his dæge. Nū is ðyses tō gewittnesse, Lyfinge bisceop, and Ælfmǣr abbud, and se hired æt Cristes cyrcean, and se hired æt sancte Augustine, and Sīred, and Ælfsige Cīld, and Æðel[uu]ine, and manig ōðer gōd man binnan byrig and būtan.

MCCCXVI.

CNUT, 1020.

✠ Regnante domino nostro Ihesu Christo imperpetuum! Quamobrem summopere festinandum est ad amoena arua laetitiae ubi ymnidicae iubilationis organa angelica dulcissimaque odoramina fragrantia rosarum a iustis idoneisque capiuntur naribus; ergo prodigiis manifestissimis sine aliqua intercapedine demonstratur quod ea quae saepissime arbitrantur retineri cum gaudio agillime transeunt sine laetitia. Quapropter ego Cnut diuino nutu Anglorum rex uocitatus et Algiwa mea collaterana pro redemptione animarum nostrarum, et praedecessorum nostrorum, et ob

beneficium et reuerentiam nostri dilectissimi monachi nomine Euich, aecclesiae beatae Mariae uirginis et beati Egwini in Eouesham IIII^or^. mansas in Badebi et in Newæham, in aeterna concedimus haereditate, quatinus praedicta aecclesia in aeternum possideat cum omnibus utensilibus suis, campis, pascuis, pratis, siluis, deriuatisque aquarum cursibus. Istud ergo donum, ut iam praedixeram, maneat ab omni seruitio saeculari liberum, praeter arcis munimen, et pontis reaedificationem, et expeditionem. Praecipimus uero in nomine saluatoris ut si in postmodum quisquis alios libellos protulerit, nichil omnino contra istum praeualeant, sed sint condempnati et anatematizati et ad nichilum redacti, et iste semper firmus stabilisque permaneat, ad utilitatem se possidentis. Si quis autem, taetri daemonis fastu instinctus, hoc nostrum decretum infringere uoluerit, sit ipse a sanctae dei aecclesiae consortio separatus, et infernalibus aeternaliter flammis cum Iuda Christi proditore cruciandus, nisi hic prius digna satisfactione poenituerit quod contra nostrum decretum deliquid. Acta sunt haec anno ab incarnatione domini .M.XX°. his testibus consentientibus quorum hic inferius nomina caraxari uidentur.

Ego Cnut totius Britanniae monarcus meae largitatis donum agiae crucis ✠ taumate roboraui. ✠ Ego Ælfgiua regina stabilitatem testimonii confirmaui. ✠ Ego Æðelnoð Dorobernensis aecclesiae archipraesul adquieui. ✠ Ego Wulstan Eboracensis aecclesiae archipraesul consignaui. ✠ Ego Æðelricus episcopus in nomine saluatoris iubente rege sub testimonio optimatum hanc scedulam dictitando perscribere iussi. ✠ Ego Godwine episcopus adquieui. ✠ Ego Brihtwold episcopus subscripsi. ✠ Ego Ælfsige episcopus astipulaui. ✠ Ego Leofsige episcopus consolidaui. ✠ Ego Ælmer episcopus testificaui. ✠ Ego Æðe[l]wyne episcopus non renui. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Yric dux. ✠ Ego

Leofric miles. ✠ Ego Ælfwine miles. ✠ Ego Ælfsige abbas. ✠ Ego Leo[f]wine abbas. ✠.

MCCCXVII.

ABBAT EÂDRÎC, 1022.

✠ Ego Eadricus abbas in Ealdanhame notifico et declaro in hoc cirographo quod ego mea magna auctoritate tradidi cuidam Stamarcoto terras de Hegberleo et de Becgwirðe de dominio aecclesiae quoad uixerit, et hoc feci pro eiusdem placita pecunia mihi, pro .xv. libris, quibus redemi omnia alia praedia monasterii ab illa magna heregoldi exactione quae per totam Angliam fuit. Testes horum sunt Wolstanus archiepiscopus Eborum, et Lefsius episcopus Wygorniensis, Aglaf comes et tota congregatio Ueteris Monasterii, et Anna abbas et omnes fratres monasterii sancti Oswaldi, et Ibihiside praefectus et tota ciuitas Gloucestriae, et multi alii, tam Angli quam Dani. Quod si forisfecerit ille qui terram tenet, de se et de suo emendet, terra autem sit libera et iterum monasterio reddatur post mortem eius. Acta sunt haec anno ab incarnatione domini circiter .M.XXII°. tempore Cnuti regis.

MCCCXVIII.

CNUT, 1033.

☧ Regnante imperpetuum deo et domino nostro Ihesu Christo, cum cuius imperio hic labentis saeculi prosperitas in aduersis successibus sedulo permixta et conturbata cernitur, et omnia uisibilia atque desiderabilia ornamenta huius mundi ab ipsis amatoribus cotidie transeunt; ideo beati quique ac sapientes cum his fugitiuis saeculi diuitiis aeterna et iugiter permansura gaudia coelestis

patriae magnopere adipisci properant! Iccirco ego Cnut rex Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, quandam mei proprii iuris portionem .VII. terrae mansas illo in loco ubi iamdudum solicolae illius regionis nomen imposuerunt Hortun, meo fideli ministro, quem noti atque affines Boui appellare solent, confirmo haereditatem; quatinus ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat, quamdiu deus per suam mirabilem misericordiam uitam illi et uitalem spiritum concedere uoluerit; deinde namque sibi succedenti cuicumque libuerit cleronomi iure haereditario derelinquat, ceu supradiximus, in aeternam haereditatem. Maneat igitur hoc nostrum immobile donum aeterna libertate iocundum, cum uniuersis quae rite ad eundem locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, in campis, pascuis, pratis, siluis, riuulis, aquarumque cursibus, excepto quod communi labore, quod omnibus liquide patet, uidelicet expeditione, pontis constructione, arcisue munitione. Si autem tempore contigerit aliquo quempiam hominum aliquem antiquiorem librum contra istius libri libertatem producere, pro nichilo computetur. Si quis autem tetri daemonis instinctu hoc nostrum decretum infringere uoluerit, sit ipse a sanctae dei aecclesiae consortio separatus, et infernalibus aeternaliter flammis cum Iuda Christi proditore cruciandus, nisi hic prius digna satisfactione poenituerit quod contra nostrum deliquit decretum. Acta uero est praesens pargameni scedula anno dominicae incarnationis millesimo .XXXIII. indictione uero prima. Istis terminis supradicta terra circumgirata est. Ærest cealdan bróc scyt on Winburnan; of Winburnan on Mapoldorleá middeweardne; of Mapoldorleá innan eástleá; út of eástleá on ðæt slæget;[1] of ðám slægete[2] on súðbeara súðeweardne;[3]

[1] In an equæval hand, these words are written over the line, linlæge mor. [2] Over the line, in achirste. [3] Over the line, in ða wiðgas.

of sûðbeara on linleága môr; of linleáge môre on ða gemearcodan lindan; of ðære gemearcodan lindan on biricgâran be ðære norðeage; of biricgâran on ðone norðheal; of ðâm norðheale on blâcan dûne; of ðære dûne on ciddesbeara; of ciddesbeara on ða hâran stânas;[1] of ðâm hâran stânon andlang blâcan dûne ecge norð on ða hâran apoldran; of ðære apoldran sûð on ðone mêre, on ðona hâran wiðig; of ðâm wiðige west on wænecan wyrð on ða beorgas; of wænecan wyrðe on sûðheal sûðeweardne; of ðân heale on holan brôc; of ðân brôce tô ruwan lêges gete; of ðân gete on hyrn; ûp andlang hyrn on ðone mearchagan; of ðâm hagan on ðone rêadan weg; of ðâm wege on heâra Wulfrîces gemǽre; of ðâm landgemǽre andlang streâmes eft on cealdan brôc. Ista cartula illorum testium testimonio est corroborata quorum hic uocabula litteris uidentur caraxata.

✠ Ego Cnut gubernator sceptri huius insulae hanc nostri decreti breuiunculam almae crucis notamine muniens roboraui. ✠ Ego Æðelnoð Dorouernensis archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfric archiepiscopus corroboraui. ✠ Ego Brihtwold episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfwine episcopus. ✠ Ego Brihtwig episcopus. ✠ Ego Ælfmær episcopus. ✠ Ego Lyfing episcopus. ✠ Ego Brihtwine episcopus. ✠ Ego Æðelweard abbas. ✠ Ego Ælfwig abbas. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Ælfwig abbas. ✠ Ego Æðelwig abbas. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Ælfwine dux. ✠ Ego Duduc presbyter. ✠ Ego Eadwold presbyter. ✠ Ego Stigand presbyter. ✠ Ego Godwine presbyter. ✠ Ego Wulfnoð presbyter. ✠ Ego Đored minister. ✠ Ego Osgod minister. ✠ Ego Toui minister. ✠ Ego Urki minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ælfget minister. ✠ Ego Æðelmær minister. ✠ Ego Siwerd minister. ✠ Ego Wulfnoð minister. ✠ Ego

[1] Over the line, on ða hara apolðora.

Winus minister. ✠ Ego Scirwold minister. ✠ Ego Eadwold minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Wihtnoð minister. ✠ Ego Ecglaf minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Ordgar minister. ✠ Ego Æðelmær minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Eadwig minister.

Rubric. Ðis ys ðǽra .vii. hída landbóc tó Hortúne ðe Cnut cining gebócode Bouige hys húskarle on éce yrfe. Nú swutelað hit hér ðæt Boui mid his scette áwerede ðæt land and forescet on ealre scíre gewitnysse.

MCCCXIX.

CNUT, about 1033.

✠ Ic Cnud cyng gréte míne biscopes and míne eorles and ealle míne þegenas on ðán scíran ðǽr míne preóstas on sanctes Paules mynstre habbað land inne freóndlíce; and ic cíðe eów ðæt ic wylle ðæt híg beón heóra saca hére and sócna weorð, tolles and teámes, binnan tíd and búton tíd, and swá full and swá forð swá híg hæfdon on ǽniges cynges deage fyrmest on ællan þingan, binnan burh and bútan; and ic nelle geðafian ðæt nán man æt ǽnigum þingan heom misbeóde. And ðyses is tó gewitnesse, Ægelnóð arcebiscop, and Ælfríc arcebiscop, and Ælwi biscop, and Ælfwine biscop, and Duduce biscop, and Godwine eorl, and Leófríc eorl, and Osgod Clape, and Ðored, and óðre genoge. God hine áweorge ðe ðis áwænde.

MCCCXX.

CNUT, about 1033.

✠ In nomine domini dei saluatoris nostri Ihesu Christi! Ego Cnudus Anglorum rex concedo tibi Ælfwino episcopo, pro meae animae remedio, sciens

michi in futuro prodesse saeculo quicquid in praesenti uita largitus fuero, omnes terras iuris mei uel antecessorum meorum ad augmentum monasterii beati Pauli apostoli, gentium doctoris, quod positum est in ciuitate Lundoniae, omnes has terras consentiens confirmaui, testantibus episcopis et comitibus et istius terrae principibus. Si quis uero harum terrarum condonationem contradicere praesumpserit a Paradisiaco consortio exul existat. Amen.

MCCCXXI.

ÆÐELNŌÐ, about 1033.

✠ Her swuteliað on ðisse Cristes bēc Æðelnōðes arcebisceopes forword and Tokiges embe ðæt land æt Healtūne; ðæt wæs ðæt Tokig com tō Hrisbeorgan tō ðām arcebisceop sȳððan Æðelflǣd his wīf forðfaren wæs, and cȳðde him Wulfnōðes cwyde ðæt he ðæt land becweden hæfde intō Cristes cyrcean æfter his dæge and his wīfes, and bæd ðone arcebisceop ðæt he ðæt land habban mōste his dæg; and æftær his dæge ðæt hit lage intō Cristes cyrcean mid eallum þingum ðe he ðǣron getilian mihte unbesacen, and cwæð ðæt he wolde ðām biscope þances kepan and his mannum. And se arcebisceop him ðæs tiðude, and sæde ðæt he riht wið hine gedōn hæfde, ðæt he sylf him for ðām cwyde secgean wolde, ðeh he hit ǣr ful georne wiste. And ðises wæs tō gewitnysse, Æðelstān æt Bleddehlǣwe, and Leōfwine his sunu, and Leōfrīc æt Eaningadene, and feala ōðra gōdra cnihta, ðeh we hī ealle ne nemnon, and eall ðæs arcebiscopes hired ge gehādude ge lǣwede.

MCCCXXII.

CNUT, 1035.

☧ OMNIA quae hic humanis considerantur obtutibus, tam praeterita tam etiam praesentia necnon futura, festinando iugiter de die in diem, sine ulla dilatione declinant ad ruinam, rapidissimoque cursu annorum cum mensibus temporalia siquidem tempora fugitiuis incessanter horis properant ad finem. Quapropter dispensanti domino omnia regnorum terrae regna, ego Cnut rex Anglorum, sollicita mente cogitando perscrutaui profuturum ac necessarium esse, cum his transitoriis ac minime mansuris diuitiis perpetua atque iugiter perseuerantia coelorum praemia adquirerem. Iccirco tali memoria instructus atque meorum utique antecessorum roboratus exemplis, aliquam terrae partem, id est .XVI. mansas, in loco qui uulgari dicitur Corigescumb, famosissimae familiae uenerabilium fratrum in illo sancto ac celeberrimo loco Sciréburnensis aecclesiae, libenti animo, deo omnipotenti et sanctae Mariae semper uirginis, hilari uultu menteque praeclara, concedo pro redemptione animae meae et criminum meorum absolutione, cum omnibus bonis ad mensam coenobialis uitae fratribus deo seruientibus largitus sum, quatinus illi famuli dei apud altissimum deum semper fundant preces, et cotidie flagitant deum in psalmodiis et missarum celebrationibus, pro facinoribus meis, ut post obitum meum per misericordiam dei et per eorum sancta suffragia possim ad regna coelorum peruenire. Et si unquam contigerit, quod absit, ante uel sero, aliquis hominum, siue episcopus siue laicus, hanc meam regalem donationem et elemosinam infringere uel minuere conauerit, [alienatus] sit a consortio Christi aecclesiae et collegio omnium sanctorum, et in inferni barathrum demergatur. Sit autem praenominata terra libera ab omni mundiali

grauedine, exceptis quod omnibus commune est, pontis arcisue instauratione. His namque confiniis praefatum rus circumgyrata est. Ærest on Hornesbeorg; of ðám beorge on leás ende on Corfget; of ðám gete on crúc middeweardne; ðonne of crúc on ðone smalan hricg; andlang hricges on hlyda pól; of ðám póle andlang streámes on fyrsford; of ðám forda andlang reádan hyrstes tó hlypegete; fram hlypegete tó ðám cólpytte; fram cólpette tó ðám healfan treówe; ðanne forðrihtes on Browoldes heal, and ðanon on staford úpp ongean streám; of ðám streáme on stochylle; of stochylle on fogga crundel eásteweardne; of ðám crundele forð be wyrtruman on Brumdún middeweardne; of Brumdúne on murtes wyll; of murtes wylle ongean streám on Tollor sǽwylman; of ðám sǽwylman on Cotte dene; of Cotta dene on ruwan beorg; of ðám beorge on rigcumb middeweardne; of rigcumbeon gyrdleá middeweardne; of gyrdleá on ðone stánigan weg; of ðám wege on ðone wæter pytt; of ðám pytte on Coccelmǽres dene; of ðǽre dene on earne dene; of earna dene eft on Hornesbeorg. Scripta est autem haec syngrapha anno dominicae incarnationis millesimo .xxx°.v. indictione uero .III. His testibus consentientibus, quorum nomina subter praenotata cernentibus clare patescunt.

✠ Ego Cnut singularis priuilegii ierarchia praeditus rex huius acumen indiculi cum signo sanctae crucis corroboraui. ✠ Ego Ælfgeofu regina hanc largitionem benigniter subarraui. ✠ Ego Æðelnoð Doruernensis archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfric Eboracensis archiepiscopus consentaneus fui. ✠ Ego Ælfwine episcopus humiliter consensi. ✠ Ego Brihtwold episcopus adquieui. ✠ Ego Brihtwine episcopus adsignaui. ✠ Ego Godwine dux confirmaui. ✠ Ego Leofric dux consolidaui. ✠ Ego Ælfwine dux muniui. ✠ Ego Ælfwine abbas. ✠ Ego Æðelweard abbas. ✠

Ego Ælfwig abbas. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Ælfwig abbas. ✠ Ego Æðelwig abbas. ✠ Ego Stigand presbyter. ✠ Ego Eadwold presbyter. ✠ Ego Smelt presbyter. ✠ Ego Osgod minister. ✠ Ego Toui minister. ✠ Ego Đored minister. ✠ Ego Boui minister. ✠ Ego Urki minister. ✠ Ego Ælfget minister. ✠ Ego Siwerd minister. ✠ Ego Wulnoð minister. ✠ Ego Winus minister. ✠ Ego Æðelmær minister. ✠ Ego Scirwold minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Ordgar minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ecgláf minister. ✠ Ego Eadwold minister. ✠ Ego Eadwig minister. ✠ Ego Godwine Brytæl minister. ✠ Ego Godric minister.

MCCCXXIII.

CNUT, about 1036.

✠ Cnut cyngc grêt Eádsige bisceop, and Ælfstân abbod, and Ægelríc, and ealle míne þegnas on Cent freóndlíce; and ic cýðe eów ðæt ic wylle ðæt Æðelnóð arcebisceop werige his landáre intó his bisceopríce nú ealswá he dyde ǽr Ægelríc wǽre geréfa, and síððan he geréfa wæs forð oð ðis. And ic nelle ná geðafian ðæt man ðám bisceope ǽnige unlage beóde, beó geréfa se ðe beó.

MCCCXXIV.

CNUT.

✠ Omnia quae hic humanis considerantur obtutibus, tam praeterita tam etiam praesentia necnon futura, festinando iugiter de die in diem, sine ulla dilatione declinant ad ruinam, rapidissimoque cursu annorum cum mensibus temporalia siquidem tempora fugitiuis incessanter horis properant ad finem. Quapropter dispensante domino omnia regna terrae, ego

Cnut rex Anglorum, sollicita mente cogitando perscrutaui profuturum ac necessarium esse, cum his transitoriis et minime mansuris diuitiis perpetua atque iugiter perseuerantia coelorum praemia acquirere. Idcirco tali memoria instructus atque meorum ubique antecessorum roboratus exemplis, aliquam terrae partem, id est duas mansas, siue unam perticam, in loco qui uulgariter dicitur Seofenempton, famosissimae familiae domino abbati Æðelwino, et uniuersis fratribus suis, in illo sancto et celeberrimo loco qui Æðelinganye nuncupatur, libenti animo, deo omnipotenti et sancto Petro principi apostolorum, hilari uultu menteque praeclara, concedo, pro redemptione animae meae et criminum meorum absolutione, cum omnibus bonis ad mensam coenobialis uitae fratribus deo seruientibus largitus sum, quatinus ille uenerabilis abbas eiusdem monasterii cum monachis suis apud altissimum deum semper fundant preces, et quotidie flagitant deum in psalmodiis et missarum celebrationibus pro facinoribus meis, ut post obitum meum per misericordiam dei et per eorum sancta suffragia possim ad regna coelorum peruenire. Hoc etiam in ista donationis meae chartula addere iussi, ut si in posterum quaelibet forte persona superioris inferiorisue dignitatis antiquum librum praefati ruris, aut chirographum, uel alia quaeque testamentorum scripta ad praefatum locum pertinentia, in medium protulerit, pro nihilo computentur. Si quis autem contra hanc nostrae beneuolentiae dapsilitatem cupido conamine aliquid machinari uoluerit, aut minuere temptauerit, non dubitet se inter diabolica tormentorum tartara rotari, nisi prius hic cessauerit uel emendauerit. Ob affinitatem circumiacentium agrorum praefata terrae particula hoc cingitur territorio.[1] His hierarchis consentientibus, quorum nomina inferius notantur.

✠ Ego Cnut singularis priuilegii hierarchia prae-

[1] There are no boundaries in the MS.

ditus rex huius acumen indiculi cum signo sanctae crucis corroboraui. ✠ Ego Æðeluold Doruornensis archiepiscopus consensi. ✠ Ego Ælfsige Wentanae aecclesiae episcopus confirmaui. ✠ Ego Bryðwold Coruinensis aecclesiae episcopus consolidaui. ✠ Ego Bryðwig Fontanae aecclesiae episcopus conquieui. ✠ Ego Godwyn dux non renui. ✠ Ego Leofric dux adquieui. ✠ Ego Briðwi abbas muniui. ✠ Ego Æðelward abbas subarraui. ✠ Ego Osgod minister corroboraui. ✠ Ego Stigandus presbyter. ✠ Ego Schitwol minister. ✠ Ego Æðelwold minister. ✠ Ego Wlfnoð minister.

MCCCXXV.

CNUT.

✠ Cnut cyngc grét Eádsige bisceop, and Ælfstán abbot, and Ægelríc, and ealle míne þegenas on Cent freóndlíce; and ic cýðe eów ðæt ic hæbbe geunnen Æðelnóðe arcebiscope ealre ðáre landáre ðe Ælfmǽr hæfde and mid rihte intó Cristes cyricean gebyrað, binnan birig and bútan, on wuda and on felda, swá full and swá forð swá Ælfríc arcebisceop hyre weóld oððe ǽnig his forgengena.

MCCCXXVI.

CNUT.

✠ Ego Cnud, per dei misericordiam basileus, Ægelnoðo archiepiscopo et omnibus episcopis, abbatibus, comitibus, uicecomitibus, et omnibus fidelibus totius Angliae salutem et amicitiam! Notum sit uobis omnibus me dedisse sancto Augustino patrono meo corpus sanctae Mildryðe gloriosae uirginis cum tota terra sua infra insulam Tanat et extra, cum omni-

bus consuetudinibus ad suam aecclesiam pertinentibus. Haec omnia ita libera et quieta reddo deo et abbati Ælfstano et fratribus loci, sicut ego ea unquam melius habui tam in terra quam in mari et in litore, ut habeant, possideant, imperpetuum. Et qui hanc donationem meam infringere uel irritam facere temptauerit, a deo omnipotente et omni sancta aecclesia excommunicatus sit. Amen.

MCCCXXVII.

CNUT.

✠ Her geswutelað on ðisum gewrite ðæt Cnut cyng let ðæt land æt Folcstân intô Cristes cyrcean on Cantrabyrig ðâ Eádsige his preóst gecyrde intô munuke, tô ðâm forewearde ðæt Eádsige munuc hit hæbbe his lîfes tîman for his gehyrsumnysse ðe he him wel gehŷrde; and he hit ne mæg nâðer gifan, nê syllan, nê forspecan, nê forspillan ût of ðâm hâlgan minstre; ac æfter his dæge gâ ðæt land ðâm hirede on hand ðe ðonne Criste þeniað innan ðâm hâlgan mynstre mid sake and sôcne and mid eallon ðâ[m] þingon ðe ðǽr fyrmest tôlæg; forðâmðe his wîtan him sǽdon ðæt hit hwîlon ǽr læg ðiderin on Æðelstânes dæge kynges and on Odan arcebiscop[es], and hit wearð sŷððan ût-gedôn mid mycelan unrihte. Nû geûðe he ðis land intô Cristes cyrcæan his sâwle tô êcere âlŷsednisse; and gyf ǽnig man sŷ swâ dyrstig ongæn God ðæt ðis âwendan wille, âwænde hine God ælmyhtig from heofonrîces myriðe intô helle grûnde, bûton ðâs he æt his ænde hit ðe dǽpper gebête. Đis wæs gedôn innon Sûðrige on Kyngestûne on ðone hâlgan dæg Pentecosten; and ðises wæs tô gewitnesse, Ælfgifu Imma, [Ælf]sige bisceop on Winceastre, and Ælgelrîc bisceop on Sûðsexean, and Ælmêr abbud æt sancte Augustine, and Wulnôð abbud æt Westminstre, and Ælfwine abbud æt Niwan minstre, and Wulfsi abbud æt

Portesige, and Ulf eorl, and Eglâf eorl, and Leófríc eorl, and Harold eorl, and Yríc eorl, and Đored steallare, and Agamund, and Osgod Clapa, and Tofig, and Ægelwine Ælfhelmes sunu, and Siword æt Cyllehâm, and Ægelríc Bigga, and Ælfword Kæntisce, and Eádmǽr æt Bûrhâm, and ealle ðæs kyninges rǽdgyfan ge hâdode and lǽwode ðe ðǽrg esamnode wǽron. And ðissera gewrita synd þreó, ân is innon Cristes cyrcean, óðer æt sancte Augustine, and ðe þridde is inne mid ðæs kynges hâligdóme.

MCCCXXVIII.

* CNUT.

✠ Cnud rex Anglorum dedit aecclesiae Christi brachium sancti Bartholomei apostoli cum magno pallio, et sui capitis auream coronam, et portum de Sandwic, et omnes exitus eiusdem aquae ab utraque parte fluminis, ita ut natante naue in flumine cum plenum fuerit, quam longius de naui potest securis paruula super terram proiici, debet a ministris aecclesiae Christi rectitudo nauis accipi; nullusque omnino hominum aliquam consuetudinem in eodem portu habet, exceptis monachis aecclesiae Christi. Eorum quoque est transfretatio portus et nauicula, et theloneum nauiculae et omnium nauium quae ad Sandwic uenerint a Pepernessa usque Northuuicha. Si quid autem in magno mari reptum fuerit delatum Sandwic medietatem aecclesia Christi habebit, reliqua uero pars inuentoribus remanebit.

MCCCXXIX.

WILL OF MANTAT ANCER.

✠ MANTAT ancer Godes wræcca grēteð Cnut cing and Emma hlǣfdie swīðe blīðelīke mid Godes blisse. And ic cīðe ðæt ic habbe ūre almesse Crist betāht and his allen hālgan ūre sāwle tō frōfre and tō blisse ðǣre it lengest wunian sculen; ðæt is ǣrest ðæt land æt Twīwell intō Ðornige ðǣr ūre bān resteð; and ðæt land æt Cunintūn, prēstes and diaknes ðā ðe hit æt me eárnodan on mīne life. And hī habbað God[e] behāten and me on hande gesealde ðæt hī sculen ēlke geare dōn for ūs twā hundred messen and twā hundred sauters, and ðǣrtō eáken fēle hōly beden. Nū bidde ic inc for Godes lufe and for ūre wreccan bēne ðat ðis nōne man ne āwende, ðat ðat gōd ðæt inc ne wæs nen bescoran man nytter þænne,[1] and ðat inc sceal bēn cūðe on ðān tōwarden liue. Gehealde inc hēre on liue heofan Engle kinge, and geleade inc on his lihte mid him ðēr yt wiðūten sorhge euer wunian, Amen.

MCCCXXX.

HARDACNUT, 1042.

✠ HARDECNUT rex et Ælfgiua mater eius regina Eadnoðo episcopo, et Turri comiti, et Kinrico, et omnibus ministris de comitatu Huntingtoniae, salutem. Notificamus uobis quod nos, in nomine sanctae trinitatis, dedimus et concessimus aecclesiae Ramesiensi, pro anima Cnutonis regis domini nostri et nostra amborum, terram orientalem de Hemmingford et omnia quae ad illam pertinent, cum saca et soca, ita plene et honorifice sicut nobis in manu stetit. Quicunque ergo hanc donationem nostram ab eadem aec-

[1] Sic MS. unintelligibly.

clesia alienare tentauerit, alienetur ille in die iudicii a gaudio coelesti, et poenas inferni cum daemonibus sortiatur.

MCCCXXXI.

HARDACNUT.

✠ Hardecnut rex Ægelwino et omnibus burgensibus de Tedford, salutem. Notum uobis sit quod ego uolo et praecipio ut abbas Æðelstanus de Rameseia habeat mansum suum in Tedford ita plane et ita libere sicut habuit in diebus Cnutonis regis patris mei.

MCCCXXXII.

EÁDWEARD, 1042.

☧ In nomine domini nostri Ihesu Christi! Omnis quidem susceptio et datio passionum[1] terrarum melius litterarum exemplis confirmanda sit, ne in posterum aliquis testamenti confirmationem ignorans praesumptionis peccatum uel direptionis incaute crimen incurrat. Qua de re ego Eadweard rex, regali fretus dignitate, aliquam terram cuidam fideli meo ministro uocitato nomine Ordgar unam dimidiam mansam in loco ubi dictum est Littleham, cum sylua ad se pertinente in australi parte, in haereditatem perennem impendere curaui. Sit uero praedictum rus ab omni saeculari grauedine expers, nisi expeditione, pontis, arcisue munitione. Quicumque hoc decretum minuere seu transmutare satagerit, noscat se reum esse in die iudicii coram Christo et sanctis eius. Terra autem ista his terminis circumdatur. Ðis syndon ðǽre healfan híde landgemǽro æt Lytlanhamme. Ǽrest on Exanmúðan; ðonne úp on stryem, be norðan Lydewícnæsse on ðone norðran

[1] Sic MS.

mēre; ūp andlang riðan of ðone ǣwylm; ðanone eāstrihte tō hafocys setle; ðanone eāstrihte tō ðān hricgwege; andlang ðæs hricgweges on ða ealdan dīc; eāst andlang ðǣre dīc of ðǣre wega gelǣto be norðan ðām fūlan lande; ðanon norð on ðone grēnan weg on auan ford; of ðām fordan ūp andlang stryemes on ðone sele; of ðām sele norð on ðone grēnan weg tō ðām slǣde; eāst ūp andlang ðæs slǣdes tō ðǣre pleginstowe; ðonne tō ðān herpaðe; andlang ðæs herpaðes tō fūgelis beorhdūne; andlang ðǣre dūne tō fūhgeles beorhge; fram ðām beorhge sūð tō ellewurðie; ðanon tō ðān brōce; ādūn ðonne andlang ðæs brōces eft ūt on sǣ. Acta est autem haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi millesimo .XLII. indictione .X.

✠ Ego Eadweard rex Britanniae totius Anglorum monarchus hoc agiae crucis taumate roboraui. ✠ Eadsige Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis principatum et beniuolentiam sub sigillo sanctae crucis conclusi. ✠ Ego Ælfgyfu regina humillima adiuui. ✠ Ego Ælfwine episcopus assensum praebui. ✠ Ego Byrhtwold episcopus dictando titulaui. ✠ Ego Dudoc episcopus consolidaui. ✠ Ego Lyfing episcopus dignum duxi. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Sigwerd dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Sigwerd abbas. ✠ Ego Ælfwine abbas. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Ordgar minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Godwine minister. ✠ Ego Æðelric minister. ✠ Ego Toky minister. ✠ Ego Toui minister. ✠ Ego Dodda minister. ✠ Ego Ælfwerd minister. ✠ Ego Osmær minister.

Rubric. Ðis is ðǣre healfan hȳde landbōc æt Littlanhamme ðe Eādweard kyng let gebōcygean Ordgāre his þegne on ēce yrfe.

MCCCXXXIII.

* ARCHBISHOP EÁDSIGE, 1044.

✠ HANC terram id est Litleburne ego Ædzinus, gratia dei archiepiscopus, sicut dominus meus rex mihi tradidit ita deo et sancto Petro apostolorum principi et sancto Augustino nostrae gentis apostolo donatione perpetua trado, et tumulo illius libellum impono, cum consensu eiusdem regis, episcoporum, ducum, abbatum, aliorumque multorum nobilium seu ignobilium, pro redemptione animae domini regis et meae. Quam donationem si quis infringere temptauerit, seu rex, seu episcopus, seu dux, seu abbas, seu clericus, seu laicus sit, auctoritate patris et filii et spiritus sancti a consortio sanctae dei aecclesiae separetur, et anathema a sancta uirginum uirgine Maria et a sancto Petro coelestis regni clauigero, et a sancto Augustino et ab omnibus sanctis iudicetur. Amen.

MCCCXXXIV.

BISHOP ÆLFWOLD, 1046.

✠ HER cýð on ðysum gewrite hû ða forword wǽron geworhte on Excestre ætforan Godwine eorle and ætforan ealre scíre, betwyx Ælfwolde bisceope and ðâm hirede æt Scíreburnan and Care Tokies suna æt ðâm lande æt Holacumbe; ðæt wæs ðæt hí wurdon sehte ðæt ða gebróðra eallæ geeódon of ðâm lande bûtan âunm, se is Ulf gehâten, ðe hyt becweden wæs, ðæt he hyt hæbbe his dæg; and ofer his dæg gâ ðæt land swâ swâ hit stent, mid mete and mid mannum, unbesacun and unbefliten, intó ðâm hâlgan mynstre tó Scíreburnan. Đyses is tó gewitnesse Godwine eorl, and Ælfwold bisceop on Dorsæton, and Lyfing bisceop be norðan, and Ælfwine abbud on Bucfæsten, and

Sihtríc abbud on Tæfingstoce, and Odda, and Ælfríc his bróðor, and Ordgár, and his twégen gebróðra Ælfgár and Escbern, and Dodda Cild, and Alon, and Æðelmǽr Cola sunu, and Osmǽr, and Leófwine æt Exon, and Ælfweard Ælfwoldes sunu, and Wíking, and Ælfgǽr æt Mynheáfdon, and Wulfweard æt Wineshám, and Hunewine Heca sunu, and Ælfwig æt Hægdúne, and Godman preóst, and Lutsige on Wíht. And se ðe ðis áwendan wylle oððe ætbredan ðæna ðone hálgan stowe, sí he áwend fram Gode on dómesdæg and fram eallum his hálgum, and sí he besenct on middan ðám weallendan bryne helle wítes mid Iudan Cristes lǽwan á écelíce fordémed, búton he hit hér ǽr ðe deóppor gebéte. Ðyssera gewrita syndon twá, án ys æt Scíreburnan and ðæt óðer æt Cridiantúne: spreca𝔡 bútu án.

MCCCXXXV.

EÁDWEARD, 1046.

✠ Annuente dei patris ineffabili humane proli clementia qua filium suum redemptorem nrm huic mundo destinare dignatus. qui quod [morti]fer[i] uetus puenenata contulerat arma uirgine satus integerrima diuino refertus supplemento. Ut fax noua mundi de[tersit. Pro] cuius inenarrabilis glorie recordatione Ego Eduuardus rex anglorum aliarumq; gentium in circuitu ꝑsistentium deo et sancto Petro monachisq; ueteris cenobii wentane ciuitatis quandam telluris particulam uidelicet .iii. mansas et quatuor hidas terre cum septem uillanis. et septem bord. cum uno molendino .xv. solid. in loco ubi a ruricolis Brandesburi 7 Forde nuncupātur in perpetuam possessionem donando donaui Ut habeant et possideant bene integre in eternam hereditatem Et inde prout uoluerint libere disponant et eternaliter teneant. Sit autem predictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo cum omnibȝ

ad se ptinentibȝ. Campis. pratis. mariciis. Siluis. et quibuscumq; rebus aliis. Hec dedi dictis monachis in puram et ppetuam elemosinam. Si quis igitur hanc nostram donationem In aliud quã constituimus transferre uoluerit priuatus consortio s͞cæ dei eccl͞iæ æternis barathri incendiis lugubris Iugiter cum Iuda xp͞i proditore eiusq; complicibus puniatur et consideret se die ultima iudicii coram deo rationem redditurum. atq; cum reprobis quibȝ dicitur. Discedite a me maledicti in ignem eternum penis atrocibȝ esse passurum. si non antea corporea lamentatione emendauerit. ✠ Anno siquidem incarnationis dñice M.XLVI. hiis litteris fuit hec libertas ad noticiam principũ quoꝝ inferius notãtur onomota .... ✠ Ego eadwardus rex tocius britannie prefatam meam donationẽ cũ sigillo s͞cæ crucis regali stabilimento affirmaui. ✠ Ego eadgað eiusdem regis cõlaterana hanc regalem donationẽ gaudenter stabiliui. Una cũ qⁱnqᵉ uirgatis terre in Hertone saci et decimis de terris superius nominatis. ✠ Ego siweardus archiep͞us triumphale agie crucis tropheum hic regio munere gaudenter inpressi. ✠ Ego Ælfricus archipresul hanc territoriam scedulam signo s͞cæ crucis diligenter adsignare curaui. ✠ Ego Ælfwinus wintoniensis ep͞s consolidaui. ✠ Ego hermannus wiltoniensis ep͞s confirmaui. ✠ Ego Godwinus dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Osgar minister. ✠ Ego Osgod minister.

MCCCXXXVI.

EÁDSIGE, 1045—1052.

✠ EADSIGE arcebisceop cýð on ðisse Cristes béc ðæt Tokig sende tó me tó Hrisbeorgan his twégen cnîhtas, óðor hâtte Sexa óðor Leófwine; and bæd me ðæt ða forword móston standan ðe Æðelnóð arcebisceop and he geworht hæfdon ymbe ðæt land æt

Healtúne, ðæt he his brúce his dag, and eóde æfter his dæge intó Cristes cyricean. And ic hí ðæs tíðude on manegra gódra manna gewitnysse and ealles mínes hiredes ge gehádudra ge lǽwedra.

MCCCXXXVII.

ÆLFGÝFU, about 1053.

✠ Her swytelað on ðisum gewritæ ðæt Ælfgifu seó hlǽfdige bæcweð .v. hída at Heilincigæ intó Ealdan mynstræ, and heó bæcwæð Wulfweardæ Hwítan .v. hída of ðám ilcan landæ his dæg, and æftær his dæge gá ða .v. hída intó Ealdan mynstræ; ðús seó hlǽfdige hit bæcweð Wulfweardæ: ðá wes Wulfweard gyrnendæ ðæt hæ móstæ ofgán his deg ða .v. hída ðæ wǽron intó mynstre bæcweðene; and sæ bisceop Stígandæ and sæ hiræd on Ealdan mynstræ him ðæs gætíðodon wið scylcon gersumen swylce hí ða sehtæ wǽron. Nú wǽron ðús heóra forewæarð ðæt Wulfweard hebbæ ða .v. hída his dæg, and æftær his dæge gá ða .v. hída intó Ealdan mynstræ, and ða óðræ .v. hída forð mid ðæ seó hlǽfdige him bæcwæð, mid mæte and mid mannum and mid eallum þingum swá hit ðonnæ stænt bútan ælcon geantalæ. Ðises is tó witnæssæ, Stígandæ bisceop, and Harold eorl, and sæ hired on Ealdan mynstræ, and Ælfwine abbod, and sæ hired on Niwan mynstræ, and Leófing stæallære, and Raulf stæallære, and Æscar steallære, and Eádsige scírgeræfa, and Wulfríc æt Wernæforda, and Ælfwine, and Ælfweard, and Cupping, and eallæ scírðegnas on Hámtúnscíræ. Ðissæ gewrita syndon .III. án is on Ealdan mynstræ, and ðæt óðær is on Niwan mynstre, and ðæt þridde heafð Wulfwearð.

MCCCXXXVIII.

ÆGELRÎC BIGGA, 1050—1054.

✠ Hic notatur quod Ægelricus Bigga concedit sancto Augustino post obitum suum, concessu domini sui Eadwardi regis, terras Bodesham et Wilrintun eo pacto quod Wade eius miles sedeat dies suos in Bodesham et Lifwine Feireage sedeat dies suos in Wilrinton; et post obitum amborum terrae remaneant sancto Augustino, et abbas procuret terras ad opus monasterii sicut amorem habere dei uelit et sancti Petri et sancti Augustini. Et dei odium habeat quisquis hanc donationem infregerit nisi citius emendauerit erga dominum et sanctos ibi quiescentes. Huic donationi sunt testes, Eadzinus archiepiscopus et conuentus Christi aecclesiae, et Robertus episcopus Londoniae, et Godwinus episcopus sancti Martini, etc.

MCCCXXXIX.

WILL OF KETEL, after 1055.

✠ Her is on ðis write Keteles quide. Ðat is, ðat ic an Stistede after mîne tîme for mîne fader sôule and for Seflæ̂dam intô Cristes kyrke. And ic wille ðat mîne men bên alle frê; and Mann mŷne rêfe ðat he sitte on ðe frê lond ðat ic him tô haunde habbe leten his tîme êuere frê, and after his tîme êuer frê; and after his tîme folege ðat lond ðen ôðere. And ic an intô ðêre kyrke ðat lond Wiðbrich hauede hunder hande, and Lêwyne, and Siric, and Gôding, sô sô geard God tô Leueriches hyge, and ðat nô man him ne foruerne ðan ûtgang. And ic wille ðat alle ðo men ðat ic an frê, ðat he habben alle þinge ðe he under honde habben, bûten ðat lond at Herlinge Stîgand archebiscop mîne lôuerd sô it stant, bûten

ðo men bēn alle frē. And ten acres ic an intō ðe kyrke, and gif ic ongein ne come, ðān an ik him tō mīn heregete ān holm and ā brōme, and hors, and goreaude, and suerd, and spere. And ic wille after ðe forewarde ðat ic, and Eādwine, and Wlfrīc after mīne tīme fōn tō alkere ðe mīn ower is ðēr on tūne būten sō mikel sō ic an intō ðe kirke, ðat is ðat eringlond ðat Ælfwold mīne man haueð hunder hande, and he sitte on ðat ōðer his tīme, and sīðen al ðat lond ðat him tō haunde beget foleke mid ðe ōðere intō ðe kyrke. Gif Eādwyne mīn ēm wille helden se felageschipe mid me and Wlfrīk mīn ēm ymbe ðat lond at Meðeltūne gif wit him oferbiden, fōn we tō ðat londe at Torpe intō ðat forewarde ðat [ofer] ūre bōðere tīme gō ðat lond at Meðeltone for ūre heldern sōule and ūre āwene sōule intō seinte Benedicte at Holm. And ðat lond at Torpe intō seinte Edmunde Byri, and ðat is mīn and mīne sustres Bōten ðat foreward, gif ic mīne day dō hēr his, ðat ic fōn tō ðat lond at Keteringhām and ān marc goldes ōðer ðe worð; and gif ic hire ouerbide ðanne schal ic habben ðat lond at Somerledetōn: and ðat ilke forewarde ic and Gōde mīne soster habbet speken, gif he me ouerbide gripe he tō ðat lond at Walsinghām, būten ten acres ðo schulen intō ðēre kyrke: and gif ic libbe leng ðanne hiō, ðanne schal ic habben ðat lond at Prēstōne. And ic an Gōdrīc mīne brōðer ðat lond at Homfordhām sō it me on hande stand and Boccheshale; an he sal for ðat lond an Stāntōne gifen Aylwy mīne cnihte tō pund. And ic an Aylfig mīn stepdouter wit habben wrouth ðe forewarde ymbe ðat lond at Onhūs, ðat sō weðer ūnker sō lengere libbe habbe ðat lond sō mikel sō wit ðēr haben; and gif unc bān fordsīch sceet on Romeweye, ðanne gō ðat lond for me and for Selflēd and for Algiue intō seint Eādmundes Byri, būten ðo men bēn alle frē. And ic an Harold erl after mīne tīme ðe halue lond at Mōran sō ful and sō forð sō ic

it riðlīke on Godes wittnesse and mani manne mid mīne wyse bigat; and ic it sūðen nāwer ne forswāt nē forspelde. And ic bidde ðe þurch ðene drictene se ðe and alle secheste schop, gif ic ongen ne come ðat ðū it nefre ne let welden mīne unwynan after me ðe mid unrichte sitteð ðēron, and niccað it me ēuere tō unðanke. And ic an ðe lond at Fretinge after ðat ilke foreward ðat ðū ðeself and Stīgand archebiscop mīne lōuerd wrochten. And ic an Ælfrīc mīne prēst and mīne cūðen ðat lond at Risseworðe. And gif ōni man be sō desi ðat wille mīne quide birēuen, God him fordō on dōmesday and alle hise hālegen.

MCCCXL.

WULFGEAT, about 1060.

✠ Her swyteleð on ðise write ðe foreward ðe Wlfgeat and his wīf wrouthen wið ðan abbot on seinte Eādmundes Byri, and alle ðe hirde. Ðat is, ðat he unnen ðat lond at Gyselinghām tō ðe forewarde ðat ðat ilke lond gō intō seinte Eādmundes kyrke after Æðelwynes day and his wȳues. And ðat lond at Fakenhām sō ful and sō forð sō Wlfgeat it ohw, gō it intō seint Eādmunde after hēre bōðere day, būten alken gentale. Ðise write sinden þre, ōn hauet Wlfgeat himself, ōðer is intō seint Eādmundes Byri, þridde haued Stīgand biscop.

MCCCXLI.

EĀDWEARD, 1061.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Rīxiendum ūrum drīhtne hǣlendun Criste on ēcnysse, ðām heāhstan and ðān untōsprecendlīcan, ealra þinga and ealra tīda scyppende, se ðe manegum þingum his mihtum setteð and wealdeð, eāc swylce

ðám úpáhafenlícan and ðám unásecgendlícan ríce ðætte he ðisses lífes eádignysse and gesǽlignesse ǽnigum þingum ne forlæte, forðán ic Eádwerd Englalandes cyngc mid Godes gyfe and mid mínra witena geðeáhte and rǽde ic forgyfe ðisne freóls intó ðære hálgan stowe æt Hortúne, Gode tó lófe and sancta Marian tó wurðmynte ðe seó stowe ys foregehálgod, and me oǹ gemende ys mid ðisum eorðlícum þingum ða écanlícan gestreón tó begytende, sicut Salomon dixit: 'Redemptio animae propriae diuitiae,' swá swá Salomon cwæð, ðæt we sceoldon mid úrum spédum úrum sáulum ða écan gesǽlignesse begytan. Forðan ic cúðlíce, mid geðeáhte, geðafunge, and leáfe mínra biscope and eorla and bútan ðán ealra mínra selostra witena, ic forgef ðisne freóls for míne ágene sáwle and for míre leófostra frénda, ðæt eall ðæt land ðe lið intó ðán háligan mynstre æt Hortúne ðæt hit sý fæstlíce and únanwendedlíce á écelíce gefreód ealra cynelícra and ealdordómlícra þeówdóma, ge þeóffenges ge ǽghwylcre uneáðnesse ealles woroldlíces bróces, búton fyrdsócne and burhgeweorce and bryggeweorce. Gyf hwá ðanne sí ðæt he hine for Godes lufon tó ðán geeádmedan wille ðæt he ðás míne gyfe geýcan wylle oððe gemenigfyldan, geýce him ælmihtig God eall gód hér on worolde and his dagas gesundfulie. Gif ðonne hwylc mann tó ðám geðristlǽce oððe mid deófles searwum tó ðám beswicen sý ðæt he ðis on ǽneum þingum, lyttlum oððe mycelum, þence tó abrecende oððe tó áwendenda, wíte he ðonne ðæt he ðæs riht ágyeldende sýe beforan Cristes þrymsettle ðonne ealle heófonwara and eorðwara on his andwerdnysse beóð onstyred and onhrérede, búton he hyt ǽr hér on worolde mid rihte gebéte. Ðis wæs gewriten on ðám geare ðe wæs ágán fram Cristes ácennednysse án þúsend geara and án and sixtig geara, and an ðám tácncircule ðæt seófanteóðe gear.

Ic Eádwerd cyngc mid ðǽre hálgan Cristes róde

tácne ðis hét swiðe geornlíce getrymman and gefæstnian, ðisne freódóm on ælmihtiges Godes naman and on ealra his hálgena: Ic fæstlíce bebeóde ðæt hine nǽnig mínra æfterfyligendra eft ne onwende ne on nǽnigum dǽlum læssum ne on márum hyne ne onwyrdon. Ac ðes freóls á écelíce forð þurhwunige swá lange swá God wylle ðæt Cristen geleáfa mid Angelcynne untósceacen wurðe, ealra ðǽra woruldcundra hefignyssa ðe hér beforan genemnede syndon, and se hæbbe......

MCCCXLII.

EÁDWEARD.

✠ Eadward king grét Grimketel biscop and Ælfger earl and Toly, and alle míne þeines on Súðfolk fréndlíke; and ic kíðe ihú ðat ic wille ðat ðe half nigende hundred sókne ðe intó Đinghowe lige intó seint Eádmunde, mid sake and mid sókne, só ful and só forð só it míne móder on hande istód; and ic nelle þafien ðat hem óni man ábrede áni ðére þinge ðat ic hér úðe.

MCCCXLIII.

EÁDWEARD.

✠ Eadweard cyng grét Tostig eorl and ealle míne þegenas on Eoferwícscíre freóndlíce; and ic cýðe eów hit is mín unna and mín fulle leáfe ðat Ealdréd arcebisceop ðat he dihte priuilegium tó ðám landan Weligeard inntó sancte Iohannes mynstre æt Beferluc; and ic wille ðat ðat mynster and seó circ ðe ðiderinntó hírð ðat hit beó swá freóls swá ǽnig óðer mynster is æt eallan þingan, and lóc hwilc bisceop ðǽrofer býð ðat hit beó him underðeód, and ðat he beó ðǽrtó geheald and mund under me ðat ðǽr nán mann nán þing on ne teó bútan he, and ðat he nágeða-

fige ðat man ðanon ûtdô ǽnig ðêra þinga ðæs ðe ðǽr undr ðe tôgebyrað, swâ swâ he wille beôn wið Godd geborgen and sanct Iohannes and eallra ðǽra hâlgena ðe seô hâlige stowy is foregehâlgod; and ic wille ðat ðǽr ǽfre beô mynsterlif and samming ða hwîle ðe ǽnig mann leofað.

MCCCXLIV.

ÊADWEARD.

✠ SACRAE nos catholicorum patrum per quos dei spiritus est locutus admonent scripturae, ut despicientes terrena concupiscamus coelestia; dum transeuntis saeculi uicissitudo per dierum incrementa crescendo decrescit et ampliando minuitur, et nil penitus prodesse homini lucrari mundum nisi per temporalia commutauerit aeterna, quum uelut umbra praesens computatur uita ad futuram quae in nobis reuelabitur gloriam. Quapropter ego Eadwardus, regis regum dei praedestinatione, Anglorum rex et dominium habens, dilecto mihi archiepiscopo Eadzino quandam haereditatis meae tradidi partem in plaga orientali, terram uidelicet unius aratri cui incolae eiusdem prouinciae usu antiquo Lytleburnan nomen indiderunt, ut habeat et possideat ac secundum proprium libitum habeatur et fruatur; postque ipsius uitae discessum cui sibi placuerit haeredi in perhenni possessione derelinquat. Sit etiam eadem terra ab omni seruitutis obstaculo libera, excepto quod in regali contra hostes expeditione, uel pontis constructione, seu in arcis reaedificatione, exhibeat supplementum. Si quis autem, quod absit, uesana mente tumidus, huic nostrae donationi emulator existens eam infringere temptauerit, multiplicentur in eo omnes plagae quas dominus intulit Egiptiis, ac perpetuis subiciatur maledictionibus, nisi poenitens resipiscat et

emendauerit. Istis terminis praedicta terra circumgyratur.

MCCCXLV.[1]

EÂDWEARD.

Eadwardus rex omnibus episcopis, comitibus, et baronibus de uniuersis prouinciis ubicumque sanctus Eadmundus habet aliquam terram salutem amicabiliter. Notum uobis sit quod ego iubeo ut Lefstanus abbas et fratres habeant sokam suam et sakam in omnibus terris quas homines illi sancto Eadmundo et monasterio dederunt, tam plenarie et perfecte sicuti habuerunt qui ante easdem terras possederunt; et nolo pati quod aliquis eis aliquam injuriam faciat.

MCCCXLVI.[2]

EÂDWEARD.

✠ On almiððin drichtines name! Ic Eâdward king kýðe alle manne ðe rêd ðat ic mid alle mîne rêdgiuen rêd habbe for mîne sôule þerfe and for alle mîne þêdchipes sindfulnesse. Ðat is ðat ic an eke frêdâmes ðân hâlegen kinge seint Eâdmunde sô forð sô he fermest hauede intô ðêre stowe ðe he onrestet. An sô wille him ðat se frêdôm stonde on his welde, ðat sô fele siðe sô men gildeð hire gilde tô heregilde, ôðer tô schipgeld, gilde ðe tûnschipe sô ôðere men dôn tô ðe abbotes nêde and ðêre moneke ðe ðêr binine schulen for ûs seruen; and ðe abboterîche ðat Cnut king ðêr ches, and sîðen Hardecnut king mîne brôðer alsô it staðelfaste, and ic sûðen eâc swilke mid ðêre schîrebiscopes rêde, and mid mîne wedde, and alle mîne biscope, and alle mîne wytene it fultremede ðat ic

[1] Latin translation of No. DCCCXCII.
[2] Saxon of No. DCCCCXV.

nefre né schulle áni man wenden tó óðere hódes manne, búten he wolde bén áschired from Godes manne and alle hise hálegen. And ic an ðán hálegen kinge ðat land at Mildenhale mid mete and mid manne and mid sókne só it me on hande stód, and ðe halfnigende hundredes sókne intó Ðinghowe. And ic han hem al here túne sókene of hale here londe ðe he nú habbeð óðer giet bigiten schullen on Godes este and on mínes an alle folkes. God how healde.

MCCCXLVII.

BISHOP ÆÐELWOLD.

✠ In hac cartula declaratur qualiter Æðelwoldus episcopus et familia Wintaniensis aecclesiae in Uetusto monasterio cum licentia regis Eadwardi commutationem terrarum fecerunt, contra Ælfwinum filium Ælfsige et Æðelhildam matrem ipsius; hoc est quod episcopus et familia eius dederunt .xii. mansas in loco qui dicitur Mordune, quod sui antecessores suis posteris ad hoc designauerunt, quod omni anno de illa terra pastus familiae daretur pro animabus illorum qui hanc scilicet haereditatem adquisierant. Ælfsige denique genitor illius hanc eandem tellurem familiae in Uetusto monasterio, ubi omnes sui antecessores requiescunt, pro pastu designauit, et eis eodem tenore e contra concessit intra ciuitatem Wintoniae duo iugera ruris et riuum quod terrae adiacet, intra amplitudinem quam praesul muro usque ad monasterium circumplexus est usque ad murum uetustum praedictae ciuitatis; et telligraphium quod Ælfredus basileus suis antecessoribus praescripsit dedere. Hic sunt testes huius commutationis.

✠ Ego Eadweard rex. ✠ Ego Æðelgar abbod, et tres familiae in hac ciuitate, hoc est familia in Uetusto monasterio, et familia in Nouo monasterio, et

familia in monasterio monialium. ✠ Ego Æðelwold episcopus. ✠ Ego Æðelmer dux. ✠ Ego Æðelhild. Et omnes ciues istius ciuitatis.

The same in Saxon.

Her sweotelað hū Æðelwold biscop and se hired on Winceastre on Ealdan mynstre be Eádwardes cyninges leáfe gehwyrfdon landa wið Ælfwine Ælfsiges sunu and Æðelhilde. Ðæt is ðonne, ðet se biscop and se hired him sealdon .xii. hída landes æt Mórdúne ðe his yldran heora æftergengan tó ðí betéhtan ðet hí ǽlce geare of ðán lande geformædon for ðá ðe ða áre gestrýnden; and Ælfsige his ágen fæder ðet ylcæn land æft ðém hyrde on Ealdan mynstre ðǽr eal his forðfædren rest for ðá feormæ betéhte; and he him on ðæt ylcan gera ðǽr tógeanes gesealde binnan Wintanceastre twégra æcera gewirde landes and ðene streám ðe ðǽr tóligð binnan ðǽm rýmette ðe se biscop mid wealle intó ðém mynstre befangan hæfð tó ðán ealdan portwealle; and ða bóc ðǽrtó ágæf ðe Ælfred cining his yldran gebócode. Ðonne wes ðises gehwerfes tó gewitnesse, Eádward cining, and Æðelwold biscop, and Æðælmǽr ealdorman, and Æðelgár abbod, and Æðelhild, and ða þrý hyredas on Ealdan mynstre and on Niwan mynstre and on Nunnan mynstre, and seó burhwaru on Winceastre. Ðonne synt ðyses gehwerfes .iiii. gewrytu tó geswitulunge, án is mid Ælfwine, óðer in Ealdan mynstre, þridde on Niwan mynstre, feorðe on Nunnan mynstre.

Rubric. De escambio terrae de Mordun pro aqua Wintoniae.

MCCCXLVIII.

EÁDMǼR, and others.

✠ Eadmerus prior et Ægeluuordus et Ansfridus et caeteri monachi aecclesiae sancti Augustini confirmamus conuentionem quae facta est inter Algodum

monetarium, filium Ælfredi Manne sune, et Æðelgiue et Dunstanum filium eius, de domibus praedicti Ælgodi et de terra quae ad illas domos pertinet. Haec autem est conuentio: quinquaginta solidos praedicta Eadgiua dedit Algodo pro domibus suis et terra quae ad illas domos pertinet, et ipse Algodus et tota progenies sua de illa terra omnibus modis exeant, et ipsa Eadgiua et Dunstanus filius eius eo modo introeant, ut ita libere et quiete domos et terram illam possideant sicut Algodus uel Hacmannus unquam melius uel liberius possederunt: et si alicui seu dare uel uendere uoluerit, dent uel uendent ea siue in progenie seu extra suam progeniem; et singulis annis in medio quadragesimae octo denarios super sepulcrum sancti Augustini ponant, quia terra sancti Augustini est et in potestate nostra. Huius conuentionis ueraces testes sunt isti, Ernulf prior, etc.

MCCCXLIX.

WULFKYTEL.

✠ HER swyteleð on ðis writhe ihū ðat Ulfketel God ūðe and seint Eādmunde. Ðat is ðat lond at Rikinghale and al ðat ðērtō byreð, and al ðat lond at Ruchām, and ðat lond at Wlpit, and ðat lond at Hildercle, and ðat lond at Refaresðorpe alsō it stonden mid mete and mid manne, and mid sake and sōkne alsō ic it āuchte. Se ðe ðis āwende God almichtin āwende his ansēne on dōmesdai from him, būten he it ēr hēr ðe raðere bēte.

MCCCL.

* HARALD.

✠ HARALDUS rex ✠ Elrico de Lundresford salut̃ remittit sibi transgressiones fact̃ pro comite Godwine coram dño A . . . . .

MANUMISSIONS.

MCCCLI.

Her swutelað on ðissere Cristes béc ðæt Ælfwig se réd hæfð geboht hine selfne út æt Ælfsige abbod and eallon hirede mid ánon punde. Ðár is tó gewitnes eall se hired on Baðan. Crist hine áblende ðe ðis gewrit áwende.

Her swutelað on ðissere Cristes béc ðæt Eádríc æt Fordan hæfð geboht Sǽgyfu his dóhtor æt Ælfsige abbod, and æt ðám hirede on Baðan tó écum freóte, and eall hire ofspring.

Her swutelað on ðisse Cristes béc ðæt Ælfríc Scot and Ægelríc Scot synt gefreod for Ælfsiges abbodes sáwle tó écan freóte. Ðis is gedón on ealles hiredes gewitnesse.

Her swutelað in ðisre Cristes béc ðæt Iohann hæfð geboht Gunnilde Ðurkilles dóhter æt Góde Leófenaðes láfe tó healfan punde, on ealles hiredes gewitnysse. Crist hine áblende ðe ðis gewrit áwende. And he hæfð hí betéht Criste and sancte Petre for his móder sáwle.

Her swutelað on ðyssere Cristes béc ðæt Sǽwi Hagg æt Wídecume hæfð gedón út his twégen sunu ætt Ælfsige abbude, on ealles hiredes gewitnesse.

Her swutelað on ðisse Cristes béc ða forewordan ðe ðe prior on Baðan and ealle ða gebróðran habbað gemaked wið Sǽwi and wið Ðeódgyfu his wíf; ðæt is ðæt we habbað heom geunnen of Godes healf, and of sancte Marie, and of sancte Petres, and of úre, ða bróðer rǽddene and ða bedrǽddene for life and for

dēðe, and gelænd heom ðæt land of ðǣre strǣt ðe ūre wæs heore hūs on tō rȳmende, ða hwīle ðe hī libbeð. And hī ūs ðār tōgenes gifeð, ðæt hī ūs hyrsumien wylleð, and holde beōn, mid eallan ðām ðe hī magan and cunnen; and ǣfter heore twēire dæie Sǣwies and Đeōdgyfe hī gyfeð heore hūs and heore land and ūre Criste and sancte Petre tō ðām ðæt me hī fægere underfō, and holdlīce for heore sāwla beō. Hēr is tō gewitnesse Osward preōst, and Willelm ðe clerce, and Huga ðe portgerēfa, and Beōring, and Leōfrīc, and Heoðewulf, and Burehhard, and Wulwi, and Geosfræi, and Ælfword ðe smið, and Eādwi se rēdes sune, and Rodberd ðe Frencisce.

Her swutelað on ðissere Cristes bēc ðæt Ægylmǣr bohte Sǣðrȳðe æt Sǣwolde abbude, mid .III. maxan on ealles hiredes gewitnysse, and ofer his dæg and his wīfes dæg beō se man freōh. Crist hine āblende ðe ðis gewrit āwende.

Her swutelað on ðissere Cristes bēc ðæt Wulfwine Hāreberd bohte æt Ælfsige abbude Ælfgȳðe mid healfan punde on ealles hiredes gewitnysse. And Crist hine āblende ðe ðis gewrit āwende.

Her swutelað on ðissere Cristes bēc ðæt Ægylsige bohte Wynrīc æt Ælfsige abbude mid ānon yre goldes. Đysses ys tō gewitnysse Ælfryd portgerēua and eal se hired on Baðon. Crist hine āblende ðe ðis gewrit āwende.

Her swutelað on ðissere Cristes bēc ðæt Siwine Leōfwies sunu æt Lincumbe hafað geboht Sydeflǣde ūt mid fīf scyllingam and . . . . . penegam æt Iohanne biscope and æt eallon ðām hirede on Baðon tō ēcum freōte. And hērtō is gewitnesse Gōdrīc Ladda, and Sǣwold, and his twēgen sunan Scīrewold and Brihtwold.

Hér swutelað on ðisse Cristes béc ðæt Lifgið æt Forda is gefreód and hire twá cild for ðone biscop Iohanne and for ealne ðone hired on Baðon on Ælfredes gewitnesse Aspania.

MCCCLII.

✠ Hér is on ðysse Crystes béc siu geswytelung ðǽre healfre hýde æt Pottúne ðe Ælfhelm Leófsige sealde hys goldsmiðe on lyfe and æfter lyfe tó átenne swá hym leófæst sý; ðonne wǽron ðás tó gewitnesse ðe hér on geswyteliað. Ælfhelm his hláford, Byrhtnóð abbod, and Ælfgár munuc, and Ælfhelm se gunge, and his twégen sunu Æðelhríc and Ælfwold, and Wulfmǽr ðæs bisceopes bróðar, and Ælmǽr Cild, and Leófríc æt Holewelle, and his sunu Gódríc, and Æðelríc æt Hernicwelle, and Ælfsige preóst and his sunu, and Osferð preóst.

MCCCLIII.

✠ Hér cýð on ðisse béc ðæt H[un]fl[ǽd] gebohte Wulfgýðe æt Ælfríce Æðestánes su[na] Æðelminges on Winemines gewitnisse eald-portgeréfan, and on Gódríces his suna, and on Ælfwines Mannan suna, and on Leófríces Cildes æt Hymed, and on Ælfríces Ælfhelmes suna geongan: and Brún bydel nam ðæt toll on Ælfstánes gewitnisse mæssepreóstes and on Leófríces Winemines suna, and on má l[ǽweda and gehádodra.]

MCCCLIV.

Dudda wæs gebúr intó Hǽðfelda, and he hæfde þreó dóhtor, án hátte Deórwyn, óðer Deórswýð, þridde Golde. And Wulláf on Hǽðfelda hæfð Deór-

wynne tō wīfe, and Ælfstān æt Tæccingawyrðe hæfð Deōrswȳðe tō wīfe, and Ealhstān Ælfstānes brōðar hæfð Goldan tō wīfe. Hwīta hātte ðæs beōcere intō Hǣðfelda, and Tāte hātte his dōhtor ðæs Wulfsiges mōdor scyttan, and Lulle hātte Wulfsiges sweostar Hēhstān hæfð tō wīfe on Wealadene. Wifūs and Dunne and Seoloce syndan inbyrde tō Hǣðfelda. Duding hātte Wifūse sunu sit on Wealadene, and Ceōlmund hātte Dunnan sunu sit eāc on Wealadene, and Æðeleāh hātte Seolecan sunu sit eāc on Wealadene, and Tāte hātte Cēnwaldes sweostor mǣg hæfð tō wīfe on Welugun, and Ealdelm Hereðrȳðe sunu hæfð Tātan dōhtor tō wīfe. Wærlāf hātte Wærstānes fæder wæs riht ǣht tō Hǣðfelda heōld ða grǣgan swȳn. ✠ Brāda hātte wæs gebūr tō Hǣðfelda and Hwīte hātte ðæs Brādan wīf wæs gebūres dōhtor tō Hǣðfelda, seō Hwīte wæs Wærstānes and Wærðrȳðe and Wynburge þridde mōdor and se Wærstān sit æt Wādtūne hæfð Winnes sweostor tō wīfe, and Wine hæfð Wærðrȳðe tō wīfe. And Dunne sæt on Wādtūne wæs inbyrde tō Hǣðfelda, and Deōrwyn hātte hire dōhtor hæfð Cynewald on Munddene tō wīfe, and Deōrnāð hātte hire brōðar bið mid Cynewalde, and Dudde hātte Wifūse dōhtor sit æt Wilmundesleā. Cynelm hātte Cēnwaldes fæder wæs gebūr intō Hǣðfelda, and Manna hātte Cēnwaldes sunu sit æt Wādtūne under Eādwolde; ✠ Buhi hātte wæs Drȳhtlāfes mōddrige wæs āfaren ūt of Hǣðfelda intō Eslingadene, and Æðelwyn and Eādugu and Æðelgȳð heō wǣran þreō gesweostra, and Tilewine and Dudda wǣron ealle ðǣre buge bearn, and Ealhstān Tiliwine sunu, and Wulfsige Eāduge sunu, and Ceōlem Æðelgȳðe sunu, and Ceōlstān and Manwine. Ðis cȳn com of Felda Deōrulf Cyneburghe sunu and his twā sweostar, and Cynrīc æt Clæfring is heora eām ðās men synd Tātan magas æt Hǣðfelda ðæs gebūres.

DETACHED BOUNDARIES.

MCCCLV.

BOUNDARIES AT AMBRESLEÁH.

Ðis sind ða landgemǽre tó Ambreslége. Ǽrest úp of Sǽfyrne on Lincumb; of Lincumbe on Geofandene; of Geofandene on mǽre díc; andlang díce on sænceanes; of sænceanes on Uffanheales; of Uffanheale on mǽre bróc; andlang mǽre bróc on Douerdǽle; andlang Douerdǽles on Salewerpan; andlang Salewerpan út on Sǽfyrne; úp andlang Sǽfyrne ðæt eft úp on Lincumbe ðǽr it ǽr árás.

MCCCLVI.

BOUNDARIES AT BADDANBYRIG.

Ǽrest on Baddanbyrg westweard norðriht on ðone stocc; of ðám stocce tó wearge dúne betweone ðe twége beorges; eástriht andlang díce on ðone fúlan wylle; of ðám wylle on foxhylle norðweard on ðone ealdan heortwæg on ðone wylle; of ðám wylle on ðone ealde heortsole; of ðám heortsole on ðone beorge; of ðám beorge on ðone gráf; of ðám gráfe on wyðigwylle; of ðám wylle on ðone stódfald; of ðám stódfalde on ðæt stángedelf; ðæt on mǽres wylle; andlang mǽres dene on Weaclinga strǽt; andlang strǽte ðat it cymð tó ðám ricgwege; andlang ricgweges ðæt it cymð tó emnes Doddanforda, forðriht on ðone stocc; of ðám stocce on ðene bróc; andlang

brôces tô emnes Niwanhâm; andlang slǽdes on ðа dîc æt ðâm grâfe; eástweard andlang dîce ðæt it cymð æt ðâm grâfe; westweard on ðene ford; ûp andlang brôces ðæt it cyme tô emnes Baddanbyrig; westweard of ðâm brôce æft on Baddanbyrig westwearde.

MCCCLVII.

BOUNDARIES AT BEADDINGABURNE.

Ðis synd ðâra twêgra hŷda landgemǽra tô Beaddingaburnan. Ǽrest of ðâm stânihtan forda, sûð andlang dîces oð ðone sûðhealf on ðone stân; ðonon west andlang dîc on tidearding môr; of ðǽre dîc norð andlang môres be healfan môre on ðâm gemŷðum; west andlang Beaddingaburnan on ðone stânihtan fordan; and seô ûtlǽs mid ôðrum mannum gemǽne. And ðis is ðæs þriddan hiwisces landgemǽre æt Linlande. Of Linlande norðweard sûð andlang mearce on ðone herpað; sûð andlang herpaðes on ðone ricsihtan mêre; ðonne west on ða mearce; ðonne norð andlang mearce on ða hǽðenan byrgenan; of ðâm byrgenum norð andlang mearce on ðæne stân; ðonon eást on Linlande norðweard; and seô ûtlǽs and seô wudulǽs mid ôðrum mannum gemǽne.

MCCCLVIII.

BOUNDARIES AT BENNINGWYRÐ.

Ðys synd ða landgemǽre tô Bennicwyrðe. Ǽrest of Pergeride in mǽrdene; of mêrdene on ðone brâdam homm; of ðâm homme on hǽðene beorge; of hǽðene beorga on ða wudustreât; of ðêre strǽte in streones halh; of ðâm hale ûp on eanadûne, on Langdûne; of Langadûne op on ða foxhole; of ðâm hola in ða fyrdstrǽt; of ðêre strǽte in Potintûn; of

Potintûne on þritigan æceran; of ðâm æceran in richwege; of ðâm wege in Peodredan; of Peodredan in Auene; onlong Auene æft on Pergerid. Binnan ðissan gemǽran synde ða fíf hída ðâ Wulstân archebiscop geûðe Ælfríce, and êhta æceras of mǽduwe on Pyrihomme ðe licgað fornegean ðone orceard æt Croppon-ðorne, and ðone hagan on Wygorancestre ðe tûna ða Ufic âhte, and ânne ofen æt Wýc.

MCCCLIX.

BOUNDARIES AT BLADEN.

Up of Bladene on ðone horpytt; of ðâm horpytte on ðæt heáfodland; of ðâm heáfodlande on ðæt sícc; of ðâm sícce on ðene greate þorn; of ðâm greate þorne on cwenna brôc; of cwenna brôce on deôpan cumbe; of deôpan cumbe on Foss; of Foss on môrdene westwearda; and anlong ðêre sæltstrǽte on ða neoðera heáfda; of ðâm heáfda æft on Foss; of Foss on fyttigmôr; of fyttigmôre ofer ðene hǽðhyll; ðæt æft on Bladene.

MCCCLX.

BOUNDARIES AT BURHTUN.

Iterum in concilio in loco qui dicitur Godmundesleah subscripserunt et confirmauerunt plurimi episcopi et optimates ac duces. Ðys sind ðâra twentiges hída landgemǽra tô Burhtûne. Ǽrest of wiðigforda andlang weges tô pippenes fenne; of pippenes fenne onlong slâdes on turcandene; ûp onlong dene tô ðêre spelstowe; sýððan onlong Foss tô ðâm ealdan síce wið Slohterford; onlong síces on Wenríc; onlong streâmes eft on wiðigford.

MCCCLXI.

BOUNDARIES AT CROMBE.

Of Winterburne ondlang ðæs oð hit cymeð tó ðám mǽrehege; ondlang ðám oð ðæt hit cymeð úpon ða dúne; of ðæs westweard oð ðæt hit cymeð tó ðǽre ealdan díc weastweardre; ðæt hit cymeð on ðone mǽre weig; ondlang ðæs ðæt hit cymeð on Biccesettan; ondlang ðæs ðæt hit cymeð on ðæt litle riðig; on ðæs á be Roldan ðæt hit cymeð on ðone acerhæge; ondlang ðæs on Rippanleág; ondlang ðæs midweardre ðæt hit cymeð tó ðám lytlan wege; ondlang ðæt oð ðæt hit cymeð on Ægleslonan; ondlong ðat oð ðæt hit cymeð eft in ða burnan.

MCCCLXII.

BOUNDARIES AT EOWLANGELAD.

Of Eowlangelade ondlang ðæs Bladene; of ðæs riðiges ðæt suá on Fúgelmǽre; of ðám on Gildbeorh; of ðám ondlang ðæs sealtstrǽt tó ðán stán; of ðán tó ðán óðeran stán; ðæt suá tó ðán þriddan stán, and tó ðán feowrðan stán; of ðám tó ðǽre grénan stige; of ðám tó Láfercanbeorh; of ðám on ðone aldan wege; ðæt suá ofer ðone bróc; ðæt eft on ðone ealdan weg; of ðæs ðæt forð ondlang dúne á bi heáfdon; andlang ðæt oð ðæt hit cymeð tó ðán ealdan sló; of ðám tó ðám lytlan beorh; of ðám on ðæt síc; andlang ðæs ofer ðone bróc tó Heortwellan; of ðæs tó Hwétewellan; of ðæs á bi ðán earðland tó ðán tóbrocenan beorg; of ðám forð on geriht on ðæt síc; of ðám be ðán heáfdan; ondlong ðæt oð ðæt hit cymeð tó Bladene; ondlong ðæt oð ðæt hit cymeð eft tó Eowlangelade.

MCCCLXIII.

BOUNDARIES AT HANSFLEÓT.

ÆT Hansfleóte gæð ðǽra twégra bisceopríce tógædere; fram Hansfleóte tó hoingdene; fram hoingdene tó Cumwyllan, tó sandhlincan; fram sandhlincan andlanges ðǽr eá tó ðǽre wíc; fram ðǽre wíc tó ðǽre cortan; and swá andlanges tó Súðsexan. Ðús hyt stynt and æfre gyt stód búton se arcebisceop hwæs geunnon wille of hys dǽle ðám óðran bisceope.

MCCCLXIV.

BOUNDARIES AT HOMBERDÊL.

BANLEUCA Ramesiae incipit apud Homberdale, et procedit usque ad monticulum de Wistowe per mediam uillam attingens Raueleyam usque ad Cnottis rode; et usque ad quandam crucem ligneam sub le barwe inter boscum de Walton et mariscum; et intrat in mariscum ibidem et procedit per medium Hokeslode attingens Buchmere et Ubmere usque le Wrongebeðe per medium eius; et sic usque ad Saldremere attingens Asshebech; et sic ex transuerso marisci usque ad le commun on Kyngesdelf; et sic procedit ex transuerso marisci usque ad Hertynges; et deinde usque ad Aldrestub; et deinde usque ad Polyngescote per Pakkelode; et sic usque ad Weðis et Wayfon iuxta Weremere de longo in longum ipsius ripae de Weremere usque Suðmere ex transuerso Weremere; et sic usque ad Heðwere; et sic usque ad Caldemowehað; et sic usque ad Colpetslade, quod descendit usque in Humberdale.

MCCCLXV.

BOUNDARIES AT MÆÐELGÂRES BYRIG.

ÐYS sind ðа londegemǽra intô Mædelgâres byrig. Ǽrest of ðes grâfes heáfdon onlong deópan cumbes; innan cwenan brôc; onlong cwenan brôces ðæt hit cymð on cealdanwillan lace; onlong lace ðæt hit cymð on ða cealdanwyllan; of ðêre cealdanwyllan on ðone þyrlan stân; of ðâm stône in hriswyllan lace; of hriswyllan lace on Wulfilde wyllan; of Wulfilde wyllan onlong hecge innan sealterawyllan; of sealterawyllan lace tô mǽrðorne; of ðâm þorne innan ða wæterfurh; onlong ðêre furh on ða litlan dîc, on Foss; onlong Foss ðæt hit cymð dûn innan ðone streâm; ûpp onlong streâmes on Bicanford; of Bicanforde onlong stige on ðone blâcan pytt; of ðâm pytte innan ðone lytlan holan weg; onlong ðêre holan weges innan Foss; ûp onlong Foss ðæt hit cymeð eft tô ðêre grêfes heâuedon ðâr hit heâr ârâs.

MCCCLXVI.

BOUNDARIES AT SALEWEARPE.

SALEWEARPAN. Ondlong ðǽre eâ Salowearpe in Colford; of ðæs in Nælesbrôc; ondlong ðæs sihtran in ðone ealdan Secgmôr; of ðâm onan betwenan âcwudu and Wulleleâh; and swâ ǽfre betwyx ðâm twâm wudan in Alrabrôce; ondlong ðæs in ðone ôðerne Colford; and suâ eft on Saloworpan. *Iterum.* Ǽt Colforda ondlang ðæs streâmes; ondlang ðæt oð ðæt hit cymeð ðǽr Doferdǽl and Saleworp tôgedere licgað; ondlong ðæs Doferdǽles ongean streâm tô Wîcforda; suâ ondlang ðæs dîces onbûtan ðone wudu; ðæt suâ andlang ðæs strǽte ymb Collhill; ðæt suâ on Salewearpan. ✠ Ond æt Hunigburnan twê-

gen Weorðias and .XI. æceras earðlandes; and æt Heánleág .IIII. æceras; and æt Birneburnan ðæt médwelande tó Bærlægesíce; and on Brádanméd-wád .XII. æceras médlandes on Pictúne feorða dǽl wudulandes .V. hída tó Wæresleáge; of ðǽre strǽte ðe sceot tó Heortlabyrig on ða díc; ondlang ðæs on ðone mór; of ðám ondlong geardes on ðæt lipgeat; of ðám on Elmesetene gemǽres; ondlang ðæs on Ombersetene gemǽres; ondlang ðæs on ða portstrǽt; ondlang ðæs on Hacedes stubbe; of ðæs on Cumbranwylle; of ðæs on Faganstáne; of ðæs on Æðelnóðes croft; of ðæs andlang ðæs gemǽres eft on ða díc.

MCCCLXVII.

BOUNDARIES AT TATLESTREÓW.

HAEC est meta terrarum de Tatlestrop. Scilicet ab Hertesbrugge ascendendo iuxta Bladene usque ad Rahulfes furlung quae est in campo de Eunelode; deinde ad quandam spinam; a spina usque ad Asterne hole; ab Asterne hole usque ad Hertescumbes welle; ab Hertescumbes welle sequendo riuulum quandam usque ad Monneswalle; a Monneswalle usque ad Lodreswei; et sic sequendo uiam illam usque ad regiam stratam de Norhamtun; et sic sequendo stratam illam uersus austrum usque ad Sparteswelle mor; et sic transeundo stratam illam sequendo semitam quandam usque ad Sparteswelle mor quod est in campo de Deilesfort; et sic de Sparteswelle mor usque ad Beiwelle; et sic sequendo riuulum de Beiwelle usque ad uiam quae est ab oriente de Deilesfort; et sic sequendo uiam illam usque in ueterem amnem de Bladene; et sic sequendo ueterem amnem usque ad Hertesbrugge. Praeterea est quoddam pratum quod uocatur Sidenham inter culturas de Eunelode quae antiquitus fuit de Brade-

welle quando uetus Bladene circuiuit pratum illud et nunc est de Tatlestrope.

MCCCLXVIII.[1]

BOUNDARIES AT TWÝFORD.

ǼREST of Twýforde súðward andlang Auene ðǽre eá swá ðæt mynstre stondeð ofer Alne streám on Cronochomme; and swá andlang eá on ða mǽrdíc Flédanbyrig gemǽre; andlang ðǽre díc swá úpp on ða ecgge, and swá þurh ðone gráf be ðán aldan swínhagan; ðæt úpp on Lencdúne; swá andlang dúne ðæt cymð ðǽr Lencgeméru and Herefordtúnes landgemǽru tógædere liggað æt Wænnacumbe; ðæt swá dún on ðone fúlan bróc; andlang bróces on ðæt lytle síc; andlang síces on Auene; úpp andlang Auene ðæt on blacan pól; of ðám poole úp on ða ecgge, on piceres homm; of piceres homme swá on ðæt lytle sceard ðæt is on burhhlinceas; of ðám hlincean on Bugghilde strǽte; ðanon on þegna dene, on stánihtan hyll; of ðám hylle on cyricstige; of cyricstige on ða blácan þyrnan on eásthalfan lytel; of ðǽre þyrnan on ðone blácan pytt, andlang furena on mǽrðyrnan; ðanon on mǽrdíc; of mǽrdíc on ða wæterswylian; of ðǽre swylian on mǽrðorn; of ðám þorne on ða lytlan grénan díc; of ðáre díc on Hunigburnan; swá andlang streámes on ðám stánihtan ford; eft on Bugghilde strét; of ðǽre strét westward on Ælfstánes byriels; of ðám byrielse andlang síces on bunewyrðe; of bunewyrðe on Hunigburnan; of Hunigburnan on mǽredíc; of mǽredíc on Baggenbeorge; of Baggenbeorge eft on mǽredíc; of mǽredíc on Wynburnan; of Wynburnan onlong heáfde on ðám brádan þorn; of ðám þorne on wudanhomme; of wudamhomme on pólðorne; of pólðorne on

[1] Saxon Boundary to Charter LXI.

Fúgelmǽre; of Fúgelmǽre on mǽrebróc; onlong bróces on ðа blácan þyrne; of ðére þyrne onlong bróces on burhwyllen; of burwylle on burwealles; onlong wealles eft on þeóua dene; of þeóua dene on Eádelming gáran; of Eáldelming gáran bi Buggild stréte ðe men nónes-monnes-lond nemmeð; ðonen onlong weige west tó ðe beorges; of ðen beorges on pycrestan; of pycrestane onlong walles on Cadanmynster; of Cadanmynstre on blácan pytt; of ðám pytte onlong riðies on wyllersege; of wylleresegge on sandbróc; of sandbróc onlong furena on hegwege; of hegewege on norðom; of norðomme on bordriðig; ðanon on brerðyrnan; of ðére þyrna on hecanige; of hecanige on Bédeswyllan; of ðe wyllen innan ða lytlam þyrnan on westhalue piccedeshóó; of ðére þyrnan on mǽrðorn; of mǽrðorne on Weremundes láwe, onlong furena on Weremódes láwe; ðonan on Egsanmóre on ðe gréndíc; of ðére díc on brádan mére; of brádan mǽre on ðone lytle gréne bearh; ðonan onlong heáfde úpon langendúne; swá on ða ealda foxhole; of ðane hole onlong hricgweges on ða ǽðenan byrielse, on Ealhmunding wege; of ðám wege eft ongean æfter dúne ðæt it cymð úpp on ðone cnolle; só æfter furlange ðæt it cymð on ða fyrdstrǽt; swá æfter strǽte ðat hyt cymð on potingdún; ðanon on þrittig æcera; of ðám þrittig æcera on ricwege; of ricwege on ða ealdan díc; onlong díces ðæt on Esigburnan; of Esigburnan úpp tó ðére ealdan díc; of ðére díc on Wylihtméde; of ðér mǽde on mǽrebróc; onlong bróces on domnipól; of ðe póle on Ellesbeorh; of ðám beorohge on mérwyllan; of mérwylle ðæt hyt cymð eft on geriht on Auene.

MCCCLXIX.

BOUNDARIES AT WĪTLEĀH.

WITLEAG. Of þrim gemǽran westriht on ðа dīc; ondlang ðæs on cyllanhricg; of ðám on sylweg; ondlang ðæs on ða hǽðihtan leág, and swá on ðæt fūle slūh; of ðæs ofer Buttinga gráf on Ecclesbrōc; ondlang ðæs on Doferīc. *Iterum*. Of [þrim ge]mǽrun on Sīhferð; of ðám on Fearnhæge; of ðám on Girdwege; of ðám tō Fīfácan; of ðám tō þrí gemǽrum; of ðám tō Cyllanhricge; ondlang ðæs tō ðǽre ealdan dīc; of ðæs on Stánbrōc; ondlang ðæs on Tædesbrōc; of ðám on Bæferīc; of ðám on Doferīc; ondlang ðæs on Sǽfern.

APPENDIX.

APPENDIX.

XX.

Of Obanleighe ûp endlang brôkes tô Cantanleighe; ðanen êst endlang slâdes; of ðân slâde on ðon bourne; sô tô Collamburi; and êst tô stândelue; ðanen norð endlang weies tô ðêre stânene brugge, on ðen olden pil; and soâ endlang môres out on Bru.

XLIX.

Of Driganhurste andlang pilles; ðanen on ðân alden giran; and sô on Ruanleighe on ðân olde herewey; sô ûp andlang Hundesbires betwixe Couningleighi; ðanen on Crichbulle; and sô bilme betwixe Abingleigh; sô on Doulting strême; ûp andlang Octuintirwelle; of ðân welle on Lindescombeleighe on ðe riȝte hond tô Stânleigh; uram ðanen on croppamhulle; and sô endelang dîch on Tridanleighe mediward; ðanen on riȝt on middan Merkesburi; ðanen endlang weies on remnere; ðanen êstregt endlang paðes on ðe olde fossc; endlang fosse sûðe on pil; âdoune by pille on Lintone; ðanen sûðe op on Pennard; and sô by wirtrimam west tô weie; endlang weies norð eft on pil.

LX.

Đis sind ða .xii. acera londegemǽra æt Ulenbeorge ðe Beorhtulf cyng gefreoda and gebócoda intó Eueshomme. Đæt is, ǽrest of Ulanwyllan on óslandmǽre; of óslandmǽre onlong móres on ða bródan strét; ðanon on ðone rescihtan gáran; of ðám gáran on ða mǽraac on Stánbeorge; ðanne on ða lytle díc on Stánbeorge; of ðám beorge on ðone ealde weg; of ðám wege in ðæt riði; ðanne on ederes bróc; swá úpp on Heortford; ðan on fíf gemǽre; swá on Fearnlége; ðanne on Fealamǽres bróc; ðæt swá on ðone ealdan bróc; of ðám bróce on Buntinge díc; ðanne on Wyneswyrðe; swá on ðone grénan gáran; ðonon on ðæt riði; swá æft on Fealamǽres bróc; onlong streámes on Sceannforde; ðonan tó ðám ryðie; þwyres ofer ðene riðig on Fífácan; ðonon on Ceóldrýðe béce úfeweardne; ðanon on ðene bróc, andlang streámes; of ðám streáme on ryschealas middewearde on ðene blácan bróc; ðonon on ðene ealdan bróc; onlong bróces mid streáme on ða lytle riðig; of ðám riðige æft on Ulanwylle.

LXXIV.

Ǽrest of Wilbrittis paðe on midde Pedredi strém; ádoun endlange strémes on Bridweres mére; ðanen norðriȝt endelang mid móres on kari; ðanen úp endlang kari on hámelondes mére, on Poholte; ðanen souð bi line endlang midward móres est on Wilbriðes paðes móres.

CLXXVIII.

Ærest on Bregedeswere; ðanen on langen echer; sṓ on Lancher pille; ðanen on uckinge echer; sṓ on ðe suellin tṓ strēte; sṓ tṓ stānpille onlanges ðān weies, on holen weie tṓ Coppanleighe; sṓ on ða woldes way; ðanen on Bodekaleie; sṓ on Drigenlēghe; ðanen on Wrinwoldes wei; of ðān on Goldwei; sṓ on Cranhunterestone; of ðān on ða olde lake tṓ hoctanyðe on ðe old þo; ðanen on selfīð; sṓ on welesīðe; of ðēr ýðe on Bregredeswere.

CCLIII.

Ærest on Dīcheford on Alum; endlang strēmes on Mēreforðes þorn; ðanen sū́ð on wirte on ān wei; endlang weies on ān stapel on hennegrāue; ðanen on Ramesleighe sū́ðward on londscher dīch; endlang dīches tṓ Bru; endlang strēmes on Alum gemīðo ū́p on Alum on bolamtrḗ; ðanen on ðe olde Alum on āne dīch; endlang dīches on strēte gate; endlang dīches ðāre ēst tṓ Dīchford. Ðanen is ðis ðāre fīf hýde londmēre. Erest on uymēde; of wideres weðes forde; ðanen on hagene on Whāteleighe; ðanen ēst on hagan on Winwares wīk; ðanen on landchereþorn; ðanen on āne stapel; ðanen on lippe stapel; ðanen on longa þorne; ðanen ēst on nimēde; and ðēr limpað tṓ twelf mēde acres on Scheṓbanwerȝðe twēn, tin bi sū́ðan Bru, and twēn bi norðan.

CCCXIX.

Istis autem circumdatus est terminis locus qui dicitur Plyssch. Ærest on Ruanberghe; ðanne on

stánwey; ðanne on stánbrók; ðanne on rádenwey; ðanne on Lillanwelle; ðanne op on hagen; ðanne on án hul tó Hamme; ðanen on án welle úp on Brughdoune on warróde; ðanen on windberghes; ðanen endlang herepaðes on ðár weilete; ðanen on weddis gate; ðanen ouer Ðorncombe on ánne crundil; ðanen inon ðe weilete; ðanen west ouer ðanen on Schilleburghe; ðanen on Ellene crundil; ðanen on Cliueléghe; ðanen ouer Whétecombe on alden doune op bi wirtrone on án ruwe dích; ðannen ádoun ouer Yfre; ðanen out on Brómhulle; of Brómhulle eft on Ruanberghe.

CCCXXVI.

Deórmód gebohte æt Ælfred cyninge mid fíftigum mancessan arodenes goldes fíf hída land on éce yrfe, ǽlces þinges freóh, bútan fyrde and fæstingeweorces on ðisum lande fæst.

[After Signatures.]

Metae de Appelford. Ærest on ða lace ðæ lið be westan dyrnan geláde; andlang lace úp on áne furh; ðǽt on wídan geat, andlang díc; ðæt on ðone mór ðe lið betwux Súðtúne and Wittanhamme; and swá forð be móre ðæt on ða ealdan díc ðæ lið betwux Wigbaldincgtúne and Appelforda; and of ðǽre ealdan díc tó díceswyllan; of díceswyllan tó sandgewyrpe; and of sandgewyrpe ðæt út an Temese.

CCCLXXXI.

Ærest of elde dích aboue Stibbe; ðanen endlang weies on stréte; só by stréte on holedene; endlang denes tó springwellen; ðanen tó olde góre; só on Cleyate on ðe elde stibbe; ðanen on olde burgh súðward; of ðáre berwe inon ðe foulle lake, on ðone

biðe; of ðân biðe inon ðone welle bi êste foxcotone; of ðân welle west on ðone mêraker; of ðân acre endlang weies eft tô ðe olde dîch.

CCCLXXXII.

Ærest at ðân grên âken; ðanne endelang mêrebrôkes; of ðân brôk on souðlingleyghe; of ðâr leighe âdoun tô ðân lypgate; of ðân lypgate ouer erges pað tô ðân ragheye; ðâr ðen endlang ragheyes out on ðân feld; ðanne bi souðe of þeôfwelle; ðanne of ðân welle endlang Beuerbourne on Stânforde; of Stânforde on ðe olde heggerêwe on sondermêde; ðârone of sundermêde endlang weies out bi weste smalehammes; ðanne ouer ðane feld endelang ðêre heggerêwe ðat Ælfrîc made on Schortegrôue gate; ðanne inon ðe grôue on ðêr wester swelle; of ðêr swelle on ðêr dîch; of ðêr dîch on ðene ellenestubbe; of ðân stubbe ouer Stânleyghe tô ðêr elde heggerêwe; ðâre ðanne endelang heggerêwe êst on ðêrone doune êstward; on ðêrone downe tô Brâdewelle brôk, tô ðân stône; of ðân stône êst tô ðân seswelwe at climanfelde; of ðân seswelwe tô ðâr appildore; of ðâr appildore tô Trindschachin, tô holendene, tô Acforde; of Acforde souð on ðân stône; of ðân stône tô ðân rymâken pegin hullis gemêre; of ðâr yo endlang dîch ðâr eft on ðe ya.

CCCLXXXIII.

Ðis is ðe landmêre at Batecombe. At Austeen on ðân put; of ðân putte on ðân olden wei; of ðân weie on ðe hâren apuldre; ðanen endelang weie rigðwei ðat it comit on combes berghewei; endelang ðis weies tô ðes kingis mêre; ðanne endlang ðis weies ðat it

comit on ðān wodestoupin; ðanne ādoun on mēre-wei ðat it comiȝt on ðēre hēuedstock; ðanen on ða hēren wiren, on ðene pulle; ðanen endlang strēmes ðat it comiȝt on Alum; ðanne get it ouer Alum on mērebrōk; ðanen endlang strēmes op atte ða water sweliende; ðanen ūp on ða hille; of ðāre hulle on fōlan brōk; of ðān brōke on ða ealde dīch; endlang dīch ðat it comeȝt tō ðān combe; ouer ðān combe on whāte; of wolfgate on Alum awilman; of Alum awilman on brāde stōne; of ðān stāne out atte ðēre fōlan mēde; of ðēre mēde ouer ðane feld tō ða wōde; ðanen endlang rigtes tō Fileleighe on dīkemōr; of dīkemour eft on ðane put.

CCCLXXXIV.

Ærest on Criste Mālforde endlang Afne on ān litil dīch; endlang ðār dīch eft on Afne on Clifwere; ðanen on ðe wiðibed; ðanen on ðe mēre fourh; and soā on riht ouer Dauntesbourne on ðēr ellenestub ēst on ðēr brembelðernan: eft on ðēr mērhawen; eft on swīneshēued on ðe grēte mapildore; ðanen on ða olde oden missenne; endlang ðis cliues on ðen hen-ayssh on Hōddis cliue, forwerd bi wirtwales on sand riddriate on ðe hage; ðār eft on grēte trē; endlangis hawyn on ðe elde strēte; efte on teōnescanen souð-ward; ðanne endlanges ðāre brōde furgh on ðe hege berghes inon ðe toun norðward endelang ðār forerðe be ā aker hēued; ðār eft on Criste Mālforde.

CCCLXXXIX.

Ærest of Scherdenberwe endlang weies on ān burghen; ðanen on āne fires rēwe; ðanen on langen grōue sūðward ādūn on ānne rige tō strēme; endlang

strēmes on doggeneford; ðanen ūp on doggeneberwe; ðanen on ames heal; ðanen on ðār elde lidyate ādoun on Herebrittes combe, on ðane strēme; endlang strēmes on Babbam mēde; ðanen on hawen; endlang hawen on ðān herepað; ðanen on āne dīch; endlang dīch on birninge; ðanen on Brādeleighe; ðanen on Stiueleleighe souðward; ðanen on sīc; of ðān sīce on bournandigne; ðanen ūp on dounen tit on ānne hēued wrigt; ðanen on ða elde waldīch; ðanen ādoune on herepað; ðanen on ðe mērhawin; endlang hawin on risshdene; ðanen on Neōdbournen, endlang strēmes ðanen on ðān rissbed; ðanen on apildore; ðanen rigt on Cristemeleighe; ðanen on ða þrē landschere; of ðān on ðe mērhawe; endlang hawin on hengersten; ðanen on ān wiði; ðanen rigt wey; ðanen on igland on ān pirnen; ðanen on strēme; endlang strēmes on ðār mērehawe; endlang hawin on Bledhilde welle; ðanen houndes ete; ðanen on ðān souðerne wistonwey; ðanen on ānne þorn; ðanen on Scheplēghe; ðanen endelang herepaðes eft on Scherdanbourgh.

CCCXCIII.

Ðis bet ðe landmēre tō Milne. Ærist of Todanbrigge, of ðāre muchel dīch, on mordran combe; of mordran combe on slācombe; of slācombe on Boreswelle; of Boreswelle on ðān merkeden ōk tō fēȝerok; ðanen on þeinaswelle; of [þe]ineswelle on worhanan berghe, on wolfberghe; ðanen on wolfpōl; of wolfpōle endlang strēmes on schippeburge westward on hāren apildore wei ðēre he out lit; ðanen on mērestōn; of ðān stōne endlang mēreweies tō bikan trōwe; ðanen ēst [and]lang dīch tō Rēdwines þorne; ðanen on Baddan pille; of ðān pille on Berleighe middeward; ðanen endlang haȝen on petanber berwe;

ðanen on ða stânen pile; of ðêre stânen pile eft on Todanberghe on ðe muchel dîch.

CCCXCVIII.

Ærest endlang ðe fer tô Alorbrôk; endlang Alorbrôkes tô Wôdeford; of Wôdeford tô Strêteford; of Strêteforde tô mêredîch; ûp of mêredîch out tô Bilhâm ðat hit comet tô lang forlang sûðward; ðanen tô Hengrâue; of Hengrâue tô Cefelandgrâue; ðanen tô Abbanberghe, tô ðân orputten, tô ðe ferist stone.

CCCCVI.

Of cleiian hîðe on ðone midemestan þorn byð gýðe tô landscharleighe on wormester ist; andlang ifze on Wormesleighe welle; ðanen on ða uorsaide âke on Humberwe stede; of ðêre âk on ða tyô sissas; ðanen on ðâr eorde briste; and ðanen on Ruwanleighe on ðân ealde heierêwe; ðanen on ðân schîren môr midward; and soâ west after strême bitwixe brâdan mêde and Driganhurste; soâ forð bi sûðene herðine on testan staples; ðanen on cleyan hîðe on ðân middemestan þorn.

CCCCXV.

Ærest of buckan sticke, west on buckan mêre tô ðân ruan croundele; ðâron middeward burnestowe tô ðân stône; ðanen west endelang smale weies on ðâre croundel bi êste ða erðeburgh; and sô norð on rigt tô hordenestone; ðanen tô elden berwe; and soâ endelang dîches norð tô ðâm whîte stône; ðanen tô ðân stânberwe ðâre ðanen tô ðe litel berwe; ðanen endelang mêres tô middeldîch; ðanen norð tô

riȝt weie tō ðān stōn, on mid rigt weies, and soā tō loppancombe ouerward; ðār forð endlang furch on rigte tō mērewelle; endlang strēmes tō fōlan ruaueres our ðān ridde tō ðān stone whitoute ðār irwelonde; ðār forð tō ðān bēche; ðanen on lortanberwe; sō ūp endlang furtȝ tō mēreberwe; ðanen out tō ðān widen gate; of ðān ȝate tō ðān hōre stōn, forð tō Rammisburi gate; of Rammesbury sō forð endelang weies tō buckan stick.

CCCCXIX.

Đis beð ðe landmēre tō Idemestone ðāre .x. hīde. Ærest tō ðān elde were; of ðān elde were endlanges ðār þweres hēued tō ðān weie; of ðān weie þwires ouer ðān dene tō ðān holon; of ðān holon tō piscrundel; ðanen on ðān wey; endlang weies on ðān dīchcorf; and forð ouer wirfuldoune sūðward tō ðān crundele; ðanen endlang weies at litelhulle; tō ðān stāne; ðanne ūp ouer Handoune tō ðān birgils; ond ðanen ūp on menhulle; of menhulle ēst tō ðēr strēte; endlang ðēr strēte tō erne berghe; ðanne souð tō ða stōne; of ðān stōne ouer Hēndoune on ðe furs; endlang ðēr furghs tō ðān bourne; ðanen endlang borne ðat hit schet ūp tō ðān knolle at smalwey; ðanne west tō kinges dīch for tō hit kemet tō Fimberghe; ðanen ðēr norð endelang weyes on Hebelmes landschere; ðanne endlang wei þwires ouer Brouningberghe norðward on norðond ðe weies .x. acres; ðanen on ðe dīch ðār hit geð eft on ðe elde were.

CCCCXXIV.

Đis seond ða londgemǣru ðæs londes ǣt Cetwuda and ǣt Hildesdūne. Ærest on ða hālgan ǣc; swā

ollonc ðæs gemǽrheges tó ðǽm sló ǽt ðǽm móre úfewerdan; of ðám móre on dúnes pyt; ðonon þurh Wippan hóh; ðæt swá be ðǽm grétan wyrtruman on ðone holan weg; on ðone óðerne weg tó ðám rugan hláwe; ðonan on gerihte on ðæt lytle riðig; ðæt swá on Offan pól; úp ollonc streámes on bylian pól; ðonan úp ofer ða mǽd ðæt swá be ðára andheáfdan on ðæt síc; úp of ðǽm síce tó Cufanleá, on ða díc tó ðám reádan sló; ðæt swá on ðane lytlan díc; ðonon on ðone óðerne díc; ðæt swá ollonc ðæs gemǽre heges onbútan Hreódlége; ðæt swá on ðone mǽrhege ðe sceót tó ðǽre hálgan ǽc. Ðis lond Ælfstán sald Æðelflǽde wið ðǽm.

CCCCXXX.

Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis sint ða landgemára tó Cifanleá. Ǽrest of catbeorge andlang weges on Æðelunes þorn; ðonon andlang weges on sealhangran eástewarde; ðonon andlang weges on ða byrgelsas; ðonon andlang Býdenhǽma gemǽres on ða háran apoldre; ðonon on Orhǽma gemǽre; andlang ðæs gemǽres on Ciltewudes gemǽre, tó ðán stáne; ðonon west andlang weges tó ðán hæcce; ðonon andlang gemǽres tó ðán crundele; ðonon andlang gemǽres tó ðán óðrum crundele; ðonon tó ðán wónstocce; and ðǽr tó wuda; ðonon on ða syrfan; ðonon ofer heán hrycg; ðonon on ðæs cinges hágan; ðonne ðǽr west andlang hágan on Hnæfleáge súðewearde; ðonon andlang hágan tó ðám bǽce; of ðám bǽce ðǽr norð út an ðone lytlan hǽðfeld; ðonon andlang weges be Winterburninga gemǽre be westan ðǽre ealdan byrig on ðone stánihtan weg; of ðán wege tó ðán stáncystlun; ðonon on ða andheáfda; ðonne ðǽr west on ðæne burnan bútan .VI. æcrun; ðonne ðǽr norð án

furlang; ðonne ðǽr west ofer ða twégen beorgas tó ðán hearpaðe; norð andlang herpaðes on brádan ford; ðǽr west andlang burnstowe tó Ibban stáne; ðonne ðár ést andlang weges on standene; ðonon west tó ðán wurtwalan; ðonon norð on sceaphammas; ðonon on gerihta ðǽr túnwegas útscettað; ðonon on gerihta tó ðǽre háran apoldre; of ðǽre háran apoldre þurh ðone tún tó ðán ruwan crundele; ðonon andlang gemǽres on ðone lytlan beorh úp on múles dúne; of ðán beorge andlang gemǽres on hrycgweg; andlang hrycgweges oð catméres gemǽre; ðonne ðǽr ést andlang gemǽres on Puttan pyt; of ðán pytte andlang gemǽres eft on catbeorh.

CCCCXXXI.

His metis supradictum rus hinc inde gyratur. Ðis sind ðára þreóra hída londgemǽro tó Beorchám. Ǽrest ðæt of Ceollanwylle andlang riðe tó yge, tó ðæs hagan ende; ðonne andlang hagan tó Cnotangahamme; ðonne of Cnotangahamme forð be wyrtwalan andlang slådes tó hwítan stáne; ðonne forn hwítan stáne andlang strǽt tó loddera strǽte; ðonne of loddære strǽte eft tó Ceollanwylle.

CCCCXXXIV.

Ǽrest on bweles croundel; ðanen on ðe stréte; endlang stréte on ðe berghes; ðanan on ðe þorn bi stónestréte as ðe linche stant; of ðán þorne on ðe stánbrugge; ðanen on óðer stánbrugge; ðanne tó lake atte ðán litel linche; ðanne endelang lake tó dorterne brók; ðanen endelang brókes on ðe fíf acres westward; ðanen endlang ðáre acre on ðe dích; of ðér dích ést on ðán eldene hedgewey; ðanene endlang

weyes on ðа ten stónes bi éste ðe weye; ðanen on crówen þornistibbe; ðanen on ðe wey; endlang weyes tó ðán réden sló héued; ðanen on heggen berles; of ðán bugle ðanen on ðe þornstubbe; ðanen on ðe brokene strét; ðanen ðe norðéued ða scherlaundes; ðanne tó ða staure weye at Támmére sláde; eft ðér on Médebourne; ðanen on richlak; ðanen on hewin put; ðanen on ðe hane; of ðér hane úp on ðán énlippan berwe, on ðán weie; ðanen endlang weies bi weste brokenan berwe on ðe olde dích; ðanen endlang dích tó Uphám mére; of ðér dích on ðe héuedlonde souð-ward; ðanen on ðe stourewe; ðanne eft on boweles crundel.

CCCCXXXVIII.

Hérist of Túnsinge; ðére on ðe rihte on mide méde; of mide méde úp on ðe rihte on Oslakes leáge; weste-ward ðanon on ðe rihte on Condenes hám; ðanon út on midne mór; en[d]lang móris eft on eá.

DV.

Ðis beð ðe landmére. Ǽrest of ðán welle; ðár on Oðere; endlang strémes on ðe réde cliue norðward; ðáre op on ánne put; of ðán putte on án weðe; of ðán wiði on án stónberwe; of ðán berwe ést úp on ð[á]n rigge on hóðurne stánberwe; ðanen tó ðán herpeðe; endelang herpoðes on ðe stánbrugge; ðár úp on landscherlake on Holangcombe héued; ðanen úp on dích; ðanen on midde ðe doune; endlang doune on effingknap medeward; ðanen on effengberlake; of ðér lake on ðe dích; of ðán díche on ðe efse norðward; eft on ðe welle, endlang réwe; ðanen eft on Oðeri.

DXIV.[1]

*EÂDGÂR, Wednesday, Dec. 28th, 964.

✠ ALTITONANTIS dei largiflua clementia, qui est rex regum et dominus dominantium, ego Eadgarus Anglorum basileus, omniumque regum insularum oceani quae Brytanniam circumiacent, cunctarumque nationum quae infra eam includuntur, imperator et dominus, gratias ago ipsi deo omnipotenti, regi meo, qui meum imperium sic ampliauit et exaltauit super regnum patrum meorum; qui licet monarchiam totius Angliae adepti sint a tempore Æðelstani, qui primus regum Anglorum omnes nationes quae Brytanniam incolunt sibi armis subegit, nullus tamen eorum ultra eius fines imperium suum dilatare aggressus est; mihi autem concessit propitia diuinitas, cum Anglorum imperio, omnia regna insularum oceani cum suis ferocissimis regibus usque Norregiam, maximamque partem Hiberniae cum sua nobilissima ciuitate Dublina, Anglorum regno subiugare: quos etiam omnes meis imperiis colla subdere, dei fauente gratia, coegi. Quapropter et ego Christi gloriam et laudem in regno meo exaltare, et eius seruitium amplificare, deuotus disposui: et per meos fideles fautores, Dunstanum uidelicet archiepiscopum, et Æðelwoldum ac Oswaldum episcopos, quos in patres spirituales et consiliatores elegi, magna ex parte, secundum quod disposui, perfeci. Siquidem temporibus antecessorum meorum regum Anglorum, monasteria tam monachorum quam uirginum destructa et penitus neglecta in tota Anglia erant, quae ego ad dei laudem pro remedio animae meae reparare, et seruorum et ancillarum dei numerum multiplicare, deuoui. Et ipsis supradictis meis cooperatoribus strenue annitentibus iam .XL. et .VII. monasteria cum monachis et

[1] A more correct copy of Charter DXIV.

sanctimonialibus constitui; et si Christus mihi tamdiu uitam concesserit, usque ad quinquagesimum remissionis numerum meae deuotae deo munificentiae oblationem protendere decreui. Unde nunc in praesenti monasterium quod praedictus reuerendus episcopus Oswaldus in sede episcopali Weorceceastre in honore sanctae dei genitricis Mariae, amplificauit, et, eliminatis clericorum naeniis et spurcis lasciuiis, religiosis dei seruis monachis, meo consensu et fauore suffultus, locauit; ego ipsis monasticae religionis uiris regali auctoritate confirmo, et consilio et astipulatione principum et optimatum meorum corroboro et consigno, ita ut iam amplius non sit fas neque ius clericis reclamandi quicquam inde; quippe qui magis elegerunt, cum sui ordinis periculo et aecclesiastici beneficii dispendio, suis uxoribus adhaerere quam deo caste et canonice seruire. Et ideo cuncta quae illi de aecclesia possederant cum ipsa aecclesia, siue aecclesiastica siue saecularia, tam mobilia quam immobilia ipsis dei seruis monachis ab hac die perpetualiter regiae munificen-[tiae] iure deinceps possidenda trado et consigno, ita firmiter ut nulli principum, nec etiam ulli episcopo succedenti fas sit aut licitum quicquid [inde] subtrahere, aut peruadere, aut ab eorum potestate surripere, [et in] clericorum ius iterum traducere, quandiu fides christiana [in Ang]lia perdurauerit. Sed et dimidium centuriatum quod Anglice uocatur Cuðburgehl[awes h]undred, ad quod iacent .L. hidae in Croppeðorne, [quas] Offa rex Merciorum quondam familiae in Weogereceastre donauit, liberas ab om[ni re]gali exactione, ego ipsis dei seruis cum eadem libertate [trado et con]scribo. Insuper etiam ad supplendum ipsum centuriatum, id est hundred, ut ex [m]eo dono illud plenum habeant, terras ipsius aecclesiae quae hactenus regiae exactioni subiacebant, ab hac die in perpetuum liberabo et liberas esse concedo et praecipio; eas uidelicet quae sunt ultra Auene flumen, quae istis uocabulis nominantur,

Uuerabreodun cum Peonedoc, Teotintun cum Myttune, Secgesbearuwe, et in monte Wiccisca, Norðwica, Eowenland, Dæiglæsford, et Dorene, et Iccacumb, et in ripa Sturae fluminis Scepwæsctun, et ibi iuxta eam Blacwælle, et in occidentali parte Sabrinae Grimanlæge cum Wittlæge, et Cnihtawice, et Hallege cum sibi pertinentibus; et item Herefordtun iuxta Auene, pro supplendo, ut supradiximus, centuriatu, id est hundred, deo et sanctae dei genitrici Mariae, ad usus seruorum eius, monachorum scilicet, liberas dono, et quietas esse praecipio deinceps et in perpetuum ab omnibus saecularium rerum oneribus, duris et leuibus, et ab omni seruitute et exactionibus fiscalibus, magnis et modicis, notis et ignotis, tam regis quam principis et ministrorum atque exactorum eorum, exceptis pontis et arcis constructione et expeditione contra hostem. Habeatque Winsinus reuerendus sacerdos quem ipse episcopus Oswaldus, me fauente et auctoritatem regiam praestante, in sede episcopali monachis praeposuit, quandiu ipse uixerit, omnesque post eum sui successores qui eidem congregationi praepositi fuerint, ipsum hundred cum omnibus debitis, quae rex antea in eo habuit, et ius et potestatem earundem possessionum, cum tolle et teame, saca et socne, et infangeneðeof, et proprii iuris debitum transgressionis, et poenam delicti quae Anglice dicitur ofersæwnesse, et gyltwyte, nec sit fas aut potestas cuiquam praepositorum seu exactorum uel ministrorum meorum, nec alicui principi uel ex succedentium numero pontifici, hanc meae munificentiae libertatem et concessionis firmitatem in aliquo minuere, uel infringere, uel quoquo modo mutare aut peruadere, aut quocunque ingenio ipsos monachos dei seruos inquietando perturbare, ut aliqua fraudulenta occasione iterum in clericorum aut ipsius episcopi proprium transeant ius, ab ipsorum potestate quorum usui ista concessi et donaui. Prouidi etiam cautelae studio ut haec libertas firmius eis posset perdurare,

ne cum regis ministris aut eius centuriatus, id est hundredes, exactoribus, naumachiae expeditionem quae ex tota Anglia regi inuenitur faciunt: sed cum suo archiductore, uidelicet episcopo, qui eos defendere et protegere debet ab omni perturbatione et inquietudine. Et quia idem reuerendus antistes Oswaldus per suos amicos et meos consiliarios supranominatos, uidelicet Dunstanum archiepiscopum, et Æðelwoldum episcopum et uirum magnificum Bryhtnoðum comitem, me requisiuit et impetrauit ut ad confirmandam aecclesiasticarum possessionum libertatem su[i] episcopatus, ad centuriatum qui Wulferesl[aw] dicitur, quem ipsa aecclesia antiquitus libere possidebat ei conce[de]rem alterum hundredum facere, libertate donata de terris aecclesiae quae adhuc hactenus regiis exactionibus subiacebant, uidelicet Breodune, Bleccelea, Tyrdintune, quatinus posset ipse cum monachis suis unam naucupletionem, quod Anglice scypfylleð dicitur, per se habere, placuit mihi hoc ei annuere, tam pro eius religiosa sanctitate quam pro ipsorum legatorum reuerentia et dilectione. Quapropter ego Eadgarus Anglorum rex et basileus deo et sanctae dei genitrici Mariae eiusque ministro Oswaldo meo fideli episcopo libens annuo et dono huius libertatis priuilegium, sicut ab ipsis rogatus sum, scilicet ut ipse episcopus cum monachis suis de istis tribus centuriatibus, id est hundredis, uidelicet Wulfereslaw et Winburgetrowe et tertio monachorum quod dicitur Cuðburgelawe construant unam naucupletionem, quod Anglice dicitur scypfylleð oððe scypsocne, in loco quem ob eius memoriam Oswaldeslaw deinceps appellari placuit, ubi querelarum causae secundum morem patriae [et] legum iura iure discernantur; habeatque ipse episcopus omnesque sui successores ibi ad ius aecclesiasticum debita transgressionum et poenam delictorum quae nos dicimus ofersegenesse et gyltwite et omnia quaecunque rex in suis hundredis habet; ita tamen ne ipsi qui ibi deo seruiunt monachi de suo iure

aut libertate quam ad suum hundred eis concessi quicquam perdant, sed babeant ipsi ibi omnia quae ad suum ius, id est ad tertium centuriatum, pertinent aeque integra acsi per se separatum essent, uidelicet debita transgressionum et poenam delictorum, et caetera quae superius comprehensa sunt, quae eis libere et quiete perpetualiter tenenda concessi; sintque haec omnia et quaecunque illorum sunt sub eius manu et potestate, qui ipsis in monastici ordinis regimine sub episcopo praepositus fuerit. Qui si se uiderint iniuste grauari uel ui opprimi, fas sit eis ad regiae maiestatis et archiepiscopi examen et tutelam, si tamen necesse fuerit, confugere, qui propter deum equitatem et clementem defensionem eis impendant. Seruantibus haec uita aeterna tribuatur a domino in coelestibus. Quicunque uero imminuerit uel in peius mutando subtraxerit eis quicquam de iis, sit pars eius cum Dathan et Abiron, et cum Iuda traditore domini, et Iuliano apostata aecclesiarum dei oppressore et persecutore, aeterno anathemate ligatus cum diabolo et angelis eius infernalibus ignibus perpetuo cruciandus, nisi resipiscat et emendet, Amen! amen! amen! Fiat! fiat! fiat! Facta sunt haec anno dominicae natiuitatis .DCCCC.LXIIII. indictione .VIII. regni uero Eadgari Anglorum regis .VI., in regia urbe quae ab incolis Gleaweceastre nominatur, in natale domini, festi[uitate] sanctorum innocentum, feria .IIII. Ðis syndon ða ge . . . . . . wǽron . . mid þ . . tumunge getrymdon and . . . . . . urs allinge gefæstnodon úppon allum ðám ðe ðis úndoð oððe gewaniað oððe genemnað . . oððe of ðǽre munekan anwalde eft on clerican hand getyrnað.

✠ Ego Eadgar basileus Anglorum et imperator regum gentium cum consensu principum et archuntorum meorum hanc meam munificentiam signo crucis Christi corroboro. ✠ Ego Ælfðryð regina consensi et signo crucis confirmaui. ✠

Ego Dunstan archiepiscopus Doruuernensis aecclesiae Christi consensi et subscripsi. ✠ Ego Oscytel archiepiscopus Eboracensis aecclesiae consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfstan episcopus consensi. ✠ Ego Æðelwold episcopus consensi. ✠ Ego Oswald episcopus consensi. ✠ Ego Osulf episcopus consensi. ✠ Ego Wynsi episcopus consensi. ✠ Ego Wulfric episcopus consensi. ✠ Ego Æscwi abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Ælfstan abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Kineward abbas. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Brihtnoð dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Ælfæh dux. ✠ Ego Æðelwold dux. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Brihtferð minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Æðelward minister. ✠ Ego Wulstan minister. ✠ Ego Earnulf minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Wulstan minister. ✠ Ego Leofwine minister. ✠ Ego Ælfward minister. ✠ Ego Æðelmund minister. ✠ Ego Osward minister. ✠ Ego Leofwine minister.

DXXV.

Ærest of ðáre forðan stréte norð on ðán bráden stréte; ðanen on ðe éstlange dích; ðanen ðán ristes ouer Careforde bi Middelhíðe ést on éstlange dích; ðanen on ðe norðlange dích; norð bi móre on ðe greine wei; ðanen on ðe éstlange dích; ðáre on ðe souðlange dích tó souðmóre; ðanen on ðe westlange dích; endlang ðére dích on leinemeáre; of ðán meóre on Winterburne; ðanen on Cari strém; endlange strémes ést on ðáre forðan stréte.

DCLXXXVIII.

Ðis synt ðа landgemǽra tó Lytlanbróce. Ðæt is, ǽrest seó eástmearc of Tæmese súð andlang ðæs bisceopes mearce tó Beorhtflǽde mearce; andlang Beorhtflǽde mearce tó Tryflinges mearce; andlang Tryflinges hagan tó ðǽre portstrǽte; ðonan west andlang weges tó ðám wearhbeorge; norð andlang weges tó bican póle; ðanan andlang Fléotes út on Temese oð midne streám; eást andlang streámes oð ðæs bisceopes mearce. And ðysne mylenstede ðe ðǽrtó gebyreð æt Leóferes hagan. Ðis is seó wudung ðe ðǽrtó gebyreð, ǽlce geare fíftig fóðra and án hund of ðæs cinges ácholte, and húsbót; and ða mǽde, flód-mǽde tó Wulláfing lande, and mǽdwægan hop and wassan mǽd oð ðone þreos díc; and ðás dæn, was Hocgetwisle, Lindhyrst, Heánhefes.

DCC.

Ðis synd ðára syx sulunga landgemǽra tó Bróm-leáge. Ǽrest on eástan Cyselhyrstes gemǽra; ðonne on Croptúnes gemǽra; ðonne ðanon on Rugebeorges gemǽra; ðonne on súðhealfe Cyssestánes gemǽra, forð be weardsetlan; ðonne be westan Wícháмes gemǽra and bo Ohhahámes gemǽra; ðonne be norðan Beringahámes gemǽra and Módingahammes gemǽra; and ðanon eft eást on cynges gemǽra; ðæt on Cysel-hyrst. Haec utilitas siluarum ad eandem terram pertinet in Andrede, Billanoran, be Lindhyrst nd on Gleppanfelda, Scearnden, and ðæs ryhte wið Ðornden, and Brocceshám be eástan eá, and Tannera-hole, and Trinhyrst.

DCCCXI.

Ðis synd ða landgemǽra ðe Eádweard cyng gebócade Wulfwold abbade intó Æscwíca. Ðæt is, ǽrest úp of Netelforda úp an Nætelingeweg; of Nætelingewege andlang weges on ðæt lepegeat; of ðám lepegeate on ða hára stánas tó Leófesices súðcroftes heornan; of Leófesices súðcroftes heornan niðor on ðone plægstede; and of ðán plægstede niðor on ðæt bydeland; of ðán bydeland niðor ofer hylda on smedbróc; and of smedesbrócan andlang brócas on mylnecumbes strǽm; andlang strémes eft tó Neteliforda. And bútan ðám twelf æceras mǽde ðe licgað on súðhealf weges intó ðám þreóm worðigan his orfe tó læse.

INDEX

TO

THE NAMES OF PLACES.

INTRODUCTION.

The value of a local index to a work of this description will, it is hoped, be readily acknowledged: I earnestly wish that I could believe the execution of the following one to be at all commensurate with its importance. But so great are the difficulties, arising partly from the nature of the subject itself, and partly from the want of all aids in its treatment, that I do not venture to send it forth without apologizing for its imperfections, and pleading for the gentle consideration of the reader. It may hereafter be greatly improved, when the attention of those who possess accurate knowledge of different localities is brought to bear upon it; and in proportion as this is done, I will dare to predict that a most surprising correspondence will be found between the ancient and modern features of the country, and the names by which they were and yet are designated. Nothing more clearly proves the permanent character of our land-divisions than this one fact, which is by no means confined to great and flourishing places, towns,

manors, and parishes, but extends even to little brooks, and hills, and even to the sites of small farmhouses.

Here and there, when it could be done with safety, an attempt has been made to identify the ancient with the modern names. But it is necessary to explain that a fourfold notation has been adopted throughout this index to express four different stages of certainty in that interpretation.

Where a name stands alone, with only the reference to the numbers of the charters in which it is found, its position denotes that I have nothing to say about it: thus in the first column,

> Abban crundel, 1266:

of Abba's *croundel* I unfortunately know nothing.

Where the name and references are followed by another name, in a line below, and in the same roman type, I believe myself to be sure of their identity: thus in the same column,

> Acleáh, 186, seq.:
> Ockley, Surrey.

If a doubt exists as to the identity of an ancient and modern name, a note of interrogation is prefixed to the latter: thus,

> Ægelnóðes stán, 755.
> ? Aylton, Hereford,

denotes that the first-named place was in the county of Hereford; that there is a place in that county

bearing the second name, but that it is uncertain whether the places are the same.

Lastly, where the modern name is printed in italic character, it marks an attempt to suggest the name which may be borne by a corresponding place in the same county. Thus, when I write

Achangra, 1094.
Oakhanger, Hants,

I intend to say that Achangra was in Hampshire, and that if there is any corresponding place in that county, it is now probably known by the name of Oakhanger, but that I have no means of knowing whether there is such a place or not.

It is obvious that the local knowledge of those whose opportunities favour such investigations, will find its best field in this class of names. The suggestions are founded upon the analogies of other names, and the well-ascertained rules of change which Anglosaxon words in general manifest in their gradual declension into English, still this is at the best an uncertain portion of my labour, and probably is full of errors. By printing it in a different type I have endeavoured to guard the reader from accepting what seem probabilities to me for ascertained facts; but experience has shewn that these guesses are sometimes fortunate: since the index was begun, many words have been removed from the fourth into the second class, and it is to be hoped that many more may yet be found worthy of a similar transposition.

It remains only to say that the numbers refer to the numbers of the documents in the Codex; and that in general the names have been transferred from the dative, in which they usually occur, to the nominative singular.

INDEX.

B.

C.

G.

H.

I.

P.

S.

Y.

Z.

LONDON:
Printed by S. & J. Bentley, Wilson, and Fley,
Bangor House, Shoe Lane.